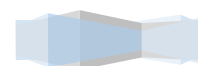

«Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα (2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα»

« The phenomenon of femicide in Greece (2015-2020). The tragic ending of gender-based violence in country»

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Π.Μ.Σ.

«ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗΣ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Της: Στέλλας-Μαρίας Κακαρούνα

(Α.Μ.:4272019011)

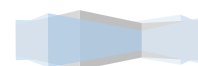
ΘΕΜΑ: «Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα»

ΘΕΜΑ: «The phenomenon of femicide in Greece (2015-2020). The tragic ending of gender-based violence in country»

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Μαρία Γκασούκα	Ομότιμη Καθηγήτρια	Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. Πανεπιστημίου Αιγαίου	Επιβλέπουσα
Διονύσης Γουβιάς	Αν. Καθηγητής	Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. Πανεπιστημίου Αιγαίου	Μέλος Επιτροπής Αξιολόγησης
Δήμητρα Κογκίδου	Καθηγήτρια	ΠΤΔΕ Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης	Μέλος Επιτροπής Αξιολόγησης

Ρόδος, 2021

Στη μνήμη της Ελένης, της Ερατώσ και της Μαρίας...

Στην αιώνια νιότη τους....

Η κοινωνία προετοιμάζει το έγκλημα. Ο εγκληματίας το διαπράττει.

V. Hugo, Οι Άθλιοι (Les misérables)

Ευχαριστίες

Η εν λόγω επιστημονική εργασία εκπονήθηκε στο πλαίσιο του μεταπτυχιακού προγράμματος με τίτλο «Νέες Μορφές Εκπαίδευσης και Μάθησης» του τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού (Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ.), Πανεπιστήμιο Αιγαίου υπό την επίβλεψη της ομότιμης καθηγήτριας, κυρίας Γκασούκα Μαρίας.

Ολοκληρώνοντας το συγκεκριμένο πόνημα, νιώθω βαθύτατη ανάγκη να ευχαριστήσω εν γένει την ακαδημαϊκή κοινότητα του μεταπτυχιακού προγράμματος για την ευκαιρία που μου έδωσε να εμπλουτίσω τις εμπειρίες μου και να καταστώ μέτοχος και κοινωνός του επιστημονικού της έργου μέσα από ένα ενδιαφέρον, κοπιώδες και σπουδαίο ταξίδι στον κόσμο της επιστημονικής γνώσης.

Ειδικότερα, οφείλω να ευχαριστήσω και να εκφράσω την ειλικρινή μου εκτίμηση στην επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, κυρία Γκασούκα Μαρία αρχικά για το αξιόλογο θέμα που μου ανέθεσε και ύστερα για τη στήριξη και την επιστημονική βοήθεια που μου παρείχε πάντα μέσα από ένα ανθρώπινο και τόσο αλληλέγγυο πρίσμα.

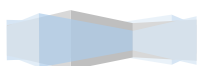
Συνεχίζοντας, δε θα μπορούσα να παραλείψω το έμψυχο υλικό αυτής της εργασίας, τα ερευνητικά υποκείμενα, τους ανθρώπους εκείνους που με τις συνεντεύξεις τους και την εμπιστοσύνη που μου έδειξαν επικοινωνώντας μου τις εμπειρίες και τα βιώματά τους, συνέβαλαν στην τεκμηρίωση και την αρτίωση της συγκεκριμένης εργασίας καθιστώντας με κληρονόμο των σκέψεων και των αντιλήψεών τους δίνοντας με τη φωνή τους το αναγκαίο και αυθεντικό ανθρώπινο αποτύπωμα στο επιστημονικό μου έργο.

Ευχαριστώ επίσης τον Πάνο Καλτσά, φίλο και συντοπίτη φωτογράφο που μέσα από το φωτογραφικό φακό του οπτικοποίησε αυτό που ήθελα να εκφράσω, το αιωρούμενο γυναικείο σώμα.

Ειδικότερες ευχαριστίες στα κορίτσια, τις αγαπημένες φίλες που με στήριξαν και συνέβαλε η καθεμία με τον δικό της τρόπο στην ολοκλήρωση αυτού του έργου. Ο λόγος για τη Φωτεινή, την Αγγελική, τη Σάντρα, τη Βούλα και τη Μαρία.

Τέλος, ένα εγκάρδιο ευχαριστώ για τους δικούς μου ανθρώπους, το σύζυγο-συνοδοιπόρο και τα παιδιά μας που τόσο με ενθάρρυναν, με στήριξαν και με συγκράτησαν επικεντρωμένη στην αποπεράτωση αυτού του έργου.

Περίληψη

Η γυναικοκτονία νοσηματοδοτείται ως ιδιαίτερης βαρύτητας σεξιστικό έγκλημα που τοποθετείται στο έπακρο της έμφυλης βίας. Πρόκειται για πολυδιάστατο, πολύπλοκο φαινόμενο που εκτείνεται χρονικά και τοπικά και προεκτείνεται με συνέχεια επιπτώσεων πολλαπλών επιπέδων. Σκοπός της εν λόγω επιστημονικής έρευνας είναι να διερευνηθεί ο τρόπος με τον οποίο γίνεται αντιληπτό το ζήτημα της γυναικοκτονίας στην ελληνική πραγματικότητα και να προσπελαστεί το θέμα μέσα από τα βιώματα και τις εμπειρίες των συγγενών των θυμάτων και άμεσα εμπλεκόμενων αρμόδιων αρχών. Μετά τη βιβλιογραφική ανασκόπηση που καλύπτει το πρώτο μέρος της εργασίας και παρουσιάζει τη διασύνδεση του φαινομένου με την έμφυλη ανισότητα και βία, καθώς και το εύρος του ζητήματος σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και τις στρατηγικές αντιμετώπισής του ως προβεβλημένη σύγχρονη αναγκαιότητα, ακολουθεί μια διερευνητική προσέγγιση μέσω ποιοτικής έρευνας. Η στρατηγική που ακολουθείται είναι αυτή της συνέντευξης η οποία και επιτρέπει την σε βάθος εκμαίευση των κρίσεων και των αντιλήψεων εμπλεκόμενων ατόμων σχετικά με το θέμα. Πιο αναλυτικά, το δείγμα της έρευνας αποτελούν συγγενείς τριών θυμάτων γυναικοκτονίας, ένας αξιωματικός του Λιμενικού Σώματος και ένας υπαξιωματικός της Ελληνικής Αστυνομίας επικεφαλής σχετικών υποθέσεων στην ελληνική κοινωνία. Τα συμπεράσματα που προκύπτουν μέσα από την ενδελεχή ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας επιβεβαιώνουν ακράδαντα την προηγηθείσα θεωρητική πλαισίωση της έννοιας. Ειδικότερα, η έρευνα καταλήγει στην άμεση διασύνδεση των έμφυλων αντιλήψεων και της αντίστοιχης βίας με τη γυναικοκτονία, επισημαίνοντας το ρόλο της κοινωνίας στη συντήρηση του φαινομένου. Συγχρόνως, υπογραμμίζει τις μακρόπνοες επιπτώσεις της, ενώ αναδεικνύει την περιορισμένη γνώση των αρμόδιων αρχών για το ζήτημα και την αναγκαιότητα προβολής και ενημέρωσης για τη γυναικοκτονία σε πολιτειακό και κοινωνικό επίπεδο.

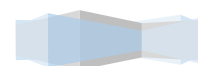
Λέξεις - κλειδιά: γυναικοκτονία, έμφυλη βία, έμφυλες ταυτότητες, σεξιστικά κίνητρα, πατριαρχικές αντιλήψεις

Abstract

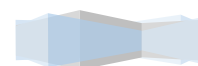
Femicide is considered to be a sex crime of particular importance and is placed in the centre of gender-based violence. It is a multidimensional, complex phenomenon which extends over time and place and has consequences at multiple levels. The aim of the present scientific research is to investigate the way in which the concept of femicide is perceived by the greek society as well as explore the subject matter by studying the experiences of the victims' relatives and the competent authorities involved. The first part of the dissertation deals with the literature review and presents the interconnection between the phenomenon of femicide and gender inequality and violence, its global dimension as well as the strategies employed, which are an imposed contemporary necessity. In the following part, adopting a quantitative research approach, the data collection method of interview is employed in order to elicit the beliefs and perceptions concerning the issue from the persons involved. To be more specific, the participants of this study are family members of three femicide victims, an officer in the Coast Guard and a senior officer at Hellenic National Police, who is the head of the team responsible for such incidents in the greek society. The conclusions drawn after a thorough analysis of the research results verify the aforementioned theoretical frame of the concept. In particular, the research results in the direct interconnection between the gender perceptions and femicide violence, highlighting the role that the society plays in maintaining this phenomenon. At the same time, its long-term consequences are emphasized and the competent authorities' limited knowledge of the subject matter as well as the necessity for projection and provision of information about femicide at a state and social level are also revealed.

Key words: femicide, gender-based violence, gender identities, sexual motives, patriarchal perceptions

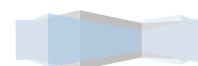
Περιεχόμενα

Περίληψη.....	6
Abstract	7
Ευρετήριο εικόνων	10
Ευρετήριο Γραφημάτων	11
Ευρετήριο Πινάκων.....	12
Εισαγωγή.....	13
Αποσαφηνίσεις εννοιών και όρων	18
1. Φύλα, ταυτότητες και ρόλοι: αποσαφηνίσεις εννοιών και περιεχομένων	18
2. Οι κοινωνικές θεωρίες για τα φύλα – Το φύλο ως αναλυτική κατηγορία.....	20
3. Η μακρά πορεία από τις γυναικείες σπουδές στις σπουδές φύλου. Η συνεισφορά της φεμινιστικής επιστημονικής σκέψης	23
4. Έννοια και περιεχόμενο της φεμινιστικής έρευνας	25
Μέρος Ι. Θεωρητικό πλαίσιο.....	28
Κεφάλαιο 1 ^ο	28
1.1. Έμφυλη βία: Γιατί ακριβώς μιλάμε;	28
1.2. Ιστορία, αίτια, είδη και συνέπειες της βίας που συνδέεται με το φύλο.....	29
Κεφάλαιο 2 ^ο	33
2.1. Διεθνείς και εθνικές στρατηγικές αντιμετώπισης της έμφυλης βίας	33
2.2. Η συμβολή των διεθνών οργανισμών (ΟΗΕ, ΕΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης κ.ά.) στην προσπάθεια καταπολέμησης του φαινομένου	36
2.3. Η εθνική νομοθεσία. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων.....	37
Κεφάλαιο 3 ^ο	39
3.1. Γυναικοκτονία: ακραία μορφή έμφυλης βίας	39
3.2. Ιστορική ανασκόπηση. Ορισμός, αίτια, είδη, συνέπειες. Γιατί δεν είναι απλώς ανθρωποκτονία	39
3.3. Οι σχέσεις θύματος – δράστη, τα κίνητρα, ο ρόλος των διαφόρων νομικών συστημάτων στην αντιμετώπιση του.....	43
Κεφάλαιο 4 ^ο	45
4.1. Η διεθνής εμπειρία	45
4.2. Διερεύνηση του φαινομένου στη Λατινική Αμερική.....	48
4.3. Διερεύνηση του φαινομένου στις ισλαμικές χώρες και στην Ινδία	51
4.4. Διερεύνηση του φαινομένου στον Καναδά και τις Η.Π.Α.....	55
4.5. Παρουσίαση των τελευταίων στοιχείων του ΟΗΕ	57
Κεφάλαιο 5 ^ο	60
5.1. Η ευρωπαϊκή εμπειρία (στατιστικά στοιχεία, νομοθετικό πλαίσιο)	60

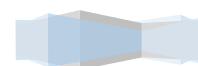

Κεφάλαιο 6^ο	64
6.1. Η εθνική εμπειρία: το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα	64
6.2. Στατιστικά στοιχεία 2015-2019	66
6.3. Έκταση φαινομένου (περιοχές όπου σημειώθηκαν γυναικοκτονίες), το προφίλ των θυμάτων, το προφίλ των δράστών, οι σχέσεις θυτών – θυμάτων και τα κίνητρα	74
6.4. Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο. Η στάση των κρατικών οργάνων	81
6.5. Οι συνέπειες του φαινομένου	82
6.6. Μία μελέτη περίπτωσης: Κατά συρροή γυναικοκτονίες Κύπρου	82
Επίλογος	85
ΜΕΡΟΣ ΙΙ. Η ΕΡΕΥΝΑ	86
1. Μεθοδολογία της έρευνας	86
A. Αναγκαιότητα έρευνας	86
B. Μεθοδολογία έρευνας και αιτιολόγηση επιλογής της	87
Γ. Ομάδα-Στόχος	93
Δ. Κύρια και δευτερεύοντα ερωτήματα	94
E. Περιορισμοί – δυσκολίες της έρευνας	94
2. Ανάλυση συνεντεύξεων	95
2.1. Ποιο είναι το προφίλ των θυμάτων και η σχέση τους με τους θύτες;	95
2.2. Πώς συντηρείται διαχρονικά η γυναικοκτονία;	101
2.3. Πώς ενισχύεται στη σύγχρονη εποχή το φαινόμενο της γυναικοκτονίας;	109
2.4. Πώς βιώνουν οι οικογένειες των θυμάτων γυναικοκτονίας την απώλεια, ποιες είναι οι ευρύτερες συνέπειες;	113
2.5. Τι απαιτείται να γίνει για τον περιορισμό-καταπολέμηση του φαινομένου της έμφυλης βίας και της γυναικοκτονίας;	119
3. Συμπεράσματα	124
Βιβλιογραφία	129
Ξενόγλωσση	129
Ελληνόγλωσση	131
Διαδίκτυο	134
Παράρτημα Α – Πρωτόκολλο συνέντευξης	138
Παράρτημα Β – Συνεντεύξεις	140

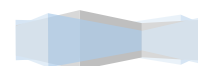
Ευρετήριο εικόνων

<i>Εικόνα 2: Η έμφυλη βία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στατιστικά στοιχεία (Πηγή: EIGE, 2020a)</i>	29
<i>Εικόνα 3: Στόχος 5 - Ισότητα των Φύλων, Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (Πηγή: United Nations, 2020)</i>	37
<i>Εικόνα 4: Εκτίμηση των Ηνωμένων Εθνών για τη βία κατά των Γυναικών σε παγκόσμιο επίπεδο (Πηγή: UNWomen-ArabStates, 2021)</i>	47
<i>Εικόνα 5: Δολοφονίες γυναικών από τους συντρόφους τους παγκοσμίως (2017) (Πηγή: Broom, 2020)</i>	48
<i>Εικόνα 6: Ποσοστό ανήλικων κοριτσιών που εξαναγκάζονται σε γάμο (παιδικός γάμος) στις χώρες τους Αραβικού Κόσμου (Πηγή: UNWomen-ArabStates, 2020)</i>	52
<i>Εικόνα 7: Ποσοστό γυναικών που υφίστανται σεξουαλική βία από τους άνδρες συντρόφους τους παγκοσμίως (Πηγή: Broom, 2020)</i>	53
<i>Εικόνα 8: Χάρτης - Συγκέντρωση θυμάτων γυναικτονιών στις χώρες του κόσμου (Πηγή: Unodc.org, 2018)</i>	59
<i>Εικόνα 9: Γυναικοκτονία και άλλες μορφές βίας στην ΕΕ (Πηγή: EIGE, 2020a)</i>	61
<i>Εικόνα 10: Μεγαλύτερα ποσοστά σωματικής ή/και σεξουαλικής βίας από το σύντροφο ή μη από την ηλικία των 15 ετών και έπειτα στην ΕΕ (Πηγή: EuropeanUnionAgencyforFundamentalRights, 2012)</i>	62
<i>Εικόνα 11: Πηγές δεδομένων για τα περιστατικά συντροφικής βίας στην Ελλάδα (Πηγή: ΓΓΔΟΠΠΦ, 2019α)</i>	66

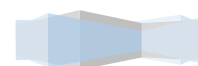
Ευρετήριο Γραφημάτων

Γράφημα 1: Αριθμός καταγεγραμμένων θυμάτων γυναικοκτονιών σε χώρες της Λατινικής Αμερικής το 2018 (Πηγή: StatistaResearchDepartment, 2020a)	50
Γράφημα 2: Η στάση απέναντι στην αποδοχή της βίας κατά των γυναικών στην Ινδία βάσει κοινωνικών κανόνων (Πηγή: StatistaResearchDepartment, 2020c).....	54
Γράφημα 3: Ο αριθμός των γυναικών που δολοφονήθηκαν από άνδρες στις Ηνωμένες Πολιτείες το 2018 (Πηγή: StatistaResearchDepartment, 2020a)	56
Γράφημα 4: Σχέση θύματος και δράστη γυναικοκτονιών στην Ελλάδα (Πηγή: Κοντοχρήστου, 2020).....	75
Γράφημα 5: Modusoperandi των γυναικοκτονιών (Πηγή: Κοντοχρήστου, 2020).....	76

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 1: Δείκτες Αστυνομίας για τη Βία κατά των Γυναικών (Πηγή: ΓΓΔΟΠΦ, 2019α)	67
Πίνακας 2: Δείκτες Δικαιοσύνης για τη Βία κατά των Γυναικών (Πηγή: ΓΓΔΟΠΦ, 2019α)	68
Πίνακας 3: Στατιστικά στοιχεία για την ενδοοικογενειακή βία από την αστυνομία (Πηγή: ΓΓΔΟΠΦ, 2019β)	69
Πίνακας 4: Στατιστικά στοιχεία για την ενδοοικογενειακή βία από την δικαιοσύνη (Πηγή: ΓΓΔΟΠΦ, 2019β)	71
Πίνακας 5: Συγκέντρωση στοιχείων από τις 63 Εισαγγελίες Πρωτοδικών της χώρας με βάση τα άρθρα του νόμου για την ενδοοικογενειακή βία (ν. 3500/2006), έτος βάσης 2016 (Πηγή: ΓΓΔΟΠΦ, 2019α)	73
Πίνακας 6: Συγκέντρωση στοιχείων από τις 63 Εισαγγελίες Πρωτοδικών της χώρας με βάση τα άρθρα του νόμου για την ενδοοικογενειακή βία (ν. 3500/2006), έτος βάσης 2017 (Πηγή: ΓΓΔΟΠΦ, 2019α)	73
Πίνακας 7: Συγκέντρωση στοιχείων από τις 63 Εισαγγελίες Πρωτοδικών της χώρας με βάση τα άρθρα του νόμου για την ενδοοικογενειακή βία (ν. 3500/2006), έτος βάσης 2018 (Πηγή: ΓΓΔΟΠΦ, 2019α)	73
Πίνακας 8: Συγκεντρωτικά στοιχεία ν. 3500/2006 για τα έτη 2016, 2017, 2018 (Πηγή: ΓΓΔΟΠΦ, 2019α)	74
Πίνακας 9: Στατιστικά δεδομένα γυναικτονιών στην Ελλάδα (Πηγή: Κοντοχρήστου, 2020)	75

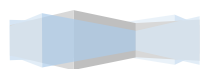
Εισαγωγή

Οι σκόπιμες δολοφονίες γυναικών-κοριτσιών με σεξιστικά κίνητρα αποτελούν πάγια τακτική των πατριαρχικά δομημένων κοινωνιών, συνέχεια μιας μακράς παράδοσης έμφυλης βίας και μέσο ελέγχου και επιβολής των αρσενικών επί των θηλυκών. Στην εποχή μας, εποχή γενικότερα κρίσης αξιών και ανθρωπιστικών ιδανικών, αναγνωρίζοντας την τραγική διάσταση της έμφυλης βίας και των βίαιων εξοντώσεων θηλυκών, προσδιορίζουμε το φαινόμενο και μιλάμε για γυναικοκτονία, ένα φαινόμενο που διεθνώς ορίζεται femicide (Πετράκη, 2020). Η επιστημονική κοινότητα προβληματίζεται επί του θέματος και διερευνά σε βάθος τα αίτια, τις διαστάσεις, αλλά και τις συνέπειες-προεκτάσεις του προκειμένου να κατανοηθεί ως φαινόμενο, να προσδιοριστούν οι μηχανισμοί συντήρησής του και να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά.

Η γυναικοκτονία ως φαινόμενο και ειδικότερα οι γυναικοκτονίες στην Ελλάδα στο διάστημα 2015-2020 επιλέχθηκε ως θέμα της εν λόγω εργασίας με πολύ ενδιαφέρον, ευθύνη και πάθος για την ανάδειξη και διαφώτισή του. Η βιβλιογραφική ανασκόπηση γύρω από το θέμα κατέδειξε με ευκρίνεια την περιορισμένη διερεύνησή του στην ελληνική πραγματικότητα και κατ' επέκταση την ανάγκη εκτενέστερης επιστημονικής ενασχόλησης με αυτό (Βουγιούκα, 2020). Η επιστημονική βιβλιογραφία αφορώσα τα ελληνικά δεδομένα οριοθετείται περισσότερο στο πεδίο των έμφυλων συγκρούσεων και της ενδοοικογενειακής βίας αγνοώντας την τραγική κατάληξη αυτών, δηλαδή τη γυναικοκτονία. Ωστόσο, η γυναικοκτονία είναι ένα θέμα με άπειρες πτυχές, ιστορία και βάθος και η παρούσα εργασία αποπειράται μια όσο το δυνατό πληρέστερη προσπέλασή του.

Πιο συγκεκριμένα, το παρόν επιστημονικό πόνημα στοχεύει στη διερεύνηση και ανάδειξη των αντιλήψεων σχετικά με τη γυναικοκτονία στην ελληνική πραγματικότητα μέσα από την αποτύπωση των βιωμάτων, των κρίσεων και των απόψεων πέντε ανθρώπων οι οποίοι σχετίζονται με το θέμα τόσο ως στενά συσχετιζόμενοι με τις δολοφονημένες γυναίκες από την πλευρά του οικογενειακού περιβάλλοντος των θυμάτων, όσο και ως άμεσα εμπλεκόμενοι από τη μεριά των διωκτικών αρχών.

Η μεθοδολογία που επιλέγεται είναι η ποιοτική προσέγγιση και η συνέντευξη εις βάθος ως εργαλείο συγκέντρωσης των δεδομένων. Τα βασικά ερωτήματα που

απασχολούν την όλη ερευνητική διαδικασία ασφαλώς κινούνται γύρω από τον όρο γυναικοκτονία και ειδικότερα αφορούν το προφίλ των θυμάτων, τους παράγοντες που συντηρούν διαχρονικά το φαινόμενο, αλλά κι εκείνους που ειδικότερα στην εποχή μας το ενισχύουν. Παράλληλα, η έρευνα πραγματεύεται τις συνέπειες του φαινομένου, τον αντίκτυπο της απώλειας στην οικογένεια του θύματος μιας γυναικοκτονίας, αλλά και ευρύτερα τον απόηχο του φαινομένου στον κοινωνικό ιστό. Τέλος, η έρευνα αναζητά τις απόψεις των υποκειμένων σχετικά με την αποσόβηση του φαινομένου και τους τρόπους με τους οποίους αυτό μπορεί να καταστεί εφικτό.

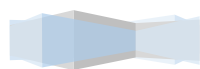
Η εργασία δομείται σε δύο βασικά μέρη. Το πρώτο μέρος αποπειράται μια θεωρητική πλαισίωση του όρου «γυναικοκτονία» και των παρεπόμενων αυτού μέσα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση ερευνών σε διεθνές επίπεδο καθώς και μια προσπάθεια παρουσίασης της υφιστάμενης κατάστασης σχετικά με το φαινόμενο σε διεθνές και εθνικό επίπεδο. Το δεύτερο μέρος αφορά εξολοκλήρου την ερευνητική διαδικασία και ειδικότερα την ποιοτική έρευνα η οποία επιλέχθηκε για την παραγωγή γνώσης στο συγκεκριμένο επιστημονικό εγχείρημα.

Μια πιο αναλυτική παρουσίαση των επιμέρους τμημάτων της εν λόγω εργασίας έχει ως εξής:

Αρχικά, προηγείται του θεωρητικού πλαισίου μια βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικά με την έννοια του φύλου, τις κοινωνικές θεωρίες που διατυπώθηκαν για την ανάλυσή του καθώς και τη συνεισφορά της φεμινιστικής επιστημονικής σκέψης και έρευνας ως προς την κατανόηση του φύλου.

Στο πρώτο κεφάλαιο του θεωρητικού μέρους ορίζεται η έμφυλη βία, ενώ επιχειρείται μια ιστορική αναδρομή στο βάθος του φαινομένου με παράλληλη προσπάθεια ανεύρεσης των αιτιών, των ειδών αλλά και των συνεπειών που αυτή επιφέρει.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται στρατηγικές που έχουν υιοθετηθεί σε διεθνές αλλά και εθνικό επίπεδο για την εξάλειψη του φαινομένου. Αναλυτικά, επισημαίνονται συγκεκριμένες πρωτοβουλίες ως αποτέλεσμα δράσης διεθνών οργανισμών απέναντι στο φαινόμενο, ενώ παρουσιάζεται για το ελληνικό πλαίσιο το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων με γενικότερο στόχο την εξομάλυνση των έμφυλων ανισοτήτων στη χώρα.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται παρουσίαση του κατεξοχήν ερευνητικού θέματος της συγκεκριμένης εργασίας, δηλαδή του φαινομένου της γυναικοκτονίας. Γίνεται προσπάθεια ορισμού και νοηματοδότησης του όρου, στη συνέχεια ακολουθεί μια ιστορική ανασκόπηση και δηλώνεται η κάθετη διαφοροποίηση της γυναικοκτονίας από την ανθρωποκτονία συλλήβδην. Τέλος, προσδιορίζεται η σχέση θυμάτων-δραστών, παρουσιάζονται τα σεξιστικά κίνητρα μιας γυναικοκτονίας σε συνδυασμό με άλλους προωθητικούς παράγοντες και καταδεικνύεται ο σημαντικός ρόλος των νομικών συστημάτων τα οποία καθίστανται απαραίτητα για την ουσιαστική αντιμετώπιση του φαινομένου.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι διεθνείς διαστάσεις της γυναικοκτονίας και γενικότερα η διεθνής εμπειρία. Διερευνάται το φαινόμενο στην αμερικάνικη, την ασιατική, αλλά και την ευρωπαϊκή ήπειρο ενώ καταγράφονται τα πιο πρόσφατα αριθμητικά στοιχεία και στατιστικά στοιχεία του Ο.Η.Ε.

Στο πέμπτο κεφάλαιο αναλύεται η ευρωπαϊκή εμπειρία αναφορικά με το θέμα και δίνονται συγκεκριμένα αριθμητικά δεδομένα-στοιχεία για τα επίπεδα βίας και εγκληματικότητας σε βάρος των γυναικών σε διάφορα κράτη της Ευρώπης.

Στο έκτο κεφάλαιο παρουσιάζεται εκτενώς η ελληνική πραγματικότητα. Αποτελεί το πιο σημαντικό κεφάλαιο της εργασίας για το λόγο ότι είναι δηλωτικό της έκτασης του φαινομένου της γυναικοκτονίας στη χώρα και διαφωτιστικό σχετικά με τις συνθήκες εντός των οποίων τελούνται τέτοια εγκλήματα στην Ελλάδα. Ειδικότερα, παρουσιάζονται στατιστικά δεδομένα που αφορούν τις γυναικοκτονίες στη χώρα το διάστημα 2015-2019, αναφέρονται χαρακτηριστικές περιπτώσεις δολοφονημένων γυναικών έως και σήμερα, ενώ δίνεται η στάση της κοινής γνώμης και των Μ.Μ.Ε. στην προσέγγιση τέτοιων εγκλημάτων. Επιπρόσθετα, αναλύεται η ελληνική νομοθεσία και ο τρόπος δράσης των αρμόδιων κρατικών φορέων στην περίπτωση τέτοιων εγκλημάτων. Το κεφάλαιο κλείνει με αναφορά στο στιγματισμό, ως συνέπεια που επιφέρει μια γυναικοκτονία στην ελληνική οικογένεια και με την παρουσίαση μιας χαρακτηριστικής περίπτωσης κατά συρροή γυναικοκτονίας στην κυπριακή κοινότητα.

Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει την έρευνα η οποία δομείται σε πέντε τμήματα. Στο πρώτο τμήμα καταδεικνύεται η αναγκαιότητα της έρευνας. Όπως φάνηκε από το προηγούμενο θεωρητικό μέρος, η γυναικοκτονία αποτελεί φαινόμενο με ιστορία και

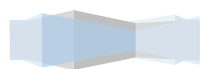
συνέχεια στη σύγχρονη κοινωνία, διαπίστωση που οδηγεί στην αδήριτη αναγκαιότητα διερεύνησης του φαινομένου στο σύγχρονο ελληνικό πλαίσιο. Βέβαια, η προσπέλαση του φαινομένου μέσω της συγκεκριμένης εργασίας είναι περιορισμένη χωρίς να επιχειρείται γενίκευση των επιστημονικών ευρημάτων.

Στο δεύτερο τμήμα της έρευνας παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας. Ειδικότερα, αναλύεται η διερευνητική προσέγγιση που ακολουθήθηκε και καταγράφονται τα πλεονεκτήματα της ποιοτικής μεθόδου έρευνας η οποία και κρίνεται κατάλληλη για τη διερεύνηση ενός τόσο λεπτού και ευαίσθητου κοινωνικού θέματος όπως αυτό που εξετάζεται στην παρούσα εργασία, ενώ παρουσιάζεται το μεθοδολογικό εργαλείο που αξιοποιήθηκε, αυτό της συνέντευξης. Ακολούθως καταγράφονται βήμα προς βήμα τα στάδια της έρευνας. Αυτά περιλαμβάνουν όλες τις προεργασίες που ακολούθησε η ερευνήτρια προκειμένου να διεξαγάγει απρόσκοπτα την έρευνα. Ειδικότερα, πρόκειται για ενέργειες που σχετίζονται με τον εντοπισμό του δείγματος την κατάστρωση ενός προσχέδιου ερωτήσεων για κάθε συνέντευξη, την προσπάθεια ανεύρεσης-επικοινωνίας με το δείγμα, στη συνέχεια τη σύνταξη ενός εντύπου συναίνεσης για τη συνέντευξη, την επικοινωνία με τα ερευνητικά υποκείμενα και τελικά τον προγραμματισμό μιας κοινής ώρας προκειμένου να πραγματοποιηθεί η συνέντευξη-συζήτηση με την/τον εκάστοτε συνεντευξιαζόμενη/-ο.

Στο τρίτο τμήμα της έρευνας παρουσιάζεται το δείγμα της έρευνας, τα ερευνητικά υποκείμενα που με προθυμία συνέβαλλαν στην αποπεράτωση της εν λόγω έρευνας καταθέτοντας τις εμπειρίες, τις απόψεις και τις αντιλήψεις τους για τη γυναικοκτονία και τις προεκτάσεις της.

Στο τέταρτο μέρος καταγράφονται τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στην αρχή της ερευνητικής απόπειρας. Διατυπώνεται ένα κύριο ερώτημα και επιμέρους δευτερεύοντα ερωτήματα τα οποία δομούνται πάνω στον άξονα του κύριου ερωτήματος.

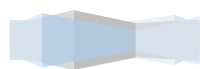
Στο πέμπτο μέρος δίνονται με σαφήνεια οι δυσκολίες που ανέκυσαν καθόλη την ερευνητική διαδικασία οι οποίες κυρίως σχετίζονταν με την ηθική πλευρά του θέματος, τη συναισθηματική φόρτιση που προέκυψε κατά τη διαδικασία συνέντευξης των οικογενειών των θυμάτων καθώς και με την επιφύλαξη που αρχικά παρουσίαζαν κάποια από τα ερευνητικά υποκείμενα.

Ακολουθεί η ανάλυση των συνεντεύξεων κατά την οποία απαντώνται και τα ερευνητικά ερωτήματα. Επιβεβαιώνεται μέσα από την ανάλυση των απαντήσεων που εκμαιούτηκαν κατά τη διαδικασία των συνεντεύξεων η σύγκλιση των ερευνητικών πορισμάτων με τα δεδομένα της υπάρχουσας βιβλιογραφίας και αναδεικνύεται η διαχρονικότητα του φαινομένου, η άμεση συσχέτισή του με τα έμφυλα στερεότυπα καθώς και οι αρνητικές συνέπειες που επιφέρει.

Το τελευταίο μέρος της εν λόγω εργασίας περιλαμβάνει τα συμπεράσματα, τις διαπιστώσεις γύρω από το θέμα και τις αφορμίσεις για περαιτέρω διερεύνησή του. Υπογραμμίζεται ο ρόλος της κοινωνίας στη συνέχιση των γυναικοκτονιών, η αρνητική επενέργεια του φαινομένου στον οικογενειακό και κοινωνικό ιστό, η ανάγκη ενημέρωσης για το θέμα σε επίπεδο κοινωνίας και πολιτειακών αρχών και ο ουσιώδης ρόλος της νομοθεσίας στην αποτροπή τέτοιων εγκλημάτων.

Αποσαφηνίσεις εννοιών και όρων

1. Φύλα, ταυτότητες και ρόλοι: αποσαφηνίσεις εννοιών και περιεχομένων

Το φύλο απασχολεί διαχρονικά ως έννοια την επιστημονική βιβλιογραφία και γενικότερα την κοινωνική αντίληψη και θεώρηση των πραγμάτων. Πρόκειται για όρο δισυπόστατο, αφού διακρίνεται σε βιολογικό φύλο (sex) και κοινωνικό φύλο (gender)¹.

Το βιολογικό φύλο (sex) διακρίνεται από το κοινωνικό φύλο (gender) το οποίο αντιστοιχεί στη σεξουαλική ταυτότητα. Το βιολογικό φύλο είναι αυτό με το οποίο γεννιέται κάθε άνθρωπος και συνδέεται απόλυτα με τη βιολογία του σώματος, δηλαδή με την υλιστική πλευρά του εαυτού του. Η σεξουαλική ταυτότητα συνδέεται περισσότερο με τη νοητική-πνευματική πλευρά του ανθρώπου, αποκτάται μέσω μάθησης και σχετίζεται με ιδέες, στάσεις, ψυχολογικές και πολιτισμικές αντιλήψεις για το περιβάλλον². Ορισμένοι άνθρωποι ωθούν αυτόν το διαχωρισμό στα άκρα, θεωρώντας πως έχουν γεννηθεί με το λανθασμένο φύλο (sex) και προσπαθούν μέσω εγχειρητικών παρεμβάσεων να εναρμονίσουν την υλιστική πλευρά του εαυτού τους με αυτό που αντιλαμβάνονται ότι είναι η νοητική-πνευματική τους πλευρά (Lindsey, 2015).

Η Γκασούκα (2013) αναγνωρίζει ότι το κοινωνικό φύλο (gender), ως βάση της κοινωνικής οργάνωσης, γίνεται αντιληπτό με σημασία ανάλογη της τάξης ή της φυλής. Από τη συγκεκριμένη θέαση του κοινωνικού φύλου προκύπτουν οι κοινωνικές ταυτότητες.

Επίσης, η Martin (2004) τάσσεται υπέρ της άποψης ότι το φύλο θα πρέπει να θεωρείται και να γίνεται αντιληπτό γενικότερα ως «κοινωνικός θεσμός» υποστηρίζοντας παράλληλα, ότι το να εξηγηθεί το φύλο ως έννοια, βοηθά τις/τους ακαδημαϊκές/-ούς, αλλά και γενικότερα τους ανθρώπους να το κατανοήσουν σε όλες του τις διαστάσεις. Ωστόσο, τονίζει τη δυσκολία πολλών να το θεωρήσουν ως κοινωνικό θεσμό (Martin, 2004).

¹ Σύμφωνα με τη Lindsey (2015) οι άνθρωποι γεννιούνται με συγκεκριμένα βιολογικά χαρακτηριστικά, με συγκεκριμένο φύλο (sex), ενώ τα κοινωνικά χαρακτηριστικά τους (gender) διαμορφώνονται αργότερα και μέσω του πολιτισμικού περιβάλλοντος εντός του οποίου διαβιώνουν.

² Η Lindsey (2015) αναφέρει ότι το βιολογικό φύλο (sex) και η σεξουαλική ταυτότητα (gender) σε συνδυασμό με τον τρόπο που αυτή προσφέρει σεξουαλική απόλαυση στα άτομα, αρκετές φορές συγχέονται.

Η ταυτότητα του φύλου ορίζεται ως μια προσωπική αντίληψη του ανθρώπου για τον εαυτό του ως άνδρα ή γυναίκα (ή σπάνια, και τα δύο). Αυτή η έννοια σχετίζεται στενά με το ρόλο του φύλου, δηλαδή τις εξωτερικές εκδηλώσεις της προσωπικότητας που αντικατοπτρίζουν την ταυτότητα του φύλου (Lindsey, 2015).

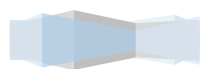
Η ταυτότητα του φύλου, σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις, προκύπτει από ένα συγκερασμό ποικίλων παραγόντων τόσο ατομικών όσο και κοινωνικών. Ο ρόλος του φύλου, από την άλλη πλευρά, εκδηλώνεται στην κοινωνία από παράγοντες όπως η συμπεριφορά και η εμφάνιση. Για παράδειγμα, εάν ένα άτομο θεωρεί τον εαυτό του άνδρα και επιλέγει να αναφέρεται στο προσωπικό του φύλο με αρσενικούς όρους, τότε η ταυτότητα του φύλου του είναι αρσενικό. Ωστόσο, ο ρόλος του φύλου του είναι αρσενικός μόνο εάν αποδεικνύει ανδρικά χαρακτηριστικά στη συμπεριφορά του. Συνεπώς, ο ρόλος του φύλου είναι συχνά μια εξωτερική έκφραση της ταυτότητας του ατόμου, αλλά όχι απαραίτητα. Στα περισσότερα άτομα, η ταυτότητα και ο ρόλος του φύλου είναι ταυτόσημα (Lindsey, 2015).

Γενικότερα, η πίστη στην υπεροχή του βιολογικού φύλου (sex) καθορίζει τις ταυτότητες των όντων καθώς *«επιτρέπει στη (φυσική) ανατομία να καθορίζει την κοινωνικότητα του “κανονικού”, να διαμορφώνει ρόλους και συμπεριφορές»* (Γκασούκα, 2013:18). Έτσι, η βιολογική διαφορά καθίσταται πρωτογενές αίτιο της κοινωνικής διαφοράς (Γκασούκα, 2013). Αναλογιζόμενες/οι ότι η βιολογική διαφορά εστιάζει στη σωματική υπεροχή και μυϊκή δύναμη αντιλαμβανόμαστε πόσο επιβαρύνει την κοινωνική θέση της γυναίκας η συγκεκριμένη οπτική.

Οι Russo και Pirlott (2006) κάνουν λόγο για τους *«κανόνες»* του φύλου που σχετίζονται με τις συμπεριφορικές προσδοκίες της κοινωνίας, τις επιβραβεύσεις, αλλά και τις τιμωρίες στην περίπτωση που τα φύλα δεν ανταποκρίνονται σε αυτές. Βάσει αυτών των κανόνων προσδιορίζονται οι ρόλοι των φύλων με τον ρόλο της γυναίκας να είναι εξαιρετικά επιφορτισμένος στο οικιακό περιβάλλον και περιορισμένος έξω από αυτό³.

Ο ρόλος των φύλων στην κοινωνία σημαίνει το πώς αναμένεται να ενεργούν, να μιλούν, να ντύνονται και να συμπεριφέρονται βάσει του φύλου τους. Επί παραδείγματι, γενικά τα κορίτσια και οι γυναίκες αναμένεται να φέρονται με τυπικά

³ Οι πολιτισμικές συμβάσεις για τους ρόλους των φύλων προσδιορίζουν και την αντίστοιχη κοινωνική θέση των ατόμων με τις γυναίκες να τοποθετούνται, συνήθως, σε υποδεέστερη θέση ως προς τα προνόμια και τη δύναμη (Russo & Pirlott, 2006).

γυναικείους τρόπους και να είναι ευγενικές και προσιτές ως τροφοί. Οι άνδρες αναμένεται γενικά να είναι δυνατοί, επιθετικοί και τολμηροί (Lindsey, 2015).

Εν τέλει, ο ρόλος των φύλων στην κοινωνία καθορίζεται από τις κοινωνικά κατασκευασμένες ταυτότητες και το κοινωνικό και πολιτιστικό νόημα που αποδίδει η κοινωνία στις βιολογικές διαφορές των δύο φύλων (Γκασούκα, 2013)⁴. Βέβαια, οι ρόλοι των φύλων, όπως και το φύλο, διαφοροποιούνται διαχρονικά και πολιτισμικά καθώς διαφοροποιούνται οι μορφές αρρενωπότητας-θηλυκότητας με παράλληλη ενδυνάμωση του γυναικείου φύλου (Γκασούκα, 2013).

2. Οι κοινωνικές θεωρίες για τα φύλα – Το φύλο ως αναλυτική κατηγορία

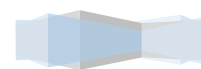
Η αναγκαιότητα προσέγγισης και εμβάθυνσης στα ζητήματα φύλου προκάλεσε την ενασχόληση των κοινωνικών και ανθρωπιστικών επιστημών με το ευρύτερο θέμα των έμφυλων διαφοροποιήσεων. Οι θεωρίες που προσπαθούν να εξηγήσουν τις διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα ποικίλουν και ερμηνεύουν πολυπρισματικά τη συσχέτιση των δύο φύλων.

Οι κοινωνικές θεωρίες συμβάλλουν καθοριστικά στην ερμηνεία ή/και πρόβλεψη της συνθετότητας της ανθρώπινης σεξουαλικότητας και των κανονιστικών συμβάσεων στους ρόλους των φύλων. Οι εκπρόσωποί τους ισχυρίζονται ότι το φύλο και οι απόψεις για την αρρενωπότητα και τη θηλυκότητα είναι έννοιες κατασκευασμένες κοινωνικά και πολιτισμικά, στο πλαίσιο της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και διάδρασης και δεν αποτελούν φυσικές ή αυτονόητες έννοιες (Κουρουτσίδου & Γκασούκα, 2021).

Η πρώτη προσπάθεια ερμηνείας της έμφυλης κοινωνικά τάξης πραγμάτων πραγματοποιήθηκε το 1974 από την ανθρωπολόγο Sherry Ortner, η οποία ισχυρίζεται ότι οι γυναίκες συνδέονταν με τη φύση και οι άνδρες με τον πολιτισμό. Σύμφωνα με

---

⁴ Ειδικότερα, παρά τις διακριτές υποστάσεις, σημειώνονται αλληλεπιδράσεις μεταξύ του βιολογικού φύλου (τα βιολογικά χαρακτηριστικά των γυναικών και των ανδρών) και των κοινωνικά κατασκευασμένων ταυτοτήτων των ατόμων, δηλαδή των ιδιοτήτων που η κοινωνία απαιτεί από το άτομό τους και που έχουν ως αποτέλεσμα έμφυλες διακρίσεις και υποβιβασμό της γυναίκας (Γκασούκα, 2013).

την οικουμενική αντίληψη, η φύση υποτάσσεται στον πολιτισμό, άρα οι γυναίκες υποτάσσονταν στους άνδρες (Κουρουτσίδου & Γκασούκα, 2021)⁵.

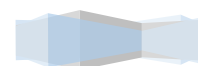
Άμεση σχέση με αυτές τις θεωρίες έχει το φεμινιστικό κίνημα (ή φεμινισμός ή κίνημα απελευθέρωσης των γυναικών ή γυναικείο κίνημα), το οποίο αναφέρεται σε μια σειρά πολιτικών εκστρατειών για μεταρρυθμίσεις σε διάφορα θέματα που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής των γυναικών. Χρονικά, διακρίνεται σε τέσσερις φάσεις. Η πρώτη φάση (1848-1920), που η κριτικός της λογοτεχνίας Elaine Showalter (1985, όπως αναφέρεται στο Κουρουτσίδου & Γκασούκα, 2021) ονομάζει «φεμινιστική κριτική» είναι η φάση υπό την οποία διερευνώνται οι ιδεολογίες πίσω από τα λογοτεχνικά φαινόμενα. Η δεύτερη φάση (1960-1980), αποτελεί τη φάση του «γυναικοκριτισμού», σύμφωνα με την Showalter (1985, όπως αναφέρεται στο Κουρουτσίδου & Γκασούκα, 2021), κατά την οποία η γυναίκα παράγει κείμενα και αναπτύσσεται η γυναικεία δημιουργικότητα, η γυναικεία γραφή, η έμφυλη λογοτεχνική ιστορία. Η τρίτη φάση (1990-2008), καλείται «θεωρία του φύλου» και σε αυτή παρουσιάζονται τα λογοτεχνικά αποτελέσματα του gender/sex. Η Rampton (2015) ισχυρίζεται ότι υπάρχει και τέταρτη φάση η οποία ξεκινά το 2008 και διαρκεί έως και σήμερα.

Παρά την απαξίωση του φεμινισμού από κάποιους ή και κάποιες αλλά και τη δυσκολία στη συγκρότηση πρακτικών που θα αντισταθούν στην πατριαρχία και θα επιφέρουν ουσιαστικές αλλαγές ισότητας για τα φύλα, είναι σημαντικό για τις γυναίκες να έχουν επίγνωση των κοινωνικών αντιθέσεων και της έμφυλης ασυμμετρίας (Γκασούκα, 2013). Αναντίρρητα, οι φεμινιστικοί αγώνες είναι μονόδρομος για την πραγματική ισότητα των φύλων.

Ο Hyde (2014) υπογραμμίζει την αναγκαιότητα της έρευνας σχετικά με τις ομοιότητες και τις διαφοροποιήσεις των φύλων κυρίως στην ψυχοσύνθεση, καθώς τα στερεότυπα που επικρατούν για την ιδιοσυγκρασία του κάθε φύλου έχουν άμεσο κοινωνικό αντίκτυπο.

Σύμφωνα με μαρξιστικές προσεγγίσεις, η κοινωνία διέπεται από συγκρουσιακές σχέσεις στο πλαίσιο άνισων και ιεραρχικά αλληλοεξαρτώμενων δομών. Στο φάσμα ενός διαρκούς συγκρουσιακού αγώνα για την κατάκτηση πόρων εμπλέκεται η φυλή,

⁵ Οι έννοιες «φύση» και «πολιτισμός» προέρχονται από το δυτικό κεντρικό τρόπο σκέψης (Κουρουτσίδου & Γκασούκα, 2021).

το φύλο και η τάξη (Collins, 1997, όπως αναφέρεται στο Gimerez, 2001). Οι συγκρούσεις ανάμεσα στις κοινωνικές ομάδες και ανάμεσα στα φύλα τοποθετούνται σε ένα πλέγμα όπου οι άνδρες αποτελούν την κυρίαρχη ομάδα και οι γυναίκες την κυριαρχούμενη (Gimerez, 2001)⁶.

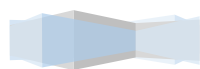
Ο Engels (1975, όπως αναφέρεται στο Κουρουτσίδου & Γκασούκα, 2021) ισχυρίζεται ότι το καπιταλιστικό σύστημα και η καθιέρωση της ατομικής ιδιοκτησίας ευνοούν τη διάδοση φαινομένων, όπως η σεξουαλική καθαρότητα των γυναικών και η υποχρέωση υποταγής στον άνδρα αφέντη (πατέρας ή σύζυγος) με την παραβίαση τους να επιφέρει τιμωρία ή ακόμα και θάνατο⁷.

Κατά τις ριζοσπαστικές προσεγγίσεις, οι ρόλοι των φύλων προσδιορίζονται από την κατίσχυση της πατριαρχίας. Οι σχέσεις των φύλων κατευθύνονται από την πατριαρχική νομοτέλεια, μια κατάσταση υπεύθυνη για την καταπίεση που οι γυναίκες υφίστανται αδιακρίτως από τους άνδρες, οι οποίοι απολαμβάνοντας την υπεροχή της πατριαρχίας, επιβάλλουν την εξουσία τους στις γυναίκες με τη χρήση κάθε μορφής βίας (Renzetti, 2018).

Αν και οι προαναφερθείσες προσεγγίσεις αντιμετωπίζουν το κοινωνικό φύλο ως αναλυτική κατηγορία (Αβδελά, 1993:20, όπως αναφέρεται στο Παντελίδου-Μαλούτα, 2017), οι συσχετίσεις τους διαμορφώνουν ένα παγιωμένο σύστημα σχέσεων. Στον αντίποδα, μετά τη δεκαετία του 1990 έρχονται οι φιλελεύθερες φεμινιστικές προσεγγίσεις οι οποίες αμφισβητούν την ισχύουσα αντίληψη για το φύλο και τονίζουν το δημοκρατικό έλλειμμα που παρατηρείται ανάμεσα στη θεσμικά κατοχυρωμένη ισότητα των φύλων και την κοινωνική καταπίεση των γυναικών ασκώντας κριτική στο φαινομενικό εκδημοκρατισμό και τη θεωρητική ισότητα των φύλων (Παντελίδου-Μαλούτα, 2017). Οι προσεγγίσεις αυτές ισχυρίζονται ότι η ισότητα θα επιτευχθεί από τις διεκδικήσεις των γυναικών χωρίς να αλλάξει η κοινωνική δομή και το κυρίαρχο κοινωνικοοικονομικό σύστημα. Τα θέματα στα οποία πρέπει να διεκδικήσουν την ισότητα αφορούν τα δικαιώματα αναπαραγωγής, άμβλωσης, ψήφου, συμμετοχής στην εκπαίδευση, ίσης αμοιβής, κτλ. όπως και στο

⁶Όμως, όπως υποστηρίζει ο Shields (2016), η υπεροχή των ανδρών δεν επέρχεται ως πολιτιστικό κατόρθωμα, αλλά σχετίζεται με το βιολογικό υλικό τους, όπως π.χ. τον εγκέφαλο και τη γενικότερη μορφολογία τους (μυϊκή δύναμη) σε συνδυασμό με την πεποίθηση για σωματική και διανοητική μειονεξία των γυναικών συγκριτικά με τους άνδρες, άποψη που έχει προκαλέσει την ισχυρή αντίδραση φεμινιστριών ερευνητριών.

⁷ Ως γνωστόν, η μαρξιστικής θεωρία προσεγγίζει τις κοινωνίες ως «*σύνολο κοινωνικών σχέσεων*» και θεωρεί ότι η έμφυλη ανισότητα επιδεινώνεται από το εκμεταλλευτικό κοινωνικό-οικονομικό καπιταλιστικό σύστημα (Γκασούκα, 1999)

δικαίωμα για την αποκάλυψη της βίας που έχουν υποστεί, είτε αυτή είναι ενδοοικογενειακή, είτε σεξουαλική είτε άλλης μορφής (Anker, 1997, όπως αναφέρεται στο Κουρουτσίδου & Γκασούκα, 2021).

Κατά την Παντελίδου-Μαλουτα (2017, όπως αναφέρεται στο Αβδελά, 2003) η αξία της φιλελεύθερης φεμινιστικής θεωρίας έγκειται στο ότι επανανοηματοδοτεί την έννοια του έμφυλου υποκειμένου συνδέοντας τη με την ιδιότητα του πολίτη και τα ανθρώπινα δικαιώματα⁸.

Τέλος, σύμφωνα με τις μεταμοντέρνες και συμβολιστικές θεωρίες, υπό την επίδραση του Ντεριντά και του Φουκώ, ο διαχωρισμός του βιολογικού και του κοινωνικού φύλου απορρίπτεται, καθώς αρνούνται τις απόψεις περί «φυσικότητας» και τη σύνδεση των δύο εννοιών. Θεωρούν ότι το βιολογικό φύλο είναι αποτέλεσμα κοινωνικών διεργασιών, κατασκευασμένο κοινωνικά και πολιτισμικά και επαναπροσδιορίζουν τις έννοιες αρρενωπότητα και θηλυκότητα (Κουρουτσίδου & Γκασούκα, 2021).

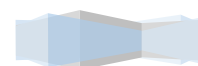
3. Η μακρά πορεία από τις γυναικείες σπουδές στις σπουδές φύλου.

Η συνεισφορά της φεμινιστικής επιστημονικής σκέψης

Απέναντι στη διαχρονική τακτική των κοινωνιών να ταυτίσουν το βιολογικό με το κοινωνικό φύλο και κατ' επέκταση να υποβαθμίσουν (εκ φύσεως) το γυναικείο φύλο, οι γυναίκες αγωνίζονται για τη χειραφέτησή τους. Η Γκασούκα (2013:66) αναφέρει πως *«ήδη από το 15^ο αιώνα (λ.χ. Κριστίν ντε Πιζάν) οι γυναίκες αρχίζουν να διεκδικούν το δικαίωμα στην εκπαίδευση και τη βελτίωση της κοινωνικής τους κατάστασης»*.

Οι γυναικείες σπουδές είναι ένας διεπιστημονικός ακαδημαϊκός τομέας αφιερωμένος σε θέματα που αφορούν τις γυναίκες, το φύλο και το φεμινισμό. Ως γνωστικό πεδίο, εξετάζει την κατάσταση των γυναικών στην κοινωνία, επιδιώκοντας να τη βελτιώσει (Gillis & Munford, 2003). Οι γυναικείες σπουδές είναι αυτές που απέδειξαν τον πατριαρχικό χαρακτήρα των επιστημών και αμφισβήτησαν την ισχύουσα ιεραρχία με τρόπο επιστημονικό με αναγκαία προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητά τους τη διασύνδεση με τα κινήματα των γυναικών και τη

⁸ Όπως αναφέρουν οι Κουρουτσίδου και Γκασούκα (2021) σύμφωνα με το φιλελεύθερο φεμινισμό οι γυναίκες είναι ικανές να επιτύχουν ισότητα και μπορούν να την επιδιώξουν.

γυναικεία εμπειρία (Γκασούκα, 2013). Η στοχοθεσία των γυναικείων σπουδών καλύπτει ένα ευρύ πλαίσιο. Ειδικότερα, προσδοκούν να προσφέρουν στις/στους σπουδάστριες/-ές ένα μορφωτικό περιβάλλον χωρίς ιεραρχία, να ενισχύσουν την αυτοεκτίμηση και προσωπική ανάπτυξή τους, να παρουσιάσουν πληροφορίες που αποσιωπήθηκαν ή να επαναδιδάξουν τις λανθασμένα προβεβλημένες πληροφορίες που αφορούν στις αξίες των γυναικών (στερεότυπα), και να ενθαρρύνουν την αφομοίωση και πρακτική υιοθέτηση της φεμινιστικής προοπτικής (Bargad & Hyde, 1991).

Στη δεκαετία του 1970 οι σπουδές των γυναικών αποτέλεσαν ορόσημο για την είσοδο του φεμινισμού στα Πανεπιστήμια (Gillis & Munford, 2003). Η φεμινιστική σκέψη της εποχής ασχολήθηκε με την έμφυλη ανισότητα και τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνονται οι ταυτότητες μέσα σε μια κοινωνία διαμορφωμένη υπό την επίδραση πολιτικής και πολιτιστικής εξουσίας (Κουρουτσίδου & Γκασούκα, 2021).

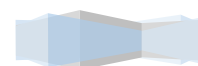
Η αφετηρία του φεμινισμού είναι συνδεδεμένη με το Διαφωτισμό και τη Γαλλική Επανάσταση (Γκασούκα, 2013) καθώς επαναπροσδιορίζει τις σχέσεις των δύο φύλων με επίκεντρο τον άνθρωπο και όχι το γένος⁹.

Η φεμινιστική σκέψη στοχεύει στην ανάδειξη των ανισοτήτων και των διακρίσεων που δέχονται οι γυναίκες και παράλληλα επιδιώκει να αναλύσει και να διερευνήσει τη σχέση ανάμεσα στην αρρενωπότητα και τη θηλυκότητα καθώς και το πρίσμα υπό το οποίο αυτή εξετάζεται (Ashraf, Abrar-ul-Haq & Ashraf, 2017).

Η φεμινιστική σκέψη είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις γυναικείες σπουδές μέσω των οποίων διαμορφώνεται και η φεμινιστική ταυτότητα των γυναικών. Οι γυναικείες σπουδές καθιστούν τις γυναίκες ικανές να μετασχηματίσουν τον κόσμο από ένα καταπιεστικό σε ένα ελεύθερο πλαίσιο διαβίωσης (Bargad & Hyde, 1991). Οι εκπρόσωποι του φεμινισμού (φεμινίστριες) αμφισβήτησαν τα συμβολικά και πολιτιστικά σύνορα που περιβάλλουν τα πανεπιστήμια, διεκδικώντας ισότιμη ακαδημαϊκή πρόσβαση για τις γυναίκες (Gillis & Munford, 2003).

Ο τομέας των γυναικείων σπουδών επιφέρει ευρύτερες αλλά και ενδοατομικές αλλαγές καθώς έρευνα των Bargad και Hyde (1991) έδειξε ότι οι σπουδές στον τομέα

⁹ Χαρακτηριστικό της ανθρωπιστικής και ίσης μεταχείρισης των φύλων είναι ότι σε κανένα από τα 17 άρθρα της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη (1789) δεν καταγράφεται η διάκριση των φύλων σε «άντρες» και «γυναίκες». Αντίθετα η Διακήρυξη αναφέρεται σε «άτομα» και «ανθρώπους». Για περισσότερες πληροφορίες: <https://gr.humanrights.com/what-are-human-rights/brief-history/declaration-of-human-rights.html>

αυτό όντως επιφέρουν αλλαγές στις στάσεις, τις προσδοκίες, την αυτοεκτίμηση και την προσωπικότητα των σπουδαστριών/ών οι οποίες/οι ομολογουμένως φαίνεται να απέκτησαν μία πιο φεμινιστική οπτική.

Ο όρος «σπουδές του φύλου» είναι δημιούργημα των τελευταίων δεκαετιών ως εναλλακτικός του όρου «γυναικείες σπουδές» (Αβδελά, 2006). Αναμφισβήτητα, τόσο οι γυναικείες σπουδές όσο και οι σπουδές φύλου προέρχονται από μια πολιτική δέσμευση για μια πιο δημοκρατική και δίκαιη κοινωνία. Και οι δύο τονίζουν τη σχέση γνώσης – ισχύος και προάγουν την έννοια της αποδοχής έξω από τα στενά όρια της ακαδημαϊκής κοινότητας, ενώ έχουν ταυτιστεί στενά με λαϊκές οργανώσεις, πολιτικούς αγώνες, περιθωριοποιημένες ομάδες και κοινότητες (Gillis & Munford, 2003).

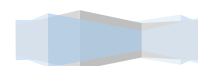
Επιγραμματικά, η φεμινιστική επιστημονική σκέψη διαμορφώνεται μέσα από τις γυναικείες σπουδές και τις σπουδές φύλου, κινητοποιεί τις γυναίκες και βοηθά στην ανάπτυξη μιας «συνείδησης του φύλου» (Γκασούκα, 2013:60).

4. Έννοια και περιεχόμενο της φεμινιστικής έρευνας

Η φεμινιστική έρευνα είναι αναγκαίο να διαφοροποιηθεί από τις κοινωνικές επιστήμες οι οποίες προσέγγισαν μεροληπτικά τις γυναίκες (Γκασούκα, 2013) ενισχύοντας το ιδεολογικό πλαίσιο της πατριαρχίας.

Αυτό που καθιστά την έρευνα φεμινιστική, είναι το γεγονός ότι πραγματοποιείται από και για τις γυναίκες. Ακόμη, τα ερευνητικά υποκείμενα αυτού του πεδίου είναι γεγονός ότι παράγουν «φεμινιστική έρευνα» (Robbins, 1996:170, αναφέρεται στο Brayton, Ollivier, Robbins, 2020) εννοώντας ότι κατεξοχήν αντικείμενο της έρευνας είναι οι γυναίκες.

Η Hesse-Biber (2008) εκτιμά πως η φεμινιστική έρευνα μπορεί να αλλάξει τον τρόπο σκέψης-προσέγγισης των πραγμάτων, ενώ αποτελεί εξαιρετική ευκαιρία διεπιστημονικής συνεργασίας. Παράλληλα, η φεμινιστική έρευνα αποδεικνύει ότι κάποια θέματα δεν είναι έτσι όπως τείνουν να πιστεύουν οι περισσότερες/οι, δεν είναι έτσι όπως τις/τους έπεισαν να πιστεύουν. Με τη συμβολή της φεμινιστικής έρευνας διαμορφώνεται μια νέα άποψη πολύ διαφορετική από αυτή που προϋπήρχε ως κοινωνικά κι επιστημονικά αποδεκτή. Η συγκεκριμένη αλλαγή στη σκέψη και τη

διάνοια, δεν αφορά μόνο τη θέση της γυναίκας στην αλληλεπίδραση με το περιβάλλον της, αλλά πρόκειται για μια γενικότερη αλλαγή στον τρόπο σύλληψης των δεδομένων. Ειδικότερα, η φεμινιστική έρευνα θέτει τα θεμέλια της αμφισβήτησης της πατριαρχίας και της έμφυλης καταπίεσης επισημαίνοντας την αρνητική τους συσχέτιση με την κοινωνική θέση της γυναίκας (Hesse-Biber,2008).

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση έδειξε ότι δεν αναφέρεται κάποιος κοινός ορισμός για τη φεμινιστική έρευνα, ωστόσο οι περισσότερες/οι μελετήτριες/-ές συγκλίνουν στη διάκρισή της από την παραδοσιακή μεθοδολογία των κοινωνικών επιστημών (Hesse-Biber,2008· Nielsen, 2019). Πιο αναλυτικά, επισημαίνεται ότι η φεμινιστική έρευνα στοχεύει στην εξισορρόπηση ανάμεσα στην έρευνα και το θέμα, ενώ έχει πολιτικά κίνητρα που αντανakλώνται στην προσπάθεια άρσης της ανισότητας. Η συγκεκριμένη προσπάθεια για κοινωνική αλλαγή βασίζεται στη βιωματική εμπλοκή των γυναικών, αφού η φεμινιστική έρευνα θεμελιώνεται στα βιώματα, τα συναισθήματα και τις κρίσεις γυναικών (Nielsen, 2019).

Ένα ακόμη διακριτό στοιχείο από την παραδοσιακή έρευνα είναι ότι η φεμινιστική έρευνα δεν ακολουθεί μια συγκεκριμένη επιστημονική μέθοδο, αλλά μετέρχεται ένα σύνολο μεθόδων, είτε ποιοτικών είτε ποσοτικών, χωρίς να επικεντρώνεται, άρα και να περιορίζεται, σε ένα συγκεκριμένο είδος έρευνας, αλλά κινείται ευρύτερα, πολυμεθοδολογικά, αλληλεπιδρώντας με το περιβάλλον το οποίο μελετά. Δε χωρά αμφιβολία ότι η φεμινιστική έρευνα επιδρά καθοριστικά στην αναθεώρηση παραδοσιακών μεθόδων έρευνας ευνοώντας τη διεπιστημονικότητα (Nielsen, 2019).

Κλείνοντας την ενότητα, αξίζει να αναφερθεί η εκδοχή των Brooke και True (2008) σύμφωνα με τους οποίους η φεμινιστική έρευνα μπορεί να λειτουργήσει ως δείκτης σχεδιασμού ανάλογων ερευνών και σε άλλα πεδία των κοινωνικών επιστημών, όπως αυτό των Διεθνών Σχέσεων. Οι Brooke και True (2008) κάνουν λόγο για την «*ηθική της έρευνας*» προσδιορίζοντας με τον όρο μια ερευνητική κατεύθυνση που εστιάζει περισσότερο σε ένα σύνολο προβληματισμών και ερωτημάτων, παρά συγκεκριμένων απαντήσεων. Παράλληλα, αυτή η «*ηθική της φεμινιστικής έρευνας*» αποτελεί μια δέσμευση για την/τον ερευνήτρια/ή ως προς τον τρόπο προσέγγισης του πεδίου αλλά και των προϊόντων επιστημονικών δεδομένων. Μέσα από τη συγκεκριμένη θεώρηση η/ο ερευνήτρια/-ής γίνεται μέρος της έρευνας,

ενώ αξιοποιεί με σκεπτικισμό την καθιερωμένη επιστημονική γνώση (Brooke & True, 2008).

Μέρος Ι. Θεωρητικό πλαίσιο

Κεφάλαιο 1^ο

1.1. Έμφυλη βία: Γιατί ακριβώς μιλάμε;

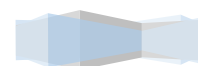
Ξεκινώντας από την ετυμολογία του επιθέτου έμφυλη (εν+φύλο) ως προσδιορισμού της λέξης «βία» αντιλαμβανόμαστε ότι ο όρος «έμφυλη βία» αφορά τη βία ανάμεσα στα φύλα. Πρόκειται για φαινόμενο βαθιά ριζωμένο στην ανθρώπινη κουλτούρα με ολέθριες προεκτάσεις για το ατομικό και το κοινωνικό γίνεσθαι.

Ως έμφυλη βία ορίζεται η βία που ασκείται σε κάποιο πρόσωπο εξαιτίας του φύλου του. Ποικίλλει ως προς τις μορφές και αφορά κυρίως πράξεις σε βάρος γυναικών (SOLWODI, 2019). Πρόκειται για κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διάκριση των ανθρώπων σε θύματα και δράστες. Σύμφωνα με τη Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών (απόφαση 48/104, άρθρο 1, 20 Δεκεμβρίου 1993, όπως αναφέρεται στο ΓΓΙΦ, 2018:52), στην κατηγορία της έμφυλης βίας αντιστοιχούν πράξεις που προκαλούν σωματικά, σεξουαλικά ή ψυχικά τραύματα, απειλές τέτοιων πράξεων, εξαναγκασμό και στέρηση της ελευθερίας του ατόμου τόσο στην ιδιωτική όσο και στη δημόσια ζωή (Symonides & Volodin, 1999:93, όπως αναφέρεται στο ΓΓΙΦ 2014-2020, 2018:52). Εν τούτοις, έχει αναγνωριστεί ευρέως ότι μιλώντας για έμφυλη βία ή βία με βάση το φύλο¹⁰ αναφερόμαστε κυρίως σε βία που προκαλείται από άνδρες εις βάρος κοριτσιών και γυναικών¹¹.

Όπως προκύπτει από το Πρόγραμμα Δράσης της Παγκόσμιας Διάσκεψης του Ο.Η.Ε. για τις Γυναίκες, που έγινε στο Πεκίνο το 1995, το φαινόμενο της βίας είναι διαχρονικό και στηρίζεται στις διακρίσεις των φύλων. Ειδικότερα, το φαινόμενο ορίζεται ως εξής: «*Η βία κατά των γυναικών είναι η έκφραση της ιστορικά διαπιστωμένης ανισότητας στις σχέσεις ισχύος μεταξύ ανδρών και γυναικών, που οδήγησε στην κυριαρχία των ανδρών επί των γυναικών και στις διακρίσεις κατά των γυναικών, με αποτέλεσμα τη παρεμπόδιση της ανάπτυξης τους*» (UNWomen, 1995, παρ.118).

¹⁰ Πρόκειται για βία με βάση το φύλο υπό την έννοια ότι είναι βία που προέρχεται από τους υφιστάμενους ρόλους που θέτει και προσδιορίζει η κατηγορία του φύλου στην κοινωνία (Russo&Pirlott, 2006).

¹¹ Αξίζει να επισημανθεί ότι μιλώντας για έμφυλη βία ή βία εις βάρος των γυναικών βάσει φύλου δεν αναφερόμαστε σε κάθε βίαιη πράξη που μπορεί να υποστεί μία γυναίκα, αλλά μόνο σε εκείνες που απορρέουν από έμφυλα στερεότυπα (Russo&Pirlott, 2006).

Σήμερα εξετάζεται ως κοινωνικό πρόβλημα, φαινόμενο παλιό, διαχρονικό, απότοκος των πατριαρχικών κοινωνιών και αναγνωρίζεται από τις Διεθνείς Συμβάσεις ως ακραία μορφή διάκρισης (Γκασούκα, 2020α) με ποικίλες εκφάνσεις και εκδηλώσεις.

Sources: European Union Agency for Fundamental Rights, Violence against women: an EU-wide survey - Results at a glance, 2014
Eurostat, Trafficking in human beings, 2015

Image: Margaret Jone Wollman/Shutterstock.com

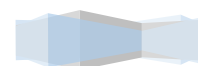
Εικόνα 1: Η έμφυλη βία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στατιστικά στοιχεία (Πηγή: EIGE, 2020α)

1.2. Ιστορία, αίτια, είδη και συνέπειες της βίας που συνδέεται με το φύλο

Η ιστορία της βίας κατά των γυναικών παραμένει συγκεχυμένη στην επιστημονική βιβλιογραφία. Αυτό οφείλεται εν μέρει στο γεγονός ότι πολλά είδη βίας

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

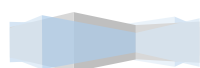
κατά των γυναικών που σχετίζονται με σωματική ή σεξουαλική κακοποίηση δεν προβάλλονται, δεν αναφέρονται, δεν καταγράφονται συχνά λόγω κοινωνικών κανόνων, ταμπού, κινδύνου στιγματισμού και της ευαίσθητης φύσης του θέματος. Είναι κοινός τόπος ότι ακόμη και σήμερα, παρά τις ενέργειες που έχουν γίνει για τη διερεύνηση του φαινομένου, η έλλειψη αξιόπιστων και συνεχών δεδομένων αποτελεί εμπόδιο στη διαμόρφωση μιας σαφούς εικόνας της έμφυλης βίας. Το βέβαιο είναι ότι πρόκειται για διαχρονικό φαινόμενο η προβληματική του οποίου αναδείχτηκε μετά τα μέσα του 20^{ου} αιώνα μέσα από τη μαχητικότητα της φεμινιστικής δράσης (Γκασούκα, 2020α).

Η ιστορία της βίας κατά των γυναικών σχετίζεται στενά με τη θεώρηση των γυναικών ως ιδιοκτησία και με τον υποβιβασμό του φύλου. Κατά τη ρωμαϊκή εποχή ο ρωμαϊκός νόμος έδινε στον πατέρα το δικαίωμα να τιμωρεί τα παιδιά του ακόμη και μέχρι θανάτου (Φουκώ, 1978:165, όπως αναφέρεται στο Γκασούκα, 2013:74). Μεταγενέστερα, κατά το Μεσαίωνα, στη Δ. Ευρώπη οι γυναίκες καίγονται, υφίστανται την τιμωρία της πυράς είτε επειδή φαίνονται απείθαρχες προς την ισχύουσα πατριαρχία, είτε επειδή προκαλούν με τη θελκτική ή αποκρουστική τους εμφάνιση, είτε γιατί κατηγορούνται ως μάγισσες (XEN Ελλάδος, 2019).

Ενδεικτική της ανδροκρατίας και της εκδικητικότητας, που προκαλούσε στους άνδρες η παρεκτροπή των γυναικών από τις κοινωνικές επιταγές της εποχής τους, αποτελεί η περίπτωση της καύσης των λεσβιών. Η Γκασούκα (2019, 2020β) αναφέρεται στο «femina cum feminus» δηλώνοντας ότι σύμφωνα με τον κώδικα των Ορλεάνων το 1260 κάθε γυναίκα που διαπράττει αυτό το έγκλημα, πρέπει να καεί (DoanMinh, 2019 όπως αναφέρεται στο Γκασούκα 2020β:61· XEN Ελλάδος, 2019).

Σε μια πραγμάτευση του θέματος η Γκασούκα (2013) εστιάζει στη γυναικεία σεξουαλικότητα η οποία διαχρονικά προκαλεί τάση διεκδίκησης και ελέγχου από το αντρικό φύλο στα πλαίσια ανταγωνισμού και εξουσιαστικών σχέσεων με αποτέλεσμα να ασκείται βία απέναντι στη γυναίκα. Αξίζει να τονιστεί ότι πρόκειται για βία νομιμοποιημένη, ηθική και σε κάθε περίπτωση αποδεκτή, ώστε να μη διαταραχθεί η κοινωνική νομοτέλεια, η πατριαρχία, η τάξη των πραγμάτων που θέλει τον άνδρα υποκείμενο και τη γυναίκα αντικείμενο (Γκασούκα, 2013)

Τα γενεσιουργά αίτια της έμφυλης βίας ποικίλουν κι ανάγονται σε ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών, πολιτικών και οικονομικών πρακτικών. Τα στερεότυπα, οι

παρωχημένες αντιλήψεις, οι γενικεύσεις και οι προκαταλήψεις τοποθετούν τη γυναίκα σε μια αέναη υποτέλεια εγκλωβίζοντάς τη σε συγκεκριμένους ρόλους και καταπιέσεις. Παράλληλα, οι σχέσεις δύναμης και εξουσίας, βασισμένες σε μια γερά θεμελιωμένη πατριαρχία, εγείρουν ανισότητες και βία ως μέσο κοινωνικού ελέγχου (Γκασούκα, 2013).

Ακολούθως η κυβερνητική ανεκτικότητα και η ατιμωρησία επί της ουσίας θεσμοποιούν τη βία κατά γυναικών και κοριτσιών (IMIS, AWOM,n.d.)

Η μελέτη των Couta, Rousou, Freysteinsdóttir, Boira και Naudi (2017) έδειξε ότι αν και η ισότητα των φύλων είναι νομικά κατοχυρωμένη σε πολλές χώρες, δεν εφαρμόζεται έμπρακτα. Αντίθετα, εντοπίζεται ανισότητα στο σπίτι, στην εργασία και γενικότερα στην κοινωνία η οποία αντιμετωπίζει τις γυναίκες μέσα από ένα πατριαρχικό πρίσμα. Το διαμέτρημα του πατριαρχικού προτύπου είναι τέτοιο που επηρεάζει κοινωνικό-πολιτικούς φορείς και δομές με συνέπεια την κοινωνική και νομική ανοχή απέναντι στη βία που σχετίζεται με το φύλο.

Επίσης, η φτώχεια, οι πόλεμοι η μετανάστευση μεγιστοποιούν την ευπάθεια των γυναικών αυξάνοντας τις πιθανότητες να υποστούν βία λόγω του φύλου τους (UNWomen, 2012).

Τέλος, στα αίτια αναπαραγωγής της έμφυλης βίας συγκαταλέγεται η τακτική των ενημερωτικών μέσων να συγκαλύπτουν τέτοια περιστατικά και να τα παρουσιάζουν με τρόπο που να συρρικνώνει τη σοβαρότητα του φαινομένου και να επιρρίπτει ευθύνες στη συμπεριφορά των θυμάτων (Royal, 2019· Russo & Pirlott, 2006).

Τα είδη της έμφυλης βίας διαφοροποιούνται ανάλογα το πολιτιστικό-κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο εντοπίζονται. Ως αποτέλεσμα, έμφυλη βία αποτελούν οι παιδικοί γάμοι, ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων, τα εγκλήματα τιμής, το καταναγκαστικό σεξ,ή η σεξουαλική, συναισθηματική, λεκτική ή ψυχολογική βία (Γκασούκα, 2013· Heise, Ellsberg, Gottmoeller, 2002). Αυτές οι τελευταίες μορφές βίας σε συνδυασμό με μια σειρά τακτικών ελέγχου εντάσσονται στη βία των συντρόφων (Russo & Pirlott, 2006). Πρόκειται για μια εκτεταμένη μορφή βίας, δύσκολα ανιχνεύσιμη που επικαλύπτεται στο όνομα των «οικογενειακών δεσμών». Συμπληρωματικά, η Γκασούκα (2013) αναγνωρίζει ως έμφυλη βία τον καταναγκασμό

και τις επεμβάσεις σε θέματα μητρότητας «άμβλωση, αναγκαστική εγκυμοσύνη, στείρωση».

Τέλος, αξίζει να αναδειχθεί και η θέση των Couta et al. (2017) οι οποίοι κάνουν λόγο για μαιευτική βία αναφερόμενοι σε «περιττές υστερεκτομές» αλλά και για βία που σε ορισμένα πολιτισμικά πλαίσια σχετίζεται με την «αισθητική χειρουργική»

Τα αντικείμενα της έμφυλης βίας υφίστανται συνέπειες στην ψυχολογική, τη σεξουαλική και την αναπαραγωγική τους υγεία, συμπεριλαμβανομένων των αναγκαστικών και ανεπιθύμητων κήσεων, των μη ασφαλών αμβλώσεων, του τραυματικού στρες, των σεξουαλικά μεταδιδόμενων λοιμώξεων, όπως ο HIV και ακόμη και του θανάτου (Russo & Pirlott, 2006). Γενικότερα, διακυβεύεται η σωματική ακεραιότητα, το δικαίωμα στη ζωή και η αυθυπαρξία των γυναικών (Γκασούκα, 2013). Αξίζει να αναφερθεί ως επίπτωση της έμφυλης βίας η σχολική διαρροή κυρίως σε τριτοκοσμικές χώρες (Sathar & Lloyd 1993· Mensch & Lloyd 1998· UNICEF 2004, όπως αναφέρεται στο Morrison, Ellsberg & Bott, 2007).

Τα προαναφερθέντα δεδομένα καταδεικνύουν με ενάργεια τις εκτεταμένες προεκτάσεις της έμφυλης βίας ως οριζόντιο διεθνικό φαινόμενο με ατομικό και κοινωνικό αντίκτυπο.

Κεφάλαιο 2^ο

2.1. Διεθνείς και εθνικές στρατηγικές αντιμετώπισης της έμφυλης βίας

Αποτελεί κοινή συνείδηση πια πως το διεθνές εύρος της έμφυλης βίας απαιτεί ανάλογες στρατηγικές για την εξάλειψή του. Οι επίσημες δράσεις ενάντια στη βία εις βάρος των γυναικών εστιάζουν στην πρόληψη αυτής, στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη και στην υποστήριξη που είναι ανάγκη να έχουν τα θύματα (Morrison et al., 2007)

Αναντίρρητα, τα κράτη εναρμονισμένα στο διεθνές δίκαιο οφείλουν να ενεργούν προλαμβάνοντας την έμφυλη βία, αλλά και να διερευνούν τις συνθήκες τέλεσης τέτοιων πράξεων, να διώκουν και να επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις στους θύτες, καθώς και να προσφέρουν υποστήριξη στα θύματα. Η αναγκαιότητα έγκρισης και υλοποίησης εθνικών σχεδίων δράσης¹² για την πάταξη της βίας κατά των γυναικών προσδιορίζεται σε διεθνή και περιφερειακά μέσα και έγγραφα πολιτικής που προασπίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, ενώ αποτελεί έναν από τους πέντε βασικούς στόχους που έχει θέσει η εκστρατεία του Γενικού Γραμματέα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών «UNiTE για τον τερματισμό της βίας κατά των γυναικών»¹³ σε όλες τις χώρες του κόσμου από το 2015 (UNWomen, 2012)¹⁴.

Οι σπουδαιότερες στρατηγικές είναι:

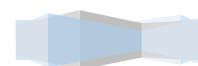
Σε διεθνές επίπεδο

- Η Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου, που εγκρίθηκε από την Τέταρτη Παγκόσμια Διάσκεψη για τις Γυναίκες το 1995, μέσω της οποίας καλούνται οι κυβερνήσεις να συντάξουν και να υλοποιήσουν, σε όλα τα κατάλληλα επίπεδα, σχέδια δράσης για την άρση της βίας εις βάρος των γυναικών (Morrison et al., 2007· UNWomen, 2012).
- Το ψήφισμα 61/143 της 19ης Δεκεμβρίου 2006 της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ μέσω του οποίου καλούνται τα κράτη μέλη να ορίσουν εθνικά σχέδια δράσης για τη βία κατά των γυναικών (UNWomen, 2012).

¹² Τέτοια σχέδια δράσης δίνουν τα δυνατότητα στους εμπλεκόμενους φορείς να οργανώνουν τη δράση τους με ευελιξία αξιολογώντας πρωτοβουλίες με τρόπο τέτοιο, ώστε οι παρεμβάσεις να είναι αποτελεσματικές και στα επόμενα χρόνια (UNWomen, 2012).

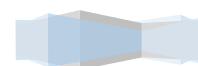
¹³ Οι περισσότερες μορφές βίας που υφίστανται οι γυναίκες ασκούνται από οικεία πρόσωπα, ενώ πολλές από αυτές αποσιωπούνται ως μέρος της οικογενειακής, ιδιωτικής σφαίρας (UNWomen, 2012).

¹⁴ Η UNWomen είναι ένας οργανισμός του Ο.Η.Ε. που ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 2010 για την προάσπιση των αναγκών κάθε γυναίκας και της ισότητας των φύλων (UNWomen, 2012).

- Η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων, στο ψήφισμα 54/7 του Μαρτίου του 2010 σχετικά με την παύση του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων, στο οποίο τονίζεται η αναγκαιότητα της προώθησης ολοκληρωμένων και διεπιστημονικών εθνικών σχεδίων δράσης για τον περιορισμό του φαινομένου. Τα σχέδια αυτά θα διακρίνονται από προσδιορισμένους, ξεκάθαρους στόχους και δείκτες που θα επιτρέπουν εθνική παρακολούθηση, αξιολόγηση των επιπτώσεων, οργάνωση και κατανομή αναγκαίων πόρων για την υλοποίησή τους (UNWomen, 2012).
- Το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στο ψήφισμά του 14/12 της 18ης Ιουνίου 2010 αναφορικά με την επίσπευση των δράσεων ανάσχεσης κάθε μορφής βίας εις βάρος των γυναικών υποστηρίζει την εξασφάλιση της αναγκαίας πρόληψης και για αυτό το λόγο προτρέπει τα κράτη να συντάξουν νέα ή να βελτιώσουν υπάρχοντα σχέδια δράσης για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών. Ταυτόχρονα, προσδιορίζει την ευθύνη της κυβέρνησης για την πρόληψη και το απαραίτητο ανθρώπινο, οικονομικό και τεχνικό κεφάλαιο συμπεριλαμβανομένων των μετρήσιμων στόχων με χρονικό περιορισμό, επισπεύδοντας παράλληλα την υλοποίηση των ήδη καταρτισμένων εθνικών σχεδίων δράσης (UNWomen, 2012).
- Το Πρωτόκολλο του Αφρικανικού Χάρτη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και των Λαών που προσδιορίζει και τα Δικαιώματα της Γυναίκας στην Αφρική και το οποίο εγκρίθηκε από την Αφρικανική Ένωση το 2003, επιβάλλει στα συμβαλλόμενα κράτη να ασπαστούν και να τηρήσουν κατάλληλα μέτρα για τη διασφάλιση της προστασίας του δικαιώματος κάθε γυναίκας να διαφυλάττει την αξιοπρέπειά της προστατεύοντάς τη από κάθε μορφή βίας, ιδίως σεξουαλική και λεκτική (UNWomen, 2012).
- Η Διαμερικανική Σύμβαση για την Πρόληψη, την Τιμωρία και την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών στην Αμερική, γνωστή και ως Σύμβαση του Belem Do Para¹⁵, η οποία εγκρίθηκε το 1994, αξιώνει από τα συμβαλλόμενα κράτη να υιοθετήσουν άμεσα πολιτικές για την πρόληψη, την τιμωρία και την πάταξη της βίας κατά των γυναικών (Morrison et al., 2007· UNWomen, 2012). Μάλιστα, η

¹⁵ Είναι η πρώτη σύμβαση σε διεθνές επίπεδο που αναγνωρίζει το έγκλημα της γυναικοκτονίας. Υπογράφηκε στη Βραζιλία και οι χώρες της Λ. Αμερικής που υπέγραψαν τη σύμβαση δεσμεύονται για την πρόληψη και καταστολή της βίας κατά των γυναικών. Για περισσότερες πληροφορίες: <http://www.oas.org/juridico/english/treaties/a-61.html>

συγκεκριμένη σύμβαση υπήρξε καίρια για τη συνειδητοποίηση της αντίληψης ότι η βία σε βάρος των γυναικών συνιστά κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (IACW, 2004, όπως αναφέρεται στο Morrison et al., 2007)

- Στη Νοτιοανατολική Ασία, η συμφωνία των κρατών το 2004 για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών νομιμοποιεί και επιτρέπει τις προσπάθειες των μελών της προς την κατεύθυνση εξάλειψης κάθε μορφής βίας κατά των γυναικών μέσα από ανάλογες πολιτικές ενέργειες και προγράμματα (UNWomen, 2012).

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο:

- Το Συμβούλιο της Ευρώπης επισημαίνει στα κράτη την αναγκαιότητα λήψης μέτρων ζητώντας τους να εξετάσουν τη νομική προώθηση εθνικών σχεδίων δράσης για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών.

- Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, στο ψήφισμά της 1512 (2006) με τίτλο «Τα κοινοβούλια ενωμένα στην καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών», συστήνει στα εθνικά κοινοβούλια των κρατών μελών της ΕΕ να κινηθούν προς την υιοθέτηση εθνικών σχεδίων για τον τερματισμό της ενδοοικογενειακής βίας κατά των γυναικών (UNWomen, 2012).

- Το Μάρτιο του 2009, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε το ψήφισμα 2008/2071 σχετικά με την κατάπαυση του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ζητώντας από τα κράτη μέλη να προωθήσουν εθνικά σχέδια δράσης που θα επικεντρώνονται στην απαγόρευση του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (UNWomen, 2012).

- Το 2011 τα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και τα άλλα υπέγραψαν τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης οι στόχοι της οποίας σχετίζονται με την προστασία των γυναικών απέναντι σε κάθε μορφή βίας και με την εξάλειψη της ενδοοικογενειακής βίας η οποία αφορά κυρίως γυναίκες (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2011· Weil, Corradi & Naudi, 2018).

- Το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 28^{ης} Νοεμβρίου 2019 σχετικά με την προσχώρηση της ΕΕ στη σύμβαση της Κωνσταντινούπολης και άλλα μέτρα για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας στηλιτεύει κάθε μορφή έμφυλης βίας αναγνωρίζοντας ότι αυτή παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα και καλεί το Συμβούλιο να προχωρήσει στην κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης

από την Ε.Ε. υποστηρίζοντας την παράλληλη κύρωσή του από όλα τα κράτη-μέλη (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017).

- Το ψήφισμα 2020/0039 της 13ης Φεβρουαρίου 2020 αναφορικά με τις προτεραιότητες της Ε.Ε. για την 64η σύνοδο της Επιτροπής του ΟΗΕ για τη θέση της γυναίκας μεταξύ άλλων αποσκοπεί στον τερματισμό της έμφυλης βίας καταδικάζοντας κάθε μορφή της και στη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των γυναικών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017).

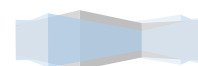
Τα παραπάνω στοιχεία επιβεβαιώνουν ότι τις τελευταίες 3 δεκαετίες πολλές χώρες, τόσο αναπτυγμένες, όσο και αναπτυσσόμενες, έχουν υπογράψει συμφωνίες για την έμφυλη βία σε μια προσπάθεια να βελτιωθούν οι νόμοι και οι πολιτικές για τη βία κατά των γυναικών (Morrison et al., 2007).

2.2. Η συμβολή των διεθνών οργανισμών (ΟΗΕ, ΕΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης κ.ά.) στην προσπάθεια καταπολέμησης του φαινομένου

Η έμφυλη βία αποτελεί μια διαχρονική και διατοπική πανδημία που βρίσκεται σε έξαρση στην τρέχουσα εποχή καθώς σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του Ο.Η.Ε. το 2019 δολοφονήθηκαν περίπου 1.000.000 γυναίκες παγκοσμίως (ΕΡΤ Βόλου, 2020). Η εμβέλεια του φαινομένου καθιστά επιτακτική τη συμβολή των διεθνών οργανισμών για τον περιορισμό και την καταπολέμησή του.

Είναι γνωστό ότι τα Ηνωμένα Έθνη (ΟΗΕ) και η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) έχουν ξεκινήσει μια νέα, παγκόσμια, μακρόπνοη κίνηση με στόχο την εξάλειψη κάθε μορφής βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών (violence against women and girls / VAWG) (United Nations, 2020). Η Πρωτοβουλία VAWG ή Spotlight initiative, όπως ονομάζεται, λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο των θεμάτων για την Αειφόρο Ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030 (Agenda 2030 for Sustainable Development). Ειδικότερα, η ισότητα των φύλων αποτελεί έναν από τους ευρύτερους στόχους που περιλαμβάνονται στην ατζέντα του 2030, με την άμβλυνση της βίας κατά γυναικών και κοριτσιών να αποτελεί επιμέρους στόχο. Η Πρωτοβουλία αφορά όλες τις μορφές VAWG και κυρίως εκείνες που σχετίζονται με την ενδοοικογενειακή βία, τη σεξουαλική, όπως επίσης τη βία που βασίζεται στο φύλο και τις επιζήμιες πρακτικές, τη γυναικοκτονία, την εμπορία ανθρώπων και τη σεξουαλική και οικονομική (εργασιακή) εκμετάλλευση (United Nations, 2020· Ευρωπαϊκή Επιτροπή,

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

2017). Σύμφωνα με την ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, η πρωτοβουλία έχει ως στόχο «να μην αφήνει καμία πίσω» (*leaving no one behind*) (United Nations, 2020).

Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία αντικατοπτρίζει τη συλλογική πολιτική βούληση και τη δέσμευση των διεθνών φορέων για ευαισθητοποίηση και δράση απέναντι στο φλέγον ζήτημα της έμφυλης βίας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2017) .

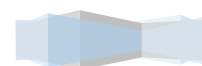
Πέραν από την έγκριτη συμβολή επίσημων φορέων, αξίζει να αναφερθεί ότι στην προσπάθεια καταπολέμησης του φαινομένου συντάσσονται παγκόσμιοι οργανισμοί, (κυρίως μη κυβερνητικές οργανώσεις) οι οποίοι με τη συμβολή των μέσων μαζικής ενημέρωσης αγωνίζονται με εθνικές ή και διεθνείς εκστρατείες να μεταβάλλουν τη νοοτροπία και τη στερεότυπη πεποίθηση που νομιμοποιεί την ποδηγέτηση της γυναίκας και την άσκηση βίας πάνω της και να ενθαρρύνουν την ισότητα (Morrison et al., 2007).

Εικόνα 2: Στόχος 5 - Ισότητα των Φύλων, Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (Πηγή: United Nations, 2020)

2.3. Η εθνική νομοθεσία. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ) 2016-2020 της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων με γενικότερο σκοπό την άμβλυνση των ανισοτήτων ανάμεσα σε γυναίκες και άνδρες αποτελεί προϊόν ώσμωσης ειδικών σε θέματα ισότητας, ακαδημαϊκών και άλλων επίσημων παραγόντων, αλλά και

εκπροσώπων της συλλογικής κοινωνίας. Προβλέπει ότι το θέμα της ισότητας των φύλων καθίσταται ένα οικουμενικό ζήτημα που σε εθνικό επίπεδο οφείλει να συνδέεται και να είναι σύμφωνο με τους «Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας» του ΟΗΕ, καθώς και με τις διακηρύξεις και τα ντοκουμέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των άλλων Διεθνών Οργανισμών, ως αποτέλεσμα των κατακτήσεων που έφεραν οι αγώνες, οι διεκδικήσεις και οι ιδέες των γυναικών και του φεμινιστικού κινήματος στην Ευρώπη και τον κόσμο όλο» (Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, 2016).

Το Σχέδιο Δράσης περιλαμβάνει τους εξής στόχους:

- Να προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα των γυναικών δίνοντας προτεραιότητα στις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.
- Να προλαμβάνει και να αντιμετωπίζει τη βία κατά των γυναικών εντός τους οικογενειακού, του εργασιακού και του κοινωνικού περιβάλλοντος.
- Να στηρίζει τη γυναικεία απασχόληση, ώστε να είναι ισότιμη με την απασχόληση των ανδρών.
- Να εξασφαλίζει την ίση πρόσβαση στην εκπαίδευση, τον αθλητισμό, τις υπηρεσίες υγείας και περίθαλψης.
- Να επιτρέπει την ίση συμμετοχή των γυναικών στη λήψη αποφάσεων στη δημόσια ζωή.

Σύμφωνα με το Σχέδιο, προβλέπονται οι παρακάτω άξονες, οι οποίοι είναι οριζόντια και κάθετα σύμφωνοι με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, 2016):

Άξονας1→Κοινωνική Ένταξη και ισότιμη μεταχείριση γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις

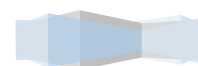
Άξονας 2→Έμφυλη βία

Άξονας3 →Αγορά εργασίας και εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής

Άξονας 4→Εκπαίδευση, κατάρτιση, πολιτισμός, αθλητισμός και μέσα μαζικής ενημέρωσης

Άξονας 5 →Υγεία

Άξονας6→Κέντρα λήψης αποφάσεων

Κεφάλαιο 3^ο

3.1. Γυναικοκτονία: ακραία μορφή έμφυλης βίας

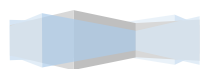
Σε μια προσπάθεια ορισμού της η γυναικοκτονία αναφέρεται ως η σκόπιμη δολοφονία μιας γυναίκας επειδή είναι γυναίκα ή επειδή προσδιορίζεται ως γυναίκα (Γκασούκα, 2020β). Ο όρος «*γυναικοκτονία*» εισήχθη από τη φεμινίστρια και ακτιβίστρια Diana Russell, η οποία κατά τη δεκαετία του 1970 τον επικαλέστηκε για να αναφερθεί με εναλλακτικό τρόπο στην ανθρωποκτονία νοηματοδοτώντας την ειδικότερα. Η χρήση του όρου από τη Russell υποκινήθηκε από την πολιτική πρόθεση ανάδειξης των διακρίσεων, των ανισοτήτων και της συστηματικής βίας κατά των γυναικών, η οποία στην πιο ακραία της μορφή καταλήγει στο θάνατό τους (Πετράκη, 2020 · Ηνωμένα Έθνη 2015b, όπως αναφέρεται στον Swemmer, 2019).

Η διασύνδεση της γυναικοκτονίας με την έμφυλη βία είναι άρρηκτη. Η βία προϋπάρχει, με τη γυναικοκτονία να την ολοκληρώνει. Η συνοχή και η συνέχεια περιστατικών βίας με την ακραία μορφή τους, τη γυναικοκτονία, είναι το σύνηθες καθώς η τυχαιότητα τέτοιων θανατώσεων είναι περιορισμένη (ACUNS, 2012, όπως αναφέρεται στο Weil et al., 2018).

3.2. Ιστορική ανασκόπηση. Ορισμός, αίτια, είδη, συνέπειες. Γιατί δεν είναι απλώς ανθρωποκτονία

Η ανάγκη εννοιολογικής απόδοσης του όρου και παράλληλα διαχρονικής προσπέλασής του προκειμένου να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή εννοιολογική-σημασιολογική ερμηνεία της λέξης, προκύπτει από την άμεση διασύνδεση ορισμού και αντιμετώπισης ενός ζητήματος. Συγκεκριμένα, ένας πλήρης και λειτουργικός ορισμός αποτελεί προαπαιτούμενο για την καλύτερη προσέγγιση, κατανόηση και τη βέλτιστη επίλυση της οριστέας έννοιας-ζητήματος (Weil et al., 2018).

Ξεκινώντας τη διερεύνηση του όρου γυναικοκτονία και του περιεχομένου του κρίνεται αναγκαίο να επισημανθεί ότι το φαινόμενο διεθνώς προσδιορίζεται με τον

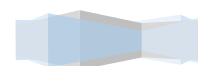

όρο femicide ή femicidio/feminicidio (Prietto-Carron et al., όπως αναφέρεται στο Γκασούκα, 2020β).

Ο όρος «γυναικοκτονία» διατυπώνεται σε ένα βιβλίο του John Corry (1801, όπως αναφέρεται στο Canadian Femicide Observatory for Justice and Accountability, 2020) με τίτλο «*A Satirical View of London*» στις αρχές του 19ου αιώνα, όταν ο ίδιος τον χρησιμοποίησε για να αναφερθεί στη δολοφονία μιας γυναίκας. Μια δεύτερη αναφορά του όρου συναντάται το 1840 σε νομικά λεξικά της εποχής (Βουλή TV, 2019: 07.34'). Εκτοτε, ο όρος εμφανίστηκε δημόσια το 1976 από το κίνημα των φεμινιστριών και ακτιβιστών και την εγκληματολόγο Diana Russell που τον επανάφερε στο Διεθνές Δικαστήριο Εγκλημάτων κατά των Γυναικών με σκοπό να καταδείξει τη βία και τις διακρίσεις εις βάρος των γυναικών (Canadian Femicide Observatory for Justice and Accountability, 2020· XEN Ελλάδα, 2019).

Η γυναικοκτονία διαφοροποιείται από την ανθρωποκτονία εν γένει. Δε θεωρείται κάθε δολοφονία γυναίκας γυναικοκτονία, αλλά μόνο εκείνες οι περιπτώσεις κατά τις οποίες διαφαίνονται ή υπολανθάνουν σεξιστικά κίνητρα, ενώ στις περισσότερες των περιπτώσεων η γυναίκα-θύμα σχετίζεται στενά με το δράστη (XEN Ελλάδα, 2019). Το 1992 οι Russell και Radford (όπως αναφέρεται στο Russell, 2008:124) προσδιόρισαν τη γυναικοκτονία ως τη δολοφονία γυναικών από άνδρες εξαιτίας μισογυνισμού, ενώ το φαινόμενο αναγνωρίστηκε ως μορφή σεξουαλικής βίας (Russell, 2008). Μεταγενέστερα, ο ορισμός της γυναικοκτονίας τροποποιήθηκε σε μια πιο εύχρηστη μορφή ως «*η δολοφονία ενός ή περισσότερων γυναικών από ένα ή περισσότερα αρσενικά επειδή είναι γυναίκες*», όπως τον διατύπωσε η Russell στην εισαγωγική ομιλία της που εκφώνησε στο Συμπόσιο των Ηνωμένων Εθνών για τη γυναικοκτονία το Νοέμβριο του 2012 (Russell, 2008, αναφέρεται στο Canadian Femicide Observatory for Justice and Accountability, 2020). Το Διαμερικανικό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων χαρακτήρισε τη γυναικοκτονία ως «*δολοφονία γυναικών με βάση το φύλο*» (Sosa, 2017, όπως αναφέρεται στο Roa & Cordeiro, 2018).

Η Γκασούκα (2019, 2020β) επισημαίνει εμφαντικά τη χρήση του όρου femicide έναντι του ευρύτερου gendercide που σε αντιδιαστολή με τον πρώτο όρο, υποδηλώνει και δολοφονίες ανδρών χωρίς να συνεξετάζει σεξιστικά κίνητρα (Βουλή TV, 2019: 05.20' & Γκασούκα, 2020β).

Όπως γίνεται αντιληπτό, ο όρος ως σημαίνουν καθώς και το άμεσο νόημά του ως σημαινόμενο συχνά διαφοροποιούνται ανάλογα με το πρίσμα υπό το οποίο εξετάζεται η έννοια γυναικοκτονία. Πάντως, η βιβλιογραφική έρευνα αποκαλύπτει ότι η γυναικοκτονία σε ορισμένα πλαίσια αγνοείται ως ιδιαίτερη περίπτωση εγκλήματος κάποτε με την ανοχή ή και τη συνενοχή των ισχυρών (Corradi, Marcuello-Servos, Boira & Weil, 2016, όπως αναφέρεται στο Kouta, Kofou & Zorba, 2019· Roa & Cordeiro, 2018).

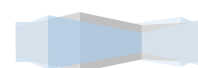
Ειδικότερα για την Ελλάδα, ο όρος γυναικοκτονία σπάνια αναγνωρίζεται στις επίσημες δημόσιες και κυρίως δημοσιογραφικές μορφές λόγου, παράλειψη που μαρτυρά μια γενικότερη πρακτική συγκάλυψης, υπόθαλψης και κοινωνικής ανοχής τέτοιων εγκλημάτων εις βάρος των γυναικών (Γκασούκα, 2020β).

Μια γυναικοκτονία σπάνια προκύπτει αυθαίρετα. Αντίθετα, είναι η κορύφωση πολλαπλών εκδηλώσεων βίας που προηγούνται συστηματικά κυρίως λόγω των άνισων εξουσιαστικών σχέσεων ανάμεσα σε γυναίκες και άνδρες και της ριζωμένης στερεοτυπικής πατριαρχικής αντίληψης που εκχωρεί δογματικά στους άντρες το δικαίωμα της διορθωτικής τιμωρίας σε βάρος των γυναικών ακόμη και με θάνατο (Γκασούκα, 2020β· Roa & Cordeiro, 2018).

Επιπροσθέτως, η έκθεση των γυναικών και των κοριτσιών στον κίνδυνο μιας εγκληματικής ενέργειας που θα απειλήσει την ύπαρξή τους οφείλεται στην ανεπάρκεια των αστυνομικών, δικαστικών και άλλων αρμόδιων αρχών να ανταποκριθούν άμεσα και αποτελεσματικά ώστε να προλάβουν και να περιορίσουν το φαινόμενο (Canadian Femicide Observatory for Justice and Accountability, 2020).

Τέλος, σύμφωνα με το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών στην έκθεσή του σχετικά με την πρόοδο για τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης, η έμφυλη βία αναπαράγεται και συντηρείται μέσω των καταπιεστικών πατριαρχικών συστημάτων και της διαχρονικής κοινωνικής ανισότητας των φύλων (Canadian Femicide Observatory for Justice and Accountability, 2020).

Η γυναικοκτονία τρομάζει και ως προς τα είδη της. Η δολοφονία μιας γυναίκας από το σύντροφό της (νυν ή πρώην) είναι γνωστή ως οικεία γυναικοκτονία (World Health Organization, 2012). Το ποσοστό τέτοιων δολοφονιών αντιστοιχεί στο 35% όλων των δολοφονιών γυναικών σε παγκόσμιο επίπεδο και επιβεβαιώνει ότι το σπίτι,

χώρος που υποτίθεται προσφέρει ασφάλεια στη γυναίκα, ανάγεται σε τόπο βίαιης εξολόθρευσης (Γκασούκα, 2020β).

Μια μεγάλη κατηγορία γυναικοκτονιών αφορά στα εγκλήματα τιμής. Πρόκειται για δολοφονίες με θύμα μια γυναίκα ή ένα κορίτσι που δολοφονείται από μέλος της οικογένειάς της για ένα πραγματικό ή συκοφαντικό σεξουαλικό παράπτωμα π.χ. μοιχεία ή εγκυμοσύνη εκτός γάμου. Οι θύτες εγκληματούν πιστεύοντας ότι με αυτό τον τρόπο προστατεύουν την οικογενειακή «τιμή» στο πλαίσιο θρησκευτικών και πολιτιστικών παραδόσεων, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που τέτοιες δολοφονίες επικαλύπτουν περιπτώσεις αιμομιξίας (Boira & Naudi, 2017, όπως αναφέρεται στο Couta et al., 2019). Κάθε χρόνο γίνονται περίπου 5.000 εγκλήματα «τιμής» παγκοσμίως με ιδιαίτερη συχνότητα στη Μέση Ανατολή και τη Νότια Ασία, ενώ σημειώνονται και σε κοινότητες μεταναστών που ζουν σε Ευρώπη, Βόρεια Αμερική και Αυστραλία (World Health Organization, 2012).

Άλλο είδος γυναικοκτονίας αποτελούν οι δολοφονίες που συνδέονται με πολιτισμικούς θεσμούς και ιδιαίτερα με το θεσμό της προίκας με τις πεθερές κυρίως να σκοτώνουν νεόνυμφες γυναίκες εξαιτίας διαφωνιών σε θέματα προίκας. Τέτοια γεγονότα λαμβάνουν χώρα στην ευρύτερη περιοχή της Ινδίας (World Health Organization, 2012).

Ακόμη, στη βιβλιογραφία αναφέρεται η μη οικεία γυναικοκτονία, δηλαδή εκείνη η δολοφονία γυναίκας που ως γεγονός διαπράττεται σε μη οικείο, εξωτερικό περιβάλλον από δράστη που δε σχετίζεται άμεσα με το θύμα. Αυτό το είδος γυναικοκτονίας συνδέεται με τη σεξουαλική βία και ενίοτε περιγράφεται ως «σεξουαλική γυναικοκτονία», ενώ μπορεί να πάρει τη μορφή κατά συρροή γυναικοκτονίας. Τέτοιες δολοφονίες διαπράττονται συστηματικά στη Λατινική Αμερική (World Health Organization, 2012). Σχετικά με αυτού του τύπου τις γυναικοκτονίες η Γκασούκα (2020β) υπογραμμίζει τη διαπλοκή του φύλου με την κοινωνική τάξη, τη φυλή και την έμφυλη ταυτότητα και κατ' επέκταση το ρατσιστικό κίνητρο το οποίο τέμνεται με το σεξιστικό σε ένα βίαιο αποκορύφωμα που ακριβώς λόγω του περιθωριοποιημένου χαρακτήρα του αφήνει σχεδόν αδιάφορες τις αστυνομικές αρχές (Γκασούκα, 2020β).

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ως ιδιαίτερη περίπτωση γυναικοκτονίας η «θηλυκοκτονία»¹⁶, όρος που σχετίζεται με την πρόωμη εξόντωση θηλυκών εμβρύων και νεογνών εξαιτίας του φύλου τους (Γκασούκα, 2020β:56).

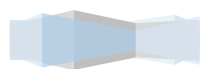
Οι συνέπειες της γυναικοκτονίας είναι σύνθετες και πολυεπίπεδες αγγίζοντας την οικογένεια, την κοινότητα και την ευρύτερη κοινωνία (Roa & Cordeiro, 2018). Άμεση συνέπεια είναι ο θάνατος, αλλά συχνά επέρχονται καταστροφικές συνέπειες ευρύτερα στην οικογένεια του θύματος και σε αθώους παρευρισκόμενους (Kouta et al., 2017). Ειδικότερα, μπορεί να επηρεαστεί η υγεία και η ασφάλεια των μελών της οικογένειας του θύματος ή των αθώων παρευρισκόμενων (Kouta et al., 2019). Η βία γεννά τη βία και η έκθεση των παιδιών του θύματος μιας γυναικοκτονίας στο ειδηχθές έγκλημα μπορεί να σχετίζεται με διαταραχές ή και με μελλοντική εμπλοκή αυτών των παιδιών σε βίαιες πράξεις (Roa & Cordeiro, 2018).

3.3. Οι σχέσεις θύματος – δράστη, τα κίνητρα, ο ρόλος των διαφόρων νομικών συστημάτων στην αντιμετώπιση του

Όπως προαναφέρθηκε, η βία κατά των γυναικών καλύπτει ένα εκτενές φάσμα συμπεριφορών, που σχετίζονται με λεκτική παρενόχληση, άλλες μορφές συναισθηματικής καταπίεσης, καθώς και με συστηματική σωματική ή σεξουαλική κακοποίηση (World Health Organization, 2012). Καθίσταται γενικότερα μια κατάσταση κακοποίησης με ευδιάκριτο υποκείμενο-θύτη και αντικείμενο-θύμα.

Η μελέτη της βιβλιογραφίας καταδεικνύει ότι η γυναικοκτονία συνήθως εκτελείται από άνδρες, αλλά κάποιες φορές (όπως διαπιστώθηκε σε προηγούμενη ενότητα) μπορεί να εμπλέκονται γυναίκες μέλη της οικογένειας. Αναφορικά με τη σχέση θύτη-θυμάτων οι έρευνες δείχνουν ότι οι περισσότερες δολοφονηθείσες γυναίκες έχουν ως δράστες οικεία πρόσωπα, συντρόφους ή μέλη της οικογένειας (Roa & Cordeiro, 2018). Η διεθνής βιβλιογραφία συγκλίνει στο ανωτέρω συμπέρασμα καθώς οι περισσότερες περιπτώσεις γυναικείας δολοφονίας τελούνται από νυν ή πρώην συντρόφους ως επακόλουθο συνεχούς κακοποίησης στο σπίτι, απειλών, εκφοβισμού, σεξουαλικής βίας και γενικότερα καταστάσεις κατά τις οποίες οι γυναίκες υστερούν συγκριτικά με το σύντροφό τους ως προς τη μυϊκή δύναμη και

¹⁶ Πρόκειται για πρακτική που ακολουθείται εξαιτίας της μεροληπτικής στάση της οικογένειας και ευρύτερα της κοινωνίας έναντι των κοριτσιών (Γκασούκα, 2020β).

τους πόρους (World Health Organization, 2012). Αλλά και για το ελληνικό γίνεσθαι, η Κοντοχρήστου (2020) διαπιστώνει ότι η δολοφονία μιας γυναίκας είναι συνηθέστερο ως γεγονός να διαπράττεται σε οικείο περιβάλλον, από οικείο πρόσωπο, παρά σε τυχαίο χώρο από τυχαίο δράστη.

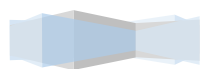
Τα κίνητρα μιας γυναικοκτονίας είναι καταρχήν σεξιστικά. Ως τέτοια αναφέρονται η ζήλεια (Τσουνη, 2020) και η αίσθηση ελέγχου πάνω στη γυναίκα και την ελευθερία της (Γκασούκα, 2020β). Η αίσθηση ή ψευδαίσθηση υπεροχής και ελέγχου πάνω στη γυναίκα τροφοδοτείται από την αντίληψη του «ιδιόκτητου θηλυκού» (Γκασούκα, 2013, 2020β:60). Επιπροσθέτως, η απόκλιση της νομικά κατοχυρωμένης ισότητας των δύο φύλων από την ουσιαστική εφαρμογή της (Kouta et al., 2017) οδηγεί ευκολότερα στο έγκλημα.

Προωθητικοί προς τη γυναικοκτονία παράγοντες αναφέρονται σε ατομικό επίπεδο η ανεργία, η οπλοκατοχή, ο σεξουαλικός εξαναγκασμός, οι εξαρτήσεις από ουσίες και σε κοινωνικό επίπεδο η ανεπαρκής αστυνόμευση (World Health Organization, 2012).

Αποκαλυπτικά δυσάρεστα είναι τα ευρήματα σχετικά με τα νομικά συστήματα που επί του συγκεκριμένου θέματος αποδεικνύονται διάτρητα. Οι Kouta et al. (2019) παραπέμποντας στους Corradi, Marcuello-Servos, Boira & Weil (2016) αναφέρουν ότι η γυναικοκτονία αγνοείται ως εγκληματική πράξη εδώ και πάρα πολλά χρόνια, ενώ αξιοπρόσεκτη είναι η αναφορά της Βαγενά (2020) ότι οι γυναίκες διστάζουν να καταγγείλουν σεξουαλικά εγκλήματα προκειμένου να αποφύγουν μια δεύτερη θυματοποίηση.¹⁷ Αν λάβουμε υπόψη ότι περιστατικά προηγούμενης βίας (σεξουαλικής ή μη) προσημαίνουν ενδεχόμενη γυναικοκτονία (Γκασούκα, 2020β) γίνεται αντιληπτό ότι η συγκεκριμένη πρακτική αποσιώπησης συνηγορεί υπέρ της γυναικοκτονίας. Ωστόσο, τα νομικά συστήματα οφείλουν να προΐστανται στην ουσιαστική αντιμετώπιση του φαινομένου.

¹⁷Οι περιορισμένες καταγγελίες τέτοιων συμβάντων σε διεθνές επίπεδο, αλλά και στην Ελλάδα παρεμποδίζουν την πιστότητα των διαθέσιμων στατιστικών δεδομένων σχετικά με τα σεξουαλικά εγκλήματα (Βαγενά, 2020).

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

Κεφάλαιο 4^ο

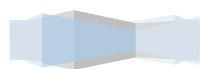
4.1. Η διεθνής εμπειρία

Η εγκληματικότητα με στόχο γυναίκες αποτελεί μια γενικευμένη πραγματικότητα που σκιάζει την πολιτισμένη ανθρωπότητα επιφέροντας ολέθρια επακόλουθα. Σε ηπειρωτικό επίπεδο, υψηλά ποσοστά δολοφονημένων γυναικών διαγράφονται με φθίνουσα σειρά στην Ασία, την Αφρική, την Αμερική, την Ευρώπη και την Ωκεανία, ενώ τα διαθέσιμα διεθνή δεδομένα επιβεβαιώνουν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό τέτοιων δολοφονιών γίνονται στο οικογενειακό πλαίσιο πρωτοστατούσης της Αφρικής όπου οι γυναίκες κινδυνεύουν περισσότερο από αλλού να δολοφονηθούν από κάποιο μέλος της οικογένειάς τους (UNODC, 2019).

Η εκτίμηση των διαστάσεων της γυναικοκτονίας παρεμποδίζεται ιδιαίτερα εξαιτίας των περιορισμένων δεδομένων, αφού οι θεσμικοί φορείς που επιλαμβάνονται σε περιπτώσεις γυναικοκτονιών (αστυνομικές, ιατροδικαστικές αρχές) είναι σύνηθες να μη συλλέγουν όλα τα αναγκαία δεδομένα όπως τη διασύνδεση θύτη-θύματος ή τα κίνητρα του εγκλήματος (World Health Organization, 2012). Όμως, παρά τις αντικειμενικές δυσκολίες προσπέλασης του φαινομένου, αναγνωρίζεται σήμερα η διεπιστημονική, συστηματική προσπάθεια διαφώτισης, ερμηνείας και εξάλειψής του, δεδομένου ότι αποτελεί πολυεπίπεδη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και συλλογική παθογένεια (Kouta et al., 2017).

Η κατανόηση της έκτασης της γυναικοκτονίας δυσχεραίνεται ακόμη περισσότερο από την έλλειψη ενός ενιαίου μετρήσιμου δείκτη με παγκόσμια αξιοπιστία. Τα νομικά συστήματα διαφοροποιούνται ως προς τη γυναικοκτονία, ενώ σε πολλές χώρες, όπου αναγνωρίζεται ως ποινικό αδίκημα, μπορεί τελικά ένα έγκλημα γυναικοκτονίας να καταγραφεί απλώς ως ανθρωποκτονία λόγω έλλειψης των αναγκαίων αποδεικτικών στοιχείων που θα προσδιόριζαν το έγκλημα ως γυναικοκτονία. Αυτό σημαίνει ότι τα μεμονωμένα δεδομένα κάθε χώρας δεν είναι μεταξύ τους συγκρίσιμα και δε μπορούν να οδηγήσουν σε ασφαλείς εκτιμήσεις περιφερειακής ή παγκόσμιας τάξης για τη συνολική κατάσταση του φαινομένου (UNODC, 2019).

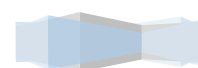
Σε παγκόσμιο επίπεδο, μία στις τρεις γυναίκες έχει υποστεί σωματική ή σεξουαλική βία τουλάχιστον μία φορά στη ζωή της, κατεξοχήν από το σύντροφό της.

Υπάρχουν μάλιστα χώρες όπου το ποσοστό βίας κατά των γυναικών αγγίζει το 70% (UNWomen-ArabStates, 2020). Αν και οι επίσημες αναφορές περιστατικών βίας είναι υψηλότερες από ότι οι αναφορές σωματικής βίας, πολλές χώρες φαίνεται να έχουν αυξημένα επίπεδα τόσο σωματικής όσο και σεξουαλικής βίας σε βάρος των γυναικών (UNODC, 2019). Το συνολικό άμεσο και έμμεσο κόστος βίας κατά των γυναικών για τις χώρες υπολογίζεται ότι αναλογεί στο 1-2% του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ) των χωρών, ποσοστό που αντιστοιχεί σε εκατομμύρια δολάρια (UNWomen-ArabStates, 2020).

Ακόμη, σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (Broom, 2020) και με βάση στοιχεία των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (UNODC, 2019) προκύπτει ότι:

- Ο ετήσιος αριθμός γυναικείων δολοφονιών βαίνει αυξανόμενος.
- Το σπίτι είναι το πιθανότερο μέρος για να δολοφονηθεί μια γυναίκα.
- Έξι γυναίκες σκοτώνονται κάθε ώρα από άντρες σε όλο τον κόσμο, οι περισσότερες από άνδρες της οικογένειάς τους ή τους συντρόφους τους .
- Ο ΟΗΕ καλεί τα έθνη να δράσουν επισημαίνοντας την αναγκαιότητα συγκέντρωσης συγκρίσιμων δεδομένων για τη γυναικοκτονία.
- Περισσότερες από τις μισές γυναίκες και κορίτσια που θανατώθηκαν από άνδρες, σχετιζόνταν με το δράστη, καθώς επρόκειτο για τους νυν ή τους πρώην συντρόφους τους, σύμφωνα με στοιχεία του ΟΗΕ.
- Η γυναικοκτονία έχει αρχίσει να αναγνωρίζεται ως ποινικό αδίκημα τις τελευταίες τρεις δεκαετίες κυρίως σε χώρες της Λατινικής Αμερικής.
- Τα τελευταία στοιχεία του ΟΗΕ δείχνουν ότι 137 γυναίκες σε όλο τον κόσμο δολοφονούνται καθημερινά από τον σύντροφό τους ή από μέλος της οικογένειάς τους, ενώ συνολικά 50.000 γυναίκες ετησίως δολοφονούνται από ανθρώπους που γνωρίζουν και εμπιστεύονται.
- Στη σημερινή εποχή τα κράτη έχουν επιληφθεί ξεκινώντας δράσεις για την πρόληψη, αλλά και την καταστολή της βίας κατά των γυναικών και των γυναικοκτονιών. Κάποιες χώρες φαίνεται να έχουν ποινικοποιήσει τη γυναικοκτονία ως ειδικό αδίκημα, ωστόσο η συγκεκριμένη πρακτική δεν επαρκεί, αφού σε αυτές τις χώρες δεν προκύπτει μείωση των γυναικοκτονιών (π.χ. χώρες Λατινικής Αμερικής). Συνεπώς, για να υπάρξει ουσιαστική εκκαθάριση, δεν επαρκούν οι νόμοι. Απαιτείται σε βάθος κοινωνική αλλαγή

και επαναπροσδιορισμός αρχών, αξιών και ευρύτερων πολιτισμικών αντιλήψεων (UNODC, 2019).

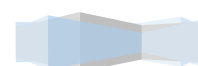
1 in 3

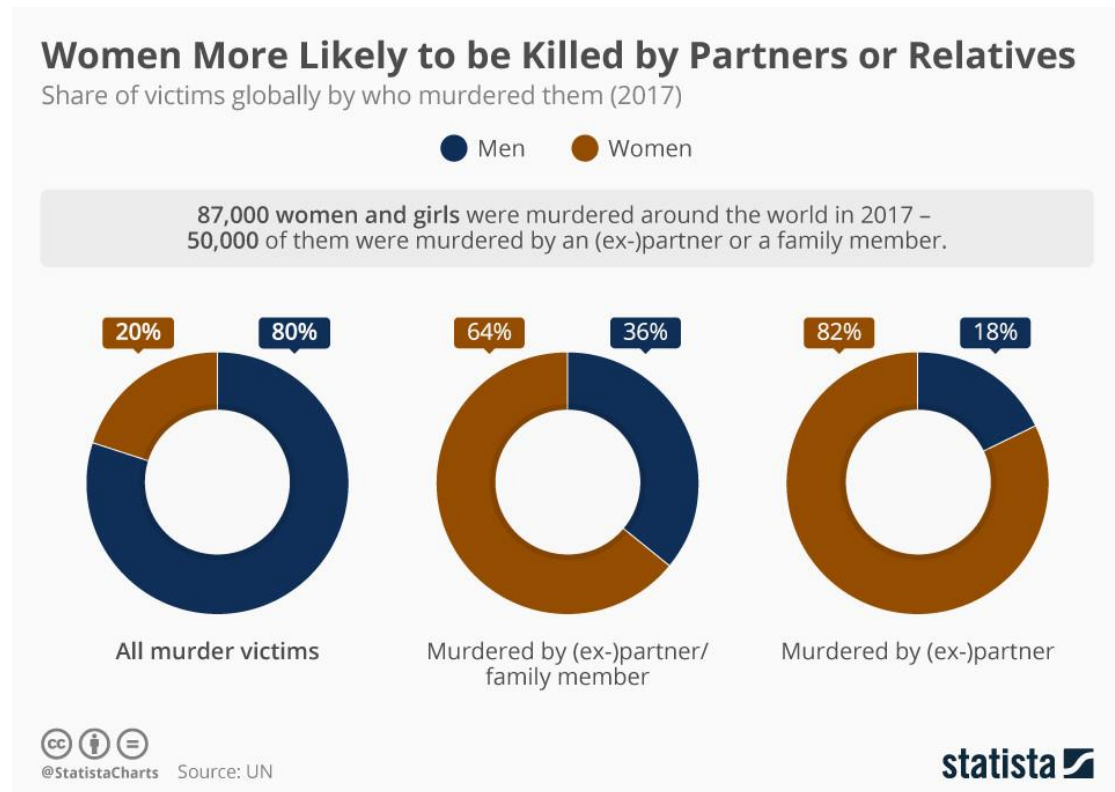
women worldwide have experienced **physical** or **sexual violence** in her lifetime, mostly by an **intimate partner**

Εικόνα 3: Εκτίμηση των Ηνωμένων Εθνών για τη βία κατά των Γυναικών σε παγκόσμιο επίπεδο (Πηγή: UNWomen-ArabStates, 2021)

Σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (Broom, 2020), το 80% των δολοφονιών διαπράχθηκαν από άνδρες το 2017.

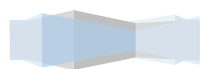

Εικόνα 4: Δολοφονίες γυναικών από τους συντρόφους τους παγκοσμίως (2017) (Πηγή: Broom, 2020)

4.2. Διερεύνηση του φαινομένου στη Λατινική Αμερική

Η εγκληματικότητα στη Λατινική Αμερική είναι ιδιαίτερα οξυμμένη. Η περιοχή περιλαμβάνει κράτη που από το τελευταίο τέταρτο του 20^{ού} αιώνα έχουν αντιμετωπίσει κοινωνική και οικονομική κρίση με τις σαθρές εκπαιδευτικές υποδομές και την ανεργία να εντείνουν τη βία. Μολονότι επικρατεί κρίση και βία ως απότοκο της κρίσης, συλλογικά στην περιοχή παρατηρούνται διαφοροποιήσεις ανάμεσα στα κράτη αναφορικά με τους αριθμούς περιπτώσεων γυναικοκτονίας (Statista Research Department, 2020b).

Ειδικότερα, οι δύο πολυπληθέστερες χώρες της Λατινικής Αμερικής, η Βραζιλία και το Μεξικό, παρουσίασαν τον υψηλότερο αριθμό καταγεγραμμένων θυμάτων γυναικοκτονίας το 2018. Η αύξηση των δολοφονιών γενικότερα στο Μεξικό σχετίζεται με η χρήση όπλων από τις αστυνομικές αρχές σε μια προσπάθεια να καταπολεμήσουν τα καρτέλ ναρκωτικών, τακτική που αντί να αποτρέψει, φαίνεται να αύξησε τα περιστατικά βίας σε ορισμένες περιοχές. Ωστόσο, και σε μικρότερες χώρες

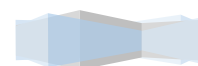
όπως το Ελ Σαλβαδόρ και η Ονδούρα¹⁸, για τον ίδιο χρόνο, το ποσοστό δολοφονιών ανά 100.000 γυναίκες ήταν αυξημένο (Statista Research Department, 2020b).

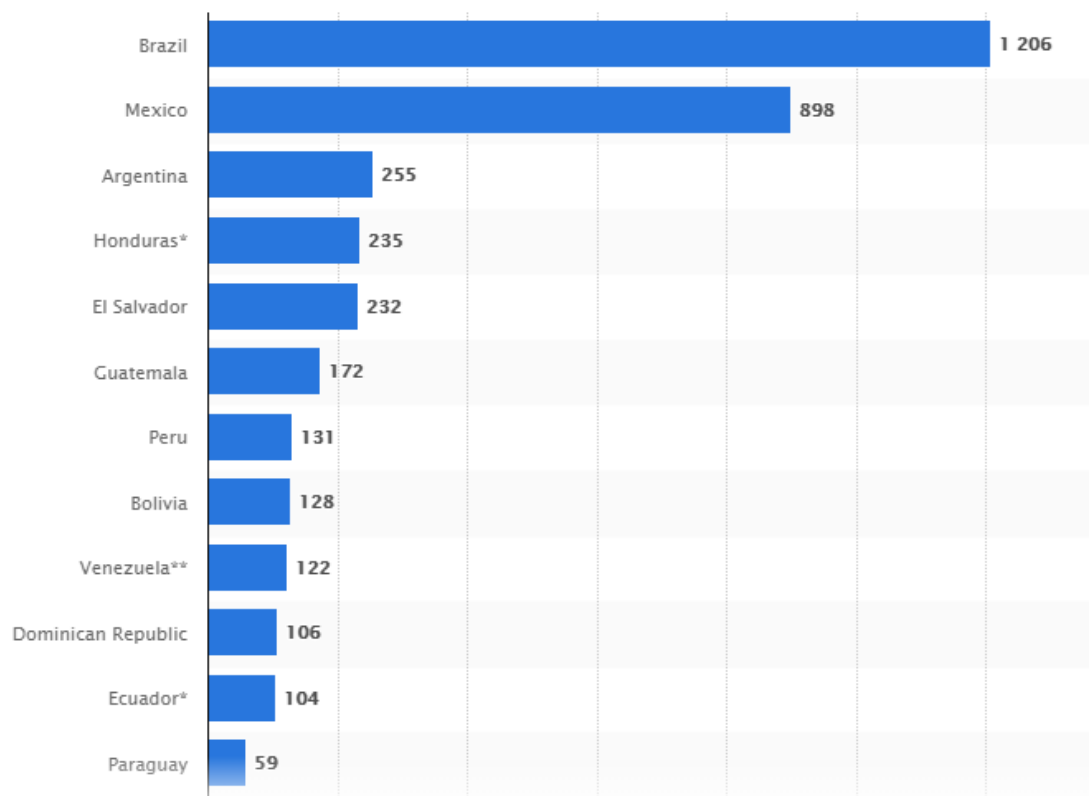
Αξιοσημείωτη είναι η διαπίστωση ότι στη Λατινική Αμερική σημειώνονται χαμηλά επίπεδα σωματικής και σεξουαλικής βίας, ενώ εντοπίζονται υψηλά επίπεδα οικείας γυναικοκτονίας (Statista Research Department, 2020b). Πιο αναλυτικά, στη Λατινική Αμερική οι γυναίκες κινδυνεύουν περισσότερο να δολοφονηθούν από μέλη της οικογένειάς τους. Συνήθως ο νυν ή πρώην σύντροφος φέρεται να είναι ο δολοφόνος σε χώρες όπως το Περού και η Αργεντινή (Statista Research Department, 2020b). Βέβαια, η προηγούμενη συνάφεια ανάμεσα στη γυναικοκτονία και σε άλλες προγενέστερες μορφές βίας προσδιορίζεται από ποικίλες κοινωνικό-οικονομικές παραμέτρους, όπως επίσης και από την αξιοπιστία ή μη των δεδομένων (UNODC, 2019). Χαρακτηριστικά, πολλές περιπτώσεις βιασμού δεν αναφέρονται, καθώς επικρατεί η άποψη πως αν μαθευτεί ο βιασμός μιας γυναίκας τότε αυτή χάνει την κοινωνική της υπόληψη (Hernández, 2018).

Η νοοτροπία της ανοχής στο έγκλημα και της ατιμωρησίας, τα σεξιστικά στερεότυπα και οι πατριαρχικές αντιλήψεις υπονομεύουν το ρόλο της γυναίκας στην κοινωνία εγκλωβίζοντας την στην οικιακή ρουτίνα και την καθιστούν πιο εύκολα θύμα μιας εν δυνάμει γυναικοκτονίας (Hernández, 2018). Ειδικότερα για την υφιστάμενη ατιμωρησία σημειώνεται με έμφαση η Γουατεμάλα ως κράτος που συχνά επιδεικνύει συνενοχή σε τέτοιου είδους εγκλήματα (Belino, 2010, όπως αναφέρεται στο Hernández, 2018).

Επιπλέον, αποτελεί κοινό τόπο η άποψη ότι η κοινωνική παθογένεια στην περιοχή, και όχι μόνο, μπορεί να ενταθεί από έκτακτες καταστάσεις όπως π.χ. η πανδημία COVID-19 που έλαβε και στη Λατινική Αμερική τραγικές διαστάσεις. Είναι χαρακτηριστικό άλλωστε ότι οι εκθέσεις αναφοράς περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας και σεξουαλικής κακοποίησης παρουσίασαν αύξηση μετά την επιβολή lockdown σε πολλές χώρες της περιοχής, ιδιαίτερα στην Κολομβία και τη Χιλή (Pasquali, 2021).

¹⁸Η Γκασούκα (2020β) αναφέρει ότι μια γυναίκα που κατοικεί στην Ονδούρα κινδυνεύει 4 φορές περισσότερο να δολοφονηθεί από όσο θα κινδύνευε αν ζούσε στη Δυτική Ευρώπη.

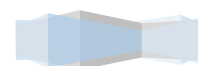
Γράφημα 1: Αριθμός καταγεγραμμένων θυμάτων γυναικοκτονιών σε χώρες της Λατινικής Αμερικής το 2018 (Πηγή: StatistaResearchDepartment, 2020a)

Τέλος, κρίνεται αναγκαίο να γίνει ειδικότερη αναφορά στη σεξουαλική γυναικοκτονία που εμφανίζει έξαρση στη Λατινική Αμερική. Αναφέρεται ότι 400 γυναίκες υπέστησαν άγρια θανατηφόρα πλήγματα κατά την πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα στην πόλη Σιουδάδ Χουάρεζ,¹⁹ στα σύνορα Μεξικού – ΗΠΑ (World Health Organization, 2012). Παράλληλα, το 2008 πολλές από τις 700 γυναίκες που δολοφονήθηκαν στη Γουατεμάλα υπέστησαν άγρια σεξουαλική κακοποίηση και βασανιστήρια, ενώ εν δυνάμει θύματα καθίστανται σε μεγάλο βαθμό γυναίκες που σχετίζονται με περιθωριοποιημένα επαγγέλματα, όπως η σεξουαλική εργασία (πορνεία) και η εργασία σε μπαρ και νυχτερινά κέντρα²⁰ (World Health Organization, 2012).

Γενικότερα, οι γυναικοκτονίες στο μεγαλύτερο μέρος της Λατινικής Αμερικής αφορούν σκουρόχρωμες γυναίκες που ανήκουν στην κατώτερη κοινωνική τάξη. Οι δράστες στοχοποιούν περιθωριοποιημένες γυναίκες ευάλωτων κοινωνικών ομάδων

¹⁹Συγκεκριμένα στο διάστημα 1993-2005 δολοφονήθηκαν σχεδόν 400 γυναίκες με 137 από αυτές να έχουν δεχτεί σεξουαλική επίθεση πριν θανατωθούν, ενώ ελάχιστοι τιμωρήθηκαν για αυτά τα εγκλήματα. Για περισσότερες πληροφορίες: https://www.wola.org/sites/default/files/downloadable/Mexico/past/crying_out_for_justice.pdf

²⁰ Όπως αναφέρει η Γκασούκα (2020β) πρόκειται για περιπτώσεις γυναικοκτονιών όπου το φύλο συνυφάνεται με την κοινωνική τάξη, τη φυλή και την έμφυλη ταυτότητα.

υπολογίζοντας μεταξύ άλλων στην αδιαφορία των κυβερνήσεων για αυτές, άρα και στη μη δίωξή τους (Hernández, 2018).

Παρά τα δυσμενή δεδομένα, ευεπίφορο είναι το γεγονός ότι μετά την πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα η γυναικοκτονία αναγνωρίστηκε ως ποινικό αδίκημα στη Λατινική Αμερική με τις χώρες να περιγράφουν το φαινόμενο ως femicidio/feminicidio²¹ (Weil et al., 2018· Πετράκη, 2020). Η συγκεκριμένη εξέλιξη ήταν ασφαλώς ένα καθοριστικό βήμα για την άρση της υπάρχουσας κατάστασης που πέραν της νομικής αλλαγής, συνοδεύτηκε συλλήβδην από κοινωνική αλλαγή απέναντι στο ζήτημα των δολοφονημένων γυναικών, αφού πλέον τα μέσα ενημέρωσης και πολλές φεμινιστικές οργανώσεις άρχισαν να μιλούν και να ανακινούν το θέμα της γυναικοκτονίας (UNODC, 2019).

4.3. Διερεύνηση του φαινομένου στις ισλαμικές χώρες και στην Ινδία

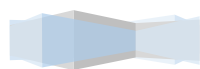
Στον ισλαμικό κόσμο οι γυναίκες γίνονται θύματα των υφιστάμενων πολιτισμικών επιταγών, της υποδεέστερης κοινωνικής τους θέσης, η οποία συνδυάζεται με οικονομική μειονεξία, και των θρησκευτικών πεποιθήσεων που πολλές φορές παρερμηνεύονται (Ashraf et al., 2017).

Στις αραβόφωνες χώρες το 37% των γυναικών έχουν υποστεί κάποια μορφή βίας στη ζωή τους, ενώ ενδείξεις αναφέρουν ότι το ποσοστό μπορεί να είναι υψηλότερο. Επιπρόσθετα, 4 στις 10 γυναίκες στο σύνολο των ισλαμικών κρατών συγκαταλέγονται στα θύματα γυναικοκτονίας παγκοσμίως καθώς δολοφονούνται από τους συντρόφους τους (UNWomen-ArabStates, 2020). Το γεγονός συνδέεται με το χαμηλό πνευματικό επίπεδο και την περιορισμένη εκπαίδευση, ενδεικτικά σημεία παρερμηνείας των θρησκευτικών παραδόσεων αφού, αντίθετα με ό,τι συμβαίνει, το Κοράνι τονίζει την αναγκαιότητα μάθησης για όλους (Ashraf et al., 2017).

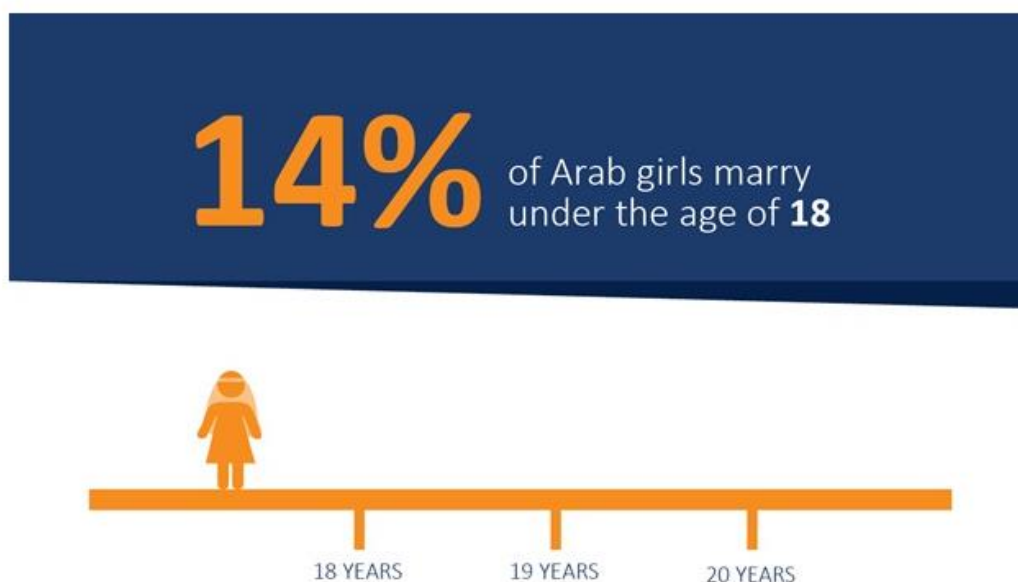
Υπολογίζεται ότι 700 εκατομμύρια γυναίκες που ζουν σήμερα σε ισλαμικές χώρες έχουν συνάψει γάμο σε ηλικία κάτω των 18 ετών. Το 14% των Αράβων

²¹ Ο όρος «femicidio» προέρχεται από τον αντίστοιχο αγγλικό «femicide» και χρησιμοποιείται ευρέως σε κράτη της Λατινικής Αμερικής ως μέσο αντιμετώπισης της αύξησης των άγριων δολοφονιών κοριτσιών και γυναικών. Ο όρος «feminicidio» χρησιμοποιείται για να εκφράσει την τακτική της ατιμωρησίας και της αποδοχής της βίας εξαιτίας της κρατικής ανεπάρκειας να αντιμετωπιστούν τέτοια εγκλήματα. Ο δεύτερος όρος είναι δηλωτικός της κρατικής ευθύνης απέναντι σε τέτοια εγκλήματα (Γκασούκα, 2013).

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

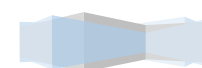

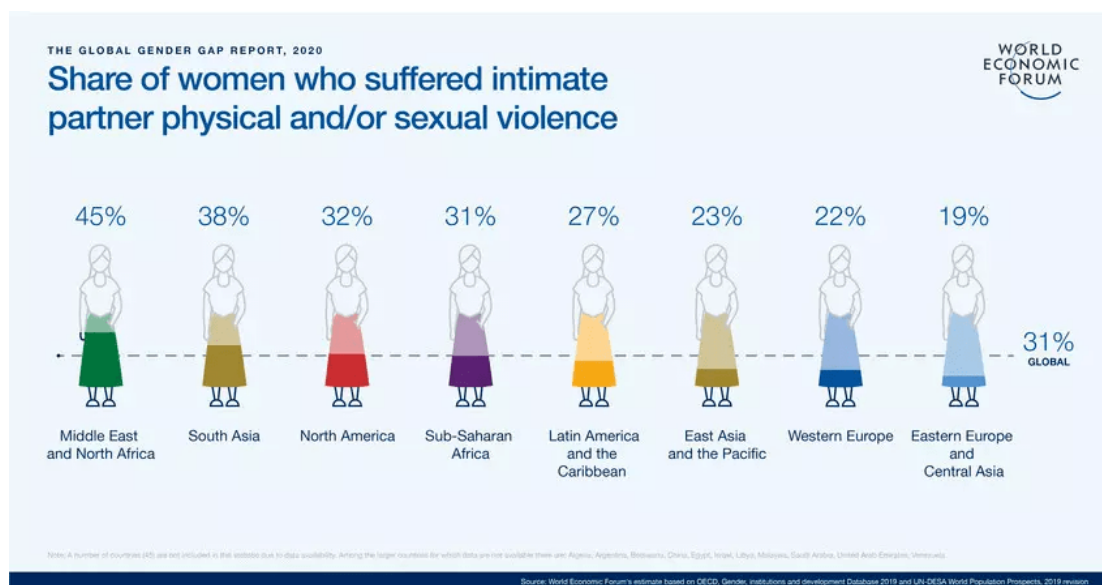
γυναικών παντρεύονται όντας ακόμη ανήλικες (UNWomen-ArabStates, 2020). Το φαινόμενο μεταξύ άλλων σχετίζεται με την πεποίθηση ότι η ευημερία συναρτάται στο γάμο, καθώς και με τη στερεότυπη αντίληψη ότι τα κορίτσια, αν αφεθούν να μεγαλώσουν, θα ατιμάσουν την οικογένειά τους (Shahnawaz, 2002, όπως αναφέρεται στο Ashraf et al., 2017· Ashraf et al., 2017). Επίσης, συχνά ο γάμος γίνεται το άλλοθι των θυτών, αφού στις αραβόφωνες χώρες οι βιαστές χαίρουν επιείκειας ή και απαλλαγής από τις κατηγορίες, εάν παντρευτούν τα θύματά τους. Μάλιστα, στο Μαρόκο, το άρθρο 475 του ποινικού κώδικα που απάλλασσε το θύτη βιαστή από τη δίωξη, εάν παντρευόταν το θύμα του, έπαψε να ισχύει το 2014 με αφορμή την αυτοκτονία ενός θύματος βιασμού που αναγκάστηκε στο πλαίσιο του νόμου να παντρευτεί το βιαστή της (UNWomen-ArabStates, 2020).

Εικόνα 5: Ποσοστό ανήλικων κοριτσιών που εξαναγκάζονται σε γάμο (παιδικός γάμος) στις χώρες τους Αραβικού Κόσμου (Πηγή: UNWomen-ArabStates, 2020)

Η έκθεση του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ (Broom, 2020) αναφέρει ότι σχεδόν οι μισές γυναίκες παγκοσμίως υφίστανται σωματική ή σεξουαλική κακοποίηση από τους άνδρες συντρόφους τους. Η Μέση Ανατολή και η Βόρεια Αφρική έχουν το υψηλότερο ποσοστό που αντιστοιχεί στο 45% του συνόλου των κακοποιημένων γυναικών παγκοσμίως.

Εικόνα 6: Ποσοστό γυναικών που υφίστανται σεξουαλική βία από τους άνδρες συντρόφους τους παγκοσμίως (Πηγή: Broom, 2020)

Εκτός από τα παραπάνω, η βία εις βάρος των γυναικών και στην ακραία της μορφή, η γυναικοκτονία, στον ισλαμικό κόσμο συνδέεται με εγκλήματα τιμής με τα νούμερα να προκαλούν φρίκη, καθώς σε ετήσια βάση καταγράφονται περίπου 5.000 δολοφονίες τιμής σε παγκόσμιο επίπεδο (World Health Organization, 2012). Πρόκειται για το πιο σοβαρό έγκλημα κατά των γυναικών που όμως δικαιολογείται (ή υπεραπλουστεύεται) με βάση στερεότυπα (Ashraf et al., 2017).

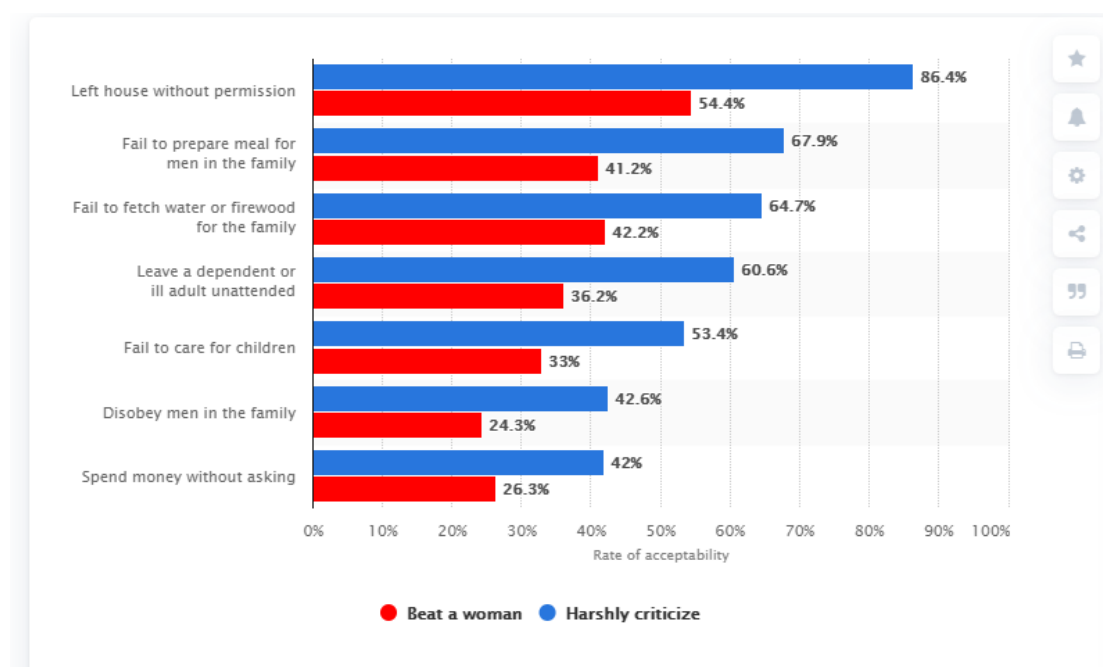
Άλλα εξαιρετικής αγριότητας εγκλήματα στον ισλαμικό κόσμο αποτελούν ο ακρωτηριασμός γεννητικών οργάνων και οι δολοφονίες που σχετίζονται με την προίκα. Έχει καταγραφεί ότι 133 εκατομμύρια γυναίκες μέχρι σήμερα έχουν υποστεί ακρωτηριασμό των γεννητικών τους οργάνων. Στην Αίγυπτο, το 92% των γυναικών και των κοριτσιών ηλικίας μεταξύ 15 έως 49 ετών αποτελούν θύματα αυτής της πρακτικής. Τα επικαιρικά δεδομένα κρίνονται αισιόδοξα, καθώς δείχνουν μείωση, η οποία φτάνει στο 61% σε κορίτσια ηλικίας μεταξύ 15 και 17 ετών από 74% που ήταν το 2008 (UNWomen-ArabStates, 2020). Αναφορικά με την προίκα, συνηθίζεται ο εμπρησμός σε γυναίκες-νύφες των οποίων οι σύζυγοι και τα πεθερικά κρίνουν ότι δεν έλαβαν ικανοποιητική προίκα και μάλιστα εμπλέκονται άμεσα στο έγκλημα²². Το 2006 το Εθνικό Γραφείο Καταγραφής Εγκλήματος της Ινδίας ανέφερε περίπου 7.600 θανάτους που σχετίζονται με το θεσμό της προίκας, ενώ άλλες εκτιμήσεις φαίνεται να

²² Η τακτική της καύσης θεωρείται εύκολη λύση εξόντωσης καθώς αφενός είναι δύσκολο να εξιχνιαστεί και αφετέρου είναι εύκολο να αποδοθεί σε ατύχημα ή αυτοκτονία (Ashraf et al., 2017).

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

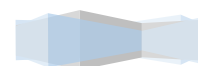
αναφέρουν διπλάσιο νούμερο και κάποιες πηγές έχουν εκτιμήσει ότι 25.000 νεόνυμφες γυναίκες δολοφονούνται κάθε χρόνο λόγω προίκας (World Health Organization, 2012).

Ειδικότερα για την Ινδία, έρευνα που διενεργήθηκε το 2018 (Statista Research Department, 2020c) σχετικά με τη βία κατά των γυναικών στην χώρα, έδειξε πως οι περισσότεροι από τους ερωτηθέντες βρίσκουν θεμιτή την άσκηση σκληρής κριτικής ή βίας σε βάρος μιας γυναίκας, εάν αυτή φύγει από το σπίτι χωρίς άδεια. Οι ίδιοι, δικαιολογούν ανάλογες συμπεριφορές σε περιπτώσεις που σχετίζονται με παράλειψη οικιακών εργασιών όπως το να μην ετοιμάσει μια γυναίκα φαγητό για τους άντρες του σπιτιού ή να μη φέρει νερό ή καυσόξυλα στο σπίτι.

Γράφημα 2: Η στάση απέναντι στην αποδοχή της βίας κατά των γυναικών στην Ινδία βάσει κοινωνικών κανόνων (Πηγή: StatistaResearchDepartment, 2020c)

Κλείνοντας, χρήζει αναφοράς το γεγονός ότι το Ισλάμ προσφέρει δικλίδες προστασίας και εγγυήσεις για όλους τους ανθρώπους, ωστόσο αυτές παρερμηνεύονται από την κυρίαρχη ανδρική κοινωνία η οποία αυτή και μόνη τις απολαμβάνει αποκλειστικά (Ashraf et al., 2017).

4.4. Διερεύνηση του φαινομένου στον Καναδά και τις Η.Π.Α.

Διερευνώντας το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στον Καναδά, προκύπτει ότι η χώρα δεν ξεφεύγει από το γενικότερο κανόνα. Αυτό σημαίνει ότι και εδώ οι γυναίκες δολοφονούνται κυρίως από νυν ή πρώην συντρόφους (Canadian Femicide Observatory for Justice and Accountability, 2020).

Στη χώρα διενεργήθηκε μια μεγάλη έρευνα με αντικείμενο μελέτης 1206 περιπτώσεις δολοφονημένων γυναικών που έχασαν τη ζωή τους στην περίοδο 1974-1994 (πρωτοβουλία Sisters in Spirit)²³. Μεταξύ άλλων τα ευρήματα έδειξαν ότι οι ιθαγενείς γυναίκες του Καναδά κινδυνεύουν περισσότερο να δολοφονηθούν σε σχέση με τις αλλοεθνείς και ότι σε μεγάλο ποσοστό (63%) τα εγκλήματα τελέστηκαν από νυν ή πρώην συντρόφους (Canadian Femicide Observatory for Justice and Accountability, 2020).

Μάλιστα, η ανησυχητική αύξηση του αριθμού των γηγενών γυναικών που δολοφονήθηκαν ή δηλώθηκαν ως αγνοούμενες οδήγησε την канаδική κυβέρνηση στη διεξαγωγή μιας δημόσιας έρευνας το 2015 για να διερευνηθεί περαιτέρω το ζήτημα (UNODC, 2019).

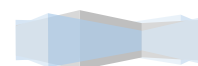
Τα τελευταία δεδομένα που προκύπτουν από το Καναδικό Παρατηρητήριο για τις γυναικοκτονίες, δείχνουν ότι το έτος 2020 κατεγράφησαν στον Καναδά 145 δολοφονίες γυναικών (Canadian Femicide Observatory for Justice and Accountability, 2020).

Στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, τα στατιστικά στοιχεία υποδεικνύουν τον αριθμό των θυμάτων ανθρωποκτονίας μεμονωμένων παραβατών ανά πολιτεία. Ειδικότερα, το 2018 καταγράφηκαν 238 περιπτώσεις γυναικών που δολοφονήθηκαν από άνδρες στην Πολιτεία του Τέξας²⁴.

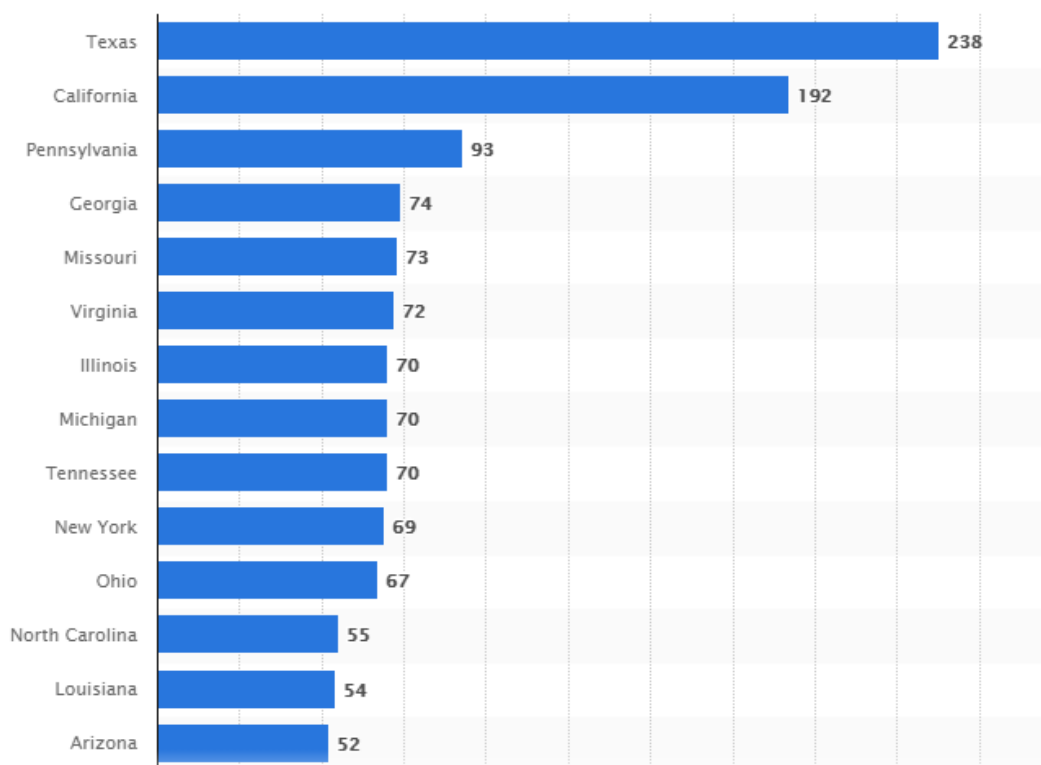
Οι γυναίκες δολοφονούνται και από κατά συρροή δολοφόνους (serial killers). Υπολογίζεται ότι στις Η.Π.Α. οι κατά συρροή δολοφόνοι αντιστοιχούν στο 1/3 όλων

²³ Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το 2005 με πρωτοβουλία της ένωσης γυναικών του Καναδά (NWAG) και μεταξύ άλλων ανέδειξε το ζήτημα της ατιμωρησίας των δραστών, αφού σχεδόν μισές από τις περιπτώσεις που αφορούσαν δολοφονίες ιθαγενών γυναικών παρέμειναν ανεξιχνίαστες, ενώ δεν αποδόθηκαν κατηγορίες σε αρκετές από τις περιπτώσεις που εξιχνιάστηκαν (Canadian Femicide Observatory for Justice and Accountability, 2020).

²⁴ Μάλιστα, το Τέξας επισημαίνεται ως η Πολιτεία με τον υψηλότερο αριθμό γυναικών που δολοφονήθηκαν από άντρες στις ανθρωποκτονίες από ένα μεμονωμένο δράστη (Pasquali, 2021).

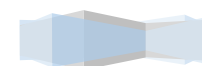
των περιπτώσεων γυναικοκτονιών κα αφορούν κυρίως σεξουαλικά εργαζόμενες γυναίκες τις οποίες οι δολοφόνοι προσεγγίζουν ως πελάτες (UNODC, 2019).

Γράφημα 3: Ο αριθμός των γυναικών που δολοφονήθηκαν από άνδρες στις Ηνωμένες Πολιτείες το 2018 (Πηγή: StatistaResearchDepartment, 2020a)

Η γνώση μας για την έκταση της έμφυλης βίας στις Η.Π.Α. ενισχύεται από το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (Broom, 2020) από το οποίο προκύπτει ότι το ποσοστό των γυναικών που δέχονται σεξουαλική βία από τους άνδρες συντρόφους τους στη Βόρεια Αμερική υπολογίζεται στο 32%.

Εν κατακλείδι, αξίζει να αναφερθεί ότι κατά την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (2012), μια ομάδα γυναικών που πιθανώς εκτίθεται σε αυξημένο κίνδυνο δολοφονιών είναι όσες διανύουν περίοδο κύησης, συμπέρασμα που προέκυψε από την εξέταση αστυνομικών και ιατρών ελεγκτών σε 11 πόλεις των Η.Π.Α. κατά το ίδιο έτος. Σύμφωνα με την ίδια πηγή, στο σύνολο των γυναικοκτονιών στις Η.Π.Α. συμπεριλαμβάνονται και εγκλήματα τιμής που διαπράττονται σε κοινότητες μεταναστών (World Health Organization, 2012).

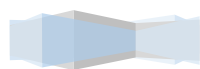
4.5. Παρουσίαση των τελευταίων στοιχείων του ΟΗΕ

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών εκπόνησε μια μελέτη καίριας σημασίας που δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά το 2018 με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών. Η μελέτη επανεκδόθηκε το 2019 ως φυλλάδιο 5 (booklet 5) μιας σειράς έξι φυλλαδίων που αποτελούν την παγκόσμια μελέτη του 2019 για τη γυναικοκτονία (UNODC, 2019). Στη συγκεκριμένη μελέτη εξετάζονται τα υπάρχοντα δεδομένα ανθρωποκτονιών και βάσει αυτών αναλύονται δολοφονίες γυναικών και κοριτσιών που σχετίζονται με το φύλο, και κυρίως περιπτώσεις οικείας ανθρωποκτονίας καθώς και η διασύνδεσή τους με τη θέση και το ρόλο των γυναικών στην κοινωνία (UNODC, 2019)²⁵.

Τα σημαντικότερα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται ακολούθως (UNODC, 2019):

- Δολοφονίες από οικείους, συντρόφους ή μέλη της οικογένειας 2017: Συνολικά 87.000 γυναίκες δολοφονήθηκαν εσκεμμένα το 2017. Από αυτές, περισσότερες από τις μισές (58%:50.000) δολοφονήθηκαν από οικείους, συντρόφους ή μέλη της οικογένειάς τους. Οι αριθμοί φανερώνουν ότι καθημερινά 137 γυναίκες σε όλο τον κόσμο δολοφονούνται από ένα μέλος της οικογένειάς τους. Αυτό σημαίνει ότι περίπου έξι γυναίκες θανατώνονται κάθε ώρα από άτομα που γνωρίζουν.
- Δολοφονίες από συντρόφους 2017: Για περισσότερες από το ένα τρίτο (30.000) των γυναικών που δολοφονήθηκαν σκοπίμως το 2017, δράστης ήταν ο νυν ή ο πρώην σύντροφός τους.
- Σύγκριση με το 2012: Με βάση τα προγενέστερα στοιχεία, ο αριθμός γυναικών που δολοφονήθηκαν από συντρόφους ή άλλα μέλη της οικογένειάς το 2012 ήταν περίπου 48.000 αριθμός που αναλογεί στο 47% όλων των θυμάτων ανθρωποκτονιών. Συνεπώς, η σύγκριση με τα νεότερα δεδομένα (2018) αποδεικνύει ότι ο ετήσιος, αριθμός γυναικοκτονιών που σχετίζονται με συγγενείς ή οικογένειες βαίνει αυξανόμενος παγκοσμίως.

²⁵ Τα δεδομένα που παρουσιάζονται στη μελέτη προέρχονται από στατιστικές ανθρωποκτονιών των εθνικών στατιστικών συστημάτων, στις οποίες επισημαίνονται οι σχέσεις μεταξύ των θυμάτων και των δράστών ή/και το κίνητρο των τελευταίων. Αν και η κατανομή των δεδομένων ανθρωποκτονιών σε επίπεδο χώρας παρουσιάζεται σαφώς βελτιωμένη τα τελευταία χρόνια, οι περιφερειακές και παγκόσμιες εκτιμήσεις προκύπτουν από περιορισμένο αριθμό χωρών, καθώς η Αφρική και η Ασία παρουσιάζουν αποσπασματικά δεδομένα (UNODC, 2019).

- Δολοφονίες ανά περιοχή: Ο μεγαλύτερος αριθμός όλων των γυναικών που σε παγκόσμιο επίπεδο δολοφονήθηκαν από οικείους, συντρόφους ή μέλη της οικογένειας το 2017 εντοπίζεται στην Ασία (20.000). Ακολουθεί η Αφρική (19.000) και η Αμερική (8.000), ενώ μικρότερα νούμερα παρατηρούνται στην Ευρώπη (3.000) και στην Ωκεανία (300)²⁶. Το ποσοστό γυναικοκτονιών που συνδέονται με σύντροφο ή μέλος οικογένειας ήταν επίσης υψηλό στην Αμερική το 2017, με 1,6 ανά 100.000 γυναίκες, καθώς και στην Ωκεανία, όπου ήταν στο 1,3 αλλά και στην Ασία με 0,9. Επιπλέον, η Αφρική ήταν η περιοχή με το υψηλότερο ποσοστό δολοφονημένων γυναικών από οικείους συντρόφους το 2017 (1,7 ανά 100.000 γυναικείου πληθυσμού. Η Αμερική είχε το δεύτερο υψηλό ποσοστό (1,2), η Ωκεανία το τρίτο (0,9), η Ευρώπη το τέταρτο (0,6) και η Ασία το πέμπτο υψηλότερο ποσοστό (0,5 ανά 100.000 γυναικείου πληθυσμού).
- Ποσοστά γυναικών έναντι ανδρών θυμάτων: Η διαφορά ανάμεσα στο ποσοστό ανδρών και στο αντίστοιχο ποσοστό γυναικών θυμάτων ανθρωποκτονίας που θανατώνονται από οικείο πρόσωπο ή σύντροφο είναι αξιολογικά διευρυμένη και κινείται περίπου στο 82% για τις γυναίκες θύματα έναντι του 18% των ανδρών θυμάτων (UNODC, 2019).

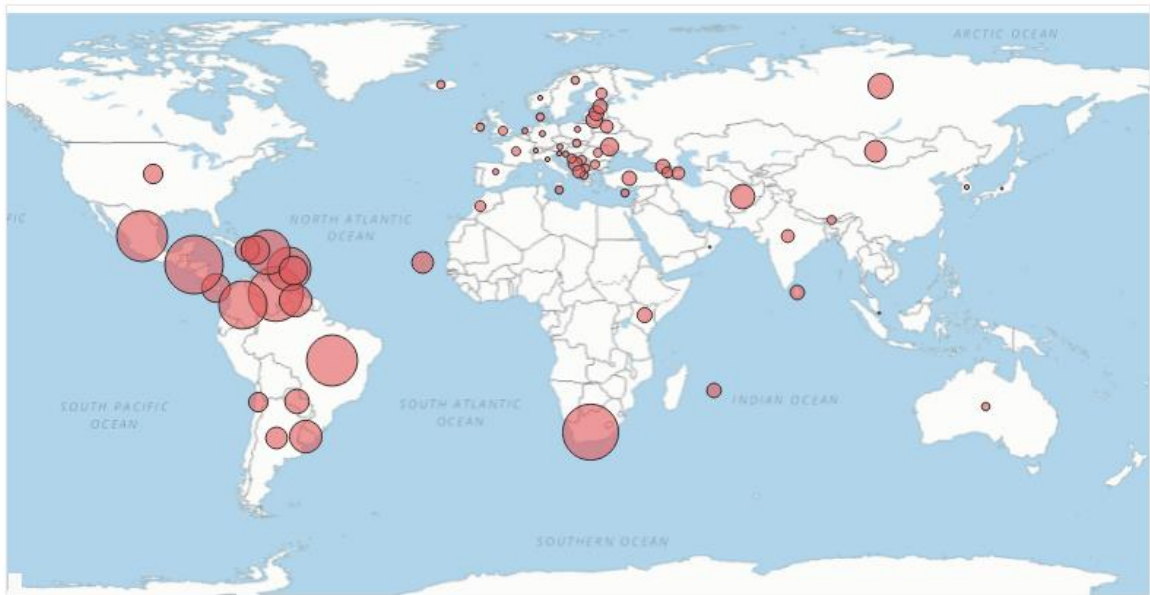
Τα προβαλλόμενα στοιχεία είναι δηλωτικά της ανισότητας που επικρατεί σε διηπειρωτικό επίπεδο απέναντι στη γυναίκα. Το γεγονός ότι οι περισσότερες δολοφονίες γυναικών γίνονται από συγγενικά πρόσωπα επιβεβαιώνει τη συνέχιση ακραίων πατριαρχικών, ανδροκρατικών νοοτροπιών που αντιβαίνουν σε κάθε πολιτισμική έννοια καταπιέζουν, καταδυναστεύουν και εν τέλει θανατώνουν απροκάλυπτα γυναίκες καταρρίπτοντας κάθε έννοια οικογενειακής αλληλεγγύης, κάθε έννοια συντροφικής αγάπης.

Σήμερα, έχοντας πια εισέλθει στη δεύτερη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα, η πανδημία COVID-19 και οι πρακτικές απομόνωσης-εγκλεισμού που επιβάλλονται από τα περισσότερα κράτη για τον έλεγχο και τον περιορισμό της λειτουργεί προωθητικά για τα φαινόμενα γυναικοκτονίας, καθώς δημιουργεί ευνοϊκούς παράγοντες τέλεσης τέτοιων εγκλημάτων. Ο Ο.Η.Ε. παρακινεί τα κράτη να συνεχίσουν τη συγκρότηση

²⁶ Σημειώνεται ότι η Αφρική σε ποσοστό γυναικοκτονιών που συνδέονται με σύντροφο ή μέλος οικογένειας κατέχει την αναλογία 3,1 ανά 100.000 γυναίκες, ενώ είναι η ήπειρος όπου οι γυναίκες διατρέχουν το μέγιστο κίνδυνο να δολοφονηθούν από κάποιο οικείο πρόσωπο, σύντροφο ή μέλος της οικογένειάς τους. Σε αντιδιαστολή, η Ευρώπη, με αναλογία 0,7 ανά 100.000 γυναικείου πληθυσμού, είναι η ήπειρος όπου ο ίδιος κίνδυνος είναι χαμηλότερος (UNODC, 2019).

οργανισμών και παρατηρητηρίων καταγραφής και πρόληψης της βίας σε βάρος των γυναικών, πρωτοβουλία που έχει ήδη ξεκινήσει από το 2015 (UNWomen, 2020).

Εικόνα 7: Χάρτης - Συγκέντρωση θυμάτων γυναικονιών στις χώρες του κόσμου (Πηγή: Unodc.org, 2018)

Κεφάλαιο 5^ο

5.1. Η ευρωπαϊκή εμπειρία (στατιστικά στοιχεία, νομοθετικό πλαίσιο)

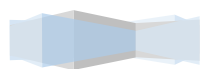
Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE, 2020a), στην Ευρώπη δεν υπάρχουν νέα δεδομένα για τη βία και τα εγκλήματα γυναικείας βίας, γι' αυτό δεν δίνεται καμία επίσημη ενημέρωση. Η Eurostat συντονίζει επί του παρόντος μια τρέχουσα πανευρωπαϊκή έρευνα σχετικά με τη βία βάσει φύλου, με τα αποτελέσματα να αναμένονται το 2023. Το EIGE θα ξεκινήσει έναν δεύτερο γύρο συλλογής δεδομένων για τη βία των ανδρών συντρόφων προς τις γυναίκες τους, το βιασμό και τη γυναικοκτονία το 2022. Οι δύο προαναφερόμενες βάσεις δεδομένων, όταν ολοκληρωθούν, θα χρησιμοποιηθούν για την ενημέρωση του τομέα της βίας στον Δείκτη Ισότητας των Φύλων 2024 (EIGE, 2020a).

Σύμφωνα με το διαθέσιμο Δείκτη Ισότητας των Φύλων 2020, το 2017 καταγράφηκαν από τη Eurostat 854 γυναίκες θύματα ανθρωποκτονίας από μέλος της οικογένειας ή ερωτικό σύντροφο σε 16 κράτη μέλη της Ε.Ε.. Η Λετονία ήταν η χώρα με το υψηλότερο ποσοστό γυναικοκτονιών και η Ελλάδα η χώρα με το χαμηλότερο ποσοστό. Ωστόσο, τα δεδομένα δε θεωρούνται απόλυτα αξιόπιστα δεδομένου ότι προέρχονται από τα κατά τόπους εθνικά στατιστικά συστήματα των αστυνομικών αρχών, τα οποία ενδέχεται να διαφοροποιούνται ως προς τη μεθοδολογία άντλησης και συγκέντρωσης των δεδομένων. Επιπλέον, ανασταλτικά προς την αξιοπιστία των δεδομένων λειτουργεί το γεγονός ότι σε αρκετές περιπτώσεις η βία δεν καταγγέλλεται, αλλά αποκρύπτεται ακολουθώντας μια ευρύτερη νοοτροπία αποσιώπησης (EIGE, 2020a).

Επιπλέον, από το Δείκτη Ισότητας των Φύλων 2020 προκύπτουν ειδικότερες επισημάνσεις για τη βία κατά των γυναικών. Αρχικά, οι γυναίκες που εντάσσονται σε μειονοτικές ομάδες αντιμετωπίζουν σοβαρότερες μορφές διακρίσεων και καθίστανται αυξημένα εκτεθειμένες στον κίνδυνο της βίας. Ο λόγος γίνεται για μουσουλμάνες, ηλικιωμένες και γυναίκες που ανήκουν στην ευάλωτη ομάδα των ΑμΕΑ. Παράλληλα, η ίδια πηγή αναφέρει ότι στο πλαίσιο της κοινότητας LGBTQI (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer & Intersex) το κριτήριο του φύλου επιτείνει τον κίνδυνο για μια γυναίκα να υποστεί βία, με τα πιο ευάλωτα άτομα να είναι εκείνα των

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

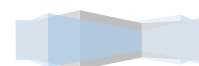
οποίων η έκφραση του φύλου δεν ταιριάζει με το φύλο που έχουν κατά τη γέννησή τους (EIGE, 2020b). Επίσης, προβάλλεται η θέση ότι η εξέλιξη της ψηφιακής τεχνολογίας ενισχύει τις παραδοσιακές μορφές βίας, επιτρέποντας και την εμφάνιση νέων μορφών όπως αυτή της διαδικτυακής παρενόχλησης/κακοποίησης. Ειδικότερα, το 2016 περίπου το 5% των γυναικών στην Ε.Ε. δήλωσαν ότι είχαν υποστεί διαδικτυακή παρενόχληση τους τελευταίους 12 μήνες (EIGE, 2020).

Η ευρωπαϊκή εμπειρία δεν αναφέρει αξιόπιστα και υπολογίσιμα δεδομένα για τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων (female genital mutilation – FGM). Στο EIGE (2020b) καταγράφονται εκτιμήσεις σχετικά με τον αριθμό των κοριτσιών που διατρέχουν κίνδυνο FGM σε εννέα κράτη μέλη. Η Γερμανία, οι Κάτω Χώρες και η Φινλανδία ακολουθώντας τη μεθοδολογία του EIGE (2020a) έχουν προβεί σε ανάλογους υπολογισμούς για τον αριθμό των κοριτσιών που κινδυνεύουν, τα αποτελέσματα των οποίων θα είναι διαθέσιμα το 2021.

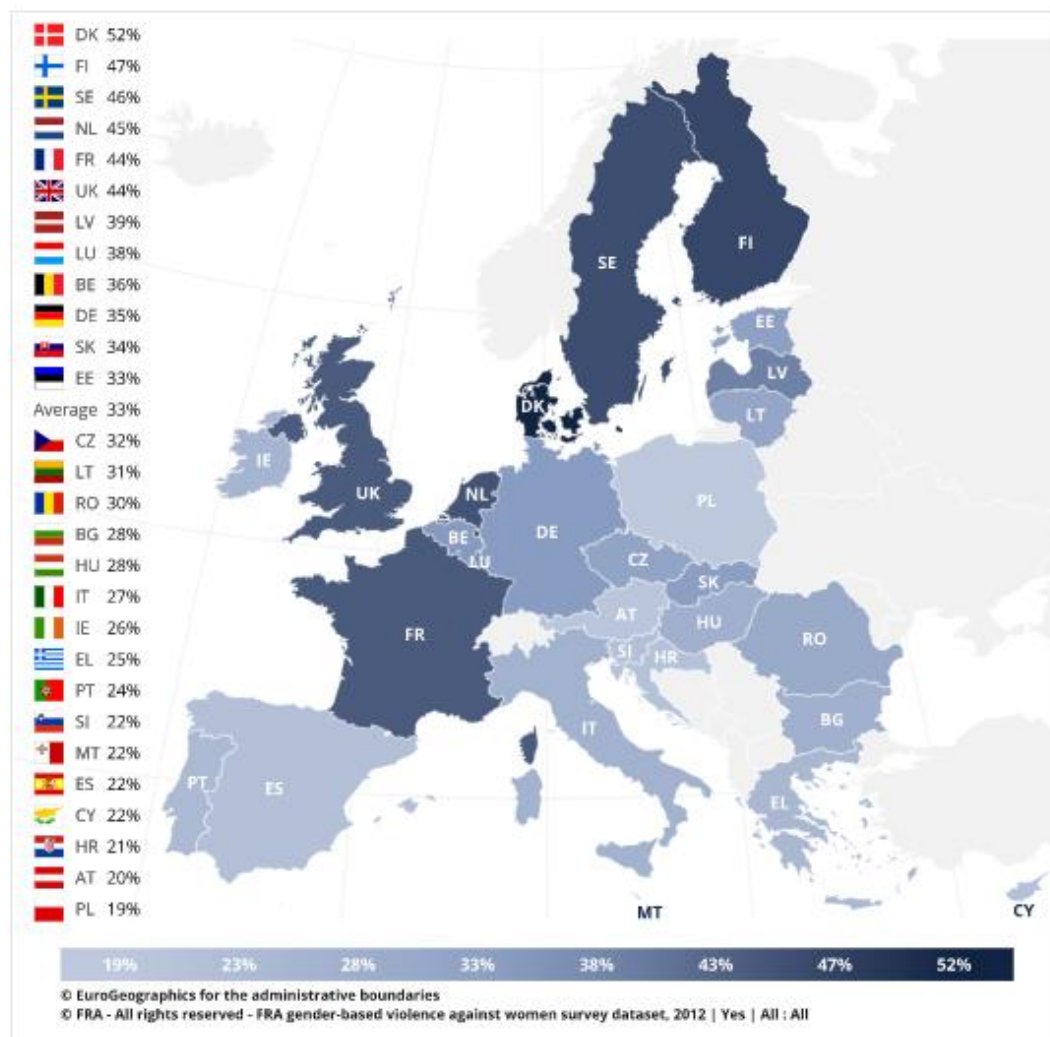
Εικόνα 8: Γυναικοκτονία και άλλες μορφές βίας στην ΕΕ (Πηγή: EIGE, 2020a)

Τα στοιχεία για τη βία σε ευρωπαϊκό επίπεδο συμπληρώνονται από το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (Broom, 2020), σύμφωνα με το οποίο το ποσοστό των γυναικών που υφίστανται σεξουαλική βία από τους άνδρες συντρόφους τους στη Δυτική Ευρώπη κυμαίνεται στο 22%. Επιπρόσθετα, στο Ηνωμένο Βασίλειο, η τελευταία απογραφή δείχνει ότι ένας άντρας σκοτώνει μια γυναίκα κάθε τρεις ημέρες στη χώρα, μια στατιστική που παραμένει σταθερή στα 10 χρόνια έρευνας (από το 2009 και εξής). Τα παραπάνω στατιστικά δεδομένα σε συνδυασμό με μια σειρά δημογραφικών και κοινωνικών παραγόντων και τις μεθόδους που ακολουθούσαν οι δράστες, επιβεβαιώνουν ότι από το 2009 οι δολοφονίες στο Ηνωμένο Βασίλειο δεν

είναι μεμονωμένα περιστατικά και ότι πολλοί δράστες ακολουθούν κοινή μεθοδολογία δράσης (Broom, 2020).

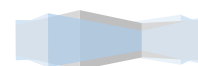
Οι περιοχές της ΕΕ με τα μεγαλύτερα ποσοστά σωματικής ή/και σεξουαλικής βίας από το σύντροφο ή μη από την ηλικία των 15 ετών και έπειτα είναι οι εξής(European Union Agency for Fundamental Rights, 2012):

Εικόνα 9: Μεγαλύτερα ποσοστά σωματικής ή/και σεξουαλικής βίας από το σύντροφο ή μη από την ηλικία των 15 ετών και έπειτα στην ΕΕ (Πηγή: EuropeanUnionAgencyforFundamentalRights, 2012)

Όπως φαίνεται, οι χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά για αυτή την κατηγορία είναι η Δανία, η Φινλανδία και η Σουηδία. Ενώ οι χώρες με τα χαμηλότερα ποσοστά είναι η Πολωνία, η Αυστρία και η Κροατία.

Κλείνοντας, θα ήταν παράλειψη να μην αναφερθούμε στη συσχέτιση της έμφυλης βίας με την τρέχουσα πανδημία COVID-19 και για τα ευρωπαϊκά δεδομένα. Όπως προκύπτει από το διαθέσιμο Δείκτη Ισότητας των Φύλων 2020, η πανδημία που

έπληξε την υφήλιο τον τελευταίο χρόνο, αύξησε την έμφυλη βία και στην Ευρώπη κάτι που είναι σύνηθες να συμβαίνει σε καταστάσεις κρίσης, όπως αυτή μιας πανδημίας (WHO, 2020a, όπως αναφέρεται στο EIGE,2020b). Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Γαλλίας όπου καταγράφηκαν αυξημένες κατά 30% περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας. Η αυξητική τάση της έμφυλης βίας μεσούσης πανδημίας οδήγησε αρκετές χώρες στην υιοθέτηση και εφαρμογή μέτρων που θα διευκολύνουν την αναφορά περιστατικών βίας. Ενδεικτική αυτών των μέτρων είναι μια σχετική εφαρμογή κινητού τηλεφώνου μέσω της οποίας τα θύματα θα μπορούν να αναφέρουν περιστατικά κακοποίησης απευθείας στις αστυνομικές αρχές. Η εφαρμογή προωθήθηκε στην Ιταλία (Feurari, 2020, όπως αναφέρεται στο EIGE, 2020b).

Κεφάλαιο 6^ο

6.1. Η εθνική εμπειρία: το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα

Η γυναικοκτονία ως διεθνές φαινόμενο αναπόφευκτα λαμβάνει χώρα και στην Ελλάδα. Ιδιαίτερα προσδιοριστικά στοιχεία του φαινομένου στην ελληνική του διάσταση αποτελούν κοινές πρακτικές όπως η αγριότητα και συχνά η εξαφάνιση του πτώματος του θύματος, αλλά και η άρνηση του δράστη να παραδεχτεί το έγκλημα (Μηλιώνη, 2020). Ωστόσο, άξιο παρατήρησης είναι το γεγονός ότι σε καμία περίπτωση τέτοιας δολοφονίας δε γίνεται επίκληση του όρου «γυναικοκτονία» (Πεγκλίδου, όπως αναφέρεται στο Weil et al., 2018).

Εξετάζοντας κάποια/ος τις ελληνικές περιπτώσεις γυναικοκτονίας διαπιστώνει ότι κυριαρχεί και εδώ το μοντέλο της οικείας γυναικοκτονίας. Η στερεότυπη φιγούρα του νεαρού άρρενα που σκοτώνει τη σύντροφό του σπρωγμένος κυρίως από τη ζήλεια που συνήθως ακολουθεί ως αντίδραση στην άρνηση της συντρόφου να συνεχίσει τη σχέση, είναι ευρέως αποδεκτή στην ελληνική δημόσια σφαίρα (Πεγκλίδου, όπως αναφέρεται στο Weil et al., 2018).

Τον Απρίλιο του 2018 το Ελληνικό Κοινοβούλιο υιοθέτησε τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (προηγούμενη αναφορά στο κεφ. 2, σελ.34) για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας (Ν.4531/2018). Στη σύμβαση η έμφυλη βία προσδιορίζεται ως καταστρατήγηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ως μορφή διάκρισης ενάντια στις γυναίκες. Επιπλέον, ως μορφές βίας ορίζονται η σωματική, η σεξουαλική, η ψυχολογική, η οικονομική, καθώς και οι απειλές τέλεισης τέτοιων πράξεων, ο εξαναγκασμός ή η στέρηση της ελευθερίας (ΓΓΔΟΠΦ, 2019α)²⁷.

Ωστόσο, η Ελλάδα, όπως και οι περισσότερες χώρες της Ε.Ε., δε συγκεντρώνουν αξιόπιστα στοιχεία που να ανταποκρίνονται στους δείκτες που έχουν προταθεί από το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Ισότητας των Φύλων (EIGE) (ΓΓΔΟΠΦ, 2019β).

²⁷ Με βάση το άρθρο 11 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης προβλέπεται η συγκέντρωση και η δημοσιοποίηση στατιστικών δεδομένων κάθε μορφής έμφυλης βίας, διαδικασία που εκπονείται από το Παρατηρητήριο Ισότητας των Φύλων της ΓΓΟΠΦ (ΓΓΔΟΠΦ, 2019β).

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

Ειδικότερα, για την Ελλάδα αν και μέχρι το 2018 δεν υπήρχαν διαθέσιμα δεδομένα σχετικά με το ποσοστό γυναικοκτονιών ως αποτέλεσμα επίθεσης, και τα διαθέσιμα ποσοτικά στοιχεία σχετίζονταν αποκλειστικά με το φύλο του δράστη ή του θύματος και τον τόπο του εγκλήματος (Πεγκλίδου, όπως αναφέρεται στο Weil et al., 2018), μετά την κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, η Ελληνική Αστυνομία μετέβαλε τον τρόπο καταγραφής των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας και πλέον καταγράφεται και η σχέση θύματος-δράστη, αλλά και ο τύπος της ενδοοικογενειακής βίας .

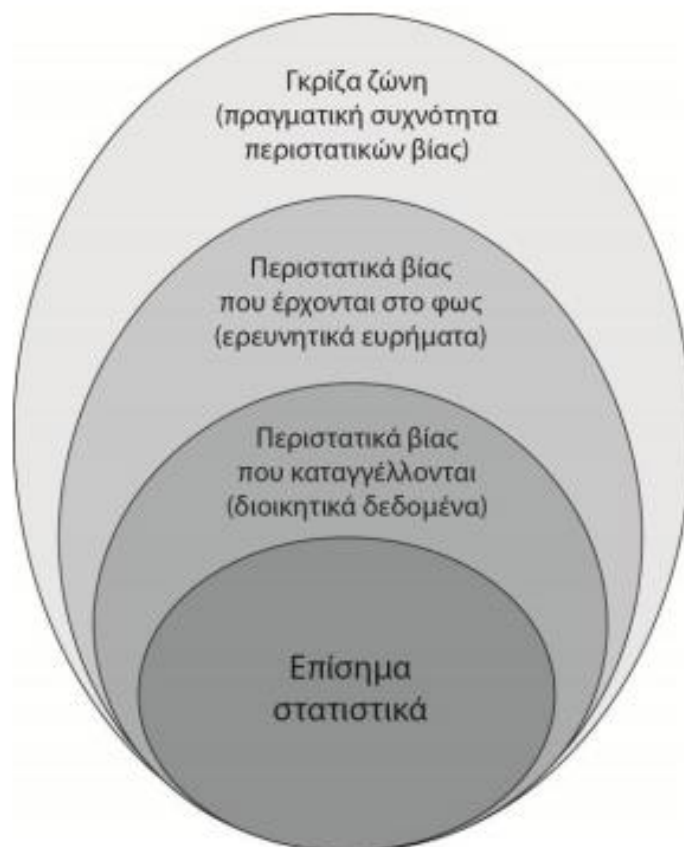
Ακόμη, η εκτίμηση του φαινομένου σε εθνικό επίπεδο -όπως και σε παγκόσμιο- παρουσιάζει δυσκολία, λόγω του κοινωνικού στιγματισμού των θυμάτων και της επικράτησης κοινωνικών και πολιτιστικών στερεοτύπων, κάτι που συμβαίνει και στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έτσι, πολλά περιστατικά δεν καταγγέλλονται στις αρμόδιες Αρχές (ΓΓΔΟΠΦ, 2019α)²⁸. Αναζητώντας τα αίτια της μυωπικής αντίληψης απέναντι στο φαινόμενο της γυναικοκτονίας, μερίδιο ευθύνης αναλογεί και στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης τα οποία ως βασικός φορέας επιρροής της κοινής γνώμης και προσδιορισμού των επιμέρους κοινωνικών φαινομένων ευθύνονται εξίσου για την περιορισμένη ιχνηλάτηση του φαινομένου στο ελληνικό γίγνεσθαι. Συγκεκριμένα, συχνά αποσιωπούν ή διαστρεβλώνουν τέτοια εγκλήματα περιγράφοντάς τα ως «οικογενειακή τραγωδία», «έγκλημα πάθους», «εγκληματικό έρωτα» ή και «απροσδόκητο έρωτα» (Πεγκλίδου, όπως αναφέρεται στο Weil et al., 2018).

---

²⁸ Αξιοσημείωτο είναι ότι στην Ελλάδα απουσιάζει ένας υπεύθυνος φορέας με αρμοδιότητα τη συλλογή στοιχείων και την εκπόνηση αναλύσεων με κριτήριο την έμφυλη διάσταση της γυναικοκτονίας (Κοντοχρήστου, 2020).

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

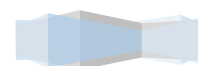
Εικόνα 10: Πηγές δεδομένων για τα περιστατικά συντροφικής βίας στην Ελλάδα. (Πηγή: ΓΓΔΟΠΦ, 2019α)

6.2. Στατιστικά στοιχεία 2015-2019

Σύμφωνα με το 23ο και το 27ο Ενημερωτικό Σημείωμα για την έμφυλη βία του Παρατηρητηρίου της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (ΓΓΔΟΠΦ, 2019α, 2019β) για τις γυναικοκτονίες στην Ελλάδα προκύπτουν κάποια βασικά στοιχεία, τα οποία ωστόσο είναι αποσπασματικά.

Ο δείκτης του ευρωβαρόμετρου που μετρά το βαθμό εμπιστοσύνης των πολιτών προς την αστυνομία για το 2019 για την Ελλάδα ανήλθε στο 66% (ΓΓΔΟΠΦ, 2019α), κάτι που επιβεβαιώνει ότι πολλά περιστατικά βίας μένουν στην αφάνεια, αφού οι πολίτες διστάζουν να τα καταγγείλουν.

Από τα στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας προκύπτει ότι (Κοντοχρήστου, 2020):

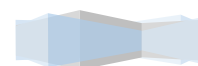
- Κάθε μήνα μία γυναίκα δολοφονείται από κάποιο μέλος της οικογένειάς της.
- Τα έτη 2013-2018 δολοφονήθηκαν συνολικά 69 γυναίκες με αιτία την ενδο-οικογενειακή βία ή 30-50% ετησίως των συνολικών γυναικών θυμάτων ανθρωποκτονιών.

Οι επίσημοι Δείκτες των Αρμόδιων Αρχών παρουσιάζουν δεδομένα που διαφωτίζουν την κατάσταση σχετικά με την έμφυλη βία στη χώρα. Οι δείκτες δε λειτουργούν αυτόνομα για την ελληνική πραγματικότητα, αλλά συστήνονται από το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Ισότητας Φύλων (EIGE) και το βασικό εποπτικό μέσο των νομοθετικών και άλλων μέτρων που έχουν ληφθεί από τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., το ερωτηματολόγιο της GREVIO. Επί της ουσίας, οι συγκεκριμένοι δείκτες παρακολουθούν την πορεία εφαρμογής της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης (ΓΓΔΟΠΦ, 2019β).

Σύμφωνα με το 23ο Ενημερωτικό Σημείωμα για την έμφυλη βία του Παρατηρητηρίου της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (ΓΓΔΟΠΦ, 2019α), οι δείκτες που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της έμφυλης βίας είναι οι ακόλουθοι:

Αστυνομία	
Δείκτης 1	Ετήσιος αριθμός γυναικών (ηλικίας 18 ετών και άνω) θυμάτων συντροφικής βίας με δράστες άνδρες (18 ετών και άνω)
Δείκτης 2	Αριθμός καταγγελλόμενων εγκλημάτων συντροφικής βίας κατά γυναικών (18 ετών και άνω) με δράστες άνδρες (18 ετών και άνω)
Δείκτης 3	Αριθμός ανδρών (18 ετών και άνω) δραστήν συντροφικής βίας κατά των γυναικών (18 ετών και άνω) (και ποσοστό πληθυσμού ανδρών δραστήν)
Δείκτης 4	Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων σωματικής συντροφικής βίας με δράστες άνδρες (18 ετών και άνω)
Δείκτης 5	Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων ψυχολογικής συντροφικής βίας με δράστες άνδρες (18 ετών και άνω)
Δείκτης 6	Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων σεξουαλικής συντροφικής βίας με δράστες άνδρες (18 ετών και άνω)
Δείκτης 7	Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων οικονομικής συντροφικής βίας με δράστες άνδρες (18 ετών και άνω)
Δείκτης 8	Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων που καταγγέλλουν βιασμό
Δείκτης 9	Γυναίκες (18 ετών και άνω) θύματα γυναικοκτονίας από σύζυγο/σύντροφο (18 ετών και άνω), ως ποσοστό γυναικών θυμάτων ανθρωποκτονίας

Πίνακας 1: Δείκτες Αστυνομίας για τη Βία κατά των Γυναικών (Πηγή: ΓΓΔΟΠΦ, 2019α)

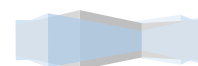

Δικαιοσύνη	
Δείκτης 10	Ετήσιος αριθμός περιοριστικών όρων που επιβλήθηκαν σε υποθέσεις συντροφικής βίας κατά γυναικών
Δείκτης 11	Ετήσιος αριθμός ανδρών (18 ετών και άνω) κατά των οποίων ασκήθηκε δίωξη για συντροφική βία κατά γυναικών
Δείκτης 12	Ετήσιος αριθμός ανδρών (18 ετών και άνω) που έλαβαν καταδικαστική απόφαση για άσκηση συντροφικής βίας κατά γυναικών
Δείκτης 13	Ετήσιος αριθμός ανδρών (18 ετών και άνω) που εκτίουν ποινή στερητική της ελευθερίας σε σωφρονιστικό κατάστημα για άσκηση συντροφικής βίας κατά γυναικών
Επιπλέον Δείκτης	Ετήσιος αριθμός υποθέσεων συντροφικής βίας που υπήχθησαν στο θεσμό της ποινικής διαμεσολάβησης

Πίνακας 2: Δείκτες Δικαιοσύνης για τη Βία κατά των Γυναικών (Πηγή: ΓΓΔΟΠΦ, 2019α)

Οι παραπάνω Δείκτες παρουσιάζουν συγκριτικά δεδομένα ανάμεσα στα ελληνικά και στα αντίστοιχα ευρωπαϊκά στοιχεία (ακραία αριστερή στήλη και αντίστοιχα ακραία δεξιά στήλη στους πίνακες που ακολουθούν) (ΓΓΔΟΠΦ, 2019β).

Με βάση τους προαναφερόμενους Δείκτες, τα στατιστικά στοιχεία για την ενδοοικογενειακή βία από την αστυνομία διαμορφώνονται ως εξής:

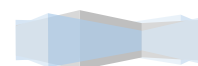

Δείκτες που έχουμε στη διάθεσή μας	Έτος										Δείκτες EIGE
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Ετήσιος αριθμός γυναικών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας			1630	1818	2302	2321	2696	3196	3815	4171	Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων συντροφικής βίας
Ετήσιος αριθμός καταγγελλόμενων εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας	1303	2005	2455	2896	3512	3572	3839	3134	4722	5220	Αριθμός καταγγελλόμενων εγκλημάτων συντροφικής βίας κατά γυναικών (18 ετών και άνω)
Ετήσιος αριθμός ανδρών δραστών ενδοοικογενειακής βίας			1620	1886	2351	2428	2891	2395	4202	4618	Αριθμός ανδρών (18 ετών και άνω) δραστών συντροφικής βίας κατά γυναικών
Ετήσιος αριθμός αδικημάτων σωματικής ενδοοικογενειακής βίας										1717	Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων σωματικής συντροφικής βίας
Ετήσιος αριθμός αδικημάτων ενδοοικογενειακής βίας με χρήση απειλής										1420	Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων ψυχολογικής συντροφικής βίας
Ετήσιος αριθμός αδικημάτων προσβολής της γενετικής αξιοπρέπειας στα πλαίσια της ενδοοικογενειακής βίας					191	259	263	224		32	Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων σεξουαλικής συντροφικής βίας
Ετήσιος αριθμός αδικημάτων οικονομικής ενδοοικογενειακής βίας										0	Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων οικονομικής συντροφικής βίας
Ετήσιος αριθμός γυναικών θυμάτων που καταγγέλλουν βιασμό	263	226	234	222	194	183	217	215	204	217	Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων που καταγγέλλουν βιασμό
Γυναίκες θύματα ανθρωποκτονίας με πρόθεση (299 ΠΚ) σε συνδυασμό με τον νόμο περί ενδοοικογενειακής βίας	11	12	6	13	12	11	13	7	13	8	Γυναίκες (18 ετών και άνω) θύματα γυναικοκτονίας από σύζυγο/σύντροφο ως ποσοστά γυναικών θυμάτων ανθρωποκτονίας

Πίνακας 3: Στατιστικά στοιχεία για την ενδοοικογενειακή βία από την αστυνομία (Πηγή: ΓΓΔΟΠΦ, 2019β)

Τα παραπάνω στοιχεία συγκεντρώθηκαν με βάση τις τροποποιημένες διατάξεις του νόμου για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας (Ν. 3500/2006) μετά την κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης από τη χώρα. Σύμφωνα με την πρόσφατη τροποποίηση, η ενδοοικογενειακή βία ασκείται από νυν ή πρώην σύζυγο ή σύντροφο, ανεξάρτητα από το αν ο δράστης μοιράζεται ή έχει μοιραστεί στο παρελθόν την ίδια κατοικία με το θύμα (ΓΓΔΟΠΦ, 2019β).

Τα δεδομένα στο σύνολό τους φαίνεται να αποτυπώνουν μια ξεκάθαρη αύξηση του αριθμού των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας που καταγγέλλονται χωρίς ο αριθμός αυτός να ταυτίζεται απαραίτητα με την αύξηση των πραγματικών περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας (ΓΓΔΟΠΦ, 2019β).

Ακόμη, όπως διαπιστώνεται από μια συγκριτική επισκόπηση των δεδομένων του πίνακα, τα στοιχεία του 2019 διαγράφουν τη σχέση του θύματος με το δράστη, όπως και τον τύπο της ενδοοικογενειακής βίας, παράμετροι που στις μετρήσεις προηγούμενων ετών δεν επισημαίνονταν. Όμως, δεν είναι ακόμη εφικτός ο συνδυασμός των παραμέτρων-μεταβλητών κατά την εξαγωγή των στατιστικών δεδομένων κάτι που συσκοτίζει την εικόνα της έμφυλης βίας (ΓΓΔΟΠΠΦ, 2019β).

Ο προσδιορισμός της σχέσης θύματος-δράστη αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την προσπέλαση του φαινομένου της γυναικοκτονίας, αφού η γυναικοκτονία αυτή καθ' αυτή ως ξεχωριστό είδος ανθρωποκτονίας δεν έχει λάβει υπόσταση στο νομοθετικό πλαίσιο των κρατών-μελών της Ε.Ε. Συνεπώς, το εργαλείο προσπέλασής της είναι η καταμέτρηση της ενδοοικογενειακής βίας. Ειδικότερα, ο δείκτης 9 στοχεύει στο να συγκεκριμενοποιήσει τις ανθρωποκτονίες που έχουν ως θύματα γυναίκες λόγω του φύλου τους, δηλαδή να οριοθετήσει και να αποσαφηνίσει το περιεχόμενο της γυναικοκτονίας. Από τα δεδομένα του παραπάνω πίνακα προκύπτει για το 2019 ότι:

- Δολοφονήθηκαν στην Ελλάδα 8 γυναίκες από κάποιο μέλος της οικογένειάς τους, δηλαδή ποσοστό 42,1%.
- Στο σύνολο 19 ανθρωποκτονιών με θύματα γυναίκες, οι 8 ήταν γυναικοκτονίες.
- Το ποσοστό των γυναικοκτονιών από μέλος της οικογένειας του θύματος ήταν 42,1% (ΓΓΔΟΠΠΦ, 2019β).

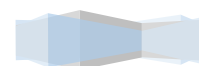
Δείκτες από τη δικαιοσύνη	2016		2017		2018		2019		Αντιστοίχια δείκτη με το ΕΙΓΕ
	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	
Ετήσιος αριθμός περιοριστικών όρων που επιβλήθηκαν (σύμφωνα με το αρ. 18 του ν.3500/2006) Διαθέσιμο στοιχείο από 15 πασαγκίλις στο σύνολο των 23 (20,8%)	17	2	45	2	33	3	46	7	Δείκτης 10: Ετήσιος αριθμός ενταλών προστασίας που δόθηκαν σε υποθέσεις συντροφικής βίας εναντίον γυναικών ανά τύπο δικαστηρίου
Ετήσιος αριθμός ποινικών διώξεων κατά ανδρών (ηλικίας 18 ετών και άνω) για τέλεση αξιόποινης πράξης σε βάρος μέλους της οικογένειάς τους (αρ. 5,7,8,9 του ν.3500/2006) Διαθέσιμο στοιχείο από το σύνολο των 23 πασαγκίλις (100%)	2890	463	3628	688	4082	697	4097	736	Δείκτης 11: Ετήσιος αριθμός ανδρών (18 ετών και άνω) που διώχθηκαν για συντροφική βία εναντίον γυναικών
Ετήσιος αριθμός καταδικαστικών αποφάσεων κατά ανδρών (ηλικίας 18 ετών και άνω) για τέλεση αξιόποινης πράξης σε βάρος μέλους της οικογένειάς τους (αρ. 5,7,8,9 του ν.3500/2006) Διαθέσιμο στοιχείο από 24 πασαγκίλις στο σύνολο των 23 (23,7%)	634	49	797	58	785	66	1320	115	Δείκτης 12: Ετήσιος αριθμός ανδρών (18 ετών και άνω) που καταδικάστηκαν για συντροφική βία εναντίον γυναικών
Ετήσιος αριθμός ανδρών (ηλικίας 18 ετών και άνω) που εκτίουν στερητική της ελευθερίας ποινή σε σφραγιστικό κατάστημα για τέλεση αξιόποινης πράξης σε βάρος μέλους της οικογένειάς τους (αρ. 5,7,8,9 του ν.3500/2006) Διαθέσιμο στοιχείο από το σύνολο των καταστημάτων κράτησης (100%)	104	4	104	6	81	3	79	2	Δείκτης 13: Ετήσιος αριθμός ανδρών (18 ετών και άνω) που καταδικάστηκαν για συντροφική βία εναντίον γυναικών και κρατούνται σε σφραγιστικό κατάστημα ή τους επιβλήθηκε κάποια ποινή περιορισμού της ελευθερίας τους
Ετήσιος αριθμός υποθέσεων που υπήχθησαν στη διαδικασία ποινικής διαμεσολάβησης (σύμφωνα με το αρ. 11 του ν.3500/2006) Διαθέσιμο στοιχείο από 48 πασαγκίλις στο σύνολο των 23 (78,2%)	493	60	589	100	529	94	712	125	Αυτός ο δείκτης προέκυψε ύστερα από πρόταση της Γενικής Γραμματείας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και δεν αντιστοιχεί σε κάποιον προτεινόμενο δείκτη του ΕΙΓΕ

Πίνακας 4: Στατιστικά στοιχεία για την ενδοοικογενειακή βία από την δικαιοσύνη (Πηγή: ΓΓΔΟΠΦ, 2019β)

Από τα δεδομένα του ανωτέρω πίνακα προκύπτει ότι η ενδοοικογενειακή βία σχετίζεται σχεδόν αποκλειστικά με άνδρες δράστες, με το 85% των υποθέσεων που εντάχθηκαν στη διαδικασία ποινικής διαμεσολάβησης να σχετίζονται με άνδρες δράστες. Ο συγκεκριμένος θεσμός ποινικής διαμεσολάβησης προβλέπεται στο άρθρο 1 του ν. 3500/2006 και αφορά μια συμβιβαστική λύση κατά την οποία ο δράστης προκειμένου να αποφύγει την παραπομπή σε δίκη, επιλέγει να συνεργαστεί και να προσπαθήσει να συνεντιστεί μέσα από ειδικά θεραπευτικά προγράμματα (ΓΓΔΟΠΦ, 2019β).

Ακόμη, από τον παραπάνω πίνακα συνάγονται για το 2019 τα εξής δεδομένα:

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

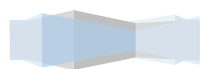
- Στο σύνολο των δραστών που διώχτηκαν ποινικά για άσκηση ενδοοικογενειακής βίας, το 84,8% ήταν άντρες.
- Οι καταδικαστικές αποφάσεις που επιβλήθηκαν παρουσίασαν ξαφνική αύξηση.

Το Παρατηρητήριο της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (2019) αναγνωρίζει και ενημερώνει τα ενδιαφερόμενα μέρη ότι η συλλογή των παραπάνω στατιστικών δεδομένων από το χώρο της αστυνομίας και της δικαιοσύνης στην Ελλάδα είναι μία σύνθετη και απαιτητική διαδικασία, διότι το πληροφοριακό σύστημα για την καταγραφή των δεδομένων δεν είναι ολοκληρωμένο και λειτουργικό, γεγονός που σημαίνει ότι για να εξαχθούν τα στατιστικά στοιχεία οι υπάλληλοι που επεξεργάζονται τις υποθέσεις ανατρέχουν στο φυσικό αρχείο των δικογραφιών, αφού δεν υπάρχει μια ενιαία ψηφιακή βάση δεδομένων (ΓΓΔΟΠΦ, 2019α).

Συνεπώς, τα παραπάνω συγκεντρωτικά στοιχεία δεν αντιστοιχούν πλήρως στους προτεινόμενους δείκτες του EIGE, καθώς σε αρκετά σημεία χαρακτηρίζονται από αποσπασματικότητα. Ωστόσο, μπορούν να αξιοποιηθούν ως μία σημαντική αποτύπωση του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας στην Ελλάδα ή ως μια πρώτη πηγή ενημέρωσης (ΓΓΔΟΠΦ, 2019α).

Αναφορικά με τους δείκτες που προέρχονται από το χώρο της δικαιοσύνης, υπογραμμίζεται ότι για τη μετατροπή των δικαστικών αποφάσεων σε στατιστικά δεδομένα συγκρίνονται ποινικές διώξεις και καταδικαστικές αποφάσεις σε βάρος ανδρών δραστών με βάση συγκεκριμένα άρθρα του νόμου για την ενδοοικογενειακή βία (ν. 3500/2006, όπως αναφέρεται στο ΓΓΔΟΠΦ, 2019α).

Ειδικότερα, τα δεδομένα έχουν ως εξής:

ΕΙΣΑΓΕΛΙΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ ΝΟΜΟΣ 3500/2006, όπως ισχύει	ΕΤΟΣ 2016		ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣΕ		ΕΚΤΙΣΗ ΠΟΙΝΗΣ ΣΕ ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ	
	ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΩΞΕΙΣ ΑΝΑ ΦΥΛΟ		ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
Άρθρο 6 Παρ.1 ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΒΛΑΒΗ	1330	226	362	32	15	0
Άρθρο 7 Παρ.1 ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΗ	339	52	56	6	1	0
Άρθρο 7 Παρ.2 ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΗ	1031	169	193	8	6	0
Άρθρο 8 Παρ.1 ΒΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΣΕ ΑΣΕΛΓΕΙΑ	24	0	0	0	0	0
Άρθρο 8 Παρ.2 ΒΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΣΕ ΑΣΕΛΓΕΙΑ	16	2	0	0	0	0
Άρθρο 9 Παρ.1 ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΗΣΙΑΣ ΑΣΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ	150	14	23	3	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	2890	463	634	49	22	0

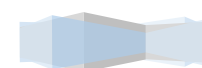
Πίνακας 5: Συγκέντρωση στοιχείων από τις 63 Εισαγγελίες Πρωτοδικών της χώρας με βάση τα άρθρα του νόμου για την ενδοοικογενειακή βία (ν. 3500/2006), έτος βάσης 2016 (Πηγή: ΓΓΔΟΠΠΦ, 2019α)

	ΕΤΟΣ 2017					
Άρθρο 6 Παρ.1 ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΒΛΑΒΗ	1649	292	432	34	8	0
Άρθρο 7 Παρ.1 ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΗ	428	90	56	7	0	0
Άρθρο 7 Παρ.2 ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΗ	1373	284	258	14	4	0
Άρθρο 8 Παρ.1 ΒΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΣΕ ΑΣΕΛΓΕΙΑ	27	3	8	0	1	0
Άρθρο 8 Παρ.2 ΒΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΣΕ ΑΣΕΛΓΕΙΑ	4	0	1	0	0	0
Άρθρο 9 Παρ.1 ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΗΣΙΑΣ ΑΣΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ	147	19	42	3	1	0
ΣΥΝΟΛΟ	3628	688	797	58	14	0

Πίνακας 6: Συγκέντρωση στοιχείων από τις 63 Εισαγγελίες Πρωτοδικών της χώρας με βάση τα άρθρα του νόμου για την ενδοοικογενειακή βία (ν. 3500/2006), έτος βάσης 2017 (Πηγή: ΓΓΔΟΠΠΦ, 2019α)

	ΕΤΟΣ 2018					
Άρθρο 6 Παρ.1 ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΣΩΜΑΤΙΚΗ ΒΛΑΒΗ	1869	312	442	41	7	0
Άρθρο 7 Παρ.1 ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΗ	381	80	57	8	0	0
Άρθρο 7 Παρ.2 ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΑΡΑΝΟΜΗ ΒΙΑ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΗ	1623	282	249	12	0	0
Άρθρο 8 Παρ.1 ΒΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΣΕ ΑΣΕΛΓΕΙΑ	13	0	8	0	2	0
Άρθρο 8 Παρ.2 ΒΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΣΕ ΑΣΕΛΓΕΙΑ	9	1	0	2	1	0
Άρθρο 9 Παρ.1 ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΡΟΣΒΟΛΗ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΗΣΙΑΣ ΑΣΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ	187	22	29	3	1	0
ΣΥΝΟΛΟ	4082	697	785	66	11	0

Πίνακας 7: Συγκέντρωση στοιχείων από τις 63 Εισαγγελίες Πρωτοδικών της χώρας με βάση τα άρθρα του νόμου για την ενδοοικογενειακή βία (ν. 3500/2006), έτος βάσης 2018 (Πηγή: ΓΓΔΟΠΠΦ, 2019α)

ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΩΝ				
ΝΟΜΟΣ 3500/2006, όπως ισχύει	ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ		ΕΠΙΒΟΛΗ ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΩΝ ΟΡΩΝ	
	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΕΤΟΣ 2016	493	60	17	2
ΕΤΟΣ 2017	589	100	45	2
ΕΤΟΣ 2018	529	94	33	3

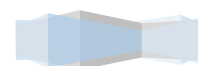
Πίνακας 8: Συγκεντρωτικά στοιχεία ν. 3500/2006 για τα έτη 2016, 2017, 2018 (Πηγή: ΓΓΛΟΠΠΦ, 2019α)

Για την επεξεργασία των στοιχείων, το Παρατηρητήριο της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (2019) αξιοποίησε δεδομένα από τους ακόλουθους φορείς: Ελληνική Αστυνομία, Εισαγγελίες Πρωτοδικών, Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης (ΕΕΤΑΑ), European Institute for Gender Equality (EIGE), European Union Agency for Fundamental Rights (FRA), Eurobarometer, Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women (CEDAW), United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), World Health Organization (WHO). Από τους συγκεκριμένους πόρους αντλήθηκαν δεδομένα και για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

6.3. Έκταση φαινομένου (περιοχές όπου σημειώθηκαν γυναικοκτονίες), το προφίλ των θυμάτων, το προφίλ των δραστών, οι σχέσεις θυτών – θυμάτων και τα κίνητρα

Από στοιχεία της Κοντοχρήστου (2020), αναφορικά με τη σχέση θύματος-δράστη προκύπτουν τα εξής:

- Την περίοδο από τις αρχές του 2018 έως το Μάρτιο του 2020 διαπράχθηκαν 41 γυναικοκτονίες.
- 32 γυναικοκτονίες είναι ενδο-οικογενειακές: 25 διαπράχθηκαν από το νυν ή τέως σύζυγο/σύντροφο και οι 7 από άλλο μέλος της οικογένειας.

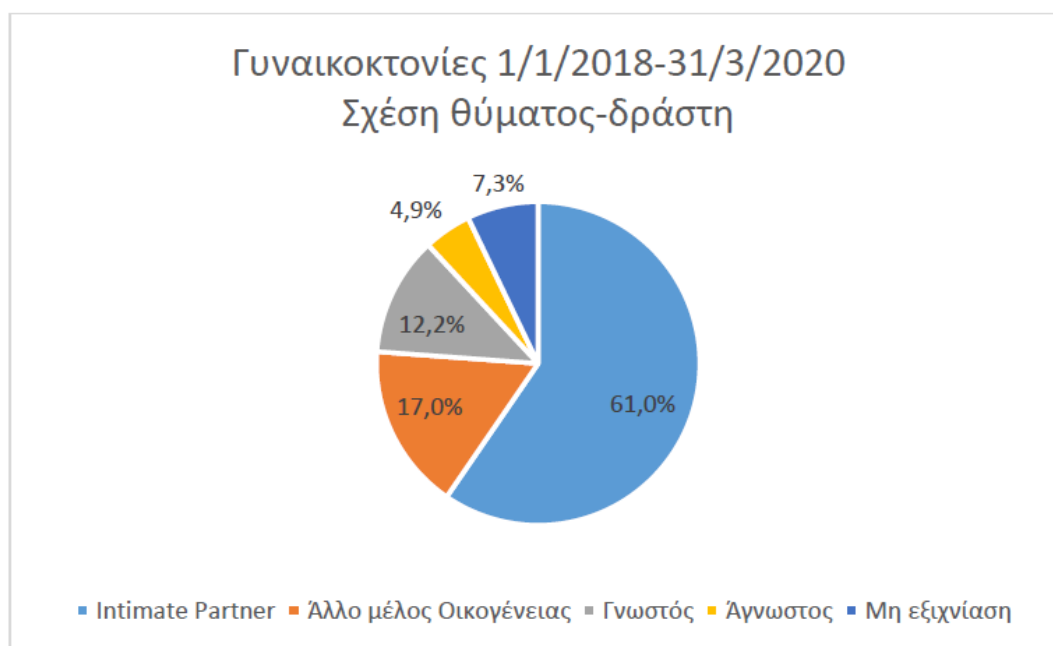

	Γυναικοκτονίες γυναικών (αποδελτίωση ΜΜΕ)	Δολοφονίες από νυν ή τέως σύζυγο/σύντροφο (Intimate Partner)	Δολοφονίες από άλλο μέλος Οικογένειας	Δολοφονίες από Γνωστό	Δολοφονίες από Άγνωστο	Δολοφονίες που δεν εξιχνιάστηκαν
2018	18	10	3	2	1	3
2019	17	12	3	1	1	
2020	6	3	1	2		

Πίνακας 9: Στατιστικά δεδομένα γυναικτονιών στην Ελλάδα (Πηγή: Κοντοχρήστου, 2020)

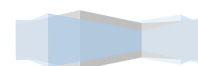
Από τα επιμέρους δεδομένα προκύπτουν τα εξής:

- Σε 8 περιπτώσεις το ζευγάρι ήταν σε διάσταση ή η γυναίκα είχε δηλώσει τη διάθεσή της να χωρίσει, σε κάποιες περιπτώσεις ήταν γνωστή η ύπαρξη προηγούμενης βίας στο ζευγάρι ή την οικογένεια και οι γυναίκες είχαν κάνει καταγγελίες στις αρχές (σε 4 περιπτώσεις) (Κοντοχρήστου, 2020).

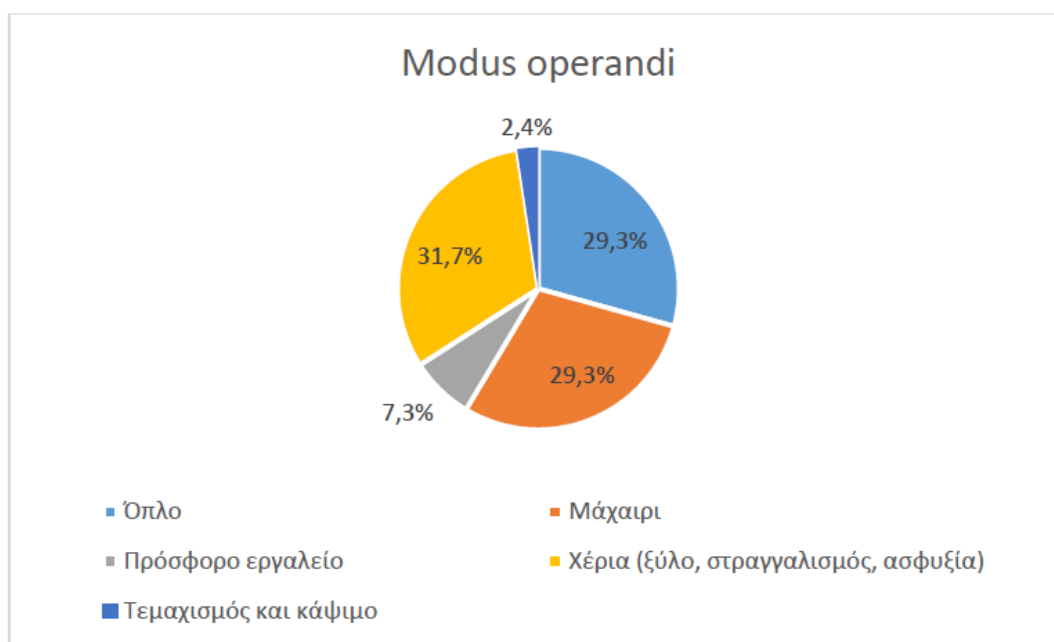
Γράφημα 4: Σχέση θύματος και δράστη γυναικτονιών στην Ελλάδα (Πηγή: Κοντοχρήστου, 2020)

- Το κίνητρο της ζήλειας αναφέρθηκε συχνά ως παράγοντας των δολοφονιών (σε 12 περιπτώσεις) ενώ οι παράγοντες του αλκοόλ και των ναρκωτικών αναφέρθηκαν σε 8 περιπτώσεις (Κοντοχρήστου, 2020).
- Οι περισσότερες γυναικοκτονίες συνέβησαν στην επαρχία (28 περιπτώσεις στις 41, δηλαδή ποσοστό 68%) και εντός της οικείας (συμπεριλαμβανομένου κάθε

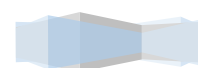
είδους διαμονής), η οποία ήταν ο πιο συνηθισμένος τρόπος εγκλήματος (32 στις 41 περιπτώσεις, δηλαδή ποσοστό 78%) (Κοντοχρήστου, 2020).

- Οι δράστες όταν είχαν όπλο, το χρησιμοποίησαν (σε 12 περιπτώσεις) κι όταν δεν είχαν, χρησιμοποίησαν συχνά μαχαίρια (σε 12 περιπτώσεις), πρόσφορα εργαλεία (σε 3 περιπτώσεις) ή/και τα χέρια τους χτυπώντας, στραγγαλίζοντας ή προκαλώντας ασφυξία στα θύματα (σε 13 περιπτώσεις). Σε μία περίπτωση ο άντρας τεμάχισε και έκαψε τη γυναίκα μετά τη δολοφονία (Κοντοχρήστου, 2020).

Γράφημα 5: Modus operandi των γυναικοκτονιών (Πηγή: Κοντοχρήστου, 2020)

- Ο μέσος όρος ηλικίας τόσο των δολοφονημένων γυναικών όσο και των δολοφόνων είναι γύρω στα 50 έτη και πιο συγκεκριμένα 49 ετών για τα θύματα (15 χρονών το μικρότερο και 87 το μεγαλύτερο) και 51 για τους δράστες (20 χρονών ο μικρότερος και 90 ο μεγαλύτερος) (Κοντοχρήστου, 2020).
- Υπήρξαν αρκετές γυναικοκτονίες ηλικιωμένων γυναικών άνω των 70 ετών (7 περιπτώσεις) που μπορεί να συνδέονται με την ασθένεια του θύματος ή του δράστη ή/και των δύο (Κοντοχρήστου, 2020).
- 3 περιπτώσεις αφορούσαν δολοφονίες κατόπιν σεξουαλικής επίθεσης. Και στις 3 οι δράστες προσπάθησαν να καλύψουν τα ίχνη τους (Κοντοχρήστου, 2020).

- Το ποσοστό αυτοκτονιών και αποπειρών αυτοκτονιών των δραστών που έχουν οικογενειακή ή συναισθηματική σχέση με τη δολοφονημένη γυναίκα ήταν σχετικά μεγάλο (7 αυτοκτονίες και 3 απόπειρες) (Κοντοχρήστου, 2020).
- 4 γυναίκες στις 41 (ποσοστό περίπου 10%) στην Ελλάδα δολοφονήθηκαν από αστυνομικούς/στρατιωτικούς σε υπηρεσία ή συνταξιούχους που είχαν στη διάθεσή τους όπλο (Κοντοχρήστου, 2020).
- 9 θύματα και 5 δράστες ήταν μη ελληνικής καταγωγής (Κοντοχρήστου, 2020).
- Σε όλες τις περιπτώσεις ο δράστης ήταν ένας, εκτός από μία περίπτωση όπου οι δράστες ήταν δύο (Κοντοχρήστου, 2020).

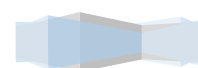
Από την πιθανή εξιχνίαση των ανεξιχνίαστων περιπτώσεων ή εκδίκαση των εκκρεμών υποθέσεων μπορεί να μεταβληθούν κάποια χαρακτηριστικά και ποσοστά (Κοντοχρήστου, 2020).

Τα δεδομένα δείχνουν ότι η ελληνική με τη διεθνή εμπειρία συμφωνούν. Οι δράστες είναι κυρίως άτομα που τα θύματα θα έπρεπε να εμπιστεύονται (σύντροφοι ή οικεία πρόσωπα) (Κοντοχρήστου, 2020).

Όπως προαναφέρθηκε, τα παραπάνω στατιστικά δεδομένα αφορούν γυναικοκτονίες που συνέβησαν στη χώρα στο διάστημα από τις αρχές του 2018 έως το Μάρτιο 2020. Στην παρούσα εργασία επιχειρείται μια πληρέστερη απόδοση του αριθμού των γυναικοκτονιών καθόλη τη διάρκεια του 2020, αλλά και της δεδομένης κατάστασης στο διάστημα συγγραφής της εν λόγω εργασίας. Ως εκ τούτου, η επισκόπηση της ειδησεογραφίας οδηγεί στη διαπίστωση ότι από τον Ιούλιο 2020 έως και το Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου δημοσιεύτηκαν 7 περιπτώσεις γυναικοκτονιών.

Ειδικότερα, οι περιπτώσεις αφορούσαν:

- 22/7/2020: Δολοφονία 57χρονης στα Φιλιατρά Μεσσηνίας από 34χρονο αλλοδαπό πρώην εργάτη της (Πηγή: Κάνιστρας, 2020, Ιούλιος 24).
- 16/10/2020: Δολοφονία 43χρονης Ουκρανής και του συντρόφου της στο Λουτράκι Κορινθίας από 45χρονο Αλβανό, πρώην σύντροφο της 43χρονης (Πηγή: ΤοΒήμαTeam, 2020, Οκτώβριος 12)

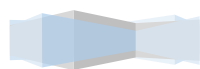

- 23/10/2020: Δολοφονία γυναίκας από τον 53χρονο ιεροψάλτη και υδραυλικό σύζυγό της στο σπίτι τους στην Καλλιθέα Αττικής (Πηγή: ΤαΝέαTeam, 2020, Νοέμβριος 5)
- 27/10/2020: Δολοφονία 85χρονης και τραυματισμός 51χρονης από τον 51χρονο γιό και αδερφό αντίστοιχα στο Ηράκλειο Κρήτης (Πηγή: Πρώτοθέμα, 2020, Οκτώβριος 27).
- 29/10/2020: Δολοφονία γυναίκας από τον 51χρονο γιό της στη Δράμα (Πηγή:Newsroom, 2020α, Οκτώβριος 29).
- 23/11/2020: Δολοφονία 44χρονης γυναίκας από τον 44χρονο σύζυγό της στον Πύργο Διρού στη Μάνη (Πηγή:Newsroom, 2020β, Νοέμβριος 23)
- 29/12/2020: Δολοφονία 38χρονης Κινέζας στα Βίλια Αττικής όπου και βρέθηκε νεκρή μέσα σε βαλίτσα. Το έγκλημα παραμένει έως σήμερα ανεξιχνίαστο (Πηγή: Epikos.gr, 2020, Ιανουάριος 3).

Επιπλέον, η επισκόπηση της βιβλιογραφίας δείχνει ότι στο διάστημα Ιανουαρίου-Ιουνίου 2021 (περίοδος συγγραφής της παρούσης εργασίας) σημειώθηκαν 3 περιπτώσεις γυναικοκτονίας.

- Ειδικότερα, η πρώτη περίπτωση αφορούσε δολοφονία 54χρονης γυναίκας από Νορβηγό σύντροφό της στην Κρήτη στις 17/01/2021 (Πηγή:ΤοΒήμαTeam, 2021α, Ιανουάριος 18).
- Η δεύτερη περίπτωση συνέβη σε χωρίο του Πηλίου όταν μια 28χρονη γυναίκα και ο 30χρονος αδερφός της δολοφονήθηκαν από τον εν διαστάσει σύζυγο της γυναίκας στις 5/04/2021 (Πηγή: ΤοΒήμαTeam, 2021β, Απρίλιος 13).
- Η τρίτη περίπτωση έλαβε χώρα στα Γλυκά Νερά Αττικής όταν 32χρονος σκότωσε την 20χρονη σύζυγό του στις 11/5/2021. Ο δράστης αρχικά παρουσίασε το έγκλημα ως ληστεία, ενώ ομολόγησε 37 μέρες μετά ύστερα από πολύωρες καταθέσεις στις ανακριτικές αρχές (Πηγή: ΤοΒήμαTeam, 2021γ, Ιούνιος 19).

6.4. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις δολοφονημένων γυναικών με σεξιστικά κίνητρα

Μία περίπτωση δολοφονημένης γυναίκας την οποία οι δράστες σκότωσαν ύστερα από βάνουση σεξουαλική κακοποίηση είναι η υπόθεση της Ελένης Τοπαλούδη στη Ρόδο, στις 28/11/2018. Το έγκλημα συντάραξε την ελληνική κοινωνία και έχει καταγραφεί ως ένα από τα ειδεχθέστερα και βίαια σεξουαλικά εγκλήματα που σημειώθηκαν ποτέ στην Ελλάδα. Ο ελληνικός τύπος ασχολήθηκε εκτενώς με την υπόθεση, ενώ ενδεικτικό είναι το άρθρο της Μάνδρου (2020, Μάιος13) στην *Καθημερινή* (13.05.2020) με τίτλο «*Δίκη Τοπαλούδη: Ενοχή των δύο κατηγορουμένων ζήτησε η εισαγγελέας*».

Μια ακόμη χαρακτηριστική περίπτωση είναι η δολοφονία της Αγγελικής Πέτρου η οποία θανατώθηκε από τον πατέρα της στην Κέρκυρα την 1/1/2019, επειδή διατηρούσε σχέση με Αφγανό (SexHarassMap, 2019).

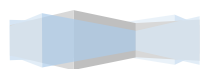
Άλλη περίπτωση είναι η άγρια δολοφονία 51χρονης γυναίκας στο Αγναντερό Καρδίτσας στις 27/1/2019, με μαχαίρι από τον εν διαστάσει 54χρονο σύζυγό της, ο οποίος δεν αποδεχόταν το χωρισμό τους (SexHarassMap, 2019).

6.5. Η ελληνική κοινωνία απέναντι στη γυναικοκτονία (Κοινή γνώμη και MME)

Σύμφωνα με το SexHarassMap (2019), το ακτιβιστικό κίνημα για την καταγραφή περιστατικών σεξιστικής και έμφυλης βίας σε πανελλαδικό επίπεδο, «*οι γυναικοκτονίες και οι απόπειρες γυναικοκτονίας καταχωρούνται στον χάρτη με μαύρες πινέζες*» ενώ «*στις περισσότερες περιπτώσεις αυτές έχουν αγνοηθεί επιδεικτικά από τις αρχές*» και υποβαθμίζονται από την προβολή στα MME.

Η Κοντοχρήστου (2020) επιβεβαιώνει τη μεροληψία των μέσων τα οποία λειτουργούν περισσότερο με εμπορικά κριτήρια κατά την ιεράρχηση και προβολή ειδήσεων που αφορούν εγκλήματα σε βάρος γυναικών.

Η ζήλεια παρουσιάζεται πολλές φορές ως κίνητρο δολοφονίας σε μια δόλια συνύφανση με την υποτιθέμενη σκληρή στάση της εκλιπούσης η οποία είτε τροφοδοτούσε σκόπιμα τη ζήλεια του αρσενικού, είτε το απέρριπτε εμφανώς ενισχύοντας και πάλι τη ζήλεια κι άλλα πάθη του. Πρόκειται για μια απροκάλυπτη τακτική μετάθεσης ευθυνών στο θύμα (victim blaming) η οποία εφαρμόζεται απροκάλυπτα από τα ενημερωτικά μέσα σε μια προσπάθεια ηθικής κανονικοποίησης

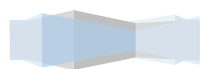
του θύτη και φυσικοποίησης της γυναικοκτονίας μέσα από αιτιώδεις σχέσεις (επειδή προκάλεσες, δολοφονήθηκες) (Μιχαλακέλη, 2020).

Με ανάλογο τρόπο λειτουργεί το κίνητρο της προστασίας από τον έντιμο σύζυγο ή τον προστατευτικό πατέρα, όπως χαρακτηριστικά προβλήθηκε ο θύτης στην περίπτωση της Αγγελικής Πέτρου. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, αλλά και σε άλλες με ανάλογο υπόβαθρο, εξαιρείται από τα ΜΜΕ η αγωνιώδης προσπάθεια του συνετού πατέρα να εκλογικεύσει την απείθαρχη κόρη, όμως εκείνη τον αγνοούσε, με συνέπεια η ανυπακοή της να τον οδηγήσει στο έγκλημα. Έτσι, και πάλι προσδίδεται έμμεσα μεγάλο μερίδιο ευθύνης του εγκλήματος στο ίδιο το θύμα (Γκασούκα, 2013).

Τέλος, φαίνεται τα δημοσιογραφικά μέσα κατά τη μετάδοση εγκλημάτων σε βάρος γυναικών με σεξουαλικά κίνητρα, να υπερεκτιμούν και να υποθάλλουν την ανδρική σεξουαλικότητα. Ενδεικτική είναι η περίπτωση της Ελένης Τοπαλούδη. Οι άρρενες δράστες παρουσιάζονται ως υπέρ-αρσενικά, προβάλλονται εμφαντικά τα γυμνασμένα σώματα και η αρρενωπότητά τους χαρακτηριστικά που σχετίζονται με τις ορμές τους οι οποίες και «εύλογα» δε μπορούν να συγκρατηθούν (Γκασούκα, 2020α).

Οι παραπάνω μεθοδεύσεις του τύπου και η συνήθης τακτική του να διαχειρίζεται κάθε περίπτωση γυναικοκτονίας ως αυτόνομο, μεμονωμένο συμβάν (SexHarassMap, 2019), δε βοηθούν στο να ειπωθεί και να αντιμετωπιστεί η γυναικοκτονία σε ένα ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο και μέσα από μια συστημική προσπάθεια εντοπισμού και περιορισμού της. Απεναντίας, οξύνουν το πρόβλημα επηρεάζοντας αρνητικά την κοινή γνώμη. Τα ΜΜΕ μέσα από τον τρόπο προβολής περιπτώσεων γυναικοκτονίας στη χώρα φαίνεται να αποδίδουν το συμβάν στην «κακιά στιγμή», φαίνεται να μεροληπτούν υπέρ των θυτών εκλογικεύοντας τις πράξεις τους, φαίνεται να μη λαμβάνουν υπόψη περιστατικά προηγηθείσας βίας και να μην τα συνδέουν με το έγκλημα στην ακραία του μορφή. Κατά συνέπεια, δεν αναδεικνύουν τις πραγματικές πτυχές του προβλήματος, ενώ καλλιεργούν την ανοχή απέναντι στη βία και επιβάλλουν το στερεότυπο της ντροπής και του στιγματισμού κάτι που αποτρέπει τις γυναίκες να καταγγείλουν περιπτώσεις βίας σε βάρος τους

Το SexHarassMap (2019) επισημαίνει την ανάγκη διαφορετικής αντιμετώπισης του ζητήματος και της αναφοράς του ως συλλογικό, κοινωνικό πρόβλημα, γεγονός

που έρχεται σε συμφωνία με ευρήματα από τους διεθνείς αρμόδιους οργανισμούς, τα οποία παρατίθενται σε προηγούμενες ενότητες της εργασίας αυτής.

6.4. Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο. Η στάση των κρατικών οργάνων

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενη ενότητα της εργασίας, το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην ελληνική νομοθεσία συμπεριλαμβάνεται στις περισσότερες περιπτώσεις στις ανθρωποκτονίες ως αποτέλεσμα ενδοοικογενειακής βίας, που εμπίπτουν στο Ν. 3500/2006. Πρόκειται για νόμο που επικαιροποιήθηκε με τροποποίηση ύστερα από την κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης από το ελληνικό κράτος (Ν. 4531/2018). Η συγκεκριμένη τροποποίηση, ως απόρροια κύρωσης της συγκεκριμένης σύμβασης, επέτρεψε στις αστυνομικές αρχές καταγράφοντας περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας να επισημαίνουν τη σχέση θύματος-δράστη, αλλά και τον τύπο ενδοοικογενειακής βίας που σημειώνεται (ΓΓΔΟΠΦ, 2019β). Συνεπώς, η κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης σε συνδυασμό με τη δράση της ΓΓΟΠΦ για την επόπτευση της τήρησης της σύμβασης δρουν καταλυτικά για τον προσδιορισμό της γυναικοκτονίας στη χώρα.

Ωστόσο, για να χαρακτηριστεί ένα έγκλημα με βάση το φύλο γυναικοκτονία στο ελληνικό νομοθετικό πλαίσιο χρειάζεται να υπάρξει συνδυασμός στοιχείων από φακέλους δικογραφιών και αστυνομικών ευρημάτων. Η διαδικασία συχνά παρεμποδίζεται καθώς οι γυναικοκτονίες δεν αποκαλύπτονται εύκολα λόγω φόβου κοινωνικού στιγματισμού του θύματος ή των οικογενειών των θυμάτων, γεγονός που δυσχεραίνει το έργο των κρατικών οργάνων (Κοντοχρήστου, 2020· ΓΓΔΟΠΦ, 2019α).

Η πρώτη περίπτωση κατά την οποία η αγόρευση της εισαγγελέως της έδρας σε δίκη γυναικοκτονίας προκάλεσε αίσθηση και θεωρείται ότι όμοιά της δεν έχει υπάρξει στο παρελθόν, είναι εκείνη της υπόθεσης της Ελένης Τοπαλούδη στη Ρόδο. Μάλιστα, η συγκεκριμένη αγόρευση επιβεβαιώνει ότι η δικαιοσύνη τήρησε μια στάση υποδειγματική κατά την απονομή των ποινών στους δράστες για την αποκατάσταση της μνήμης του θύματος (Newsroomiefimerida, 2020, Μάιος 15).

Σε κάθε περίπτωση, η στάση των κρατικών οργάνων απέναντι στην αντιμετώπιση του θέματος όπως και το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο παρά τον

εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, ομολογουμένως συναντούν το σκώμμα της κοινωνίας ως συλλογικό όργανο. Πιο αναλυτικά, η κοινή γνώμη, η φωνή της κοινωνίας, οι πολίτες της χώρας κωφεύουν απέναντι στην απειλητική κραυγή των γυναικοκτονιών συγκαλύπτοντας και δικαιολογώντας τες μέσα από συντηρητικά προσχήματα και στερεότυπα ανισότητας (Γκασουκα, 2020α).

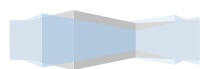
Εν κατακλείδι, η ίαση της παθογένειας σε πολιτειακό επίπεδο θα καταστεί επιτυχής και αποτελεσματική μόνο με την παράλληλη ιδεολογική ίαση σε κοινωνικό επίπεδο, αφού δεν είναι απλώς ζήτημα νόμου, είναι ζήτημα νοοτροπίας (Γκασουκα, 2020α).

6.5. Οι συνέπειες του φαινομένου

Απόρροια των παραπάνω δεδομένων της ισχύουσας κατάστασης, οι γυναικοκτονίες στην Ελλάδα αντιμετωπίζονται ως οικογενειακές τραγωδίες, συμβάντα της κακίας στιγμής και αντί να στιγματίζονται οι δράστες με τα κίνητρά τους, συμβαίνει το αντίθετο. Στιγματίζονται τα θύματα με αποτέλεσμα οι γυναίκες και κάθε εν δυνάμει θύμα να μην προσφεύγουν ποτέ στη δικαιοσύνη υπό τον φόβο αυτού του κοινωνικού στιγματισμού. Μοιραία, το φαινόμενο συσκοτίζεται καθώς μοιάζει η ευθύνη να μετατοπίζεται από τους γυναικοκτόνους στις γυναίκες θύματα, δεν αποδίδεται ρεαλιστικά, ενώ η προσπάθεια εκλογίκευσης των εγκληματικών συμπεριφορών διαιωνίζει την κατάσταση οδηγώντας ολοένα και σε πιο ακραίες μορφές γυναικοκτονίας (SexHarassMap, 2019).

6.6. Μία μελέτη περίπτωσης: Κατά συρροή γυναικοκτονίες Κύπρου

Σε μια προσπάθεια εξέτασης της γυναικοκτονίας στην κοινωνία της Κύπρου, εντοπίζεται η χαρακτηριστική περίπτωση κατά συρροή γυναικοκτονιών που έλαβε χώρα στο νησί από τον Οκτώβριο του 2016 έως το καλοκαίρι του 2018.

Δράστης ο 35χρονος, διαζευγμένος και πατέρας δύο παιδιών, ίλαρχος της Εθνικής Φρουράς, Νίκος Μεταξάς ο οποίος ομολόγησε τη δολοφονία πέντε γυναικών και δύο κοριτσιών αλλοδαπής καταγωγής²⁹.

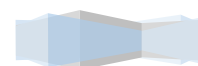
Η σύλληψη του δράστη έγινε την Άνοιξη του 2019, αρχικά για τη δολοφονία της 29χρονης Μαρικάρ Βαλντέζ Αργκιολά με καταγωγή από τις Φιλιππίνες, χωρίς ωστόσο να έχει εντοπιστεί η σορός της. Η γυναίκα δηλώθηκε αγνοούμενη και οι αρχές οδηγήθηκαν στη σύλληψη του δράστη, όταν μετά από την έκδοση των σχετικών διαταγμάτων για την άρση του τηλεφωνικού απορρήτου της αγνοούμενης γυναίκας, αποκαλύφθηκε η συνομιλία της με το δράστη, Νίκο Μεταξά, την ημέρα που εξαφανίστηκε. Όταν οι αρχές διαπίστωσαν την ηλεκτρονική του δράση, καθώς συνήθιζε να εμφανίζεται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης με το χαρακτηριστικό ψευδώνυμο «Ορέστης» και να συνομιλεί με γυναίκες, τον συνέδεσαν με άλλες περιπτώσεις εξαφανισμένων γυναικών και άρχισαν να τον προσεγγίζουν ανακριτικά αντιμετωπίζοντάς τον ως serial killer. Ο 35χρονος Νίκος Μεταξάς ομολόγησε σε ομάδα ανακριτών του Τμήματος Ανίχνευσης Εγκλημάτων (ΤΑΕ) Λευκωσίας επτά φρικτές γυναικοκτονίες, επτά φόνους εκ προ μελέτης γυναικών και κοριτσιών με σεξιστικά κίνητρα, αποκαλύπτοντας τα μέρη όπου βρίσκονταν τα πτώματα των γυναικών και έχοντας πλήρη επίγνωση των πράξεων που είχε τελέσει (Δημόπουλος, 2019, CNNNewsroom, 2019, Απρίλιος 25)

Κάποια από τα θύματα τα πέταξε σε γνωστή λίμνη της περιοχής, αφού τα έκλεισε σε βαλίτσα και βεβαιώθηκε για το βύθισμά τους δένοντας στη βαλίτσα ένα τούβλο.

Οι συνεντεύξεις των ανακριτών που ηγήθηκαν της διερεύνησης των υποθέσεων, είναι χαρακτηριστικές:

«ένιωθε ένα αίσθημα ικανοποίησης κάνοντας αυτά τα εγκλήματα και τα προμελετούσε [...] έλεγε ότι ήταν δέσμιος του πάθους του... όμως είναι ένας άνθρωπος που ήξερε πολύ καλά τι έκανε... ήταν πάντα μεθοδικός, μελετημένος, ήξερε τα προηγούμενα των θυμάτων που εσκόπευε να προχωρήσει στην εκτέλεσή τους ... ήταν πάντα προγραμματισμένος [...] αναφερόταν συνέχεια στα παιδιά του, στους γονείς του, στην πρώην γυναίκα του, είχε έγνοια για το πώς θα συνεχίσουν αυτοί τη ζωή τους μετά

²⁹ Πρόκειται για τέσσερις γυναίκες ασιατικής καταγωγής, μίας Ρουμάνας οι οποίες απασχολούνταν ως οικιακές βοηθοί και δύο κορίτσια, κόρες των δύο εκ των πέντε δολοφονημένων γυναικών.

την αποκάλυψη του εγκλήματος [...]έβλεπε υπεροπτικά τα θύματά του[...] μπορώ να τον χαρακτηρίσω δειλό, διότι αντιμετώπιζε γυναίκες και παιδιά στις περιπτώσεις αυτές, εκεί που ήταν σίγουρος ότι θα πετύχει...», δήλωσε ο Νεόφυτος Σιαήλος, Υπεύθυνος ΤΑΕ Λευκωσίας σε δημοσιογραφική συνέντευξη (Δημόπουλος, 2019).

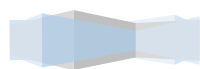
Οι δηλώσεις του επικεφαλής είναι ενδεικτικές αφενός του ενσυνείδητου των πράξεων του δράστη και γενικότερα της ενσυνείδητης, έλλογης σκέψης του, καθώς ήταν σε θέση να σκεφτεί και να θέλει να προστατέψει τους οικείους του, πράγμα που σημαίνει ότι ήξερε τι έκανε και αφετέρου της εγωκεντρικής θέασης των συνανθρώπων του, τους οποίους και υποβίβαζε.

«Η εντιμότητά μας απέναντί του και το ότι σεβόμασταν την προσωπικότητα του ατόμου, μας έφερε...ενώ στην αρχή μας έβλεπε κάπως υπεροπτικά, σε κάποια φάση...να δει ο ένας τον άλλο στα μάτια. Μέχρι που ένιωσε ότι, ...δεν ξέρω, ...το ανάστημα του ανδρός, ότι έπρεπε να σταθεί απέναντι σ' εκείνο που είχε κάνει»(Δημόπουλος, 2019), δήλωσε ο Χάρης Αβραμίδης, Ανακριτής ΤΑΕ Λευκωσίας, δήλωση που ομολογουμένως εκπλήσσει. Ακούγοντας κάποια/ος ξανά και ξανά τη συγκεκριμένη ηχητική μαρτυρία όλο και περισσότερο διακρίνει μια υποτιθέμενη ανδροπρέπεια, έναν αντρικό κώδικα τιμής. Τονίζεται η εντιμότητα, το «ανάστημα του ανδρός» ως χαρακτηριστικές ιδιότητες του υπεροπτικού αξιωματικού, στοιχεία που αναπόφευκτα συνδέονται με την εξουσιαστική ανδροκρατική στάση και καταβολή που τον διακατείχε.

«Βεβαίως εδήλωσε μετάνοια, όμως σύμφωνα με το προφίλ του εμείς δεν την πιστεύαμε τη μετάνοια», δήλωσε ο Υπεύθυνος ΤΑΕ Γιάννης Γιωρκάτζης (Δημόπουλος, 2019).

Το κακουργιοδικείο Λευκωσίας του υπέβαλε τη μεγαλύτερη ποινή στην ιστορία της Κύπρου, επτά φορές ισόβια (Efsyn.gr, 2019, Ιούνιος 24).

Κατά τους Kouta et al. (2019), τα αποτελέσματα έρευνάς τους μεταξύ άλλων επιβεβαίωσαν ότι η πρόληψη των γυναικοκτονιών βρίσκεται στα αρχικά της στάδια στην Κύπρο και υπάρχει μια επιτακτική ανάγκη για μια προληπτική και επεμβατική στρατηγική για τη μείωση του αριθμού των γυναικών που δολοφονούνται από άνδρες.

Επίλογος

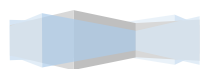
Όπως φάνηκε από τη θεωρητική πλαισίωση της έννοιας, που προηγήθηκε στην παρούσα εργασία, η γυναικοκτονία υπάρχει. Η δολοφονία γυναικών και κοριτσιών είναι η πιο ακραία μορφή βίας ως συνέχεια των διακρίσεων εις βάρος του γυναικείου φύλου. Η γυναικοκτονία είναι ένα τεράστιο πρόβλημα που αφορά συλλογικά και οικουμενικά την ανθρωπότητα και δεν αποτελεί εθνικό ή απλώς ατομικό ζήτημα.

Παρά την εμβέλεια του ζητήματος, αποτελεί κοινό τόπο ότι διαχρονικά παρερμηνεύεται και υποβαθμίζεται ως περίπτωση εγκλήματος και δολοφονική πράξη (Corradi, Marcuello-Servos, Boira & Well, 2016 όπως αναφέρεται στο Koutra et al., 2019). Ακόμη, πρόκειται για ένα θέμα που οι κοινωνίες δυσκολεύονται να αντιμετωπίσουν λόγω του φόβου στιγματισμού των θυμάτων, με αποτέλεσμα την ατιμωρησία των δραστών και τη διαιώνιση του φαινομένου. Όμως σήμερα, εποχή πολιτισμικής εξέλιξης με στόχο την ευημερία και την αξιοπρεπή διαβίωση κάθε ανθρώπου, η γυναικοκτονία επιβάλλεται να γίνει ορατή, να αναδειχθεί, να απασχολήσει και εν τέλει να παταχθεί (Γκασούκα, 2020β)

Η αναγνώριση και κατανόηση της γυναικοκτονίας απαιτεί τη διερεύνηση του πολιτισμικού πλαισίου που την περιβάλλει, καθώς η ώσμωση διαφορετικών πεποιθήσεων, στάσεων και αντιλήψεων μπορεί να αντιπροσωπεύει παράγοντα κινδύνου για εγκλήματα εις βάρος των γυναικών εξαιτίας του φύλου τους (Weil et al., 2018:58). Συγκεκριμένα, πεποιθήσεις μισογυνισμού, ανισότητας, αλλά και στερεότυπες αναπαραστάσεις του γυναικείου σώματος ως σεξουαλικό αντικείμενο υποθάλπουν και κραταιώνουν το φαινόμενο. Παράλληλα, η κατίσχυση της πατριαρχίας επιβαρύνει την κατάσταση. Οι πατριαρχικά διαπαιδαγωγημένοι άντρες σκοτώνουν τις γυναίκες που δεν υποτάσσονται στα πατριαρχικά προτάγματα, που παραβαίνουν τα στεγανά της πατριαρχίας (XEN Ελλάδος, 2019).

Καθίσταται, λοιπόν, αδήριτη ανάγκη επαναπροσδιορισμού των δεδομένων και κοινής προσπάθειας για την πρόληψη και αποσόβηση του φαινομένου. Οι επαγγελματίες που σχετίζονται με τις νομικές, αστυνομικές αρχές αλλά και οι πάροχοι υγειονομικής περίθαλψης διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην αντιμετώπιση της έμφυλης βίας και της ακραίας της μορφής, της γυναικοκτονίας. Χρειάζεται εκπαίδευση, ευαισθητοποίηση και αλλαγή νοοτροπίας ώστε να προλαμβάνουν και να

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

αποτρέπουν φαινόμενα γυναικοκτονίας (Weil et al., 2018:62).Ανάλογη οφείλει να είναι και η στάση των ενημερωτικών μέσων οι λειτουργοί των οποίων είναι αναγκαίο να κατανοήσουν τον όρο και να προβάλλουν τα σχετικά γεγονότα όχι παραπλανητικά, αλλά στο πραγματικό τους μέγεθος (Weil et al., 2018:65).

Επιλογικά, η γυναικοκτονία δεν είναι μια ακόμη περίπτωση ανθρωποκτονίας. Είναι δολοφονία με έντονο σεξιστικό υπόβαθρο, πράξη κι αντίστοιχα αντίληψη που στοιχειώνουν τον πολιτισμό κι αμαυρώνουν κάθε ανθρωπιστική έννοια. Η γυναικοκτονία είναι ορατή παρά την δυσκολία στον προσδιορισμό της διάστασης που καλύπτει (Αρτινοπούλου, 2020). Ευθύνη όλων μας η συνειδητοποίηση, αναγνώριση και καταπολέμηση κάθε μορφής έμφυλης βίας, κάθε γυναικοκτονίας.

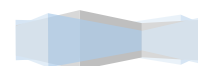
ΜΕΡΟΣ ΙΙ. Η ΕΡΕΥΝΑ

1. Μεθοδολογία της έρευνας

Α. Αναγκαιότητα έρευνας

Ύστερα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και τη θεωρητική πλαισίωση του φαινομένου της γυναικοκτονίας και με βάση τα εκτενή δεδομένα, τα στατιστικά και τα πορίσματα της διεθνούς βιβλιογραφίας, η παρούσα μελέτη προχωρά στη διερεύνηση του φαινομένου με άμεσο στόχο την προσέγγιση της ελληνικής πραγματικότητας από τη σκοπιά του φύλου στο συγκεκριμένο ζήτημα.

Πιο αναλυτικά, σκοπός του εν λόγω επιστημονικού εγχειρήματος είναι η άμεση, πιστή και αυθεντική καταγραφή στοιχείων που αφορούν το φαινόμενο της γυναικοκτονίας, μέσα από την υποκειμενική προσέγγιση και τη βιοματική εμπειρία των ανθρώπων που σχετίζονται με τέτοια εγκλήματα, συγγενών των θυμάτων και υπεύθυνων των διοικητικών αρχών για την έρευνα. Θεωρούμε ότι τα ευρήματα που θα προκύψουν από τη συγκεκριμένη έρευνα, θα είναι δηλωτικά της διασύνδεσης της γυναικοκτονίας με την έμφυλη ανισότητα και βία και του τρόπου θέασης του φαινομένου από την κοινή γνώμη, τις διοικητικές αρχές και τα Μ.Μ.Ε.. Επίσης, θα επιδιώξουμε να αναδειχθούν τα κενά σχετικά με τη εξοικείωση των ειδικών με τον

όρο και την ευρύτητα της «γυναικοκτονίας» αλλά και η γενικότερη άποψη και πεποίθηση των διωκτικών αρχών για το ζήτημα.

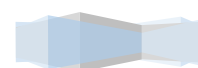
Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι πρόκειται για περιορισμένη έρευνα, η μεθοδολογία της οποίας θα αναλυθεί στην επόμενη ενότητα, οπότε η αναγκαιότητα και ο σκοπός της περιορίζονται στην επαλήθευση και επιβεβαίωση των βιβλιογραφικών δεδομένων, χωρίς εκτενέστερη προσπάθεια γενίκευσης των ευρημάτων, κάτι που, ομολογουμένως, θα ήταν επισφαλές και ατεκμηρίωτο.

B. Μεθοδολογία έρευνας και αιτιολόγηση επιλογής της

Για την πληρέστερη διερεύνηση του εξεταζόμενου θέματος επιλέχθηκε η φεμινιστική ποιοτική έρευνα, με αναλυτική κατηγορία το φύλο. Όπως επισημαίνεται και στο θεωρητικό πλαίσιο η φεμινιστική επιστημονική σκέψη υπήρξε καίρια για την ανάδειξη της γυναικείας παρουσίας και την αναβάθμιση της θέσης της γυναίκας στην κοινωνία. Μέσω της φεμινιστικής έρευνας μεταβλήθηκε η αντίληψη των κοινωνιών για την ισότητα και το φύλο. Ως προς, το φύλο ειδικότερα, η συμβολή της επιστημονικής φεμινιστικής σκέψης έγκειται στο γεγονός ότι αυτό αντιμετωπίστηκε και αναγνωρίστηκε ως αναλυτική κατηγορία, αναγνώριση που εξασφαλίζει την ερμηνεία του κόσμου από τη σκοπιά των γυναικών.

Από την άλλη, η ποιοτική έρευνα εξυπηρετεί την παραγωγή επιστημονικής γνώσης. Πρόκειται για ένα είδος έρευνας που επιτρέπει να παραχθεί επιστημονική γνώση μέσα από την υποκειμενική οπτική των ατόμων που σχετίζονται με τα φαινόμενα. Κατ' αυτόν τον τρόπο, αποκτούν αξία οι εμπειρίες, οι προσωπικές τοποθετήσεις των εμπλεκόμενων ατόμων πάνω στα υπό μελέτη φαινόμενα και το κοινωνικό περιβάλλον εντός του οποίου συμβαίνουν. Αυτό που προέχει σε μια ποιοτική έρευνα είναι η βαθύτερη αντίληψη της διασύνδεσης των κοινωνικών σχέσεων καθώς το ενδιαφέρον μετατοπίζεται στην κατανόηση του ευρύτερου πλαισίου του ζητήματος που απασχολεί, ξεφεύγοντας από την αντικειμενικότητα του φαινομένου αυτή καθαυτή (Ισαρη & Πουρκός, 2015· Παρασκευοπούλου-Κόλλια, 2019, 2008· Queirós et al., 2017).

Μέσω της ποιοτικής έρευνας επιχειρείται η προσέγγιση και κατανόηση μιας ιδιαίτερης κατάστασης και αναζητείται η αιτιολόγηση κάποιων ενεργειών σε ένα

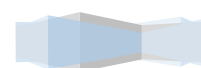

υφιστάμενο πλαίσιο (Queirós, Faria & Almeida, 2017). Στην ποιοτική έρευνα η/ο ερευνήτρια/-ης εμπλέκεται στο ζήτημα που ερευνά με στόχο την εύρεση πληροφοριών που θα την/τον βοηθήσουν να εμβαθύνει στη φύση του ερευνητικού ζητήματος και να το κατανοήσει πολυπρισματικά (Queirós et al., 2017). Γίνεται αντιληπτό, ότι η συγκεκριμένη εμπλοκή-συμμετοχή της/του ερευνήτριας/-ή την/τον καθιστά ενεργητική/ό σε μια σχέση αλληλεπίδρασης με τα ερευνητικά υποκείμενα με στόχο την αναζήτηση πληροφοριών για το υπό διερεύνηση θέμα.

Η στάση-θέση της/του ερευνήτριας/-ή στην ποιοτική έρευνα είναι ενεργητική, όχι με την έννοια της καθοδήγησης ή του επηρεασμού των υποκειμένων που συμμετέχουν στην έρευνα, αλλά με την έννοια της εμβάθυνσης, της αποκωδικοποίησης και της νοηματοδότησης των όσων δηλώνονται/καταγράφονται από τα ερευνητικά υποκείμενα, μέσα από το δικό της/του προσωπικό πρίσμα και τη δική της/του κριτική ικανότητα (MacDonald, 2012· Παρασκευοπούλου-Κόλλια, 2019). Επομένως, ο τρόπος επεξεργασίας και ανάλυσης των ερευνητικών δεδομένων σε μια ποιοτική προσέγγιση καθορίζεται κατά πολύ από την προσωπικότητα της/του ερευνήτριας/-ή την οποία και αναδεικνύει (Παρασκευοπούλου-Κόλλια, 2019).

Επιπροσθέτως, η ποιοτική έρευνα αρμόζει ως μεθοδολογία προσπέλασης ευαίσθητων και λεπτών θεμάτων (Elam & Fenton, 2003· Dickson-Swift, James, Kirpen & Liamputtong, 2009, όπως αναφέρεται στο Παρασκευοπούλου-Κόλλια, 2019) καθώς επιτρέπει τη σε βάθος κατανόηση των περίπλοκων ανθρώπινων συμπεριφορών (Lincoln, 1992· Masson, 2006, όπως αναφέρεται στο MacDonald, 2012). Οι Queirós et al. (2017) αναφέρουν ότι το αντικείμενο της ποιοτικής έρευνας αφορά εκφάνσεις της πραγματικότητας, οι οποίες δεν είναι αριθμητικά μετρήσιμες.

Σε μια τέτοια έρευνα, το ερευνητικό υποκείμενο έχει καθοριστικό ρόλο, καθώς η ενεργητική του παρουσία, οι πληροφορίες του, η προσωπική του οπτική για τα γεγονότα και βέβαια, η συγκατάθεσή του να προάγει την έρευνα, είναι στοιχεία βασικά και ωφέλιμα, αφενός για το ίδιο, καθότι σταδιακά και μέσα από την επικοινωνία του με την/τον ερευνήτρια/-ή, εμβαθύνει στη δική του αυτοσυνείδηση και αφετέρου για την έρευνα αυτή καθαυτή, καθώς η συμμετοχή του ερευνητικού υποκειμένου εξασφαλίζει στην/στον ερευνήτρια/-ή το απαιτούμενο ερευνητικό υλικό για τη μελέτη του φαινομένου (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

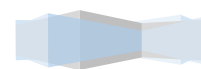
Γενικότερα, η βιβλιογραφία έχει δείξει ότι μια ποιοτική έρευνα δεν υστερεί σε εγκυρότητα, φερεγγυότητα, αλλά και καθολικότητα (Noble & Smith, 2015, όπως αναφέρεται στο Queirós et al., 2017) για αυτό και είναι απολύτως αποδεκτή, εάν μεταξύ άλλων χαρακτηρίζεται από καλή δομή, εναργή παρουσίαση της ερευνητικής διαδικασίας και σαφή διατύπωση (Crescentini & Mainardi, 2009, όπως αναφέρεται στο Queirós et al., 2017).

Τέλος, το συγκεκριμένο είδος έρευνας καθίσταται προσιτό για το λόγο ότι οδηγεί σε μια ολιστική προσπέλαση του υπό μελέτη ζητήματος επιτρέποντας στην/στον ερευνήτρια/-η να παρουσιάσει τα δεδομένα και τα πορίσματά της/του με ένα πιο προσωπικό, αφηγηματικό ύφος που αποβαίνει αβίαστα πιο οικείο στον αναγνώστη (Ισαρη & Πουρκός, 2015). Μάλιστα, δε θα ήταν υπερβολικός ο παραλληλισμός της ποιοτικής έρευνας με ένα είδος τέχνης, καθώς οι ποιοτικές/οί ερευνήτριες/-ές λειτουργούν με ευρηματικότητα, δημιουργικότητα και επιδεξιότητα για την οργάνωση και ερμηνεία του υλικού τους, στοιχεία που κάνουν κάθε ποιοτική έρευνα μοναδική κατ' αναλογία με ένα καλλιτεχνικό έργο (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η γυναικοκτονία ως φαινόμενο αναπαράγεται στους κόλπους μιας κοινωνίας που, όπως αναδείχτηκε από τη μελέτη της διεθνούς βιβλιογραφίας, την υποθάλπει και τη συγκαλύπτει εντέχνως, επιλέχθηκε στη συγκεκριμένη εργασία η ποιοτική μεθοδολογία έρευνας, προκειμένου να αναδειχθούν οι πολύπλοκες επιδράσεις του ευρύτερου πλαισίου στη μελέτη του φαινομένου κι ως αποτέλεσμα να προκύψει μια ανοιχτή, δυναμική και πολυδιάστατη εξέταση του φαινομένου, χωρίς αυτό να εγκλωβιστεί σε θεωρητικές και μόνο αναλύσεις (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε είναι η συνέντευξη η οποία συντελείται υπό μορφή συζήτησης-διαλόγου ανάμεσα στην/στον ερευνήτρια/-η ~ συνεντευξιάστρια/-ή και τις/τους ερευνώμενες/-ους ~ συνεντευξιαζόμενες/-ους (Παρασκευοπούλου-Κόλλια, 2008). Πρόκειται για μια διαλεκτική διαδικασία που προϋποθέτει την άμεση επικοινωνία, τη συνεργασία και το από κοινού μοίρασμα των εμπλεκόμενων πλευρών (Mac Donald, 2012· Παρασκευοπούλου-Κόλλια, 2019).

Συγκεκριμένα επιλέχθηκε η συνέντευξη σε βάθος. Σύμφωνα με την Κυριαζή (1998:122), η συνέντευξη σε βάθος περιλαμβάνει ένα σύνολο γενικών ερωτήσεων, σε προκαθορισμένα θέματα, τα οποία αναπτύσσονται ανάλογα τις απαντήσεις της/του

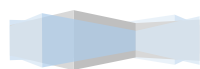
ερωτώμενης/-ου. Η συνέντευξη σε βάθος δεν αναπτύσσεται, λοιπόν, με άξονα ένα ερωτηματολόγιο, αλλά σε ένα πλαίσιο με βασικούς θεματικούς άξονες μέσα στο οποίο ξεδιπλώνεται η συζήτηση των δύο μερών (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Είναι η πιο διαδεδομένη μέθοδος συλλογής ποιοτικών δεδομένων σε έρευνες για ψυχολογικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά θέματα. Η χρήση της συνέντευξης σε βάθος απαιτεί καλή προετοιμασία, σωστό σχεδιασμό και σύνδεση με τα ερευνητικά ερωτήματα. Λέγεται συνέντευξη σε βάθος γιατί δίνεται στην/στον ερωτώμενη/ο ο χώρος και χρόνος να αναπτύξει τις δικές της/του απόψεις και να δώσει τις δικές της/του ερμηνείες στα γεγονότα (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Η συνέντευξη σε βάθος βασίζεται στην εθνομεθοδολογική προσέγγιση, κατά την οποία η συνέντευξη αποτελεί μια διαδικασία κατασκευής του κοινωνικού νοήματος και οι εμπειρίες, οι απόψεις, οι ερμηνείες, οι σχέσεις και οι επιδράσεις είναι διαστάσεις και μάλιστα σημαντικές, της κοινωνικής πραγματικότητας. Οι διαστάσεις αυτές μπορούν να παραχθούν αν η/ο ερευνήτρια/-ής ακούσει προσεκτικά την/τον ερωτώμενη/-ο και την/τον αφήσει να εκφέρει όσα θέλει. Βέβαια, υπάρχει κι ένας περιορισμός καθώς η/ο ερευνήτρια/-ής δε μπορεί να ξέρει τι επιλέγει η/ο κάθε ερωτώμενη/-ος να πει και τι να κρατήσει, καθώς επιλέγουν οι ίδιοι τι θα αποκαλύψουν (Ισαρη&Πούρκος, 2015).

Η συνέντευξη σε βάθος έχει ευελιξία καθώς οι ερωτήσεις μπορούν να τροποποιηθούν ή να αλλάξουν σειρά, ακόμα και να αφαιρεθούν ή να προστεθούν άλλες ανάλογα την/τον ερωτώμενη/ο και δίνει την ευκαιρία στην/ον ερευνήτρια/ή να εμβαθύνει σε κάποιο θέμα όταν κρίνει ότι μπορεί η/ο ερωτώμενη/-ος να συνεισφέρει (Ισαρη & Πούρκος, 2015:99).

Η/ο ερευνήτρια/-ής διεξάγει τη συνέντευξη με βάση κάποιες θεματικές ενότητες που έχει ορίσει και που θέλει να διερευνήσει και διατυπώνει κάποιες γενικές ερωτήσεις. Στην ουσία, η συνέντευξη λαμβάνει τη μορφή συζήτησης, η/ο ερωτώμενη/-ος αναπτύσσει τη σκέψη της/του, τη γνώμη της/του, αφήνεται ελεύθερη/-ος να εκφραστεί, απαντά χωρίς να καθοδηγείται από συγκεκριμένες ερωτήσεις που περιλαμβάνουν άμεσα ή έμμεσα την άποψη της/του ερευνήτριας/-ή. Η παρουσία της/του ερευνήτριας/-ή είναι βοηθητική και καθοδηγεί την/τον ερωτώμενη/-ο διακριτικά. Η/ο ερευνήτρια/-ής παρεμβαίνει κάνοντας ερωτήσεις ώστε να παρακινήσει την/τον ερωτώμενη/-ο προκειμένου να δώσει περισσότερες πληροφορίες

ή να επαναφέρει τη συζήτηση στις θεματικές της έρευνας, σε περίπτωση που έχει ξεφύγει από τα ζητούμενα (Ισαρη & Πούρκος, 2015).

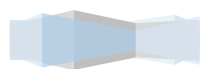
Δεδομένων των περιοριστικών μέτρων και των ιδιαίτερων συνθηκών που διανύουμε λόγω της πανδημίας, οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακά μέσω Skype. Οι συνεντεύξεις μέσω Skype δίνουν τη δυνατότητα οπτικής επαφής της/του ερευνήτριας/ή και του υποκειμένου της έρευνας καθ' όλη τη διάρκεια της συνέντευξης, από την άνεση του σπιτιού της/του. Τα υποκείμενα νιώθουν άνεση και ασφάλεια, καθώς βρίσκονται στον προσωπικό τους χώρο και απαντούν ελεύθερα (Hanna, 2012).

Κύρια προϋπόθεση για τη σωστή λειτουργία των συνεντεύξεων μέσω Skype είναι η πρόσβαση στο διαδίκτυο και η γνώση χρήσης του υπολογιστή και του Skype, κάτι που ίσως είναι δύσκολο για τις/τους μεγαλύτερες/ους σε ηλικία ανθρώπους (Bjerke, 2010). Προβλήματα που μπορούν να προκύψουν είναι να αποσπαστεί η προσοχή των υποκειμένων από κάποια/-ον ή κάτι μέσα από το σπίτι τους, αλλά και να μη γίνουν αντιληπτά από την/τον ερευνήτρια/ή τα μη λεκτικά μηνύματα, η γλώσσα του σώματος που ίσως μετέδιδε ένα άλλο νόημα (McCoyd & Kerson, 2006).

Τα βήματα που ακολουθήθηκαν ήταν τα εξής:

1. Επιλογή των ερωτώμενων, του δείγματος της έρευνας. Είναι το πρώτο ζήτημα που απασχολεί τις/τους ερευνήτριες/-ές. Οι ερωτώμενες/-οι πρέπει να αποτελούν χαρακτηριστικές περιπτώσεις και να αντιπροσωπεύουν τις κυριότερες κατηγορίες του ερευνώμενου πληθυσμού, αλλά και να είναι εύκολο να προσεγγιστούν (Bird, Hammersley, Gomm & Woods, 1999). Για τη συγκεκριμένη έρευνα επιλέχθηκαν τρεις συγγενείς θυμάτων. Πρόκειται για συγγενείς της στενής οικογένειας με την ιδιότητα του πατέρα, της αδερφής και της μητέρας θύματος αντίστοιχα. Η έρευνα ολοκληρώθηκε με την προσέγγιση δύο εκπροσώπων των διωκτικών αρχών ενός αξιωματικού του Λιμενικού Σώματος και ενός υπαξιωματικού της Ελληνικής Αστυνομίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο αρχικός σχεδιασμός της έρευνας στόχευε σε ευρύτερο δείγμα, σκοπός, ωστόσο, που απέβη δύσκολα υλοποιήσιμος, καθώς οι περιοριστικές συνθήκες πανδημίας δυσχέραιναν την προσέγγιση του δείγματος.

2. Προετοιμασία, σχεδιασμός της συνέντευξης. Σε αυτό το σημείο η/ο ερευνήτρια/-ής σχεδιάζει την πορεία της συζήτησης, τα ερωτήματα που θα θέσει,

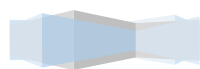

τους άξονες πάνω στους οποίους θα κινηθεί με όλα αυτά, να σχετίζονται με το σκοπό της έρευνας και τα ερευνητικά ερωτήματα. Επίσης, πρέπει να ορίσει το χώρο και τον χρόνο που θα διεξαχθούν οι συνεντεύξεις. Ο χώρος και ο χρόνος είναι σημαντικοί παράγοντες για την ομαλή διεξαγωγή της συνέντευξης, καθώς ο ερωτώμενος πρέπει να νιώσει άνεση, ασφάλεια και ηρεμία (Bird et al., 1999). Αφού καταρτίστηκε ένα σχέδιο ερωτήσεων για την/τον κάθε συνεντευξιαζόμενη/-ο προκαθορίστηκε τηλεφωνικά μια συγκεκριμένη ώρα για τη συνέντευξη με σεβασμό στις υποχρεώσεις και το ημερήσιο πρόγραμμα της/του συνεντευξιαζόμενης/-ου.

3. Αρχική προσέγγιση της/του ερωτώμενης/-ου. Η πρώτη προσέγγιση είναι σημαντική καθώς καθορίζει την ποιότητα της επικοινωνίας και επηρεάζει την εδραίωση κλίματος εμπιστοσύνης ανάμεσα στην/στον ερευνήτρια/ή και στην/στον ερωτώμενη/ο. Η προσέγγιση μπορεί να είναι είτε προσωπική είτε τηλεφωνική, αναφέροντας την ταυτότητα της/του ερευνήτριας/-ή, το σκοπό της έρευνας και το λόγο επιλογής της/του. Μπορεί ακόμα να αναφερθεί το τρόπο καταγραφής της συνέντευξης, το ζήτημα της ανωνυμίας, προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Στην περίπτωση της συγκεκριμένης έρευνας η αρχική προσέγγιση όλων των συνεντευξιαζόμενων πραγματοποιήθηκε τηλεφωνικά και αφού τις/τους έγινε μια πρώτη ενημέρωση για την έρευνα, στη συνέχεια τις/τους αποστάλθηκαν μέσω e-mail το πρωτόκολλο της συνέντευξης, το οποίο τις/τους κατατόπιζε εκτενέστερα για το περιεχόμενο της έρευνας και της συνέντευξης και το πρωτόκολλο συναίνεσης το οποίο και τις/τους ζητήθηκε να υπογράψουν προκειμένου να επικυρωθεί η συναίνεσή τους στη διαδικασία. Όλες/-οι υπέγραψαν και απέστειλαν άμεσα το δεύτερο έγγραφο.

4. Διεξαγωγή της συζήτησης – συνέντευξης. Στόχος της συνέντευξης είναι η αποκάλυψη των απόψεων, των στάσεων, των ερμηνειών και των εμπειριών της/του ερωτώμενης/-ου. Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης η/ο ερωτώμενη/-ος πρέπει να νιώσει ελευθερία και άνεση, να απαντήσει ό,τι αυτή/ός πιστεύει και όχι να την/τον κατευθύνει η/ο ερευνήτρια/-ής. Η/ο ερευνήτρια/-ης, από την άλλη πλευρά, οφείλει να προσέξει να μην ξεφύγει η συζήτηση από τους θεματικούς άξονες που έχει θέσει (Bird et al., 1999).

5. Αντιμετώπιση δυσκολιών κι απρόβλεπτων καταστάσεων. Υπάρχει περίπτωση μία συνέντευξη να μην προχωρά και να χρειάζεται η/ο ερευνήτρια/-ής να δώσει ώθηση βοηθώντας την/τον συνεντευξιαζόμενη/-ο. Οφείλει να διευκολύνει τη συζήτηση, να επαναδιατυπώνει ή να παραφράζει τα ερωτήματα, ή να περνά σε

επόμενο θέμα, χωρίς η/ο ερωτώμενη/ος να νιώσει πίεση ή αμηχανία. Σε περίπτωση που υπάρξουν εξωτερικές παρεμβολές, είναι αναγκαίο η/ο ερευνήτρια/-ής να φανεί ευέλικτη/-ος και να διορθώσει τις συνθήκες ή να βρει μία εναλλακτική λύση (Bird et al., 1999). Στη συγκεκριμένη έρευνα χρειάστηκε να δοθεί ώθηση σε κάποια σημεία όταν κυρίως οι συγγενείς των θυμάτων κατακλυσμένες/-οι από συναισθηματική φόρτιση αναστέναζαν ή βούρκωναν. Η συζήτηση διευκολύνθηκε με την ερευνήτρια να εκφράζει ενσυναίσθηση προς την/τον συνομιλήτρια/-ή και να περνά σε επόμενη ερώτηση. Επίσης, δεν ήταν λίγες οι φορές που η ένταση και η συναισθηματική πνιγμονή των ερευνητικών υποκειμένων μεταφέρθηκε και στην ερευνήτρια.

6. Ανάλυση του ερευνητικού υλικού και ερμηνεία του. Στο τελευταίο στάδιο ταξινομείται το υλικό βάσει των ερευνητικών ερωτημάτων και αναλύονται τα δεδομένα (Bird et al., 1999). Οι συνεντεύξεις καταγράφηκαν με το σύστημα εγγραφής/μαγνητοσκόπησης που διαθέτει το πρόγραμμα Skype. Εν συνεχεία απομαγνητοφωνήθηκαν/μετεγγράφηκαν και οργανώθηκαν/αναλύθηκαν με γνώμονα τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στην αρχή της έρευνας.

Γ. Ομάδα-Στόχος

Η παρούσα εργασία μελετά τέσσερις περιπτώσεις γυναικοκτονίας.

Η πρώτη περίπτωση αφορά στη γυναικοκτονία της 23χρονης Ερ. από τον πρώην σύζυγό της. Για την υπόθεση μιλά ο πατέρας της θανούσας (εφεξής Υποκείμενο 1).

Η δεύτερη περίπτωση σχετίζεται με τη γυναικοκτονία της 18χρονης Μ. από τον πατέρα της. Για την υπόθεση μιλά η αδερφή της θανούσας (εφεξής Υποκείμενο 2).

Η τρίτη περίπτωση αφορά την άγρια γυναικοκτονία της 21χρονης φοιτήτριας Ε. από συνομηλίκους της. Για την υπόθεση μιλούν η μητέρα της θανούσας (εφεξής Υποκείμενο 3) και ο αξιωματικός του Λιμενικού Σώματος που ανέλαβε τη διαλεύκανση της υπόθεσης (εφεξής Υποκείμενο 4).

Η τέταρτη περίπτωση αναφέρεται στη γυναικοκτονία της 28χρονης Μ. από το σύντροφό της κατά τη διάρκεια ενός διαπληκτισμού τους. Οι δυο νέοι ήταν υπό την επήρεια ναρκωτικών ουσιών. Για την περίπτωση μιλά ο υπαξιωματικός της

Ελληνικής Αστυνομίας που ανέλαβε τη διαλεύκανση της υπόθεσης (εφεξής Υποκείμενο 5).

Δ. Κύρια και δευτερεύοντα ερωτήματα

Κεντρικό ερευνητικό ερώτημα της παρούσας έρευνας είναι να καταγραφεί ο τρόπος που γίνεται αντιληπτός ο όρος «γυναικοκτονία» στην ελληνική πραγματικότητα, από την πλευρά των συγγενών των θυμάτων και των εμπλεκόμενων διωκτικών αρχών. Συγκεκριμένα, προσεγγίζονται τρεις συγγενείς θυμάτων έμφυλης βίας και δύο εκπρόσωποι των διωκτικών αρχών που ηγήθηκαν ερευνών για τη διαλεύκανση υποθέσεων γυναικοκτονίας.

Τα δευτερεύοντα ερευνητικά ερωτήματα στα οποία θα βασιστεί η διαδικασία των συνεντεύξεων είναι τα εξής:

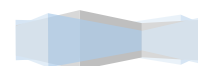
1. Ποιο είναι το προφίλ των θυμάτων και η σχέση τους με τα θύματα;
2. Πώς συντηρείται διαχρονικά η γυναικοκτονία;
3. Πώς ενισχύεται στη σύγχρονη εποχή;
4. Πώς βιώνουν οι οικογένειες των θυμάτων γυναικοκτονίας την απώλεια, ποιες είναι οι ευρύτερες συνέπειες αυτής;
5. Τι απαιτείται να γίνει για τον περιορισμό - καταπολέμηση του φαινομένου της έμφυλης βίας και της γυναικοκτονίας;

Ε. Περιορισμοί – δυσκολίες της έρευνας

Η διεξαγωγή μιας έρευνας έχει ορισμένους περιορισμούς ή δυσκολίες. Στην ποιοτική έρευνα είναι απαραίτητο να λαμβάνονται υπόψη οι διαθέσιμοι πόροι και ο απαιτούμενος χρόνος διεξαγωγής των συνεντεύξεων και γενικότερα της έρευνας. Σημαντικά, εξίσου είναι τα δεοντολογικά ζητήματα της διαδικασίας, η ανωνυμία και η εμπιστευτικότητα των πληροφοριών και η προστασία των προσωπικών δεδομένων (Ισαρη & Πούρκος, 2015). Η/ο ερευνήτρια/-ής πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτική/-ός με τις πληροφορίες που συλλέγει, καθώς τις περισσότερες φορές είναι πολύ προσωπικές ενώ κατά τη διάρκεια της συνέντευξης η/ο ερωτώμενη/-ος μπορεί να φορτιστεί συναισθηματικά, να εκνευριστεί, να ενοχληθεί ή να αναστατωθεί καθώς έρχονται στη μνήμη του τα περιστατικά που διηγείται. Αυτό συμβαίνει συχνά στις εις

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

βάθος συνεντεύξεις κατά τις οποίες η/ο ερωτώμενη/-ος καλείται να απαντήσει σε ερωτήσεις που αφορούν τη ζωή του και τα συναισθήματά του (Τσιώλης, 2014). Οι απαντήσεις που συγκεντρώθηκαν εντός της συγκεκριμένης έρευνας αντιμετωπίστηκαν με διακριτικότητα και η σταχυολόγηση και ανάλυση αυτών έγινε με υπευθυνότητα και σεβασμό στα ερευνητικά υποκείμενα.

Παράλληλα, ανακύπτουν δυσκολίες σχετικά με το περιεχόμενο των απαντήσεων αφού η/ο ερευνήτρια/-ής δε μπορεί να ξέρει αν αυτά που απαντούν οι ερωτώμενες/-οι είναι αληθινά, ή είναι αυτά που πραγματικά σκέφτονται και πιστεύουν καθώς οι ίδιες/-οι επιλέγουν τι θα αποκαλύψουν στο πλαίσιο της συνέντευξης και τι θα αποσιωπήσουν (Ισαρη & Πούρκος, 2015).

Στο πλαίσιο της εν λόγω έρευνας εντοπίστηκαν δυσκολίες κατά τη διαδικασία αναζήτησης του δείγματος της έρευνας. Ειδικότερα, κάποια υποψήφια ερευνητικά υποκείμενα τα οποία αρχικά προσεγγίστηκαν, κυρίως από το χώρο των διοικητικών αρχών, διατύπωσαν έντονες επιφυλάξεις, εξέφρασαν την επιθυμία να μην εμπλακούν και εν τέλει αρνήθηκαν να λάβουν μέρος στην έρευνα. Κατά τη διαδικασία συλλογής των συνεντεύξεων, οι δυσκολίες σχετίζονταν με τη συναισθηματική φόρτιση και το συγκινησιακό κλίμα του περιεχομένου των συνεντεύξεων κάτι που αναπόφευκτα μεταφέρθηκε στην ερευνήτρια κατά την επεξεργασία του εμπειρικού υλικού. Η συγκίνηση, ο θυμός, η συμπόνια και η λύπη αποτέλεσαν χαρακτηριστικά συναισθήματα που άγγιξαν την ερευνήτρια κατά τη διάρκεια της συλλογής και επεξεργασίας του εμπειρικού υλικού της έρευνας. Ωστόσο, το επιστέγασμα της γενικότερης συναισθηματικής εμπλοκής ήταν μια διάθεση αυτοβελτίωσης, επαναπροσδιορισμού δεδομένων καταστάσεων και ζήλου για την ανάδειξη της γυναικοκτονίας από μέρος της ερευνήτριας. Τελειώνοντας κάποια/-ος μια τέτοια έρευνα, αναπόφευκτα γίνεται καλύτερη/-ος άνθρωπος.

2.Ανάλυση συνεντεύξεων

2.1. Ποιο είναι το προφίλ των θυμάτων και η σχέση τους με τους θύτες;

Τα θύματα των τεσσάρων περιπτώσεων ήταν γυναίκες νεαρές σε ηλικία, δυναμικές, με όνειρα, ανεξάρτητες. Αντιστάθηκαν απέναντι στη δύναμη του

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

αρσενικού, αντιστάθηκαν στη θέλησή του, δεν υποτάχθηκαν και αυτός ήταν ο λόγος που δολοφονήθηκαν.

Οι θύτες ήταν γνωστοί των θυμάτων, συγγενείς, σύντροφοι, φίλοι, ανήκαν στο οικογενειακό και φιλικό τους περιβάλλον, ήταν άτομα που κατά κάποιο τρόπο εμπιστευόνταν (Roa & Cordeiro, 2018). Μάλιστα, στις δύο από τις τέσσερις εξεταζόμενες περιπτώσεις γυναικοκτονιών τα θύματα δολοφονήθηκαν από νυν και πρώην σύντροφο αντίστοιχα κάτι που συμβαίνει στις περισσότερες περιπτώσεις τέτοιων δολοφονιών όπως επιβεβαιώνεται από τη μελετηθείσα βιβλιογραφία (World Health Organization, 2012)

1^η περίπτωση

Το θύμα της πρώτης περίπτωσης ήταν 23 χρονών όταν δολοφονήθηκε, είχε σπουδάσει βρεφονηπιοκόμος, ήταν σε διάσταση με το σύζυγό της, μητέρα ενός παιδιού και είχε μία νέα σχέση. Το πρωί εργαζόταν σε ένα βρεφονηπιακό σταθμό, ενώ τα απογεύματα σε μία καφετέρια και δύο φορές την εβδομάδα έκανε ιδιαίτερα μαθήματα σε παιδιά δημοτικού. Είναι μία τυπική περίπτωση γυναίκας που επιλέγει να απομακρυνθεί από έναν προβληματικό γάμο, να ζήσει μόνη της, να συνεχίσει να εργάζεται και μάλιστα περισσότερες ώρες προκειμένου να είναι οικονομικά ανεξάρτητη. Ζει μαζί με το παιδί της, έχει τη στήριξη των γονιών της και ξεκινά μία νέα ερωτική σχέση.

Η σχέση με τον εν διαστάσει σύζυγό της, είχε προβλήματα, ακόμα και πριν την απόφαση να χωρίσουν.

«ξέρετε εγώ τη ρώτησα “δεν κάνεις κανένα παιδάκι ακόμα;” Και μου απάντησε, “μια φορά έγινε αυτό”, μου απάντησε “και πού θα βρω τον άντρα να το κάνω”. Της λέω, “παντρεμένη δεν είσαι; Δε σου είπα να πας με άλλον”. Λέει, “και που είμαι” ... Αυτό μόνο ... τίποτε άλλο...» (1).

Το θύμα είχε δεχτεί σεξουαλική βία και χρησιμοποίησε το παιδί της ως άμυνα, δηλαδή κοιμίζε το παιδί στο συζυγικό κρεβάτι με σκοπό να μην αφήσει το σύζυγό της να την πλησιάσει ερωτικά

«δεν τον ήθελε... κι από εκεί και πέρα, πήρε το παιδί από το δωμάτιό του, το δικό του και το βάλε στη μέση (στο κρεβάτι τους)» (1).

Ο θύτης αρνείται να δεχτεί το χωρισμό, παρακολουθεί την εν διαστάσει σύζυγό του,

«... την ενοχλούσε συνέχεια ... την παρακολουθούσε συνέχεια, αυτό γνωρίζω εγώ...» (1),

και τελικά όταν επιβεβαιώνει ότι έχει νέα σχέση, τη δολοφονεί στο σπίτι της. Ο δράστης έχει επίγνωση και συνείδηση της πράξης του, έχει χρόνο να μελετήσει και να σκεφτεί τις ενέργειές του και παρότι δε λειτουργεί εν βρασμό, αδυνατεί να σκεφτεί. Δεν υπολογίζει ότι το ανήλικο παιδί του βρίσκεται στο ίδιο σπίτι και μάλιστα στο διπλανό δωμάτιο. Ο δράστης δε μπορεί να υπολογίσει τις συνέπειες της πράξης του στο παιδί του.

Ο χώρος του εγκλήματος είναι το σπίτι του θύματος, ο προσωπικός του χώρος και το έγκλημα διαπράττεται με κνηγετικό όπλο (καραμπίνα).

2^η περίπτωση

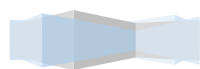
Το θύμα της δεύτερης περίπτωσης ήταν 18 χρονών, με δική της δουλειά, ανεξάρτητη και ιδιαίτερα πετυχημένη. Από μικρή είχε δείξει την κλίση της στην κομμωτική και ο πατέρας της φρόντισε να την στείλει σε κομμωτήριο για να εξελιχθεί.

«Η Μ. τελείωσε το δημοτικό, στο σχολείο της άρεσε πάρα πολύ να χτενίζει τις συμμαθήτριάς της. [...] Χτένιζε τη μαμά μου, χτένιζε την αδερφή μου να πάμε στην εκκλησία. Αυτά σε ηλικία 10-12 χρόνων. Το ενδιαφέρον της και το ταλέντο της το είδε ο δάσκαλος και έπεισε τον πατέρα μου να τη στείλει να μάθει κομμωτική. Έτσι, έφυγε 13 χρόνων από το χωριό, πήγε στην πόλη σε μια θεία, εκεί έμαθε σ ένα κομμωτήριο την τέχνη (τότε δε χρειαζόταν να τελειώσεις κάποια σχολή) και στα 16 γύρισε κι άνοιξε κομμωτήριο στην πόλη» (2).

Για την εποχή (τέλη δεκαετίας του '60) αυτό δεν ήταν αποδεκτό, καθώς τα πρότυπα της εποχής ήθελαν τα κορίτσια να είναι περιορισμένα, να παντρευτούν και να κάνουν τη δική τους οικογένεια και όχι να ασκήσουν κάποιο επάγγελμα και να γίνουν ανεξάρτητες. Η συμπεριφορά της ερχόταν σε σύγκρουση με τα πρότυπα της εποχής. Η ζωή της Μ. προκαλούσε, το προφίλ της αντιτιθόταν στα πατριαρχικά

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

προστάγματα της εποχής της. Οι επιλογές της διατάρασσαν την κανονικότητα που επέβαλλε το βιολογικό της φύλο κι αυτό ερέθιζε την κοινωνία (Γκασούκα, 2013).

«Έν τω μεταξύ ήταν πάρα πολύ όμορφη, πάρα πολύ εργατική. Ήταν για την εποχή εκείνη ένα γελαστό παιδί και ανοιχτό προς τα έξω, δηλαδή να περνάει στο δρόμο, να καλημερίζει τον κόσμο πάντα με χαμόγελο, πάντα με καλή διάθεση. Ήταν τότε και κοντά το κίνημα του φεμινισμού, ήμασταν στη δεκαετία του 70 που άρχισε να φοράει τα κοντά φορέματά της, τα μαλλιά κομμένα κοντά σε σύγκριση με τα άλλα κορίτσια ήταν πολύ πιο ανοιχτή, εκσυγχρονισμένη» (2).

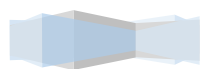
Η ανεξαρτησία και η δυναμικότητά της δεν άρεσε στη μικρή επαρχιακή πόλη, όπως και το γεγονός ότι μπορούσε να έχει τα δικά της χρήματα και μάλιστα περισσότερα από έναν άντρα. Η Μ. αντιτάχθηκε στις στερεότυπες πατριαρχικές συμβάσεις της κοινωνίας της, αρνήθηκε τον κομορμισμό, γεγονός που ερμηνεύτηκε από το περιβάλλον της ως απειλή της κοινωνικής ομαλότητας, ως στοιχείο αλλοτρίωσης (Γκασούκα, 2020β). Η κοινωνία έκρινε πως η Μ. έπρεπε να τιμωρηθεί γιατί ξέφυγε από την ηθική νομοτέλεια της εποχής και του τόπου.

«Ε, αυτό όλο στον κόσμο δεν άρεσε. Η εμπάθεια γιατί ήμασταν μια πολύ καλή οικογένεια, η ζήλεια προς τη Μ. για την ομορφιά της, για τη δουλειά της, για όλο αυτό το πακέτο που είχε, αυτό ήταν για την κοινωνία πολύ να το δεχτεί» (2),

«Το ότι μπορούσε κι έβγαζε ένα μεροκάματο που ένας άντρας τότε δε μπορούσε να το βγάλει, αυτό και μόνο ήταν ένας λόγος να μη σε αποδέχονται» (2).

Το θύμα δούλευε και εκτός κομμωτηρίου, χτενίζοντας γυναίκες στα σπίτια τους. Το γεγονός ότι έμπαινε σε αυτοκίνητα αντρών, παρότι πήγαινε για δουλειά, ήταν κάτι που δεν άρεσε στην τοπική κοινωνία,

«Και εκτός κομμωτηρίου δούλευε. Πήγαινε πολλές φορές στα σπίτια και χτενίζε γυναίκες αστυνομικών. Κι εμένα πολλές φορές με έπαιρνε μαζί της. Έτσι, μπορεί να ερχόταν ένας αστυνομικός να την έπαιρνε όταν έκλεινε το κομμωτήριο να την πάει στο σπίτι να χτενίσει τη γυναίκα του γιατί εκείνη είχε μικρά παιδιά και δε μπορούσε να φύγει» (2).

Τέλος, είχε δημιουργήσει σχέση με έναν συνομήλικό της, έβγαιναν μαζί και προφανώς τους είχαν δει. Της είχε γίνει πρόταση να παντρευτούν, αλλά ήταν το δεύτερο παιδί μιας πολύτεκνης οικογένειας, και έπρεπε πρώτα να παντρευτεί η μεγαλύτερη αδερφή,

«Κάποια στιγμή έκανε και μια σχέση και δεν πρόσεχε ίσως όσο θα 'πρεπε για την εποχή, δεν κρυβότανε. Γενικά ήταν λίγο πιο ελεύθερη από τα άλλα παιδιά της ηλικίας της. Όλο αυτό έφτασε στα αυτιά του πατέρα μου και παρ' ότι το παλικάρι αυτό, η σχέση, την είχε ζητήσει σε γάμο, η μεγαλύτερη αδερφή μας αντιδρούσε γιατί θα έμενε ανύπαντρη κι όλο αυτό άρχισε να το συζητάει ο κόσμος και να το μεγαλοποιεί. Ο πατέρας μου άρχισε να νιώθει ντροπή» (2).

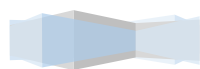
Ο χώρος του εγκλήματος είναι το πατρικό σπίτι του θύματος. Ο οικείος χώρος μέσα στον οποίο, λογικά, αισθάνεται ασφάλεια. Το αντικείμενο του εγκλήματος είναι το μαχαίρι. Ένα αντικείμενο που εύκολα βρίσκεις σε ένα σπίτι.

3^η περίπτωση

Το θύμα της τρίτης περίπτωσης ήταν 21 χρονών, φοιτήτρια σε πανεπιστήμιο, με γνώσεις ξένων γλωσσών, με σχέδια για σπουδές στο διπλωματικό σώμα, με κατασταλαγμένα σχέδια για συνέχιση των σπουδών της. Οι γονείς της τη στήριζαν σε όλα αυτά τα σχέδια και σκέψεις. Οι θύτες ήταν συνομήλικοί της, γνωστοί της και με τον έναν είχε κανονίσει να συναντηθούν. Ο δεύτερος ήταν κρυμμένος και εμφανίστηκε αργότερα.

Οι δράστες της τρίτης περίπτωσης ήταν άτομα παραβατικά, στο παρελθόν είχαν κακοποιήσει κι άλλα κορίτσια, είχαν μία προκλητική συμπεριφορά, είχαν επιτεθεί και τραυματίσει κι άλλους ανθρώπους. Η κοινωνική και οικονομική επιφάνεια, όμως του πατέρα του ενός από τους δράστες φαίνεται ότι επικάλυπτε τα περιστατικά.

«ο Α. χτυπιότανε στις αυλές του σχολείου, δημιουργούσε επεισόδια, μιλούσε σεξιστικά και σιχαμένα στα κορίτσια, περιττό να σου πω ότι έλεγε στα κορίτσια: Πώς θα γίνει να σε πάρω;; Σαν να ήταν ένα σκεύος ηδονής, να το πάρει το κορίτσι.. [...] όταν έβγαλε σουγιά πρώτη φορά, όταν έβγαλε γκλοπ, όταν τραυμάτισε με τη μηχανή τον αθλητή που ήταν

έτοιμος να πάει σε αγώνες, όταν σήκωνε τον ταξιτζή και τον βροντούσε κάτω, όταν πήγαινε στα μαγαζιά μέσα κι χρησιμοποιούσε τη μαγκιά του και το χρήμα του, όταν τον κάνανε προσαγωγές 4-5 φορές στα αστυνομικά τμήματα [...] Λεφτά είχανε, να βγάζουν τα μασούρια προκλητικά στο σχολείο και να τα δείχνει... Πιο πολλά λεφτά απ' τον καθηγητή είχε πάνω του, [...] σ αυτό το σπίτι, πηγαίνανε κι άλλα κορίτσια για να τα βιάσουν δείχνοντάς τους ταινίες πορνογραφικού περιεχομένου [...]» (3).

Η αιτία του θανάτου της Ε., σύμφωνα με τη μητέρα της, προήλθε από την αντίδρασή της, από την άρνησή της να συμμετάσχει στις σεξουαλικές πράξεις. Η Ε. αντέδρασε δυναμικά, αντιστάθηκε, δεν αντέδρασε παθητικά «ως όφειλε» ως αδύναμο φύλο και αυτό ήταν που τους προκάλεσε, αμφισβητήθηκε η ανδροκρατία τους, γκρεμίστηκε η αντίληψη ότι το θηλυκό τους ανήκει, ότι μπορούν να την υποτάξουν. «Τόλμησε» να τους απειλήσει ότι θα τους καταγγείλει στην αστυνομία

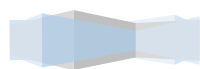
«[...] η Ε. αντέδρασε.. Αντέδρασε η Ε.. Δεν το δέχτηκε παθητικά να τη βιάσουνε και να την αφήσουνε. Αντέδρασε κι αυτό το όχι της, το πλήρωσε με τη ζωή της. Αυτός ήταν ο λόγος.. Το όχι και γιατί, γιατί τους είπε θα σας πάω στην αστυνομία. Τους απείλησε..» (3).

«Γιατί κι απ' τα κτήνη, θα γλύτωνε το παιδί μου... Θα τρέχε, θα τρέχε, θα ανέβαινε κάπου, θα γλύτωνε. Αυτά τα κτήνη την πιάσανε χέρια πόδια κι ο ένας χτυπούσε, κι ο άλλος χτυπούσε και καταματωμένη την πήγαιναν μέσα στα μπάνια κι το αίμα πεταγόταν σαν πίδακας... και γέμισε όλα τα πλακάκια και τους νιπτήρες... [...] αφού ρίζανε ζωντανό το παιδί [...] και μέχρι και το ματωμένο στρώμα του παιδιού μου [...] το πήραν και το πετάζανε, το κάψανε τι το κάνανε... το ματωμένο στρώμα εκεί που το χτυπούσαν το παιδί μου και με τα σίδερα του διέλυσαν το κεφάλι» (3).

Ο χώρος του εγκλήματος είναι το σπίτι του ενός δράστη. Το θύμα παρασύρθηκε, καθώς φαίνεται να είχε φιλικές σχέσεις με τον ένα δράστη και να τον εμπιστευόταν. Δεν υπήρξε συγκεκριμένο αντικείμενο-όπλο. Το θύμα κακοποιήθηκε βάνουσα και χτυπήθηκε με διάφορα οικιακά αντικείμενα πριν ριχτεί στη θάλασσα.

4^η περίπτωση

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

Οι πληροφορίες που έχουμε για το προφίλ του θύματος είναι από υπαξιωματικό που συμμετείχε στην έρευνα της υπόθεσης. Το θύμα ήταν 28 ετών, διατηρούσε ερωτική σχέση με τον δράστη και ήταν και οι δύο χρήστες ουσιών.

«είχανε φιλικές σχέσεις και είχαν και ερωτικό δεσμό μεταξύ τους. Ήταν δύο παιδιά τα οποία ήταν εθισμένα με τα ναρκωτικά, οπότε αυτό αποτέλεσε βασικά και την αιτία τελικά της ανθρωποκτονίας ή γυναικοκτονίας» (5).

Το έγκλημα έγινε πάνω σε έναν διαπληκτισμό που είχαν, αφού είχαν κάνει χρήση ουσιών.

«Σε μία από τη συνάντησή τους είχαν ένα διαπληκτισμό και , όπως είπε ο θύτης, το θύμα έβγαλε ένα μαχαίρι για να τον καρφώσει και πάνω στο διαπληκτισμό κάρφωσε τελικά αυτός εκείνη» (5).

Ο δράστης δεν είχε δείξει κακοποιητική συμπεριφορά απέναντι στη σύντροφό του, δεν είχε σημειωθεί προηγούμενο περιστατικό έμφυλης βίας.

«Στο διάστημα της έρευνας την οποία κάναμε, επειδή προβήκαμε σε άρση απορρήτου, λογαριασμών της κοπέλας κ.λπ. για να τη βρούμε, στην όλη επικοινωνία που είχε με το δράστη υπήρχαν μόνο μηνύματα αγάπης, δεν είχαμε εχθρικά μηνύματα ή μίσους ή απειλών κλπ. Δεν είδαμε κάτι τέτοιο, πέραν από κάποια μικροκαυγαδάκια τα οποία σε καμία περίπτωση δε μπορούν να θεωρηθούν ενδεικτικά βίας» (5).

Ο χώρος της δολοφονίας, ήταν ένας χώρος οικείος, όπου έκαναν χρήση ουσιών, οπότε για αυτούς ήταν ένας χώρος στον οποίο ένιωθαν ασφάλεια και το μέσο του εγκλήματος ήταν ένα μαχαίρι.

2.2. Πώς συντηρείται διαχρονικά η γυναικοκτονία;

Σχετικά με το συγκεκριμένο ερώτημα το εμπειρικό υλικό που συγκεντρώθηκε από τις συνεντεύξεις ήταν δηλωτικό της άμεσης συσχέτισης της γυναικοκτονίας με την έμφυλη βία της οποίας και αποτελεί ακρότατη μορφή (Γκασούκα, 2020β), της διαχρονικότητας του φαινομένου των γυναικοκτονιών, της διασύνδεσής του με την πολιτισμική κατασκευή, αλλά και του σημαίνοντος ρόλου της κοινωνίας στη συντήρησή του.

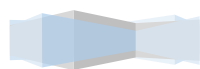

Ειδικότερα, το θύμα της πρώτης περίπτωσης, μέσα στο γάμο της είχε υποστεί βιασμό από τον σύζυγό της, κάτι που εκμυστηρεύτηκε στη μητέρα της, αλλά ο πατέρας της αδυνατεί ακόμα και σήμερα να κατανοήσει ότι μπορεί να υπάρξει βιασμός εντός του συζυγικού πλαισίου.

«Μια φορά, επειδή το είχε εμπιστευτεί στη μητέρα της .. μια φορά στο σπίτι την είχε βιάσει. Δηλαδή, εντάξει, δεν μπορούμε να το πούμε και βιασμό[...] Εντάξει, τέλος πάντων, εγώ δε θα μπορούσα να το πω βιασμό, τώρα, εντάξει...τώρα το ότι δεν τον ήθελε...[...] κι από εκεί και πέρα, πήρε το παιδί από το δωμάτιό του, το δικό του και το βάλε στη μέση». (1).

Σε αυτό το σημείο επιβεβαιώνεται το γεγονός ότι πολλά είδη βίας σε βάρος των γυναικών που αφορούν κυρίως σωματική ή σεξουαλική κακοποίηση δεν αναφέρονται από τις παθούσες συχνά εξαιτίας κοινωνικών κανόνων (π.χ.ο γάμος ως κοινωνική σύμβαση), αλλά και εξαιτίας του φόβου για ενδεχόμενο κοινωνικό στιγματισμό (Γκασούκα, 2020α). Από την άλλη, ο ενδοιασμός του θύματος για την αποκάλυψη-καταγγελία του συμβάντος(«το είχε εμπιστευτεί στη μητέρα της»(1)) και η δυσκολία του πατέρα να αποδεχθεί το βιασμό από το νόμιμο σύζυγο, επιβεβαιώνουν μια ισχύουσα αντίληψη που θέλει τη γυναίκα ιδιοκτησία και κτήμα του άντρα (Γκασούκα, 2013). Η παραπάνω πατριαρχική και υποτιμητική προς τις γυναίκες αντίληψη νομιμοποιείται εντός του πολιτισμικού προϊόντος του γάμου, προϊόν που ειδικά για την ελληνική κοινωνία δύσκολα αμφισβητείται ή κρίνεται (τα εν οίκω μη εν δήμω). Για την Γκασούκα (2013) η βία σε βάρος των γυναικών για τον έλεγχο της σεξουαλικότητάς τους, αποτελεί φαινόμενο διαχρονικό, νομιμοποιημένο και αποδεκτό από την κοινωνία.

Επίσης, για την πρώτη περίπτωση αιτία της δολοφονίας αναφέρεται η ζήλια. Κυριαρχεί το θυμικό, η οργή το αίσθημα της ζήλιας και το χέρι του δράστη οπλίζεται. Το αρσενικό δεν αποδέχεται τον ανταγωνισμό του «άλλου». Η ζήλια αποτελεί κατά βάση σεξιστικό κίνητρο όπως σημειώνει η Τσουνή (2020). Επιπλέον, για την ελληνική κοινωνία, φαίνεται συνηθισμένη περίπτωση και αποδεκτή αιτία δολοφονίας η ζήλια ενός συντρόφου ως επακόλουθο στην άρνηση της συντρόφου του να συνεχίσουν τη σχέση τους (Πεγκλίδου, όπως αναφέρεται στο Weil et al., 2018)

«... όλα όσα έγιναν, έγιναν από ζήλεια... Έφταιξε που τη βρήκε με τον άλλον, τη βρήκε κανονικά...» (1).

Το θύμα της τρίτης περίπτωσης είχε βιαστεί στο παρελθόν, αλλά το αποσιώπησε από την οικογένειά της, δεν το είπε ποτέ και το έμαθαν μετά το θάνατό της και μάλιστα από τα ΜΜΕ, σε μια προσπάθεια εντυπωσιασμού. Επίσης, από τη συνέντευξη προκύπτει ότι η Ε. είχε προσπαθήσει να καταγγείλει το βιασμό στην αστυνομία, χωρίς αποτέλεσμα. Το γεγονός της μη απόκρισης σε ενδεχόμενη καταγγελία βιασμού επιβεβαιώνεται από τη διεθνή βιβλιογραφία, καθώς συχνά η έκθεση γυναικών και κοριτσιών στον κίνδυνο ενός εγκλήματος που θα απειλήσει την ύπαρξή τους, απορρέει από την ανεπάρκεια αστυνομικών, δικαστικών και άλλων αρχών να ανταποκριθούν κατάλληλα ώστε να προλάβουν και να περιορίσουν τον κίνδυνο (Canadian Femicide Observatory for Justice and Accountability, 2020). Παράλληλα, σύμφωνα με τη Βαγενά, (2020) γίνεται αντιληπτή μια αίσθηση ανεπάρκειας στη λειτουργία των υπεύθυνων αρχών να αντιμετωπίσουν περιστατικά έμφυλης βίας, κάτι που χρειάζεται να ληφθεί σοβαρά υπόψη καθώς ο αστυνομικός είναι ο πρώτος αρμόδιος στον οποίο απευθύνεται το θύμα.

«... Ακόμη το παιδί μου δεν το έθαψα και μαθαίνω ότι το βιάσανε. Πριν. Φαντάζεστε τι σοκαριστικό ήταν αυτό; Εγώ δεν ήξερα πού πατούσα και πού βρισκόμουν. Και μου ήρθε μια κατραπακιά έτσι μέσα στα μυαλά μου, στην ψύχη μου, μια τρέλα και να λέει αυτή η δημοσιογράφος, θριαμβολογώντας, [...] “Βρήκαμε το λαβράκι ας πούμε”» (3).

«Ναι, μετά το θάνατό της. Με τη δολοφονία της το μάθαμε. Κι όχι μόνο... Σκεφτόταν τι να κάνει και πώς να το κάνει... και πήγε στην Αστυνομία. Ήταν εκεί δύο οι οποίοι στην κυριολεξία διώζανε το παιδί σαν να ήταν ένα σκουπίδι κλείνοντας τις πόρτες του αστυνομικού τμήματος. Τίποτα δεν κάνανε στο παιδί μου» (3).

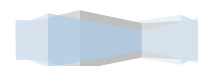
Η ανάλυση των δύο περιπτώσεων υπογραμμίζει με έμφαση ότι πριν συμβεί η γυναικοκτονία υπήρξε προηγούμενο περιστατικό έμφυλης βίας, στο οποίο και οι δυο γυναίκες βρήκαν τρόπο αντίδρασης, η μία χρησιμοποιώντας το παιδί της ως «ασπίδα» στο ενδιάμεσο της συζυγικής κλίνης και η άλλη αναφέροντας το συμβάν στην αστυνομία, χωρίς όμως οι αρμόδιοι να μπορέσουν να την βοηθήσουν, οπότε και δίστασε να το αναφέρει στους οικείους της. Ο τρόπος με τον οποίο ειδικά η Ε.

χειρίστηκε το γεγονός (*σκεφτόταν τι και πώς να το κάνει*) αισθητοποιεί τη δευτερογενή θυματοποίηση που συνοδεύει την έμφυλη βία. Η κακοποιημένη γυναίκα φοβάται να μιλήσει, αισθάνεται ντροπή, φόβο μήπως τη θεωρήσουν ένοχη. Επιβεβαιώνεται το *victim blaming*, η αναγωγή της ευθύνης στο ίδιο το θύμα για τη βία που υπέστη και η ευρύτερη αντίληψη της κοινωνίας ότι φταίει το θύμα για ό,τι έπαθε (Μιχαλακέλη, 2020). Η προκατάληψη της κοινωνίας συλλήβδην απέναντι στην έμφυλη βία λειτουργεί ως τροχοπέδη στην αναφορά τέτοιων γεγονότων με αποτέλεσμα τα θύματα να διστάζουν, να καθυστερούν ή ακόμη και να μην καταγγέλλουν στις αρμόδιες αρχές τέτοια περιστατικά (ΓΓΔΟΠΦ, 2019α).

Το γεγονός ότι στις δύο από τις τέσσερις περιπτώσεις με τις οποίες καταπιάστηκε η έρευνα υπέστησαν προηγούμενο περιστατικό έμφυλης βίας καταδεικνύει την άποψη των Γκασούκα (2020β), Roa και Cordeiro (2018) σύμφωνα με τους οποίους μια γυναικοκτονία συνήθως είναι η ακραία εκδήλωση πολλαπλών εκδηλώσεων βίας που προηγούνται εξαιτίας κυρίως των άνισων σχέσεων ανάμεσα σε γυναίκες και άντρες και της ριζωμένης πατριαρχικής αντίληψης που επιτρέπει στους άντρες να τιμωρούν τις γυναίκες ακόμη και με θάνατο. Η γυναικοκτονία συνδέεται με προηγούμενα περιστατικά βίας καθώς λίγες φορές τέτοια εγκλήματα είναι τυχαία και αυτόνομα (ACUNS, 2012, όπως αναφέρεται στο Weil et al., 2018:8).

Η αντίληψη της πατριαρχίας φαίνεται ότι αποτέλεσε αίτιο γυναικοκτονίας και στην περίπτωση της Μ. Ο λόγος της δολοφονίας της, σύμφωνα με τα λόγια της αδερφής της, ήταν η δυναμικότητά της, η δημιουργικότητά της, η ανεξαρτησία της που ερχόταν σε αντίθεση με τα πρότυπα της εποχής. Η κοινή γνώμη, ο «κόσμος», η τοπική κοινωνία θεωρούσε ότι μια τέτοια συμπεριφορά δεν ήταν ηθική, δεν ταίριαζε σε ένα κορίτσι, «*τη χαρακτήριζαν ανήθικη*». Η άποψη του κόσμου, το «τι θα πει ο κόσμος» λειτουργούσε ως υπέρτατη αξία για τους ανθρώπους της εποχής, οπότε και για τον πατέρα της. Οι παρωχημένες αντιλήψεις της εποχής της και η γενικότερη προκατάληψη σε βάρος της γυναικείας φύσης επέβαλλαν στη γυναίκα μια υποτελή θέση την οποία και όφειλε να κρατά. Οι συγκεκριμένοι ρόλοι που η γυναίκα καλούταν να υποδυθεί θεμελιώνονταν στο σύστημα της πατριαρχίας, μια πατριαρχία που ευνοούσε τη γυναικεία υποτέλεια και δικαιολογούσε τη χρήση βίας ως μέσο κοινωνικού ελέγχου (Γκασούκα, 2013).

«[...] είχε πάει ο πατέρας μου στην πόλη, όπως κατέβηκε από το λεωφορείο τον πήρε ο θείος μου, ο αδερφός του, ένας πρώτος ξάδερφός του και κάποιος άλλος εκεί που είχε ένα μαγαζί και από τις 9-10 η ώρα που πήγε ο πατέρας μου μέχρι τις 1-2 που έκλεισε το κομμωτήριο, τον είχαμε και του λέγανε άσχημα λόγια. Να τη σκοτώσεις, να την πας στο χωριό, είναι πουτάνα, ό,τι, ό,τι μπορεί να φανταστεί κανείς...[...] Για τον πατέρα μου πιστεύω ότι η 'τιμή' ήταν το Α και το Ω. Δε θα μπορούσε να ζήσει χωρίς 'τιμή'» (2).

Το θύμα δολοφονείται από τον πατέρα της. Ήταν ένα έγκλημα τιμής η διάπραξη του οποίου φαίνεται ότι αποτελούσε οικογενειακή υπόθεση, αφού κινητοποιήθηκαν ο θείος, ο αδερφός και ο ξάδερφος του δράστη για να τον πείσουν για το ηθικό καθήκον που έπρεπε να αναλάβει. Οι Couta et al. (2019) επικαλούνται τους Boira και Naudi (2017) σύμφωνα με τους οποίους οι δράστες τέτοιων εγκλημάτων δολοφονούν ένα κορίτσι για ένα πραγματικό ή συκοφαντικό σεξουαλικό παράπτωμα (στην περίπτωση της Μ. η σχέση που είχε συνάψει, όπως αναφέρθηκε παραπάνω) πιστεύοντας ότι με αυτό τον τρόπο προστατεύουν την «τιμή» της οικογένειάς τους.

«Τον επηρέασαν τόσο πολύ που την πήρε ο πατέρας μου με ταξί, γυρίσανε στο χωριό και το πρωί, την άλλη μέρα που σκορπίσαμε στις δουλειές μας, βρήκε το χρόνο και... την έσφαξε ..με πολύ άσχημο τρόπο» (2).

Ο κώδικας τιμής της ελληνικής επαρχίας και όχι μόνο φαίνεται να είναι η αιτία της συγκεκριμένης δολοφονίας.

Ωστόσο, ο δράστης δεν είχε το προφίλ του σκληρού ανθρώπου, του κακοποιητή. Αντίθετα περιγράφεται ως ένας στοργικός πατέρας, καλός, ήρεμος, που δεν καταπίεζε τα παιδιά του. Πρόκειται για μια περίπτωση κατά την οποία δεν είχε προηγηθεί κάποιο περιστατικό έμφυλης βίας σε βάρος της Μ. από τον πατέρα της.

«Ο πατέρας μου, άφηνε την αδερφή μου να πάει στα πανηγύρια μόνη της, δεν είχαμε δεσμεύσεις, όχι. Δε μας άγγιζε ποτέ, δε χειροδίκησε ποτέ σε κανένα μας. Ήταν πολύ στοργικός. Πιο πολύ στην παιδική μου ηλικία θυμάμαι τη στοργή του πατέρα μου, παρά της μάνας μου. Ήταν ένας στοργικός πατέρας. Δε μάλωνε ποτέ, δε θύμωνε ποτέ με κανέναν μα και

μας είχε την ελευθερία. Δηλαδή, η αδερφή μου που ήταν 20 χρονών είχε απόλυτη ελευθερία να πάει στο πανηγύρι με τις ξαδέρφες μου, αφού δε μπορούσαν να ακολουθήσουν η μαμά μου κι αυτός με τις δουλειές. Είχε ελευθερία...» (2).

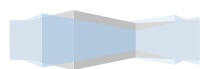
Το προφίλ του δράστη και η αντίθεση αυτού με την πράξη που διέπραξε (στοργικός πατέρας) επιβεβαιώνει την εμβέλεια του πατριαρχικού προτύπου και τα ισχυρά ερείσματά του (Γκασούκα, 2013). Πρόκειται για μια πεποίθηση που ξεπερνά κάθε δεσμό αγάπης, στοργής και κάθε ήπιο χαρακτήρα. Η συμπεριφορά του επηρεάστηκε από τα λεγόμενα των ανθρώπων, την ευρύτερη νοοτροπία, την κοινή γνώμη. Η τιμή, η ηθική ήταν αξίες πολύ σημαντικές. Τα στερεότυπα της εποχής είναι τόσο ισχυρά που επηρεάζουν τον άνδρα και τον κάνουν να προβεί ώριμα και μελετημένα σε μια τέτοια αποτρόπαια πράξη, τη σφαγή της κόρης του. Μεσολάβησε ένα ολόκληρο βράδυ στη διάρκεια του οποίου επεξεργαζόταν τα σχόλια της προηγούμενης μέρας, αλλά τελικά επηρεάστηκε και έκρινε πως το σωστό και σύννομο των κοινωνικών προσταγμάτων ήταν να σκοτώσει την ανήθικη κόρη του, αφού αυτό ήθελε ο περίγυρος. Η κοινωνία επιτάσσει την πατριαρχική κυριαρχία και ο πατέρας της Μ. έπρεπε να τηρήσει τις κοινωνικές επιταγές, έπρεπε να εγκληματήσει για την τιμή της οικογένειας, αλλά και για την επιβεβαίωση της πατριαρχικής ισχύος.

Τα κατάλοιπα αυτά, κάποιες φορές κάνουν την τοπική κοινωνία, την κοινή γνώμη, ηθική αυτουργό των εγκλημάτων των γυναικοκτονιών.

«Επηρεαζόμασταν από τον κοινωνικό περίγυρο πολύ. Επηρεαζόμασταν. Ήταν έντονο. Και δεν ήταν μόνο μια μέρα που έγινε αυτό. Δηλαδή, από τότε που άνοιξε το κομμωτήριο, απ' τους 6-7μήνες και μετά πέφταν τηλέφωνα. Ελάτε να την πάρετε και μας ντρόπιασε κι έκανε... και γινόταν κάπου ένα με ενάμιση χρόνο αυτή η δουλειά, δηλαδή η πίεση που δεχόταν ο πατέρας μου [...] Επηρεάστηκε πάρα πολύ από αυτούς» (2).

Παράλληλα, όμως, η κοινωνία απαιτεί και υποδειγματική τιμωρία του δράστη, όχι μόνο από το δικαστήριο αλλά και από την οικογένειά του, περιμένει να τον απομονώσει, να τον απορρίψει και αντιδρά έντονα όταν αυτή τον συγχωρέσει.

«Τον πατέρα μου τον αγαπούσαμε πέρα πολύ, τον λατρεύαμε και δεν του κρατήσαμε ποτέ κακία γι' αυτό που έγινε, το αφήσαμε έτσι..(κλαίει)».
«Ερ. Τον συγχωρήσατε;», «Ναι, μπορώ να πω τον συγχωρήσαμε.

Μπορέσαμε να τον κατανοήσουμε και ας τον δικάσει ο Θεός, δεν είμαστε εμείς σε θέση να τον δικάσουμε, όσο κι αν αυτό ακούγεται στον κόσμο κάπως...» (2).

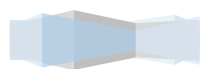
Στην συγκεκριμένη περίπτωση, διαφαίνεται ότι τα κοινωνικά στερεότυπα για τη θέση της νέας γυναίκας, εκείνη την εποχή, έχουν επηρεάσει και τα νεότερα μέλη της οικογένειας. Φαίνεται ότι, πέρα από την αγάπη τους για τον πατέρα, δικαιολογούν κατά κάποιο τρόπο την πράξη αυτή. Δε ρίχνουν όλες τις ευθύνες στον πατέρα, μοιράζουν εξίσου τις ευθύνες στον κοινωνικό περίγυρο, στους ανθρώπους «που έβαλαν λόγια στον πατέρα» και ίσως και στη συμπεριφορά της δολοφονημένης αδερφής.

Στην παρούσα (δεύτερη) περίπτωση η τοπική κοινωνία θεωρεί ότι το θύμα έφερε ευθύνη για το θάνατό της, διότι προκαλούσε με τη συμπεριφορά της, με τη δυναμικότητά της και την ελευθερία της. Επηρεάσε με τον τρόπο της τον πατέρα να τη συνετίσει, να την σκοτώσει. Όλη η τοπική κοινωνία είχε άποψη για την ηθική, για την τιμή της οικογένειας.

«Να τη σκοτώσεις, να την πας στο χωριό, είναι πουτάνα», «Ήταν πολύ κλειστή η κοινωνία, συγγενείς, κουμπάροι, όλοι επηρέαζαν ο ένας τον άλλο» (2)

Συνεπώς, από τη μελέτη της γυναικοκτονίας της Μ. προκύπτει ο ρόλος των κοινωνικών στερεοτύπων και των προκαταλήψεων στη συντήρηση τέτοιων βίαιων εγκλημάτων. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει η Μηλιώνη (2020) «Οικογενειακοί ή πολιτισμικοί παράγοντες αποτελούν κλειδιά για την κατανόηση του εγκλήματος της γυναικοκτονίας» (Μηλιώνη, 2020:109). Όπως διαπιστώνει η Πετράκη (2020) τα εγκλήματα τιμής δεν αφορούν μόνο τις κοινωνίες της Ανατολής, αλλά και στις κοινωνίες της Δύσης συχνά τα κορίτσια δολοφονούνται από μέλη της οικογένειάς τους, όταν η οικογένεια κρίνει ότι η στάση τους και η συμπεριφορά τους θίγει την αγνότητά τους ή αντιβαίνει στη θέληση της οικογένειας να παντρευτούν κάποιον που οι συγγενείς εγκρίνουν. Η Μ. φαίνεται να ήταν μια τέτοια περίπτωση.

Συνεχίζοντας, μέσα από την ανάλυση της τρίτης περίπτωσης, της δολοφονίας της Ε. προκύπτει ότι η γυναικοκτονία συντηρείται διαχρονικά μέσα από τα πατριαρχικά προστάγματα, το σεξισμό και το μισογυνισμό. Ο μισογυνισμός

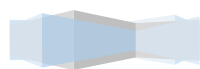

αναγνωρίστηκε ως αίτιο γυναικοκτονιών ήδη το 1992 από τους Russell και Radford (αναφέρεται στο Russell, 2008).

Τι άποψη είχανε αυτά τα βρωμερά όντα, οι μισογυνήδες...[..]κι αυτό όλο έχει να κάνει με την πατριαρχία της ελληνικής κοινωνίας. Με αυτό, ότι η γυναίκα είναι υποδεέστερη, είναι κατώτερο ον, ποτέ δεν πρέπει να λέει όχι, να υποτάσσεται στο αρσενικό, το δυνατό.[...]Είναι (η γυναίκα) για να γεννοβολάει και να της κάνει ό,τι της κάνει ο άντρας, και υγιή παιδιά (να γεννάει)..κι εκείνη να υποτάσσεται σε οποιαδήποτε κακοποίηση. Να πονάει και να υποτάσσεται. Να μη φωνάζει, να μην αντιδράει. Αυτά τα τέρατα έτσι είχαν μάθει. Μέσα στο σπίτι -κολαστήριο εκεί στους Π. που εκεί διαδραματίστηκε το δράμα του παιδιού μου, εκεί σ' αυτό το σπίτι, πηγαίνανε κι άλλα κορίτσια για να τα βιάσουν δείχνοντάς τους ταινίες πορνογραφικού περιεχομένου, βρωμιές.... Και αυτό που βλέπεις καν το. Έμελλε στο δικό μου παιδί να έχει αυτό το τέλος κι αυτή την κατάληξη...»(3).

Η δολοφονία της Ε. ήταν ξεκάθαρα μια γυναικοκτονία υποκινούμενη από σεξιστικά κίνητρα, Οι δράστες αναφέρονται ως μισογύνηδες και πατριαρχικά διαποτισμένοι. Λειτουργούσαν σεξιστικά γενικότερα αντιμετωπίζοντας τα κορίτσια υποτιμητικά. Κατά την Αρτινοπούλου, (2020) οι έμφυλες ταξινομήσεις και οι ανισότητες αποτελούν γόνιμο υπέδαφος για την τέλεση γυναικοκτονιών. Η Ε. δεν υπόκυψε στις ορέξεις τους, αρνήθηκε να έρθει σε σεξουαλική επαφή μαζί τους κάτι που όπως υποστηρίζει η Γκασούκα, (2020β) αποτελεί παράγοντα κινδύνου που αυξάνει την πιθανότητα δολοφονικής επίθεσης σε βάρος της γυναίκας. Η περίπτωση της Ε. είναι χαρακτηριστική μιας σεξιστικής γυναικοκτονίας (WHO, 2012).

«Ίσως η γυναίκα είναι πιο εύκολος στόχος υπό την έννοια ότι δε μπορεί να προβάλλει τόση φυσική αντίσταση απέναντι στη ρώμη ενός άντρα. Δηλαδή, η αντρική επιβολή μέσω της φυσικής βίας καθιστά μια γυναίκα αδύναμη να τον αντιμετωπίσει, να τον αντικρούσει. Ίσως αυτό την κάνει και λίγο ευκολότερο στόχο επιλογής, αλλά και πάλι σας λέω δεν είμαι ειδικός για να μπορέσω να το πω με βεβαιότητα. Λέω αυτό που εικάζω και που βλέπω.»(4)

Το υποκείμενο 4 φαίνεται να σχολιάζει την ανδρική σωματική υπεροχή ως αίτιο δολοφονίας γυναικών, οι οποίες είναι σωματικά πιο αδύναμες.

Η τέταρτη περίπτωση, η γυναικοκτονία της Μ. αναδεικνύει ως προωθητικό παράγοντα μιας γυναικοκτονίας την ουσιοεξάρτηση. Όπως καταγράφεται στη διεθνή βιβλιογραφία, σε ατομικό επίπεδο μεταξύ άλλων η εξάρτηση από ουσίες αποτελεί καταλυτικό παράγοντα στην τέλεση μιας γυναικοκτονίας (WHO, 2012)

Ήταν δύο παιδιά τα οποία ήταν εθισμένα με τα ναρκωτικά, οπότε αυτό αποτέλεσε βασικά και την αιτία τελικά της ανθρωποκτονίας ή γυναικοκτονίας» (5).

Η άποψη του υπαξιωματικού της Ελληνικής Αστυνομίας καταδεικνύει το ρόλο της ουσιοεξάρτησης στηδιάπραξη μιας γυναικοκτονίας.

2.3. Πώς ενισχύεται στη σύγχρονη εποχή το φαινόμενο της γυναικοκτονίας;

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας, αλλά και της βίας γενικότερα ενισχύεται από την ατιμωρησία, την αδιαφορία των γονιών (των κακοποιητών) στα πρώτα σημάδια βίας, την ανοχή, τη γενικότερη γονεϊκή ανευθυνότητα, την έλλειψη ουσιαστικής παιδείας, κοινωνικής μόρφωσης, την πεποίθηση ότι τα λεφτά κινούν τον κόσμο, τα λανθασμένα κοινωνικά πρότυπα, την ανάδειξη της οικονομικής επιφάνειας ως σημαντική κοινωνική αξία την άγνοια για την ουσιαστική διάσταση και το περιεχόμενο της γυναικοκτονίας καθώς και από τη συνήθη πρακτική των ενημερωτικών μέσων να συσκοτίζουν τέτοια εγκλήματα παρουσιάζοντάς τα εξωραϊσμένα και μεροληπτικά εις βάρος των θυμάτων.

Η υπεραξία του χρήματος, η κοινωνική ευθύνη/απάθεια και η γονεϊκή ανευθυνότητα/αδιαφορία προβάλλονται στην πρώτη περίπτωση.

«και οι δύο (δολοφόνοι) ζούσαν σε περιβάλλοντα που ενίσχυαν αυτή τη βία. Δηλαδή, τι θέλω να πω... ο Κ. με τα λεφτά του ζούσε σ ένα περιβάλλον που μόνο χρήμα δίνανε. Αγάπη δε δίνανε, προσοχή δε δίνανε, ήταν ανεπαρκείς οι γονείς, πιθανότατα και αγράμματοι με την έννοια της μόρφωσης, της ευαισθησίας, του πώς πρέπει να είναι ένας γονιός, το πώς πρέπει να σταματάει μια επιθετική συμπεριφορά και να αναγνωρίζει την

επιθετική συμπεριφορά του παιδιού. Αυτός, ο Κ., ο γιος του επιχειρηματία από τη μικρή του ηλικία έδειξε την επιθετική του συμπεριφορά και οι γονείς, το μόνο που έκαναν, ήταν να του αλλάζουν σχολείο. Άρα, τι έχουμε; Κάνεις δε γεννιέται δολοφόνος και κακοποιητής με την έννοια αυτή. Είναι οι συνθήκες που ευνοούν, η αδιαφορία, το περιβάλλον, όλα συμβάλλουν στο να γίνει ένας χαρακτήρας βίαιος, κακοποιητής, σαδιστής, μισογύνης και δολοφόνος στυγνός. Όλες, αυτές οι συνθήκες, ... Είχε και μια μάνα, άκουσον άκουσον που όταν τους καλούσαν στο σχολείο δεν εμφανιζόταν ποτέ!! Είναι δυνατόν; [...] Θέλω να πω ότι οι σειρήνες βοούσαν με τις διάφορες παραβατικές συμπεριφορές τους»(3).

«Γιατί ήταν του Κ. ο γιος; Του φραγκάτου ο γιος; Που αν ήταν να τον συμμαζέυε, αυτός, ο ηθικός αυτουργός της δολοφονίας του παιδιού μου και του δικού του του παιδιού [...]»(3).

Αδιαφορία, όμως όχι μόνο από τους γονείς αλλά και από το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον. Στο σχολείο, η δικαιοδοσία των εκπαιδευτικών φτάνει μέχρι την αποβολή από το σχολείο του μαθητή που προκαλεί προβλήματα. Σύνηθες είναι οι γείτονες, συγχωριανοί και γνωστοί να γνωρίζουν τις συμπεριφορές αλλά να μην προβαίνουν σε κάποια καταγγελία, γιατί φοβούνται τις επιπτώσεις.

«[...] εκ των υστέρων είπανε για τον Κ. ότι να, αυτό φαινότανε, ήταν καμένο χαρτί. Και γιατί εσύ ντόπια που το έβλεπες δεν το κατήγγειλες; Γιατί δεν κάνατε κάτι; Εσείς στο σχολείο, εσύ κύριε Διευθυντά μόνο κάνεις συστάσεις σ' έναν ανίκανο κι άχρηστο που δεν κάνει τίποτε; Γιατί να μην κάνεις κάτι παραπέρα; Και γιατί να υπάρχει ένα Υπουργείο Παιδείας που δε δίνει το δικαίωμα στο προσωπικό πολλές φορές να κινηθεί έτσι όπως πρέπει να κινηθεί; Γιατί υπάρχουν κωλύματα και στο Υπουργείο Παιδείας. Γιατί; Γιατί να μη βοηθηθεί το προσωπικό του σχολείου να προχωρήσει, να κάνει τις καταγγελίες κι εσύ Υπουργείο Παιδείας να πάρεις θέση να βοηθήσεις την κατάσταση» (3).

Η στάση της ευρύτερης κοινωνίας χαρακτηρίζεται από αδιαφορία για το γεγονός, από ωχαδερφισμό, ασχολείται επιπόλαια, ακούει με απάθεια για λίγο και μετά πάλι επικεντρώνει την προσοχή της αλλού.

«Ο Έλληνας ξεχνάει και δε μιλάει.. Άλλο μείον του Έλληνα. Τι θέλουμε να ανακατευτούμε; Τι θέλουμε να ασχοληθούμε; Τι θέλεις και μιλάς; Εσύ θα βγάλεις το φίδι από την τρύπα; Σταυροκοπιόμαστε κιόλας γιατί αυτό το κακό δε συνέβη στο δικό μας το παιδί. Συνέβη στο διπλανό. Ας είναι ο πόνος άλλου. Κι ας ήξερα και δεν κατήγγειλα.. Όταν χρειαζότανε.. Σωπαίνουνε, κλείνουν το στόμα τους ερμητικά κλειστό το στόμα του καθενός είναι.. Μετά, κλαίμε για 2 λεπτά της ώρας. Τόσο κρατάει το κλάμα του καθενός»(3).

Ως προς τη στάση της κοινωνίας απέναντι σε τέτοια ζητήματα η Μηχαλακέλη, (2020) αναφέρει ότι η κοινωνία συνήθως αιφνιδιάζεται από τέτοια εγκλήματα και εκπλήττεται καθώς στις περισσότερες των περιπτώσεων οι δράστες δεν είχαν ποτέ προηγουμένως προκαλέσει την κοινή γνώμη.

Στην περίπτωση της Ε. η αντίδραση της τοπικής κοινωνίας απέναντι στο έγκλημα είναι η ίδια όπως και σε κάθε άλλη απώλεια. Λόγια παρηγοριάς, λόγια συμπαραστάσης. Δεν υπάρχει ουσιαστική αντίδραση ή αναφορά στην έμφυλη βία ή στη γυναικοκτονία. Η τοπική κοινωνία στέκεται στο πλευρό της οικογένειας του θύματος, ενώ λίγοι είναι στο πλευρό του δράστη.

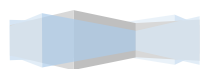
«κουράγιο μου λέγανε να μεγαλώσει το μικρό, κουράγιο και κουράγιο... τι να πω, αυτά τα συνηθισμένα από τον κόσμο» (1).

Κατάλοιπα των στερεοτύπων σχετικά με τη θέση της γυναίκας μέσα στην οικογένεια, εξακολουθούν να υπάρχουν ακόμα και σήμερα. Η γυναίκα πρέπει να υπακούει τον άντρα, είτε είναι ο πατέρας είτε ο άντρας της. Τέτοιες απόψεις ενισχύουν τη γυναικοκτονία στη σύγχρονη εποχή

«Πολλοί άντρες σήμερα δε σέβονται τις γυναίκες και πιστεύω ότι επικρατούν και κάποια στερεότυπα όπως τότε, όπως εκείνα που έφεραν τον άδικο θάνατο της αδερφής μου. Ναι, η έμφυλη βία υπάρχει και λέω στην κόρη μου ότι δεν πρέπει ποτέ να ανεχτεί άσχημη, βίαιη συμπεριφορά από κανέναν άνδρα, ποτέ» (2).

Τα ΜΜΕ ασχολούνται με υποθέσεις γυναικοκτονίας, χωρίς να κατονομάζουν το είδος του εγκλήματος ως γυναικοκτονία αλλά ως «έγκλημα πάθους», «έγκλημα τιμής». Λείπει το ουσιαστικό ενδιαφέρον για την υπόθεση, ενδιαφέρονται μόνο για την εμπορευματοποίηση του γεγονότος, μεροληπτούν και σιγά-σιγά το κατατάσσουν

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

ιεραρχικά στα λιγότερα ενδιαφέροντα θέματα. Οι Royal, (2019), Russo και Pirlot, (2006) επιβεβαιώνουν την τακτική των ενημερωτικών μέσων να παρουσιάζουν με ελαφρότητα φαινόμενα έμφυλης βίας, επιρρίπτοντας πολλές φορές ευθύνες στα ίδια τα θύματα. Ανάλογα η Πεγκλίδου (όπως αναφέρεται στο Weil et al. 2018) σχολιάζει την τακτική των Μ.Μ.Ε. να αποσιωπούν ή να παρουσιάζουν διαστρεβλωμένα εγκλήματα που αφορούν γυναικοκτονίες.

«Όταν είναι πιπεράτες οι περιπτώσεις και πουλάνε την αναμενομένη τηλεθέαση, προβάλουνε, προβάλουνε...δείχνουνε στον κόσμο. Όταν δεν είναι κάτι αμέσως το εξαφανίζουνε, το παγώνουνε.. Με την περίπτωση του δικού μου του παιδιού πουλούσε τηλεθέαση. Έδειχναν και έδειχναν και έδειχναν» (3).

Η ελληνική πολιτεία απούσα, χαρακτηριστικά λέει η μητέρα ενός θύματος.

«Και οι 45 γυναίκες του Ελληνικού Κοινοβουλίου δεν κάνουν τίποτε κι έχω και μεγάλο θυμό μ' αυτές όλες, γιατί οι περισσότερες είναι μάνες κι έχουν και κορίτσια, παιδιά και δεν πήραν θέση σε τίποτε. Αυτή είναι η κοινωνία μας., κοινωνία ανάλγητη, αναίσχυντη, απάνθρωπη, τι αν πω. Και πού είναι το κράτος.. Σε μια τέτοια φριχτή γυναικοκτονία, πού είναι το κράτος; Νοιάστηκε ποτέ κανείς για εμάς; Νοιάστηκε; Πού είναι οι φορείς; Πού είναι αυτό το κράτος; Πού είναι;» (3).

Η κοινωνία, εξακολουθεί να θεωρεί ότι τις περισσότερες φορές τα θύματα της έμφυλης βίας προκάλεσαν το κακό που τους συνέβη, ότι φέρουν την ίδια ευθύνη με τον δράστη. Υπάρχουν κατάλοιπα της πατριαρχίας που θέλουν τη γυναίκα να έχει συγκεκριμένη στάση, αν όχι πλέον να μένει σπίτι και να μεγαλώνει τα παιδιά, αλλά να υπακούει τον άντρα.

«Λυπάμαι πάρα πολύ, παρότι διανύουμε τον 21ο αιώνα υπάρχει μια μερίδα του πληθυσμού, ευτυχώς όχι πολλοί, που όταν βιάζουν, ακόμα κι όταν σκοτώνουν θα σου πούνε ότι τα ήθελε, προκάλεσε, δεν έσκυψε το κεφάλι, σε θεωρεί κτήμα του ο άντρας, οπότε πρέπει να υποτάσσεσαι» (3)

« [...] Ως επί το πλείστον ξεκινούνε από την κυρίαρχη αντίληψη ότι η γυναίκα είναι κτήμα, η γυναίκα είναι κατώτερη, εγώ ο σύζυγος, ο κακοποιητής, τη χτυπάω κι απεγνωσμένα της ζητάω συγχώρεση και συγγνώμη, μπορώ να την κάνω ό,τι θέλω και βλέπουμε στις μέρες μας

πόσοι κακοποιητές σύζυγοι ... κι εγώ λέω πάντα: σου έριξε ξύλο μια φορά και σε μελάνιασε, σήκω φύγε. Δε θα υπάρξει επιστροφή. Δε θα συμμαζευτεί. Να μάθεις να εκτιμάς και να σέβεσαι τον εαυτό σου και να σηκώνεσαι να φεύγεις.. Έχουμε λοιπόν, από τη μια ότι παντρεύομαι και πρέπει εγώ να είμαι πάντα με σκυμμένο το κεφάλι, να υπακούω στον άντρα το δυνάστη, στον άντρα τον κακοποιητή» (3).

Η άποψη αυτή στηρίζεται και συντηρείται από τη στάση των ίδιων των γυναικών, οι οποίες δεν υποστηρίζουν το φύλο τους και τις επιλογές των άλλων γυναικών και ό,τι τους είναι διαφορετικό, περίεργο, το καταδικάζουν.

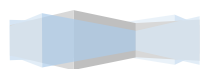
«θεωρώ ότι κι εμείς οι γυναίκες παίζουμε ένα ρόλο σε αυτό. Ναι, το υποδαυλίζουμε κι εμείς οι γυναίκες αυτό. Ναι, γιατί πίσω από όλους αυτούς τους άντρες που φόρτωσαν με λόγια τον πατέρα μου, για μένα τουλάχιστον, θυμάμαι τη θεία μου, σε προσωπικές εμπειρίες που είχα, που πήγαινα με τη μαμά μου, πιο πολύ μιλούσαν οι γυναίκες παρά οι άντρες. Λυπάμαι που θα το πω, αλλά όντως έτσι ήταν. Και ακόμη και τώρα, θεωρώ ότι εμείς οι ίδιες οι γυναίκες δε στηρίζουμε τη γυναίκα. Και στα σημερινά κουτσομπολιά που ακούμε, που κατακρίνουν τις επιλογές κάποιων γυναικών, νομίζω οι γυναίκες ασχολούνται περισσότερο. [...] εκείνη την εποχή τουλάχιστον, αλλά ακόμη και τώρα» (2).

«..κι εσύ κοινωνία κι εσύ γυναίκα, μάνα που βγάζεις χολή, χολή και πίκρα. Πολλές γυναίκες βγάζουν χολή και πίκρα, πολλή χολή και πίκρα, πολλή κακία μες στην ψυχή..» (3).

2.4. Πώς βιώνουν οι οικογένειες των θυμάτων γυναικοκτονίας την απώλεια, ποιες είναι οι ευρύτερες συνέπειες;

Ο πόνος των οικογενειών είναι ανείπωτος, νιώθουν θλίψη, μοναξιά, απογοήτευση, θυμό, αγανάκτηση για τους δράστες, τύψεις γιατί δεν μπόρεσαν να παρεμποδίσουν το έγκλημα. Ο θάνατος δεν ξεπερνιέται ποτέ για τις οικογένειες των θυμάτων.

«Η ζωή μου είναι μαύρη κι άραχλη. Δεν υπάρχει χρώμα στη ζωή, δεν υπάρχει κουράγιο και διάθεση για ζωή. Με το ζόρι σηκώνομαι για να κάνω δυο δουλειές, ένα φαΐ, να προσέξω λίγο τον Π. Έχει αλλάξει

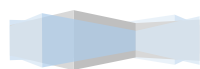
εντελώς, ριζικά η ζωή μου. Τίποτε δεν υπάρχει, δεν υπάρχει κουράγιο και διάθεση για ζωή... [...] ... Όπως είναι έτσι τα μαύρα ρούχα που φοράω, έτσι έχει μαυροντυθεί η ψυχή μου, η καρδιά μου, τα πάντα. Ένα μαύρο πέπλο έχει σχηματιστεί γύρω μου. Δεν υπάρχουν χρώματα στη ζωή, παρά μόνο μια μαυρίλα...[...] Έστω ακόμη και σε αναπηρικό αμαξίδιο να την είχα... μόνο να ζούσε και να υπήρχε στη ζωή μου..μόνο να υπήρχε...αυτό ήθελα...» (3).

«Ε...τι να νιώθω, ότι πλέον είμαι μόνος.... Ας έχω και το εγγονάκι μου... άλλο το παιδί, άλλο το εγγόνι (βούρκωσε). Μπορεί να είναι δυο φορές παιδί, αλλά δεν μπορεί να υποκαταστήσει τη μάνα...και ζούμε πλέον αλλού. Έπρεπε να φύγουμε από το .....» (1).

«Είναι κάτι που δε μπορώ να το βγάλω από μέσα μου και θεωρώ ότι δε θα βγει ποτέ από μέσα μου μέχρι να κλείσω τα μάτια μου. Είναι το χειρότερο που μπορεί να πάθει ένας άνθρωπος [...] Δε μπορεί να υπάρξει χειρότερο...Και δεν ήταν κάτι φυσιολογικό, να πεις είχε μια αρρώστια, να το πάρεις απόφαση, ξέρεις, αφού είχε αυτή την αρρώστια, τελείωσε, δε ζει.. Αλλά όχι και με όπλο ..Αυτό πια δε γίνεται..το κουβαλάς μια ζωή [...] Όχι, ποτέ... Σας είπα και προηγουμένως, μ αυτό θα φύγω,...(βούρκωσε)» (1).

«Τέρατα, δεν ήταν αυτά άνθρωποι, τέρατα, δεν ήταν αυτά άνθρωποι, δε λέγονται άνθρωποι και τη βασανίσανε.. Αυτό με τρελαίνει πιο πολύ σαν μάνα αυτού του παιδιού.. Τη βασανίσανε επί 3,5 ολόκληρες ώρες. Χρησιμοποίησαν όλες τις μορφές βίας» (3).

«Να παραμιλάω μες στο σπίτι και να παραμιλάω μόνη μου με τα πράγματα του παιδιού μου; Να την ψάχνω και να είναι παντού και πουθενά δεν είναι; Εμένα ποιος θα με αποζημιώσει, ποιος θα με πληρώσει σ αυτή τη ζωή για αυτά που ζω; Που θα είναι θάνατος ες αεί ... ες αεί. Δε θα κρατήσει ούτε δύο χρόνια, ούτε τρία. Δεν έχει ο πόνος του παιδιού ημερομηνία λήξεως. Σαν το θάνατο του παιδιού κανένας.. Πονάει και καίει.. Καίει, κάρβουνο αναμμένο. Αν ανοίξω έτσι τα στήθη μου καίγομαι. Καίγεται η καρδιά μου κι η ψυχή μου νύχτα μέρα.»(3)

«Πού είναι αυτό το κράτος; Πού είναι; Εγώ είμαι νηπιαγωγός. Αναρωτήθηκε αν εγώ μπορώ να πάω να διδάξω; Πού είναι αυτό το κράτος; Να πει, αυτοί οι δυο γονείς τι πάθανε; Μπορούν να πάνε; Γιατί να μη μου δώσουν εμένα μια άδεια;» (3).

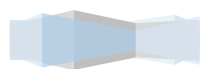
Οι γονείς των θυμάτων φαίνεται να είναι δέσμιοι του εγκλήματος εφ' όρου ζωής. Η ζωή τους παύει να κινείται με τους προηγούμενους ρυθμούς. Έχουν χάσει την προγενέστερη ενέργεια, ζωτικότητα και ψυχική δύναμη που τους διέκρινε. Η μητέρα της Ε. είναι καταρρακωμένη και νιώθει τη σκιά του θανάτου να έχει επικαλύψει τη ζωή της στερώντας της κάθε διάθεση να φροντίσει την ίδια και τους οικείους τη, ενώ δυσκολεύεται να επιστρέψει στην εργασία της. Οι γονείς της Ερ. επιφορτίστηκαν και με την ανατροφή του παιδιού της θανούσης, ενώ αναγκάστηκαν να μετοικήσουν σε νέο αστικό περιβάλλον προκειμένου να εξασφαλίσουν ένα πιο ήρεμο και χωρίς δυσάρεστες αναμνήσεις περιβάλλον για το εγγόνι τους. Ειδικότερα, ο πατέρας δε μπορεί να αποδεχθεί αυτό που συνέβη στην κόρη του. Είναι κάτι αδιανόητο, είναι σαν προσβολή για τον ίδιο και για τη μνήμη του παιδιού του να το χάνει σκοτωμένο από όπλο.

Τα παραπάνω αποσπάσματα είναι ενδεικτικά της τραγικότητας που επιφέρει μια γυναικοκτονία στους γονείς του θύματος. Ένας αξεπέραστος πόνος, μια ασύγκριτη πληγή που θα συνοδεύει τους γονείς μέχρι να φύγουν από τη ζωή, αλλά και πρακτικές δυσκολίες διαβίωσης μετά την απώλεια του παιδιού τους.

Τον πόνο των οικογενειών τον νιώθουν και οι υπεύθυνοι για την διαλεύκανση της υπόθεσης.

«Κοιτάζτε, εμένα με συγκλόνισε πάρα πολύ ο πόνος των γονέων. Αυτό ήταν που μου προκάλεσε μια επιθυμία διαλεύκανσης της υπόθεσης, αλλά με συγκλόνισε βαθύτατα. Αυτός ο αγιάτρευτος ο πόνος, αυτό το μαρτύριο που περνούσαν, γιατί, όπως σας είπα και πριν, δε μπορώ να απομονώσω την ιδιότητά μου [...]. Είμαι παράλληλα και ένας γονέας, έτσι; Προσπάθησα έστω για λίγο να μπω στη θέση αυτών των ανθρώπων, [...] αυτό που ένιωσα ήταν απελπισία, δε μπορώ να βρω κάποια άλλη λέξη» (4).

Ο πατέρας του θύματος της πρώτης περίπτωσης θεωρεί ότι μπορούσε να αποτρέψει το συμβάν, αν τον ειδοποιούσαν ότι ο θύτης πήρε το όπλο του, θεωρεί ότι

θα έσωζε το παιδί του αν ήταν παρών, αν είχε ειδοποιηθεί. Ο πατέρας θα θυσίαζε τον εαυτό του προκειμένου να σώσει την κόρη του. Αυτή η σκέψη είναι που του δημιουργεί τύψεις και ενοχές.

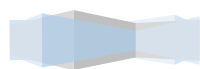
«...γιατί μπορούσα να το σώσω.... αν μ' έπαιρνε ο πατέρας(εννοεί τον πατέρα του δράστη) και μού 'λεγε ότι "ήρθε και πήρε το όπλο ο μικρός", το σπίτι μου ήταν ένα λεπτό από το σπίτι της κόρης μου... μπορούσα να το γλιτώσω εγώ... κι ας τουφέκιζε εμένα, δε θα με πείραζε αυτό... εμένα με πείραζε που δε μπόρεσα να το σώσω... με πείραζε που δε με πήραν ένα τηλέφωνο να μου πουν "τρέχα"» (1).

Η περίπτωση της Ερ. αποδεικνύει ότι οι συνέπειες των γυναικοκτονιών είναι άμεσες, ενώ δεν αφορούν μόνο τους γονείς των θυμάτων αλλά και άλλα μέλη της οικογένειας. Πρώτον αφορούν τα παιδιά των θυμάτων, τα οποία καλούνται να διαχειριστούν το θάνατο ενός γονιού και τη φυλάκιση του άλλου. Οι κηδεμόνες του (συνήθως οι παππούδες) απευθύνονται σε ψυχολόγους για τον τρόπο που θα μιλήσουν στο παιδί και γενικότερα για τον τρόπο διαχείρισης της κατάστασης. Σε αυτό το σημείο, αξίζει να αναφερθεί η διαπίστωση των Roa και Cordeiro (2018) σύμφωνα με τους οποίους η έκθεση των παιδιών του θύματος μιας γυναικοκτονίας στο έγκλημα μπορεί να συνδεθεί με εκδήλωση διάφορων διαταραχών στα παιδιά, κάτι που καθιστά αναγκαία την παροχή βοήθειας από ειδικούς για τη διαχείριση της απώλειας.

«.... της λέω και τώρα... ότι η μαμά πέθανε... αυτά μας διδάξανε οι ψυχολόγοι.. δηλαδή ακόμη πάμε σε ψυχολόγους και παιδοψυχολόγους. Αυτά μας διδάξανε... Τώρα, αυτό το παιδί δεν καταλαβαίνει το τι είναι το πέθανε, αλλά εμείς πρέπει να του λέμε ότι είναι μακριά, μπορεί να μην ξανάρθει... πρέπει να το προετοιμάζουμε...» (1).

Εξετάζοντας τον αντίκτυπο μιας γυναικοκτονίας στο οικογενειακό περιβάλλον, η έρευνα δείχνει ότι οι συνέπειες αφορούν και τα αδέρφια των θυμάτων που βιώνουν το δικό τους πένθος αλλά και τη θλίψη – στεναχώρια - πένθος των γονιών τους.

«Γιατί ο Π.(αδελφός του θύματος) βιώνει μέσα στο σπίτι ένα θάνατο και μια μάνα που δεν είναι αυτή που ήξερε. Περισσότερο να σου πω ότι κάποιες φορές μου λέει: "Μαμά, είμαι κι εγώ εδώ, είμαι κι εγώ εδώ..." Δηλαδή, σαν να μου έλεγε το παιδί: "δεν ασχολείσαι μαζί μου, στρέψε λίγο το

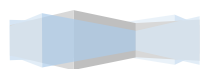
βλέμμα σου και σ'εμένα. Ασχολείσαι με τη δολοφονημένη, με την Ε., την αδερφή μου, με το νεκρό παιδί σου κι εγώ τι θα γίνω, ο γονιός σου;»
(3).

Οι οικογένειες βιώνουν έναν ακόμα θάνατο, τη διάλυση της οικογενειακής εστίας, αφού τα συμβάντα είναι τόσο ισχυρά, που αλλάζουν τα δεδομένα και καταργούν τους δεσμούς ανάμεσα σε αδέρφια, σε γονείς, ειδικά στην δεύτερη περίπτωση, που δράστης είναι ο πατέρας και φυλακίζεται.

«Θεωρώ ότι το κουβαλάμε ακόμα. Όλα τα αδέρφια. Δεν υπάρχει ένας που να μην το κουβαλάει αυτό το πράγμα. [...] Σκόρπισε η οικογένεια, δεν υπήρξε ποτέ επανένωση. Ο καθένας τράβηξε το δρόμο του, κοίταζε να επιβιώσει με όποιο τρόπο μπορούσε και σαν αδέρφια μπορώ να πω ότι έχουμε χαθεί, ότι έχουμε κάνει άλλα αδέρφια, ξένους ανθρώπους σε ξένους τόπους. Θεωρώ ότι όλη η οικογένεια από εκεί και μετά διαλύθηκε. Ναι, γιατί ο καθένας προσπαθούσε να επιβιώσει μόνος του, δεν υπήρχε ο πατέρας, δεν υπήρχε το στήριγμα. Το στίγμα του γυρισμού, της αγάπης. Ο καθένας κοίταζε τον εαυτό του [...] Οι ζωές όλων μας δεν πήραν την πορεία που θα έπρεπε να είχαν πάρει» (2).

Οι συνέπειες μιας γυναικοκτονίας διαφαίνονται και χρόνια αργότερα, καθώς εκτός από τη διάλυση της οικογένειας, υπάρχει αποξένωση των υπόλοιπων μελών, συναισθηματικά κενά, διακοπή των μεταξύ τους σχέσεων, κρίση ταυτότητας, στιγματίζονται κοινωνικά, αποξενώνονται από την τοπική κοινωνία και το ευρύτερο οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον. Και στην περίπτωση του θανάτου της Μ., όπως και στην περίπτωση της Ερ. τα εναπομείναντα μέλη της οικογένειας (αδέρφια και γονείς αντίστοιχα) επιλέγουν να φύγουν από τον τόπο του εγκλήματος σε μια προσπάθεια να επουλώσουν την πληγή που επέφερε η γυναικοκτονία στην οικογένειά τους.

«Θυμάμαι πάντα ότι όλοι μας προσπαθούσαμε να κρύψουμε πως ήμασταν παιδιά αυτού που σκότωσε το ίδιο του το παιδί [...] πολλές φορές αποφεύγαμε όλο αυτό, δηλαδή να γυρίσουμε πίσω στο χωριό, δεν μας έκανε διάθεση γιατί ξέραμε ότι όλοι αυτοί οι άνθρωποι, άλλος πολύ, άλλος λίγο συμβάλανε στο κακό που έγινε[...]Ναι, μια πικρία για τους άλλους, σίγουρα. Και σαν παιδιά μεγαλώσαμε, τίνος είσαι εσύ, του τάδε.

Α! Αυτού που σκότωσε την κόρη του.... Παιδιά, μαλώναμε σαν παιδιά έξω και σου λεγαν και ποια είσαι εσύ, η κόρη του φονιά [...] Υπάρχουν πράγματα που έμειναν κενά και από την απουσία της αδερφής μου και από την απουσία του πατέρα μου (βουρκώνει) υπάρχουν κενά... και δε θα καλυφθούν ποτέ... Γιατί όταν σε ένα παιδί λείπει η πατρική στοργή από τα 8 του χρόνια, και μετά, όταν γύρισε ο πατέρας μου κι εγώ ήμουν 20, δεν υπήρχε πια συνδετικός κρίκος. Τον πατέρα μου τον αγαπούσαμε πάρα πολύ, τον λατρεύαμε και δεν του κρατήσαμε ποτέ κακία γι' αυτό που έγινε, το αφήσαμε έτσι... (κλαίει)» (2).

Από το συγκεκριμένο απόσπασμα καταδεικνύεται το αίσθημα της ντροπής, το στίγμα του εγκλήματος που βίωναν τα αδέρφια της Μ. κάτι που δυσκόλευε τις διαπροσωπικές τους σχέσεις και γενικότερα τη ζωή τους. Επίσης, αναδύονται οι ψυχολογικές επιπτώσεις της γυναικοκτονίας, η διατάραξη της ψυχικής ηρεμίας, η πικρία, το ψυχικό κενό που αφήνει ένα τέτοιο έγκλημα και οι προεκτάσεις του.

Οι ευρύτερες συνέπειες αφορούν και την κοινωνία. Η τοπική κοινωνία συγκλονίζεται από τη στυγερότητα, την αγριότητα του εγκλήματος, Όλες/οι αφυπνίζονται από το γεγονός, ότι το έγκλημα γίνεται δίπλα τους, ότι μπορεί να συμβεί στον καθένα. Η εγγύτητα του εγκλήματος, το ποιόν των θυμάτων καθώς και η βιαιότητα των πράξεων εντείνουν την αίσθηση του κινδύνου, την ανησυχία και την ανασφάλεια του κοινωνικού ιστού.

«Ήτανε κάτι που με συντάραξε. Ήταν κάτι που συντάραξε όλους τους ανθρώπους και ιδιαίτερα την κλειστή κοινωνία (...) η οποία δεν είχε γίνει ποτέ μάρτυρας μιας τέτοιας εγκληματικής πράξης. Εγκλήματα, ατυχήματα, δυστυχήματα γίνονται σε όλα τα μέρη της Ελλάδας, αλλά ένα τόσο ειδεχθές έγκλημα, τόσο απροκάλυπτο, όπως αποδείχτηκε μετά, δεν είχε ξαναγίνει και συγκλόνισε όλη την τοπική κοινωνία» (4).

«[...] γιατί έχω κι εγώ παιδιά και όλους τους ανθρώπους τους πείραξε, τους αφύπνισε. Τους αφύπνισε η έννοια του κινδύνου, που μπορεί να είναι τόσο κοντά σου κι εσύ να τον αγνοείς). [...] Σίγουρα, είναι ένα ειδεχθές έγκλημα, είναι ένα έγκλημα το οποίο λαμβάνει χώρα στον οικογενειακό ιστό, είναι στην καρδιά της κοινωνίας, είναι ένα έγκλημα που συνταράσσει την κοινωνία γιατί ξεκινά από μέσα από αυτήν και οι

συνέπειές του διαχέονται εξωτερικά γιατί το κύτταρο της κοινωνίας είναι η οικογένεια.» (4).

2.5. Τι απαιτείται να γίνει για τον περιορισμό-καταπολέμηση του φαινομένου της έμφυλης βίας και της γυναικοκτονίας;

Οι συγγενείς των θυμάτων αισθάνονται μία δικαίωση, η υπόθεση εκδικάζεται και απονέμεται η μεγαλύτερη ποινή στους δράστες.

«Ναι, ανακούφιση γιατί ήταν ισόβια συν τρία από την εισαγγελέα... ήταν δηλαδή το μαζίμουμ της τιμωρίας σύμφωνα με τους νόμους» (1).

Όμως, παράλληλα οι συγγενείς εκφράζουν την αγωνία τους για ουσιαστικές και ίσως μεγαλύτερες ποινές, χωρίς τη δικλείδα έφεσης ή γρήγορης αποφυλάκισης. Ωστόσο, το ισχύον σύστημα απονομής δικαιοσύνης και ποινών κρίνεται διάτρητο, ανακοινώνονται ποινές που δεν εκτίονται συνολικά και δίνεται η δυνατότητα στους δράστες να κάνουν έφεση.

«[...] η ισόβια κάθειρξη.. Τι σημαίνει ισόβια; Ίσος βίος, δηλαδή όσο ζεις θα είσαι στη φυλακή. Ε, δεν ισχύει.. Θα εκτίσουν ένα μέρος της ποινής και θα βγούνε σε λίγα χρόνια, θα είναι έξω.. Δεν υπάρχει παραδειγματική τιμωρία. Δεν υπάρχει. Είναι ένα ψέμα μέγα..» (3).

Για να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της γυναικοκτονίας απαιτείται αυστηροποίηση των ποινών.

«ο ποινικός κώδικας εδώ και τώρα αλλαγή. Θέλει...αλλαγή [...] να υπάρξει αυστηροποίηση των ποινών» (3).

Οι εκπρόσωποι των διοικητικών αρχών αναφέρουν ότι η ελληνική νομοθεσία είναι συγκεκριμένη και παρούσα, αλλά πρέπει να τηρείται.

«Κοιτάζτε, κρίνω ότι η νομοθεσία υπάρχει πλην όμως, πρέπει να εφαρμόζεται και να τηρείται. Είναι δύο απαρέγκλιτοι όροι γιατί όταν δεν εφαρμόζεται η νομοθεσία και δεν τηρείται από αυτούς που πρέπει να την τηρούν, τότε όλοι ανάγουμε τα προβλήματα σε προβλήματα νομοθεσίας. Πιστεύω ότι νομοθεσία υπάρχει, συμβάσεις υπάρχουν, περιγράφουν σαφώς εγκλήματα, περιγράφουν σαφώς ποινές, περιγράφουν σαφώς περιορισμούς, ελευθερίες, υποχρεώσεις, δικαιώματα. Πρέπει να

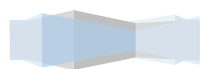
τηρούνται. Πρέπει να τηρούνται από τους τηρητές τους, δηλαδή από τις αστυνομικές αρχές, να εφαρμόζονται και πρέπει να τηρούνται και από τους υπόχρεους που είναι προς την τήρησή τους» (4).

Αυτό που πρέπει να αλλάξει είναι η ενημέρωση για τους νόμους, καθώς όλες/οι πρέπει να γνωρίζουν τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις τους και τις απαγορεύσεις των νόμων. Σημαντικό κομμάτι είναι και η πρόληψη, το να γνωρίζει κάποια/ος πως μπορεί να αντιδράσει, πού μπορεί να απευθυνθεί για βοήθεια.

«Η νομοθεσία είναι ένα εργαλείο στα χέρια των πολιτών, οπότε όσο υπάρχουν νόμοι οι οποίοι είναι εύκολα κατανοητοί από τον κόσμο και υπάρχει και ενημέρωση του κόσμου, πιστεύω ότι βοηθάει την όλη κατάσταση. Το βασικό, γενικά, νομίζω ότι είναι η ενημέρωση [...] Η συνεχής ενημέρωση και εκπαίδευση του κόσμου και της κοινωνίας μέσα από διάφορες δράσεις, διάφορους θεσμούς, να ενημερωθεί ο κόσμος, ο πολίτης, πώς μπορεί να αντιδράσει αφού συμβεί κάτι, αλλά και πριν από αυτό ποια είναι τα σημάδια τα οποία μόλις τα δει, θα πρέπει να αντιληφθεί ότι η κατάσταση αρχίζει σιγά σιγά να ξεφεύγει και ενδεχομένως να οδηγηθεί σε μια δύσκολη κατάσταση. Οπότε, να δουλέψουμε περισσότερο στο κομμάτι της πρόληψης» (5).

Στην ουσία αυτό που χρειάζεται είναι κοινωνική αλλαγή, ενημέρωση, αντίληψη των νόμων, των ορίων, σεβασμός ανάμεσα στα δύο φύλα, σεβασμός στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, επαγρύπνηση, ενδιαφέρον για όλους τους ανθρώπους, αλληλεγγύη και μια κοινωνία που θα αντιδρά, δε θα σιωπά στο έγκλημα, καθώς η σιωπή είναι συνενοχή.

«Εγώ θέλω εδώ και τώρα δραστικά μέτρα. Να φτιάξουν μια κοινωνία καλύτερη και ομορφότερη. Να μπορεί και το κορίτσι και το αγόρι [...] να μη φοβούνται να κυκλοφορήσουν τα παιδιά. Να δημιουργήσουν, δηλαδή, μια κοινωνία ανθρώπινη, με αγόρια που θα αγαπάνε, θα σέβονται το κορίτσι, το γυναικείο κορμί, την αξιοπρέπεια, το ίδιο και αντίθετα. Πρέπει να κάνουμε κάτι σαν κοινωνία. Φτάνει, φτάνει να σωπαίνουμε και να βολευόμαστε στα σαλόνια του σπιτιού μας. Φτάνει, έλεος. Ας πάρει τέλος αυτή η ανοχή και η αδιαφορία» (3).

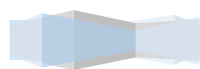

«Όταν ξέρουμε κάτι, να το καταγγέλλουμε, όχι να φωνάζουν παιδιά και να ακούμε μόνο, όχι να ζητάει απεγνωσμένα η γυναίκα στο μπαλκόνι βοήθεια και να μην της δίνουμε σημασία, όχι να κακοποιείται και να γεμίζει μώλωπες και εκδορές και γδαρσίματα μια γυναίκα, να τσιρίζει και να μη μπορούμε να πάμε να βοηθήσουμε. Μπορούμε όλοι μαζί οι ένοικοι, να τρέξουμε, να σώσουμε μια γυναίκα, να σώσουμε ένα παιδί που το χτυπάνε βάνουσα, που το σακατεύουνε, το κακοποιούνε. Και μια γυναίκα [...] Όταν ξέρουμε, δε σιωπούμε γιατί ενισχύουμε το έγκλημα. Η συνενοχή είναι έγκλημα. Έγκλημα μέγα. Και όχι, προς Θεού. Να σταματήσει αυτό το “εγώ πρέπει να βγάλω το φίδι από την τρύπα”. Πρέπει να συμβεί στο δικό σου σπίτι για να κινηθείς και να κάνεις κάτι; Μπορεί, τίποτε δεν είναι δεδομένο στη ζωή» (3).

Αναγνώριση των αιτιών του εγκλήματος της γυναικοκτονίας, αλλαγή του πολιτιστικού πλαισίου της ελληνικής κοινωνίας, η οποία φαίνεται ότι δεν παραδέχεται τον όρο γυναικοκτονία.

«Και εδώ υπάρχει μια υποκρισία θα έλεγα, από πολύ μεγάλη μερίδα, οι οποίοι δεν τη δέχονται, δεν παραδέχονται τη γυναικοκτονία, λέει είναι ανθρωποκτονία. Όχι, είναι ο δυνάστης άντρας που δε δέχεται το όχι, το όχι! Είναι ο δυνάστης πατέρας, ο πατέρας τέρας, που σκοτώνει γιατί το κορίτσι του έκανε σχέση, είναι ο δυνάστης σύζυγος που δε δέχεται το όχι της γυναίκας, δε δέχεται το ότι μέχρι εδώ είναι και δε μπορούμε άλλο να συμβιώσουμε και να ζήσουμε. [...]. Αυτό, ο όρος γυναικοκτονία θα πρέπει να εδραιωθεί γιατί ξεκινάει από την πατριαρχική κοινωνία από τις πατριαρχικές αυτές τις στερεότυπες αντιλήψεις, ο δυνατός ο άντρας και η αδύναμή και την κάνω ό,τι θέλω, δε δέχομαι το όχι της, τη βιάζω, τη σκοτώνω, ό,τι θέλω την κάνω, δεν έχει αξία η ανθρώπινη ζωή, δεν έχει αξία η ανθρώπινη υπόσταση, δεν έχει αξία η γυναικεία φύση» (3).

Το διαχωρισμό της γυναικοκτονίας από την ανθρωποκτονία φαίνεται ότι δεν τον αναγνωρίζουν οι εκπρόσωποι των διωκτικών αρχών. Βέβαια, διακρίνουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του εγκλήματος αυτού, το γεγονός ότι είναι έγκλημα που συμβαίνει μέσα στην οικογένεια και τη σχέση θύτη-θύματος. Όπως αναφέρει η Γκασούκα (2020β) στη χώρα ο όρος «γυναικοκτονία» συχνά απουσιάζει από το

δημόσιο και δημοσιογραφικό λόγο κάτι που υποδηλώνει την άγνοια για το ιδιαίτερο φαινόμενο, αλλά και την ανοχή της ελληνικής κοινωνίας απέναντι σε αυτό.

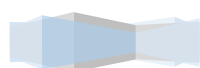
«Οι διωκτικές αρχές, τουλάχιστον αν κρίνω από τη δική μου εμπειρία, στις υπηρεσίες που εγώ έχω υπηρετήσει, δεν τα ξεχωρίζουμε. Θέλω να πω ότι σε όλες τις περιπτώσεις ανεξαρτήτου αδικήματος ασχολούμαστε με την ίδια ένταση και την ίδια ζέση να το πω, για τη διαλεύκανση των υποθέσεων» (5).

«Κοιτάζτε, το ελληνικό ποινικό σύστημα δε διαχωρίζει την ανθρωποκτονία σε φύλο. Την ανθρωποκτονία, ούτε κι εγώ ως διωκτική αρχή δε θα τη διαχωρίσω για να δώσω μια ιδιαίτερη βαρύτητα σε μια ανθρωποκτονία ενός άντρα ή σε μια ανθρωποκτονία μίας γυναίκας. Ο νέος ποινικός κώδικας αναφέρει τους όρους παιδοκτονία κι ανθρωποκτονία στα άρθρα του και το ελληνικό ποινικό σύστημα με ξεχωριστό νόμο, [...] Σίγουρα, είναι ένα ειδικό έγκλημα, είναι ένα έγκλημα το οποίο λαμβάνει χώρα στον οικογενειακό ιστό, είναι στην καρδιά της κοινωνίας, είναι ένα έγκλημα που συνταράσσει την κοινωνία γιατί ξεκινά από μέσα από αυτήν και οι συνέπειές του διαχέονται εξωτερικά γιατί το κύτταρο της κοινωνίας είναι η οικογένεια» (4).

«Η σχέση του θύματος φέρει έναν επιθετικό προσδιορισμό δηλαδή παιδοκτόνος, συζυγοκτόνος, αδελφοκτόνος, αλλά είναι μία ανθρωποκτονία έτσι;» (4).

«Προσωπικά, να σας πω την αλήθεια, δεν είχα ακούσει και τον όρο «γυναικοκτονία» μέχρι πολύ πρόσφατα. Πιστεύω ότι είναι κάτι που τώρα σιγά σιγά αρχίζει και αναδεικνύεται και σε παγκόσμιο επίπεδο, όχι μόνο στην Ελλάδα, σαν όρος δηλαδή και να αρχίσει να διακρίνεται σιγά σιγά από τις ανθρωποκτονίες τις άλλες. Θεωρώ ότι έχει αξία να δούμε και σε τι βαθμό όντως μπορεί να διαχωριστεί η γυναικοκτονία από τις υπόλοιπες ανθρωποκτονίες, αφού δηλαδή τα κίνητρα είναι καθαρά σεξιστικά, για να μπορέσουμε να μειώσουμε τέτοιου είδους ανθρωποκτονίες» (5).

Σχολιάζοντας τον αριθμό καταγγελιών ενδοοικογενειακής βίας που καταγγέλλονται σε σχέση με παλαιότερες εποχές, ο υπαξιωματικός της

Ελληνικής Αστυνομίας αναφέρει ότι πλέον ο κόσμος είναι ενημερωμένος και καταγγέλλει αυτού του είδους τα περιστατικά ευκολότερα,

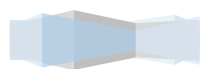
«Απλώς θεωρώ ότι πιο εύκολα πλέον κάποιος θα καταγγείλει ένα τέτοιο σε βάρος του συμβάν σε σχέση με το τι συνέβαινε πριν από δέκα, είκοσι, τριάντα χρόνια [...] Σε κάθε περίπτωση θεωρώ ότι είναι μικρότερος αριθμός σε σχέση με παλαιότερα, γιατί πιστεύω ότι ο κόσμος είναι περισσότερο ενημερωμένος, περισσότερο ευαισθητοποιημένος, η κοινωνία μας γενικότερα έχει αλλάξει πάνω σε αυτό το κομμάτι. Και το γεγονός ότι φαντάζει μεγάλος ο αριθμός ίσως, οφείλεται στο ότι τελικά, ο κόσμος πλέον καταφεύγει σε αστυνομικά τμήματα ή σε αρμόδιες υπηρεσίες για να καταγγείλει τέτοια συμβάντα, κάτι το οποίο παλιότερα δεν το έκανε. Το έκρυβε, ζούσε με αυτό, ίσως και υπό το φόβο κάποιου κοινωνικού ρατσισμού και περιθωριοποίησης» (5).

Η προσπάθεια της ελληνικής αστυνομίας να παρακολουθήσουν τα στελέχη της επιμορφωτικά σεμινάρια πάνω στο φαινόμενο της έμφυλης βίας, αποτελεί μία πολιτική πρόληψης, που η οικογένεια του θύματος θεωρεί υποκριτική.

«κάνανε τώρα μια κινητοποίηση να επιμορφώνονται και να γίνονται σεμινάρια, καμία ανοχή, ελάτε κακοποιημένες και βιασμένες γυναίκες και καταγγείλτε... τώρα άνοιξαν την αγκαλιά τους (ειρωνεία) σε όλες... [...] Μέχρι τώρα πού ήταν;; Τώρα συστάθηκε σώμα ειδικό στην Αστυνομίας;» (3).

Η αντιμετώπιση των εγκλημάτων γυναικοκτονίας από τις διωκτικές αρχές αποτελούν ζητήματα μεγάλης σημασίας και καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την επίλυσή τους. Φαίνεται ότι η διαλεύκανση τέτοιων υποθέσεων εξαρτάται τα μέγιστα από την αντιμετώπιση, την εγρήγορση και την άμεση δράση των αρμόδιων διωκτικών αρχών.

«η υπηρεσία διέθεσε όλα τα μέσα που είχε στη διάθεσή της και έμψυχα και άψυχα. Θα το πω δια βεβαιότητας ότι οι συνάδελφοί μου και εγώ έδρασαν με υψηλό αίσθημα ευθύνης και καθήκοντος και διέθεσαν πραγματικά πάρα πολλά ψυχικά αποθέματα, αγνόησαν τις οικογένειές τους, αγνόησαν τα προβλήματά τους εκείνη την περίοδο και συγκεντρώθηκαν στην επίλυση αυτής της συγκεκριμένης υπόθεσης, γιατί

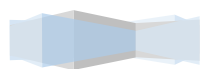
όπως σας είπα, ήταν μια υπόθεση πρωτόγνωρη και για εμάς, αλλά ήταν και μια περίπτωση που έτσι όπως ξετυλιγόταν, ήταν για τον καθένα μας κάτι πάρα πολύ σημαντικό που έπρεπε ανθρώπινα να επιλυθεί και να αποδοθεί δικαιοσύνη. Και πιστεύω ότι αυτά που λέω επιβεβαιώνονται από την έκβαση του αποτελέσματος γιατί ήταν μια υπόθεση η οποία, [...], επιλύθηκε σε μικρό χρονικό διάστημα, δηλαδή κάναμε τα αδύνατα δυνατά» (4).

«[...] ασχολούμαστε με την ίδια ένταση και την ίδια ζέση να το πω, για τη διαλεύκανση των υποθέσεων. Κάποιες φορές είμαστε τυχεροί, μας βοηθάν τα στοιχεία που έχουμε στη διάθεσή μας και οι υποθέσεις λύνονται γρήγορα. Κάποιες άλλες φορές είμαστε λιγότερο τυχεροί και αυτό μας δυσκολεύει και χρειαζόμαστε περισσότερο χρόνο. Κάποιες φορές βρίσκουμε και εμπόδια ενδεχομένως νομικά. Πάντως σε κάθε περίπτωση θεωρώ ότι ειδικότερα σε τέτοιου είδους αδικήματα οι υπηρεσίες, οι διωκτικές αρχές δίνουν πάρα πολύ μεγάλη βάση και κάθε φορά που έχουμε ένα τέτοιο γεγονός, ένα τέτοιο συμβάν, αυτόματα γίνεται πρώτη προτεραιότητα για εμάς η διαλεύκανση τέτοιων υποθέσεων» (5).

3. Συμπεράσματα

Στο παρόν επιστημονικό πόνημα έγινε μια προσπάθεια διερεύνησης της γυναικοκτονίας και των προεκτάσεων αυτής στο ελληνικό γίγνεσθαι. Μετά τη βιβλιογραφική διερεύνηση του φαινομένου και την ανασκόπηση της διεθνούς κατάστασης, προσπελαύνεται το ζήτημα των γυναικοκτονιών στην ελληνική κοινωνία μέσα από τη διεξαγωγή σε βάθος συνεντεύξεων.

Οι συνεντεύξεις αφορούσαν τέσσερις διαφορετικές περιπτώσεις γυναικοκτονίας. Μίλησαν για τρεις από αυτές οι συγγενείς των θυμάτων. Για την τρίτη περίπτωση μίλησε και αξιωματικός του Λιμενικού Σώματος που ηγήθηκε των ερευνών για την εξιχνίαση της υπόθεσης. Για την τέταρτη περίπτωση μίλησε

υπαξιωματικός της Ελληνικής Αστυνομίας που ηγήθηκε των ερευνών για την εξιχνίαση της υπόθεσης.

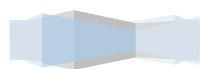
Η ανάλυση των περιπτώσεων έδειξε ότι η πρώτη περίπτωση ήταν οικεία γυναικοκτονία που σημειώθηκε στο πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας, αφού το θύμα δολοφονήθηκε από τον εν διαστάσει σύζυγό της. Όπως προκύπτει από σχετική έρευνα της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας, το ποσοστό οικείων γυναικοκτονιών ανέρχεται στο 35% όλων των δολοφονιών γυναικών σε παγκόσμιο επίπεδο (WHO, 2012).

Η δεύτερη περίπτωση ανήκει στα εγκλήματα τιμής. Πρόκειται για μια γυναικοκτονία με δράστη τον πατέρα της θανούσας που σημειώθηκε 50 χρόνια πριν στην ελληνική περιφέρεια. Η συγκεκριμένη περίπτωση επιβεβαιώνει τη διαχρονικότητα του φαινομένου, αφού οι γυναικοκτονίες δεν είναι εγκλήματα που καταγράφονται μόνο στον 21^ο αιώνα. Ειδικότερα, η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας αναφέρει ότι κάθε χρόνο διαπράττονται περίπου 5.000 εγκλήματα τιμής κυρίως στη Μέση Ανατολή, αλλά και στη Δύση (WHO, 2012).

Η τρίτη περίπτωση αφορούσε ένα χαρακτηριστικό είδος εγκλήματος, αυτό της σεξιστικής γυναικοκτονίας. Πρόκειται για μη οικεία γυναικοκτονία με κίνητρα το μισογνισμό και το σεξισμό. Όπως αναφέρει η Γκασούκα (2013) τα έμφυλα σεξουαλικά στερεότυπα και η τάση των σύγχρονων κοινωνιών να τα αναπαράγουν συνεπικουρούμενες από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης υποδαυλίζουν την έμφυλη ανισότητα και το μισογνισμό. Μάλιστα, στη συγκεκριμένη περίπτωση, το μίσος των δραστών απέναντι στο κορίτσι και ο βίαιος τρόπος θανάτωσης αυτής είναι καταδεικτικά του ολέθρου που επιφέρει η ανισότητα των δύο φύλων (Μηλιώνη, 2020).

Η τέταρτη περίπτωση ήταν επίσης μια οικεία γυναικοκτονία, καθώς δράστης ήταν ο σύντροφος της θανούσας ο οποίος και τη μαχαίρωσε κατά τη διάρκεια διαπληκτισμού τους. Το γεγονός ότι ο θύτης, αλλά και το θύμα ήταν χρήστες ουσιών αποτέλεσε προωθητικό παράγοντα για τη διάπραξη του εγκλήματος καθιστώντας παράλληλα το θύμα πιο εύκολο στόχο.

Στην πρώτη και την τρίτη περίπτωση η γυναικοκτονία συνδεόταν με προηγούμενο βιασμό, γεγονός που επιβεβαιώνει την αλληλουχία της γυναικοκτονίας με την έμφυλη βία της οποίας και τραγική κατάληξη αποτελεί (Γκασούκα, 2020α).

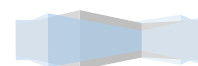

Στη δεύτερη και την τέταρτη περίπτωση δεν αναφέρθηκε κάποια ένδειξη προηγθείσας βίας. Βέβαια, πρόκειται για δύο ιδιαίτερες περιπτώσεις, δηλαδή ένα έγκλημα τιμής και μια γυναικοκτονία ανάμεσα σε ζευγάρι τοξικομανών.

Τα ευρήματα που αντλήθηκαν και από τις τέσσερις υποθέσεις γυναικοκτονιών συγκλίνουν με τη διεθνή βιβλιογραφία επιβεβαιώνοντας το νεαρό της ηλικίας των θυμάτων, αφού όπως προκύπτει από την έκθεση «Η βία κατά των γυναικών και η προσχώρηση της Ε.Ε. στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης» η οποία και δημοσιοποιήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 15 Νοεμβρίου 2017, η έμφυλη βία και ειδικότερα η ενδοοικογενειακή βία καθίσταται για τις Ευρωπαϊκές γυναίκες 15-44 χρόνων η πρώτη αιτία αναπηρίας και θανάτου (European Union, 2017). Πιο αναλυτικά, σε όλες τις περιπτώσεις τα θύματα ήταν νεαρής ηλικίας, 23, 18, 21 και 28 χρόνων αντίστοιχα.

Επίσης, ο χώρος του εγκλήματος και για τις τέσσερις γυναίκες ήταν ένα σπίτι. Το σπίτι της θανούσας για την πρώτη περίπτωση, το πατρικό σπίτι για τη δεύτερη περίπτωση, το σπίτι φίλων για την τρίτη περίπτωση και ένα σπίτι όπου συνευρισκόταν το ζευγάρι ήταν ο χώρος για την τέταρτη περίπτωση. Η συγκεκριμένη διαπίστωση επιβεβαιώνει ακράδαντα ότι το σπίτι, ένας χώρος που κανονικά θα έπρεπε να προσφέρει ασφάλεια, γίνεται για τη γυναίκα τόπος μαρτυρίου και θανάτωσης. Όπως προκύπτει από τα στατιστικά στοιχεία των Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά και το έγκλημα, το σπίτι είναι το πιθανότερο μέρος να δολοφονηθεί μία γυναίκα (UNODC, 2019). Αναλόγως, η Κοντοχρήστου (2020) διαπιστώνει ότι και για τα ελληνικά δεδομένα είναι συνηθέστερο μια γυναικοκτονία να λαμβάνει χώρα σε οικείο περιβάλλον και όχι σε τυχαίο χώρο.

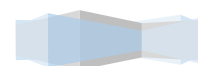
Όπως φάνηκε από την ανάλυση των συνεντεύξεων η γυναικοκτονία συντηρείται διαχρονικά μέσα από βαθιά ριζωμένες πατριαρχικές πεποιθήσεις που γερά προσκολλημένες στον κοινωνικό ιστό καθορίζουν συνειδήσεις και επιβάλλουν στερεότυπες συμπεριφορές αναπαράγοντας την κουλτούρα της βίας εις βάρος της γυναίκας (Γκασούκα, 2013). Παράλληλα, επισημαίνεται η διασύνδεσή της με την έμφυλη βία και τα σεξιστικά στερεότυπα όπως η ζήλεια και η αίσθηση κατοχής και ελέγχου πάνω στο θηλυκό και τη σεξουαλικότητά του (Γκασούκα, 2013). Επίσης, τονίζεται ο ρόλος της κοινής γνώμης στην τέλεση τέτοιων εγκλημάτων. Το πρόταγμα του «τι θα πει ο κόσμος» και το κατά πόσο τα κοινωνικά στερεότυπα επηρεάζουν το

άτομο και τις επιλογές του. Τέλος, στη συντήρηση του φαινομένου, φαίνεται να επιδρά και η χρήση ουσιών.

Η γυναικοκτονία ως φαινόμενο κραταιώνεται στην εποχή μας από διάφορους υποστηρικτικούς παράγοντες. Εμφαντικά προβάλλονται η γονεϊκή ευθύνη, η έλλειψη παιδείας και η αίσθηση ανωτερότητας που προσφέρουν τα χρήματα κάνοντας κάποιους ανθρώπους να λειτουργούν χωρίς να υπολογίζουν το συνάνθρωπο. Συγχρόνως, έντονη αναδεικνύεται η ευθύνη των μέσων ενημέρωσης τα οποία συνήθως παρουσιάζουν μεροληπτικά το θέμα των γυναικοκτονιών και με εμπορικά κυρίως κριτήρια προβάλλοντας ταυτόχρονα σεξιστικά μοτίβα (Μιχαλακέλη, 2020). Από μια τέτοια τακτική των μέσων ενισχύεται και προβάλλει ως αίτιο η γενικότερη απάθεια και αδιαφορία ή απλώς και μόνο ένα επιδερμικό ενδιαφέρον, μια συμπάθεια που εκδηλώνεται από την κοινωνία για το ζήτημα χωρίς ουσιαστική διάθεση για περαιτέρω δράση. Μέσα από τις συνεντεύξεις αναδεικνύεται ακόμη η ευθύνη της Πολιτείας για την ατιμωρησία των δραστών και την ολιγωρία απέναντι στη γυναικοκτονία και ευρύτερα την έμφυλη βία. Οι διεθνείς έρευνες επιβεβαιώνουν ότι η γυναικοκτονία αγνοείται ως εγκληματική πράξη (Corradi, Marcuello-Servos, Boira & Weil, 2016 όπως αναφέρεται στο Kouta et al., 2019) κάτι που σε συνδυασμό με τη μη καταγγελία βίαιων περιστατικών ενδεικτικών μιας επικείμενης γυναικοκτονίας (Γκασούκα, 2020β) μπορεί να θεωρηθεί ως τακτική αγνόησης της γυναικοκτονίας και της σχέσης της με την έμφυλη βία, άρα και ως ολιγωρία της Πολιτείας απέναντι στο ζήτημα.

Ακολούθως, προέκυψαν ευρήματα για τις συνέπειες μιας γυναικοκτονίας. Αν και οι Roa και Cordeiro (2018) αναφέρουν ότι οι συνέπειες μιας γυναικοκτονίας είναι ευρύτερες και αγγίζουν πέραν του οικογενειακού και το κοινωνικό επίπεδο, ομολογουμένως στη συγκεκριμένη πτυχή, τις συνέπειες της γυναικοκτονίας, εντοπίζεται ένα κενό στη βιβλιογραφία καθώς το ζήτημα δεν έχει διερευνηθεί εκτενώς. Ωστόσο, μέσα από την ανάλυση των συνεντεύξεων που αποτέλεσαν το υλικό της εν λόγω έρευνας αναδύονται κάποια αξιολογικά πορίσματα για το ζήτημα. Πόνος, θλίψη, ενοχές, αλλά και πρακτικές δυσκολίες στη μετέπειτα ζωή των γονέων. Οι συνέπειες επεκτείνονται και στα άλλα μέλη της οικογένειας, τα αδέρφια και τα παιδιά των θυμάτων, αλλά και στην ευρύτερη κοινωνία η οποία βιώνει ένα κλίμα ανασφάλειας και καχυποψίας.

Τέλος, για τον περιορισμό του φαινομένου τονίζεται η αναγκαιότητα αυστηροποίησης των ποινών και κυρίως η ουσιαστική και όχι φαινομενική έκτιση αυτών. Οι εκπρόσωποι των διωκτικών αρχών επιμένουν στο ότι η ελληνική νομοθεσία είναι ικανοποιητική, αλλά αυτό που απαιτείται είναι γνώση αυτής και σωστή εφαρμογή της. Η γνώση κυρίως για το προσωπικό των διωκτικών αρχών θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσα από σχετικά επιμορφωτικά προγράμματα και ανάλογες δράσεις. Παράλληλα με τα παραπάνω αναφέρεται η ανάγκη κοινωνικής δράσης, έμπρακτης κινητοποίησης απέναντι στο έγκλημα και ανάδειξη της γυναικοκτονίας ως ιδιαίτερο φαινόμενο. Κατά τη Μηλιώνη (2020) η γυναικοκτονία θα περιοριστεί μόνο με την ανάλυση των παραγόντων που τη συντηρούν, ενώ ένα μεγάλο βήμα στην άμβλυση του φαινομένου θα αποτελέσει ο νομικός προσδιορισμός της γυναικοκτονίας ως ξεχωριστό έγκλημα, πράξη που θα καταστήσει ευκολότερη και την αποτύπωση/καταγραφή τέτοιων συμβάντων. Οι λέξεις προσδιορίζουν τη σκέψη. Συνεπώς, αν η γυναικοκτονία οριστεί λεκτικά και χρησιμοποιείται ως αποδεκτή λέξη, τότε θα κατανοηθεί και ως έννοια, τότε θα ειπωθεί πολυδιάστατα και θα μπορέσει να περιοριστεί.

Από την προηγηθείσα ερευνητική προσπάθεια αναδύθηκαν αρκετά ζητήματα πάνω στα οποία θα μπορούσαν να διεξαχθούν περαιτέρω έρευνες. Ειδικότερα, αντικείμενο μελέτης θα μπορούσαν να αποτελέσουν οι συνέπειες της γυναικοκτονίας, καθώς και οι απόψεις των διωκτικών, των δικαστικών αρχών, αλλά και της ευρύτερης κοινής γνώμης για το θέμα της γυναικοκτονίας. Επίσης, αντικείμενο έρευνας θα μπορούσε να αποτελέσει η περίπτωση κατά την οποία ο δράστης είναι οικείο πρόσωπο και οι παρενέργειες που αυτό μπορεί να προκαλέσει στα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας. Στόχος τέτοιων ερευνών θα ήταν η επιμέρους αναδίφηση και διαφώτιση του φαινομένου και άρα η πληρέστερη κατανόησης αυτού, γεγονός απαραίτητο για την αναχαίτισή του.

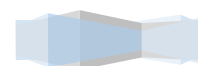

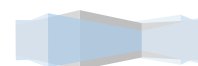
Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

- Ackerly, B., True, J. (2008). Reflexivity in Practice: Power and Ethics in Feminist Research on International Relations, *International Studies Review*, 10(4), 693–707, Doi: <https://doi.org/10.1111/j.1468-2486.2008.00826.x>
- Ashraf, S., Abrar-ul-Haq, M., & Ashraf, S. (2017). Domestic violence against women: Empirical evidence from Pakistan. *Pertanika Journal of Social Sciences & Humanities*, 25(3), 1401-1418. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: https://www.researchgate.net/publication/317951368_Domestic_Violence_Against_Women_Empirical_Evidence_from_Pakistan
- Bargad, A., & Hyde, J. S. (1991). Women's studies: A study of feminist identity development in women. *Psychology of women quarterly*, 15(2), 181-201., Doi: <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1991.tb00791.x>
- Bird, M., Hammersley, M., Gomm, R., & Woods, P. (1999). *Εκπαιδευτική Έρευνα στην Πράξη, Εγχειρίδιο Μελέτης*, (μτφ. Ε. Φράγκου). Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
- Bjerke, N. T. (2010). When My Eyes Bring Pain to My Soul, and Vice Versa: Facing Preconceptions in Email and Face-to-Face Interviews. *Qualitative Health Research* 20(12), 1717–1724, Doi: [10.1177/1049732310375967](https://doi.org/10.1177/1049732310375967)
- Brayton, J., Ollivier, M. & Robbins, W., (2020). Introduction to Feminist Research, *Policy, Action, Research List – PAR-L*. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://www2.unb.ca/parl/research.htm>.
- Hanna, P. (2012). Using internet technologies (such as Skype) as a research medium: A research note. *Qualitative Research* 12(2), 239-242. Doi: [10.1177/1468794111426607](https://doi.org/10.1177/1468794111426607)
- Heise, L., Ellsberg, M., & Gottmoeller, M. (2002). A global overview of gender-based violence. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 78, 5-14. Doi: [https://doi.org/10.1016/S0020-7292\(02\)00038-3](https://doi.org/10.1016/S0020-7292(02)00038-3)
- Hernández, D., (2018). Femicide in the Americas. *NACCS Annual Conference Proceedings*. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://scholarworks.sjsu.edu/naccs/2018/Proceedings/8>
- Hesse-Biber, S. N. (2008). Feminist research. *The SAGE encyclopedia of qualitative research methods*, California: Sage publications, Inc, 339-340. Doi: [10.4135/9781483384740.n4](https://doi.org/10.4135/9781483384740.n4)
- Hyde, J. S. (2014). Gender similarities and differences. *Annual review of psychology*, 65, 373-398. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://www.annualreviews.org/doi/abs/10.1146/annurev-psych-010213-115057>
- IM IS, AWOM. (n.d.). *When the Victim is a Woman*. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: https://www.peacewomen.org/system/files/global_study_submissions/GBAV20_11_CH4_rev.pdf
- Gillis, S. & Munford, R., (2003). Introduction: Harvesting our Strengths: Third Wave Feminism and Women's Studies, *Journal of International Women's Studies*,

- 4(2), 1-6. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://vc.bridgew.edu/jiws/vol4/iss2/1>
- Gimenez, M. E. (2001). Marxism, and class, gender, and race: Rethinking the trilogy. *Race, Gender & Class*, 8(2), 23-33. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://www.jstor.org/stable/41674970>
- Kouta, C., Kofou, E., & Zorba, A. (2019). Femicide in Greek-Cypriot and Turkish-Cypriot communities in Cyprus: A pilot study. *Women's Studies International Forum*, 77. Doi: <https://doi.org/10.1016/j.wsif.2019.102294>
- Kouta, C., Rousou, E., Freysteinsdóttir, F. J., Boira, S. & Naudi, M., (2017). Gender and socio-cultural perspectives through femicide case studies. *J Community Med Health Care*, 2(2). Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: https://zaguan.unizar.es/record/76982/files/texto_completo.pdf
- Lindsey, L. (2015). *Gender Roles A Sociological Perspective*, 6th Edition, Routledge. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://digtext.com/sample/PoliticsSociology/PS101-200/PS161/sample%EF%BC%8DGender%20Roles%3B%20A%20Sociological%20Perspective%206th%20E.pdf>.
- Martin, P.Y, Gender As Social Institution, *Social Forces*, 82(4), 1249–1273. Doi: <https://doi.org/10.1353/sof.2004.0081>
- McCoyd, J. & Kerson, T. S. (2006). Conducting Intensive Interviews Using Email: A Serendipitous Comparative Opportunity. *Qualitative Social Work* 5(3), 389-406. Doi: [10.1177/1473325006067367](https://doi.org/10.1177/1473325006067367)
- Morrison, A., Ellsberg, M., & Bott, S. (2007). Addressing gender-based violence: a critical review of interventions. *The World Bank Research Observer*, 22(1), 25-51. Doi: <https://doi.org/10.1093/wbro/lkm003>
- Nielsen, J. M. (Ed.), (2019). *Feminist research methods: Exemplary readings in the social sciences*. Routledge. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: https://books.google.gr/books?id=HUyfdwAAQBAJ&lpg=PT8&ots=xvA_ckZbB0&dq=characteristics%20of%20the%20feminist%20research&lr&hl=el&pg=PT8#v=onepage&q=characteristics%20of%20the%20feminist%20research&f=false
- Queirós, A., Faria, D., & Almeida, F. (2017). Strengths and limitations of qualitative and quantitative research methods. *European Journal of Education Studies*, 3(9), 369-387. Doi: [10.5281/zenodo.887089](https://doi.org/10.5281/zenodo.887089)
- Rampton, M., (2015). *Four waves of feminism*, Pacific University Oregon. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://www.pacificu.edu/about/media/four-waves-feminism>.
- Renzetti, C. M. (2018). Feminist perspectives. *Routledge handbook of critical criminology*, 74-82. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://xyonline.net/sites/xyonline.net/files/2019-12/Renzetti,%20Feminist%20Perspectives.pdf>
- Roa, M. C., & Cordeiro, R. C. (2018). Risk factors for femicide. *The Campbell Collaboration*. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση:

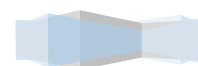

https://www.campbellcollaboration.org/media/k2/attachments/SWCG_Roa_Titl e.pdf

- Royal, K. (2019). *'It's like wallpaper': Victim-blaming, sexual violence and the media*. Doctoral dissertation, Durham University. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <http://etheses.dur.ac.uk/13118/>
- Russell, E. H., (2008). Femicide: Politicizing the killing of females. *Strengthening Understanding of Femicide*, 27. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://www.cpcjalliance.org/wp-content/uploads/2014/08/10k.-FemicideReport.pdf#page=36>
- Russo, N. F. & Pirlott, A. (2006). Gender-based violence: concepts, methods, and findings, *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1087: 178–205. Doi: 10.1196/annals.1385.024
- Shields, S., (2016). X. Functionalism, Darwinism, and Intersectionality: Using an Intersectional Perspective to Reveal the Appropriation of Science to Support the Status Quo, *Feminism & Psychology*, 26(3). Doi: <https://doi.org/10.1177/0959353516655371>
- Swemmer, S., (2019). Femicide and the Continuum of Gender Based Violence. In: Leal Filho W., Azul A., Brandli L., Özuyar P., Wall T. (eds) *Gender Equality, Encyclopedia of the UN Sustainable Development Goals*, Springer, Cham. Doi: https://doi.org/10.1007/978-3-319-70060-1_44-1.
- UN Women, (2012). *Handbook for National Action Plans on Violence Against Women*, New York: UN Women. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://www.un.org/womenwatch/daw/vaw/handbook-for-nap-on-vaw.pdf>.
- Weil, S., Corradi, C., & Naudi, M. (2018). *Femicide across Europe: Theory, research and prevention*. Bristol: Policy Press. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: Doi: 10.1332/9781447347163
- World Health Organization, (2012). *Understanding and addressing violence against women*. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77421/WHO_RHR_12.38_eng.pdf.

Ελληνόγλωσσα

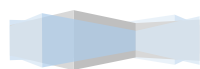
- Αβδελά, Ε. (2003). Η Ιστορία του Φύλου στην Ελλάδα; Από τη διαταραχή στην ενσωμάτωση. *Πρακτικά συνεδρίου «Το φύλο: Ένας πρώτος ελληνικός απολογισμός»*. Πανεπιστήμιο Αιγαίου – Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ιστορίας, ΠΜΣ «Γυναίκες και φύλα: Ανθρωπολογικές και ιστορικές προσεγγίσεις», Μυτιλήνη 11 και 12 Οκτωβρίου 2003. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: http://www1.aegean.gr/gender-postgraduate/Documents/Praktika_Synedriou/%CE%9A%CE%B5%CE%AF%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%BF%20%CE%91%CE%B2%CE%B4%CE%B5%CE%BB%CE%AC.pdf
- Αβδελά, Ε., (2006). «Το φύλο στην ιστοριογραφία. Ένα δύο πράγματα που ξέρω γι' αυτό», *Σύγχρονα Θέματα* 94, 38-42. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη

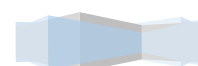
διεύθυνση:

<https://www.researchgate.net/publication/318921651> *To phylo sten istoriographia Ena dyo pragmata pou xero gi%27auto Synchrona Themata 94 2006 38-42*

- Αρτινοπούλου, Β. (2020). Γυναικοκτονίες: Εννοιολογικά και μεθοδολογικά ζητήματα. Στο Γ. Πετράκη (επιμ.), *Γυναικοκτονίες. Διαπιστώσεις, ερωτήματα και ερωτηματικά*. Αθήνα: Gutenberg
- Βαγενά, Σ. (2020). Ποιος είναι ο ρόλος λοιπόν της ελληνικής αστυνομίας στο θέμα των γυναικοκτονιών; Στο Γ. Πετράκη (επιμ.), *Γυναικοκτονίες. Διαπιστώσεις, ερωτήματα και ερωτηματικά*. Αθήνα: Gutenberg
- Βουγιούκα, Α. (2020). Γυναικοκτονίες: Διεθνής εμπειρία, πολιτικές διαστάσεις και ο μετασχηματισμός της σιωπής σε λόγο και δράση. Στο Γ. Πετράκη (επιμ.), *Γυναικοκτονίες. Διαπιστώσεις, ερωτήματα και ερωτηματικά*. Αθήνα: Gutenberg
- Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, (2017). *Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων 2016-2020*. Αθήνα: Υπουργείο Εσωτερικών. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/ESDIF.pdf>.
- Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, (2018). *Οδηγός Συμβουλευτικής για τη Βία. Δεν είσαι η μόνη, δεν είσαι μόνη*. Αθήνα: Υπουργείο Εσωτερικών. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2018/07/%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82-%CE%A3%CF%85%CE%BC%CE%B2%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%B7-%CE%92%CE%99%CE%91.pdf>
- Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων – ΓΓΔΟΠΦ (2019α). *23^ο Ενημερωτικό Σημείωμα για την Έμφυλη βία*. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2019/11/%CE%A0%CE%B1%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B7%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%B9%CE%BF-%CE%93%CE%93%CE%9F%CE%A0%CE%99%CE%A6-23o-%CE%95%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CF%81%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%A3%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%AF%CF%89%CE%BC%CE%B1-%CE%95%CC%81%CE%BC%CF%86%CF%85%CE%BB%CE%B7-%CE%B9%CC%81%CE%B1.pdf>
- Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων – ΓΓΔΟΠΦ, (2019β). *27^ο Ενημερωτικό Σημείωμα για την Έμφυλη βία*. Ανακτήθηκε στις 20/01/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2021/01/27%CE%BF-%CE%95%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CF%81%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%A3%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CE%AF%CF%89%CE%BC%CE%B1-%CE%88%CE%BC%CF%86%CF%85%CE%BB%CE%B7-%CE%92%CE%AF%CE%B1.pdf>

- Γκασούκα, Μ. (1999). *Κείμενα για την Αριστερά και το Φύλο*. Αθήνα: Ατραπός.
- Γκασούκα, Μ. (2013). *Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις του Φύλου. Ζητήματα Εξουσίας και Ιεραρχίας*. Γ' έκδ. Αθήνα: Διάδραση
- Γκασούκα, Μ. (2020α). *Όταν ο πολιτισμός υποχωρεί: σκέψεις γύρω από το φαινόμενο της γυναικοκτονίας*. Διάλεξη που ανακοινώθηκε στην ημερίδα «Η βία κατά των Γυναικών: Πρακτικές πρόληψης και αντιμετώπισης στην εποχή της πανδημίας» του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης (ΙΝ.ΕΠ.) του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.) (25/11/2020).
- Γκασούκα, Μ. (2020β). *Παλιά Ιστορία σε σύγχρονα πλαίσια: Θηλυκοκτονία/Γυναικοκτονία*. Στο Γ. Πετράκη (επιμ.), *Γυναικοκτονίες. Διαπιστώσεις, ερωτήματα και ερωτηματικά*. Αθήνα: Gutenberg
- Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/5826>
- Κουρουτσίδου, Μ. & Γκασούκα, Μ., (2021). *Όψεις Φύλου και Διακρίσεων*, Αθήνα: Γκόνης.
- Κυριαζή, Ν. (1998). *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και τεχνικών*. Αθήνα: Ελληνικές Επιστημονικές Εκδόσεις.
- Μηλιώνη, Φ. (2020). *Γυναικοκτονία: Εγκληματολογικές και Νομικές διαστάσεις*. Στο Γ. Πετράκη (επιμ.), *Γυναικοκτονίες. Διαπιστώσεις, ερωτήματα και ερωτηματικά*. Αθήνα: Gutenberg
- Μιχαλακέλη, Α. (2020). *Η γυναικοκτονία στο δημόσιο λόγο και τη δημόσια σφαίρα*. Στο Γ. Πετράκη (επιμ.), *Γυναικοκτονίες. Διαπιστώσεις, ερωτήματα και ερωτηματικά*. Αθήνα: Gutenberg
- Παντελίδου-Μαλouta, Μ., (2017). Πρόλογος: Κοινωνικά κινήματα και Κοινωνικές Επιστήμες. *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*. 8(1). 10.12681/hpsa.15237. Doi: [10.12681/hpsa.15237](https://doi.org/10.12681/hpsa.15237)
- Παρασκευοπούλου-Κόλλια, Ε. Α. (2008). Μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες και συνεντεύξεις. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 4(1), 72-81. Doi: <https://doi.org/10.12681/jode.9726>
- Παρασκευοπούλου-Κόλλια, Ε. Α. (2019). Μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας: συνεντεύξεις και συνεντεύξεις μέσω διαδικτύου. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 15(2), 24-37, Doi: <https://doi.org/10.12681/jode.20634>
- Πετράκη, Γ. (2020). *Οι Γυναικοκτονίες είναι αόρατοι φόνοι*. Στο Γ. Πετράκη (επιμ.), *Γυναικοκτονίες. Διαπιστώσεις, ερωτήματα και ερωτηματικά*. Αθήνα: Gutenberg
- SOLWODI, (2019). *Η έμφυλη βία κατά γυναικών προσφύγων και αιτουσών άσυλο – Εκπαιδευτικό εργαλείο*. Boppard: SOLWODI – Solidarity with women in distress. Ανακτήθηκε στις 8/1/2021 από τη διεύθυνση: https://www.gcr.gr/media/k2/attachments/training_manual_ccm-gbv_el.pdf
- Τσιώλης, Γ. (2014). *Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην ποιοτική κοινωνική έρευνα*. Αθήνα: Κριτική.

Τσουνη, Α. (2020). Παρατηρητήριο για τις γυναικοκτονίες: κρισιμότητα, ανάλυση στοιχείων και προτάσεις. Στο Γ. Πετράκη (επιμ.), *Γυναικοκτονίες. Διαπιστώσεις, ερωτήματα και ερωτηματικά*. Αθήνα: Gutenberg

Διαδίκτυο

Βουλή TV, (2019). *Γυναικοκτονία - Θηλυκοκτονία ή ο φόνος του αναλώσιμου θηλυκού*. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.youtube.com/watch?v=sNOG3yQjN8w>

Broom, D., (2020). *As the UK publishes its first census of women killed by men, here's a global look at the problem*. WorldEconomicForum. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.weforum.org/agenda/2020/11/violence-against-women-femicide-census/>

Canadian Femicide Observatory for Justice and Accountability, (2020). *The history of the term 'femicide'*. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.femicideincanada.ca/about/history>

CNNNewsroom, (2019, Απρίλιος 25). Κύπρος serialkiller: Ομολόγησε επτά δολοφονίες ο «Ορέστης». *CNNGreece, 25.04.2019*. Ανακτήθηκε στις 30/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.cnn.gr/kosmos/story/174413/kypros-serial-killer-omologise-epta-dolofonies-o-orestis>

Δημόπουλος, Π. (2019). *Έτσι ομολόγησε τα εγκλήματά του ο Νίκος Μεταξάς (βίντεο)*. Ανακτήθηκε στις 30/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.philenews.com/koinonia/eidiseis/article/732359>

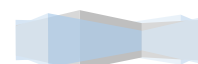
Efsyn.gr, (2019, Ιούνιος 24). Επτά φορές ισόβια στον κατά συρροήν δολοφόνο της Κύπρου. *Η εφημερίδα των συντακτών, 24.06.2019*. Ανακτήθηκε στις 30/1/2021 από τη διεύθυνση: https://www.efsyn.gr/kosmos/eyropi/200932_epta-fores-isobia-ston-kata-syrroin-dolofono-tis-kyproy

Enikos.gr, (2020, Ιανουάριος 3). Βίλια: Νέα στοιχεία για τη δολοφονία της 38χρονης Κινέζας – Στο "μικροσκόπιο» οι επισκέψεις της σε καζίνο. *Enikos.gr, 03.01.2021*. Ανακτήθηκε στις 12/01/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.enikos.gr/society/757472/vilia-nea-stoicheia-gia-ti-dolofonia-tis-38chronis-kinezas-sto-mi>

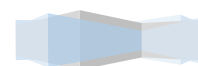
EPT Βόλος, (2020). *Μαρία Γκασούκα: Η σιωπή είναι συννεογή, όταν πρόκειται για βία κατά των γυναικών*. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://volos.ert.gr/blog/2020/08/21/maria-gkasoyka-i-siopi-einai-synenochi-otan-prokeitai-gia-via-kata-ton-gynaikon/>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017). *Η Ε.Ε. και ο Ο.Η.Ε. ενώνουν τις δυνάμεις τους για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών*. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/IP_17_3306

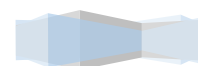
European Institute for Gender Equality – EIGE, (2020a). *What is gender-based violence?* Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://eige.europa.eu/gender-based-violence/what-is-gender-based-violence>

- European Institute for Gender Equality - EIGE (2020b). *GenderEqualityIndex*. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2020/domain/violence>
- European Union, (2017). *Violence against women and the EU accession to the Istanbul Convention*. Ανακτήθηκε στις 17/3/2021 από τη διεύθυνση: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596815/IPOL_STU\(2017\)596815_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/596815/IPOL_STU(2017)596815_EN.pdf)
- European Union Agency for Fundamental Rights, (2012). *Physical and/or sexual violence by a partner or a non-partner since the age of 15**. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/survey-data-explorer-violence-against-women-survey>
- Κάνιστρας, Η., (2020, Ιούλιος 24). Εξιχνιάστηκε η δολοφονία 57χρονης στα Φιλιατρά. Συνελήφθη 34χρονος αλλοδαπός. *Αθηναϊκό - Μακεδονικό πρακτορείο ειδήσεων*, 24.07.2020. Ανακτήθηκε στις 12/01/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.amna.gr/home/videos/476234/-Exichniastike-i-dolofonia-57chronis-sta-Filiatra-Sunelifthi-34chronos-allodapos>
- Κοντοχρήστου, Α., (2020). *Ένα πρώτο σχόλιο για τη Γυναικοκτονία στην Ελλάδα. Ανάλυση δεδομένων και εξαγωγή πρώτων συμπερασμάτων*. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://www.aegean.gr/sites/default/files/static/20/07/ellada-gynaikoktonia.pdf>.
- Μάνδρου, Ι., (2020, Μάιος 13). Δίκη Τοπαλούδη: Ενοχή των δύο κατηγορουμένων ζήτησε η εισαγγελέας. *Η καθημερινή*, 13.05.2020. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://www.kathimerini.gr/society/1078034/diki-topaloydi-enochi-ton-dyo-katigoroymenon-zitise-i-eisaggeleas/>
- MacDonald, C. (2012). Understanding participatory action research: A qualitative research methodology option. *The Canadian Journal of Action Research*, 13(2), 34-50. Doi: <https://doi.org/10.33524/cjar.v13i2.37>
- Newsroom, (2020α, Οκτώβριος 29). Τραγωδία στη Δράμα: Έπνιξε τη μητέρα του με μαξιλάρι έπειτα από τσακωμό. *Το Έθνος*, 29.10.2020, Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://www.ethnos.gr/ellada/130684-tragodia-sti-drama-epnixte-ti-mitera-toy-me-maxilari-epeita-apo-tsakomo>
- Newsroom, (2020β, Νοέμβριος 23). Άγριο έγκλημα στη Μάνη: 44χρονος σκότωσε τη σύζυγό του. *Η καθημερινή*, 23.11.2020. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://www.kathimerini.gr/society/561169441/agrio-egklima-sti-mani-44chronos-skotose-tin-syzygo-toy/>
- Newsroomiefimerida, (2020, Μάιος 15). Υπόθεση Τοπαλούδη: Η αγόρευση της εισαγγελέως που συγκλόνησε «θα αποδοθεί δικαιοσύνη ο κόσμος να χαλάσει». *Iefimerida*, 15.05.2020. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://www.iefimerida.gr/ellada/ypothesi-eleni-topaloydi-i-agoreysi-tis-eisaggeleos>
- Πρώτο θέμα (2020, Οκτώβριος 27). Ηράκλειο: «Τι έκανες ρε Μάνο» - Η κραυγή της αδερφής του 51χρονου μητροκτόνου. *Πρώτο θέμα*, 27.10.2020. Ανακτήθηκε στις 12/01/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.protothema.gr/greece/article/1059127/irakleio-ti-ekanes-re-mano-i-kraugi-tis-aderfis-tou-51hronou-mitroktionou/>

- Pasquali, M. (2021). *Femicide in Latin America – statics and facts*. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.statista.com/topics/6437/femicide-in-latin-america/>
- Sexharassmap, (2019). *Οι γυναικοκτονίες στην Ελλάδα - Δεδομένα και Αφηγήσεις στα Media το 2019*. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://sexharassmap.espivblogs.net/2019/11/25/femicides-2019/>
- Statista Research Department, (2020a). Number of women murdered by men in the U.S. by state 2018. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.statista.com/statistics/327462/women-murdered-by-men-united-states/>
- Statista Research Department, (2020b). Homicide in Latin America and the Caribbean - Statistics & Facts. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.statista.com/topics/5388/homicide-in-latin-america-and-caribbean/>
- Statista Research Department, (2020c). *Attitude to acceptability of violence against women India 2018 by social norms*. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.statista.com/statistics/1127335/india-attitude-to-acceptability-of-violence-against-women-by-social-norms>,
- Συμβούλιο της Ευρώπης, (2011). *Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας*. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://eody.gov.gr/wp-content/uploads/2019/12/symvasi-emfili-via.pdf>
- ΤοΒήμαTeam, (2021α, Ιανουάριος 18). Δολοφονία στα Χανιά: Η τελευταία ανάρτηση της 54χρονης μητέρας-Πού στρέφονται οι έρευνες των Αρχών. *Το Βήμα*, 18.01.2021. Ανακτήθηκε στις 22/01/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.tovima.gr/2021/01/18/society/dolofonia-sta-xania-i-teleytai-a-anartisi-tis-54xronis-miteras-pou-strefontai-oi-ereynes-ton-archon/>
- ΤοΒήμαTeam (2021β, Απρίλιος 13). Μακρινίτσα: Προκαταρκτική έρευνα για το διπλό φονικό. *Το Βήμα*, 13.04.2021. Ανακτήθηκε στις 13/4/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.tovima.gr/2021/04/13/society/makrinitsa-prokatartiki-ereyna-gia-to-diplo-egklima>
- ΤοΒήμαTeam (2021γ, Ιούνιος, 19). Το θέατρο των 37 ημερών από το στυγερό δολοφόνο της Καρολάιν-Πώς έχτιζε το προφίλ του συντετριμμένου συζύγου: Μετά από 37 μέρες «θεάτρου», ο 32χρονος πιλότος «έπασε», ομολομώντας το έγκλημα. *Το Βήμα*, 19.06.2021. Ανακτήθηκε στις 19/6/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.tovima.gr/2021/06/19/society/to-theatro-ton-37-imeron-aro-ton-stygero-dolofono-tis-karolain-pos-extize-to-profil-tou-syntetrimmenou-syzygou/>
- ΤοΒήμαTeam, (2020, Οκτώβριος 12). Έγκλημα στο Λουτράκι: Πώς ο δολοφόνος αφνιδίασε τα θύματά του. *Το Βήμα*, 12.10.2020. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://www.tovima.gr/2020/10/12/society/egklima-sto-loutraki-pos-o-drastis-aifnidiase-ta-thymata-tou/>
- ΤαΝέαTeam, (2020, Νοέμβριος 5). Καλλιθέα: 53χρονος σκότωσε τη γυναίκα του και είπε ότι ήταν ατύχημα. *Τα Νέα*, 05.11.2020. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://www.tanea.gr/2020/11/05/greece/kallithea-53xronos-skotose-ti-gynaika-tou-kai-eipe-oti-itan-atyxima/>

United Nations (2019). *Global study on homicide 2019*. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/global-study-on-homicide.html>

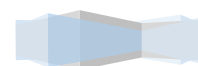
United Nations, (2020). *Ending violence against women and girls*. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/ending-violence-against-women-and-girls/>

UN Women, Arab Rates, (2020). *Facts and Figures: Ending Violence against Women and Girls*. Ανακτήθηκε στις 12/12/2020 από τη διεύθυνση: <https://arabstates.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures>.

UN Women, (1995). *Beijing Declaration and Platform for Action. Beijing +5 Political Declaration and Outcome*, United Nations. Ανακτήθηκε στις 12/04/2020 από τη διεύθυνση: https://www.un.org/en/events/pastevents/pdfs/Beijing_Declaration_and_Platform_for_Action.pdf

UN Women, (2020). *Urgent action needed to end pandemic of femicide and violence against women, says UN expert*. Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.unwomen.org/en/news/stories/2020/11/statement-dubravka-simonovic-special-rapporteur-on-violence-against-women>

XEN Ελλάδαος, (2019). Η συνέντευξη της κ. Γκασούκα στη XEN Ελλάδαος για τις γυναικοκτονίες, Ανακτήθηκε στις 6/1/2021 από τη διεύθυνση: <https://www.xen.gr/2019/06/06/%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%AD%CE%BD%CF%84%CE%B5%CF%85%CE%BE%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BA-%CE%B3%CE%BA%CE%B1%CF%83%CE%BF%CF%8D%CE%BA%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B7/>

Παράρτημα Α – Πρωτόκολλο συνέντευξης

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Τίτλος Έρευνας: «Οι γυναικοκτονίες στην Ελλάδα 2015-2020. Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.»

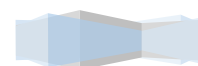
Σας ευχαριστώ θερμά που δεχτήκατε να συμμετάσχετε στην έρευνα που πραγματοποιώ για την αποπεράτωση της διπλωματικής εργασίας μου στο πλαίσιο μεταπτυχιακού προγράμματος «Νέες Μορφές Εκπαίδευσης και Μάθησης» του τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο Αιγαίου υπό την επίβλεψη της κυρίας Γκασούκα Μαρίας, Ομότιμης Καθηγήτριας Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Σκοπός της παρούσης έρευνας είναι να εστιάσει στο διαχρονικό φαινόμενο των σκόπιμων δολοφονιών γυναικών-κοριτσιών με σεξιστικά κίνητρα και να το αναδείξει ως ευρύτερη απειλή για τη σύγχρονη κοινωνία. Παράλληλα, στοχεύει στο να προσδιορίσει τις αντιλήψεις για το φαινόμενο και να καταδείξει την αναγκαιότητα ουσιαστικών δράσεων για την πρόληψη και αποσόβησή του.

Η έρευνα θα διεξαχθεί με προσωπικές εις βάθος συνεντεύξεις οι οποίες και θα μαγνητοσκοπηθούν για να εξασφαλισθεί η πιστή αναπαραγωγή των διαλόγων. Η διάρκεια των συνεντεύξεων θα είναι γύρω στα 30-45 λεπτά, ενώ οι απαντήσεις των συνεντευξιζόμενων θα αναλυθούν εκ των υστέρων προκειμένου να δώσουν απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα της εργασίας.

Θα ήθελα εξ αρχής να σας διαβεβαιώσω ότι η διαδικασία είναι ανώνυμη, εμπιστευτική και εθελοντική. Καθιστώ σαφές ότι μπορείτε να ζητήσετε διακοπή της συνέντευξης στο σημείο όπου δεν αισθάνεστε άνετα, ενώ σας διευκρινίζω ότι ακόμη κι αν αρχικά καταγραφούν κάποιες απόψεις σας για τις οποίες στη συνέχεια μετανιώσετε που ειπώθηκαν, μπορείτε να ζητήσετε να μη συμπεριληφθούν στην επιστημονική εργασία.

Επισημαίνω ότι οι πληροφορίες που θα προκύψουν από τη συνέντευξη-συζήτησή μας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τους επιστημονικούς σκοπούς της εν λόγω έρευνας.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗΣ

(υπογράφεται από τον συνεντευξιζόμενο)

Βάσει των όσων αναφέρονται στο ανωτέρω Πρωτόκολλο συνέντευξης, βεβαιώνω ότι ενημερώθηκα από την Στέλλα-Μαρίνα Κακαρούνα για τους τρόπους υλοποίησης της συνέντευξης, έχω κατανοήσει τους σκοπούς της εν λόγω έρευνας και αποδέχομαι να συμμετάσχω αβίαστα και εθελοντικά σε αυτή.

Όνομα συνεντευξιζόμενου

Υπογραφή

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συνεργασία!

Η ερευνήτρια

Στέλλα-Μαρίνα Κακαρούνα

Απρίλιος, 2021

Παράρτημα Β – Συνεντεύξεις

Πρώτη απομαγνητοφωνημένη συνέντευξη

Ερευν. = Η υποφαινόμενη ερευνήτρια

Υπ.1. = Ο πατέρας της 23χρονης Ερ. που δολοφονήθηκε από τον πρώην σύζυγό της

Ερευν. Κύριε ..... καλημέρα! Σας ευχαριστώ πάρα πολύ που δεχτήκατε να μας μιλήσετε. Η υπόθεση αφορά το χαμό της κόρης σας, της Ερ. Θα μας πείτε βέβαια εσείς περισσότερα για την υπόθεση αυτή. Εγώ ως ακροάτρια και τηλεθεάτρια της υπόθεσης από τα μέσα έχω να πω ότι ήταν μια πολύ συγκλονιστική υπόθεση για όλη τη χώρα. Θα ήθελα λοιπόν, αρχικά να μου πείτε κάποια πράγματα για την κόρη σας, με ποιο τρόπο ανατράφηκε, ποιο ήταν το επίπεδο σπουδών της και σε ποια ηλικία δολοφονήθηκε.

Υπ.1. Η ανατροφή της όσον αφορά ...εγώ ταξίδευα, ήμουν ναυτικός και τώρα είμαι συνταξιούχος. Ήταν καλή, δε θα έλεγα...καταρχήν είχε έναν αδερφό, μεγαλώνανε μαζί. Προβλήματα δεν είχε, οικονομικά προβλήματα δεν είχαμε γιατί είχαμε χρήματα ούτως ώστε να μπορεί να ζήσει άνετα, να πάει στα φροντιστήρια, πήρε το Lower, δεν πρόλαβε να πάρει το Proficiency γιατί, όταν συνέβη αυτό, περίμενε την ημερομηνία για να δώσει εξετάσεις για να πάρει το πτυχίο αγγλικών. Νομίζω ότι είχε ανατραφεί καλά. Εγώ βέβαια, ήμουν σχεδόν απών, δε μπορώ να πω ότι ήμουν δίπλα, παρολ' αυτά όταν ερχόμουν ήταν ευγενική απέναντί μου, με αγαπούσε, την αγαπούσα. Ο κόσμος δεν είχε παράπονο. «Α κόρη σου είναι, είναι πολύ καλή, να τη χαίρεσαι». Ο καλός άνθρωπος φαίνεται, δεν είναι, ούτε θέλω να αποκρύψω κάτι. Αυτό όσον αφορά τη συμπεριφορά της. Πήγε στη Θεσσαλονίκη και σπούδασε βρεφονηπιοκόμος γιατί αγαπούσε τα παιδιά. Τελείωσε, πήρε το χαρτί της, ήρθε στη ..... όπου ζούσαμε, είχε ένα φίλο, αυτόν τον ίδιο...τον φονιά θα τον πω γιατί είναι καταδικασμένος ούτως ή άλλως. Έμεινε έγκυος. Νοικιάσανε ένα σπίτι σ' ένα χωριουδάκι έξω από τη ..... που ήταν αυτός ο άνθρωπος και μένανε εκεί. Έκανε το παιδάκι της, στο μεταξύ βγήκα κι εγώ στη σύνταξη, είχα άλλο σπίτι στη ..... και έμενα κι ερχόταν, καθόταν, αλλά τον τελευταίο καιρό δεν την έβλεπα και καλά, αλλά δεν ήθελα και να πω ότι κάτι συμβαίνει και τα λοιπά, ξέρετε..

Ερευν. Ναι, καταλαβαίνω. Και σε ποια ηλικία δολοφονήθηκε η Ερ.;

Υπ.1. Όταν γύρισε (από τη Θεσσαλονίκη), βρήκε μια δουλειά σε ένα βρεφονηπιακό σταθμό. Από τις 6 το πρωί που ξύπναγε από το χωριουδάκι αυτό γιατί θέλεις και 20 λεπτά να κατέβεις, ήταν μαζί της και το παιδί της, αλλά σε άλλη τάξη. Δεν επιτρέπεται να το έχει εκείνη η ίδια. Πήγαινε στο βρεφονηπιακό σταθμό. Μετά πήγαινε σε μια καφετέρια από τις 4 το απόγευμα μέχρι τις 12 κι άφηνε μια σ'εμένα το παιδί, μια στον πάτερα του, περισσότερο στον πατέρα του και δύο φορές την εβδομάδα έκανε μάθημα σε παιδιά δημοτικού. Κάποια στιγμή της νοίκιασα ένα σπίτι κοντά στο δικό μου σπίτι και κάναμε τη μετακόμιση, ήρθε η μητέρα της να τη

βοηθήσει και έμενε εκεί μόνη της, όλα καλά, τα κατάφερε μια χαρά, τη βοηθούσα κι εγώ και πήγαιναν όλα ρολόι.

Ερευν. Με συγχωρείτε, τώρα μου λέτε, το μετά, δηλαδή αφότου υπήρχαν κάποια προβλήματα στο γάμο της και έφτασε να χωρίσει; Αυτό μου λέτε;

Υπ.1. Ακριβώς, μα ήταν δεδομένο αυτό, ήταν σα χωρισμένοι πλέον, απλώς δεν είχαν βάλει υπογραφές στο δικηγόρο...

Ερευν. Ναι, κατάλαβα... Ήταν σε διάσταση. Σε ποια ηλικία δολοφονήθηκε

Υπ.1. 23 ετών

Ερευν. 23 ετών, μόλις 23 ετών. Σήμερα, έχουν περάσει δυο χρόνια μετά το χαμό της κόρης σας. Πώς είναι η καθημερινότητά σας, πώς είναι η ζωή σας. Να ξεκινήσουμε από το τώρα.

Υπ.1. Είναι κάτι που δε μπορώ να το βγάλω από μέσα μου και θεωρώ ότι δε θα βγει ποτέ από μέσα μου μέχρι να κλείσω τα μάτια μου. Είναι το χειρότερο που μπορεί να πάθει ένας άνθρωπος.

Ερευν. Είναι το χειρότερο...

Υπ.1. Δε μπορεί να υπάρξει χειρότερο (...) Και δεν ήταν κάτι φυσιολογικό, να πεις είχε μια αρρώστια, να το πάρεις απόφαση, ξέρεις, αφού είχε αυτή την αρρώστια, τελείωσε, δε ζει..Αλλά όχι και με όπλο. Αυτό πια δε γίνεται. (...) το κουβαλάς μια ζωή..

Ερευν. Γιατί θεωρείτε ότι έγιναν όλα αυτά; Έχετε βρει εξηγήσεις;

Υπ.1. Βεβαίως, είναι απλά τα πράγματα. Εφόσον ήταν χωρισμένη βρήκε ένα φίλο. Αυτός (ενν. ο πρώην σύζυγος) πήγαινε και την ενοχλούσε συνέχεια. Και βρήκε το φίλο της μέσα. Εκείνη του άνοιξε κανονικά. Εφόσον είσαι χωρισμένος ...τώρα, ήταν 2 η ώρα τα μεσάνυχτα. Να πάρει κάτι, που πίνουμε νερό για τη δουλειά, είπε.. Αυτά είναι ψέματα, την παρακολουθούσε συνέχεια, αυτό γνωρίζω εγώ...

Ερευν. Ο πρώην σύζυγος θεωρούσε ότι του ανήκει;; Τι νομίζετε γι' αυτό;

Υπ.1. Ακριβώς, ακριβώς και όλα όσα έγιναν, έγιναν από ζήλεια.

Ερευν. Αυτή θα ήταν η επόμενη ερώτησή μου. Τι έφταιξε και εκτέθηκε η Ερ. σε τέτοιο κίνδυνο;

Υπ. 1. Έφταιξε που τη βρήκε με τον άλλον, τη βρήκε κανονικά.

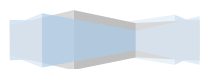
Ερευν. Η ζήλεια, λοιπόν. Ο πρώην σύζυγός της τη σκότωσε, λόγω ζήλειας...

Υπ.1. Ακριβώς, ακριβώς! Κι όταν τους είδε, πήγε στο χωριό με το αυτοκίνητο, πήρε το όπλο, γύρισε κι έκανε αυτή την πράξη.

[διακοπή για λίγα λεπτά γιατί τον φώναξε το μωρό]

Ερευν. Ελάτε, είστε εντάξει;

Υπ.1. Ναι, ναι...

Ερευν. Οπότε, μου απαντήσατε στην προηγούμενη ερώτηση.. Θέλω να μου πείτε: Υπήρξαν προγενέστερες ενδείξεις ενδοοικογενειακής βίας; Υπήρξε κάτι που να προμήνυε την τραγική κατάληξη για την Ερ.; Σας είχε παραπονεθεί εκείνη για κάτι;

Υπ.1. Όχι, βασικά, ξέρετε ... τη ρώτησα: δεν κάνεις κανένα παιδάκι ακόμα; Και μου απάντησε, μια φορά έγινε αυτό, μου απάντησε: *και πού θα βρω τον άντρα να το κάνω.* Της λέω, παντρεμένη δεν είσαι; Δε σου είπα να πας με άλλον. Λέει: *και που είμαι...* Αυτό μόνο... τίποτε άλλο...

Ερευν. Άρα, υπήρχαν κάποια σύννεφα στο γάμο της, αλλά δε σας είχε πει συγκεκριμένα λεπτομέρειες, αν δεν επικοινωνούσαν, αν κακοποιούταν...

Υπ.1. Όχι, όχι... Αν κακοποιούταν, κοιτάζτε, θα σας πω κάτι που είναι πολύ προσωπικό. Μια φορά, επειδή το είχε εμπιστευτεί στη μητέρα της, μια φορά στο σπίτι την είχε βιάσει. Δηλαδή, εντάξει, δεν μπορούμε να το πούμε και βιασμό..

Ερευν. Βεβαίως και είναι. Και ο βιασμός εντός γάμου υφίσταται.

Υπ.1. Εντάξει, τέλος πάντων, εγώ δε θα μπορούσα να το πω βιασμό, τώρα, εντάξει... τώρα το ό,τι δεν τον ήθελε...κι από εκεί και πέρα, πήρε το παιδί από το δωμάτιό του, το δικό του και το βάλει στη μέση (εννοεί ότι το παιδί κοιμόταν ανάμεσα στους γονείς του)... Άρα, υπήρχαν προβλήματα μεταξύ τους, εγώ δε μπορούσα να τα ακούσω...[συγκίνηση]

Ερευν. Καταλαβαίνω...Πώς αντιμετωπίζει η κοινωνία ένα τέτοιο έγκλημα; Πώς αντιμετώπισε τη δική σας περίπτωση;

Υπ.1. Κοιτάζτε, για τους γνωστούς μου... στεναχωρήθηκαν πάρα πολύ βέβαια... την αγαπούσαν την Ερ. Γιατί ήταν καλόκαρδη, ήταν καλό παιδί...πώς να σας το πω, δεν ξέρω, τέλος πάντων την αγαπούσαν (...) πώς να το αντιμετωπίσουν... κουράγιο μου λέγανε να μεγαλώσει το μικρό, κουράγιο και κουράγιο...τι να πω, αυτά τα συνηθισμένα από τον κόσμο.

Ερευν. Αναγνωρίζουν το άδικο της πράξης...

Υπ.1. Ε, Βέβαια, όλος ο κόσμος! Αφού, να φανταστείτε στο δικαστήριο ήρθαν μόνο δυο άτομα μόνο μάρτυρες κι αυτοί δεν είπαν τίποτα στην ουσία..

Ερευν. Μάρτυρες υπεράσπισης;

Υπ.1. Γιατί δε μπορούσαν να έρθουν ...τι να πουν δηλαδή...δεν είχαν κάτι να πουν...

Ερευν. Σωστά... Κύριε ....., ήταν ξεκάθαρα ένα σεξιστικό έγκλημα. Μια γυναικοκτονία.. Νιώθετε, ωστόσο, ότι υπήρξε κάποια προσπάθεια να παρουσιαστεί το συμβάν ως κάτι φυσιολογικό κι αναμενόμενο μέσα από αιτιώδεις σχέσεις τύπου: προκάλεσες - δολοφονήθηκες;

Υπ.1. Δε νομίζω να υπάρχει αυτό... Προκάλεσε, τι προκάλεσε; Βασικά, είχε ένα φίλο, ναι... πώς, αφού είσαι 8 μήνες χωρισμένη, 22 χρονών παιδί είσαι. Έχεις το σπίτι σου...δε θα έχεις ένα φίλο;; Αυτόν το φίλο, μπορεί να τον παντρευόταν, ας το πούμε κι έτσι, λογικό ήταν δηλαδή... Τώρα, αν τον άλλον τον προκάλεσε

αυτό...εντάξει.. Εμένα δε μου προκαλεί κάτι ιδιαίτερο, το βρήκα φυσιολογικό δηλαδή,...

Ερευν. Σωστά.. Χάσατε το παιδί σας. Επουλώνεται το τραύμα;

Υπ.1. Όχι , ποτέ... Σας είπα και προηγουμένως, μ αυτό θα φύγω... [βούρκωσε]

Ερευν. Και τι νιώθετε σήμερα;;

Υπ.1. Ε...τι να νιώθω (...) ότι πλέον είμαι μόνος...Ας έχω και το εγγονάκι μου... Άλλο το παιδί, άλλο το εγγόνι [βούρκωσε]. Μπορεί να είναι δυο φορές παιδί, αλλά δεν μπορεί να υποκαταστήσει τη μάνα...και ζούμε πλέον αλλού, έπρεπε να φύγουμε από .....

Ερευν. Έχετε κάθε δίκιο... Κύριε ....., ο δράστης έχει πλέον καταδικαστεί σε ισόβια κάθειρξη. Σας.....

Υπ.1. Σε ισόβια και το '22 έχουμε το άλλο δικαστήριο που έκανε έφεση.

Ερευν. Ναι..

Υπ.1. Μήπως σπάσει τα ισόβια...

Ερευν. Η απόφαση για την ισόβια κάθειρξη σας ανακουφίζει; Τι σκέψεις σας προκαλεί;

Υπ.1. Ναι, ανακούφιση γιατί ήταν ισόβια συν τρία από την εισαγγελέα ...ήταν δηλαδή το μάξιμουμ της τιμωρίας σύμφωνα με τους νόμους.

Ερευν. Για οπλοκατοχή;;

Υπ.1. Όλα, όλα αυτά...Για παράνομη οπλοκατοχή, ότι το έκανε χωρίς να είναι εν βρασμώ ψυχής γιατί για να πας, να πάρεις το όπλο και να γυρίσεις θες 20' να πας και 20' να γυρίσεις, 40'... Ε, δεν το σκέφτεσαι στο δρόμο, τι πάω να κάνω, δεν ήταν εκείνη την ώρα ότι θύμωσα, πάω, τελείωσε...

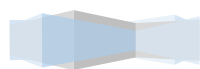
Ερευν. Εννοείτε ότι το είχε μελετήσει καλά;

Υπ.1. Δεν είχε ελαφρυντικά, πλέον ο άνθρωπος...

Ερευν. Ναι, καταλαβαίνω... Η Ερ. χάθηκε, αλλά ευτυχώς για εσάς έχετε τη συνέχεια αυτής, την κόρη της, την εγγονή σας, την οποία και μεγαλώνετε. Τι θα της πείτε σε λίγα χρόνια;

Υπ.1. Βεβαίως, βεβαίως,...Αυτό που της λέω και τώρα, ότι η μαμά πέθανε. Αυτά μας διδάξανε οι ψυχολόγοι.. Δηλαδή ακόμη πάμε σε ψυχολόγους, παιδοψυχολόγους και ψυχολόγους. Αυτά μας διδάξανε...Τώρα, αυτό το παιδί δεν καταλαβαίνει το τι είναι το πέθανε, αλλά εμείς πρέπει να του λέμε ότι είναι μακριά, μπορεί να μην ξανάρθει. Πρέπει να το προετοιμάζουμε γιατί αυτό τώρα σε δυο χρόνια έτσι όπως μιλάει κι όπως φέρεται είναι μεγάλος άνθρωπος.. καταλάβετε, είναι πανέξυπνο.

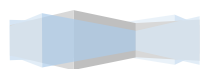
Ερευν. Ναι, έχετε δίκιο, θα πάει και στο σχολείο ... έτσι.. Θα θέλατε πριν κλείσουμε τη συζήτηση να προσθέσετε ή να σχολιάσετε κάτι;

Υπ.1. Δεν έχω να προσθέσω, απλώς έχω μέσα μου, μου έχει μείνει μια κακία, μια... προς το άτομο αυτό εννοώ και σε άλλους της οικογένειάς του. Μου έχει μείνει μια κακία η οποία δεν ξέρω που θα βγει., δε μπορώ να πω κάτι, δεν ξέρω που θα βγει, εάν τον δω δηλαδή εκτός φυλακής (...) Γιατί όμως σας το λέω αυτό. Γιατί, μπορούσα να το σώσω... αν μ' έπαιρνε ο πατέρας και μου λεγε ότι ήρθε και πήρε το όπλο ο μικρός, το σπίτι μου ήταν ένα λεπτό από το σπίτι της κόρης μου, μπορούσα να το γλιτώσω εγώ κι ας τουφέκιζε εμένα δε θα με πείραζε αυτό... Εμένα με πείραζε που δε μπόρεσα να το σώσω, με πείραζε που δε με πήραν ένα τηλέφωνο να μου πουν: τρέχα! Ένα λεπτό ήταν, με τα πόδια ένα λεπτό, θα μπορούσα να είχα πάει (...) Και με πείραζαν και αυτοί οι άνθρωποι. και γι αυτό και δεν τους θέλω και για αυτό και δεν τους επιτρέπω να δουν το παιδί.. Δηλαδή, βγάζω την κακία μου τώρα, για να λέω την αλήθεια (...) Και δε ζήτησαν μια συγγνώμη, δε με πήραν ένα τηλέφωνο, εφόσον τα πήγαινα καλά εγώ με αυτούς. Ούτε τα αδέρφια του, δύο αδελφές, που είχαμε πάρα πολύ καλή σχέση, δεν πήραν ούτε ένα τηλέφωνο, παρά να είναι αντίθετοι μ' εμάς.

Ερευν. Έχετε κάθε λόγο να αισθάνεστε αδικημένος, θυμωμένος, έχετε κάθε λόγο...

Σας ευχαριστώ πολύ!

Δεύτερη απομαγνητοφωνημένη συνέντευξη

Ερευν. = Η υποφαινόμενη ερευνήτρια

Υπ. 2 = Η αδερφή της 18χρονης Μ. που δολοφονήθηκε από τον πατέρα της

Ερευν. Κυρία ..... σας ευχαριστώ πάρα πολύ που μου κάνετε την τιμή να μου μιλήσετε και να μοιραστείτε μαζί μου την εμπειρία σας. Έχετε διαβάσει το πρωτόκολλο της συνέντευξής κι έχετε συναινέσει να συμμετάσχετε στην έρευνά την οποία διεξάγω με θέμα τις γυναικοκτονίες, ένα θέμα που κι εσάς σας αφορά άμεσα, αφού, όπως γνωρίζω, όπως μου έχετε αναφέρει σε προηγούμενη επικοινωνία μας, έχετε να αφηγηθείτε μια παλιά ιστορία, ένα έγκλημα τιμής σε βάρος της μεγαλύτερης αδερφής σας την οποία και δολοφόνησε ο πατέρας σας.

Θα ήθελα αρχικά να μου πείτε δυο λόγια για την αδερφή σας. Ποιο ήταν το επίπεδο σπουδών της πού και πώς ανατράφηκε;

Υπ.2 Λοιπόν, μεγαλώσαμε σ' ένα μικρό χωριό στην ..... Η Μ. τελείωσε το Δημοτικό, στο σχολείο της άρεσε πάρα πολύ να χτενίζει τις συμμαθήτριές της. Στα διαλείμματα, στην αρχή, στο τέλος του σχολείου, έδινε άλλη όψη μέσα στο σχολείο με τα χτενίσματα που έκανε. Χτένιζε τη μαμά μου, χτένιζε την αδερφή μου να πάμε στην εκκλησία. Αυτά σε ηλικία 10-12 χρόνων. Το ενδιαφέρον της και το ταλέντο της το είδε ο δάσκαλος και έπεισε τον πατέρα μου να τη στείλει να μάθει κομμωτική. Έτσι, έφυγε 13 χρόνων από το χωριό, πήγε στη ..... σε μια θεία, εκεί έμαθε σ' ένα κομμωτήριο την τέχνη (τότε δε χρειαζόταν να τελειώσεις κάποια σχολή) και στα 16 γύρισε κι άνοιξε κομμωτήριο στην πόλη, στο .....

Ερευν. Σε πολύ μικρή ηλικία...

Υπ.2. Ναι, σε πολύ μικρή ηλικία. Τότε με την υπογραφή των γονέων το έκανε. Οπότε, έπιασε αμέσως δουλειά, είχε δουλειά. Εν τω μεταξύ ήταν πάρα πολύ όμορφη, πάρα πολύ εργατική. Ήταν για την εποχή εκείνη ένα γελαστό παιδί και ανοιχτό προς τα έξω, δηλαδή να περνάει στο δρόμο, να καλημερίζει τον κόσμο πάντα με χαμόγελο, πάντα με καλή διάθεση. Ήταν τότε και κοντά το κίνημα του φεμινισμού, ήμασταν στη δεκαετία του 70 που άρχισε να φοράει τα κοντά φορέματά της, τα μαλλιά κομμένα κοντά σε σύγκριση με τα άλλα κορίτσια ήταν πολύ πιο ανοιχτή, εκσυγχρονισμένη.

Ερευν. Όπως προείπαμε, πρόκειται για μια παλιά ιστορία. Προσδιορίστε μου λίγο το χρονικό πλαίσιο. Μιλάμε για;;

Υπ.2. Για αρχές του '70. 1969-1971, τότε, δύο χρόνια είχε το κομμωτήριο. Ε, αυτό όλο στον κόσμο δεν άρεσε. Η εμπάθεια γιατί ήμασταν μια πολύ καλή οικογένεια, η ζήλεια προς τη Μ. για την ομορφιά της, για τη δουλειά της, για όλο αυτό το πακέτο που είχε, αυτό ήταν για την κοινωνία πολύ να το δεχτεί. Το ότι μπορούσε κι έβγαζε ένα μεροκάματο που ένας άντρας τότε δε μπορούσε να το βγάλει, αυτό και μόνο ήταν ένας λόγος να μη σε αποδέχονται. Και εκτός κομμωτηρίου δούλευε. Πήγαινε πολλές φορές στα σπίτια και χτένιζε γυναίκες αστυνομικών. Κι εμένα πολλές φορές με

έπαιρνε μαζί της. Έτσι, μπορεί να ερχόταν ένας αστυνομικός να την έπαιρνε όταν έκλεινε το κομμωτήριο να την πάει στο σπίτι να χτενίσει τη γυναίκα του γιατί εκείνη είχε μικρά παιδιά και δε μπορούσε να φύγει.. Αυτό, όμως πολλοί το σχολίαζαν ότι πήγε με τον αστυνομικό για άλλη δουλειά, ξέρετε. Κι αναριωτιόντουσαν πού πηγαίνει, ή έβλεπαν κλειστό το κομμωτήριο και λέγανε γιατί έκλεισε, κάτι άλλο συμβαίνει. Δηλαδή κλείνοντας το κομμωτήριο πήγαινε και συνέχιζε έξω τη δουλειά της με χτενίσματα, κουρέματα. Όλο αυτό, δεν άρεσε στον κόσμο. Κάποια στιγμή έκανε και μια σχέση και δεν πρόσεχε ίσως όσο θα ‘πρεπε για την εποχή, δεν κρυβότανε. Γενικά ήταν λίγο πιο ελεύθερη από τα άλλα παιδιά της ηλικίας της. Όλο αυτό έφτασε στα αυτιά του πατέρα μου και παρ’ ότι το παλικάρι αυτό, η σχέση, την είχε ζητήσει σε γάμο, η μεγαλύτερη αδερφή μας αντιδρούσε γιατί θα έμενε ανύπαντρη κι όλο αυτό άρχισε να το συζητάει ο κόσμος και να το μεγαλοποιεί. Ο πατέρας μου άρχισε να νιώθει ντροπή. Του λέγανε έλα πάρ’ τη, είναι πουτάνα, δεν τη θέλουμε στο χωριό, έβαλε φωτιά στην πόλη, δηλαδή ότι τα καμώματά της είναι...ε...

Ερευν. Εννοείτε σχόλια από τους κατοίκους, από την πόλη όπου είχε το κομμωτήριο;

Υπ.2. Ναι, και πιο πολύ από συγγενείς. Γιατί αυτοί μπορούσαν να φτάσουν στον πατέρα μου, και κάποιοι μαγαζάτορες εκεί πέρα. Δηλαδή, τη χαρακτήριζαν ανήθικη.

Ερευν. Ναι, από αυτά που μου λέτε καταλαβαίνω ότι προκαλούσε με τη δυναμικότητά της και με τον τρόπο που διαχειριζόταν η ίδια τη ζωή της.

Υπ.2. Τη ζωή της και τη δύναμή της γιατί ήταν δυνατή κοπέλα και πάρα πάρα πολύ όμορφη. Ήταν πάρα πολύ όμορφη.

Ερευν. Και σε ποια ηλικία δολοφονήθηκε;

Υπ 2. Στα 18. Την προηγούμενη μέρα, πριν γίνει αυτό, είχε πάει ο πατέρας μου στην πόλη, όπως κατέβηκε από το λεωφορείο τον πήρε ο θείος μου, ο αδερφός του, ένας πρώτος ξάδερφός του και κάποιος άλλος εκεί που είχε ένα μαγαζί και από τις 9-10 η ώρα που πήγε ο πατέρας μου μέχρι τις 1-2 που έκλεισε το κομμωτήριο, τον είχανε και του λέγανε άσχημα λόγια. Να τη σκοτώσεις, να την πας στο χωριό, είναι πουτάνα, ό,τι, ό,τι μπορεί να φανταστεί κανείς...

Ερευν. Τον επηρέασαν;

Υπ.2. Ναι, τον επηρέασαν. Τον επηρέασαν τόσο πολύ που την πήρε ο πατέρας μου με ταξί, γυρίσανε στο χωριό και το πρωί, την άλλη μέρα που σκορπίσαμε στις δουλειές μας, βρήκε το χρόνο και...την έσφαξε...με πολύ άσχημο τρόπο.

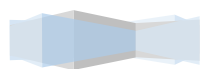
Ερευν. Συγκλονιστικό!

Υπ.2. Ναι, πολύ άσχημο.

Ερευν. Ήταν, λοιπόν, κυρία. .... ένα έγκλημα τιμής. Πόση σημασία είχε η τιμή για τον πατέρα σας;

Υπ.2. Πιστεύω ήταν το Α και το Ω. Δε θα μπορούσε να ζήσει χωρίς τιμή.

Ερευν. Δηλαδή, πιο πάνω και από την οικογένεια, την πατρική αγάπη;

Υπ.2. Όχι, εντάξει, ήταν πολύ στοργικός πατέρας. Αλλά, θεωρώ ότι δεν ήταν μόνο η τιμή, ήταν όλα αυτά που του φορτώσανε. Ήτανε για όλους αυτά τα ζητήματα στο χωριό εκείνη την εποχή. Οι κοπέλες φοβόνταν να κάνουν σχέσεις με αγόρια κι αυτά. Γενικά δε γινόταν αυτά. Ήταν πολύ κλειστή η κοινωνία, συγγενείς, κουμπάροι, όλοι επηρέαζαν ο ένας τον άλλο. Επηρέαζαν τις ζωές μας.

Ερευν. Καταλαβαίνω... Οπότε, αν και λίγο πολύ μου απαντήσατε προηγουμένως, θα ήθελα να σας το θέσω και πιο συγκεκριμένα: Ποιος πιστεύετε ότι ήταν ο ρόλος της κοινωνίας, του περιβάλλοντος στο οποίο ζούσατε στη διαμόρφωση συγκεκριμένων αντιλήψεων του πατέρα σας και εν τέλει στη δολοφονία της αδερφής σας;

Υπ. 2. Θα επαναλάβετε την ερώτηση;

Ερευν. Βεβαίως! Ποιος πιστεύετε ότι ήταν ο ρόλος της κοινωνίας, του περιβάλλοντος στο οποίο ζούσατε δηλαδή, στη διαμόρφωση συγκεκριμένων αντιλήψεων του πατέρα σας ώστε να φτάσει τελικά να σκοτώσει την αδερφή σας;

Υπ.2. Επηρεαζόμασταν από τον κοινωνικό περίγυρο πολύ. Επηρεαζόμασταν. Ήταν έντονο. Και δεν ήταν μόνο μια μέρα που έγινε αυτό. Δηλαδή, από τότε που άνοιξε το κομμωτήριο, απ' τους 6-7 μήνες και μετά έπεφταν τηλέφωνα. Ελάτε να την πάρετε και μας ντρόπιασε κι έκανε... και γινόταν κάπου ένα με ενάμιση χρόνο αυτή η δουλειά, δηλαδή η πίεση που δεχόταν ο πατέρας μου. Αυτή αρνούταν φυσικά να αφήσει τη δουλειά της, τη ζωή που είχε για να γυρίσει πίσω στο χωριό να ακολουθήσει τους γονείς στα ζώα και οποιαδήποτε τύχη θα είχε αυτό.

Ερευν. Σωστά, εκείνη είχε διαλέξει έναν άλλο δρόμο...

Υπ.2. Και ήταν πολύ προχωρημένη, δηλαδή οι αντιλήψεις της, δεν ξέρω για ποιο λόγο, δηλαδή αν ήταν από την ίδια την οικογένειά μας ή εκεί που πήγε, είχε πολύ προχωρημένες για την εποχή αντιλήψεις.

Ερευν. Ναι, καταλαβαίνω τι θέλετε να πείτε... Εσείς και τα υπόλοιπα αδέρφια σας βιώνατε κατά κάποιο τρόπο την πατρική εξουσία;

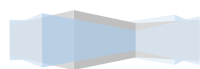
Υπ.2. Όχι, όχι, όχι. Ο πατέρας μου άφηνε την αδερφή μου να πάει στα πανηγύρια μόνη της, δεν είχαμε δεσμεύσεις, όχι. Δε μας άγγιζε ποτέ, δε χειροδίκησε ποτέ σε κανένα μας. Ήταν πολύ στοργικός. Πιο πολύ στην παιδική μου ηλικία θυμάμαι τη στοργή του πατέρα μου, παρά της μάνας μου. Ήταν ένας στοργικός πατέρας. Δε μάλωνε ποτέ, δε θύμωνε ποτέ με κανέναν μα και μας είχε την ελευθερία. Δηλαδή, η αδερφή μου που ήταν 20 χρονών είχε απόλυτη ελευθερία να πάει στο πανηγύρι με τις ξαδέρφες μου, αφού δε μπορούσαν να ακολουθήσουν η μαμά μου κι αυτός με τις δουλειές. Είχε ελευθερία.

Ερευν. Μιλάτε για τη μεγάλη σας αδελφή;

Υπ.2. Ναι, τη μεγαλύτερη αδερφή μου, τη μεγαλύτερη αδερφή μου. Είχαμε ελευθερίες. Θεωρώ ότι επηρεάστηκε 1000% από τα τρία άτομα αυτά που βρέθηκαν εκείνη την ημέρα μπροστά του.

Ερευν. Εννοείτε την παραμονή του φόνου;

Υπ.2. Την παραμονή, ναι την παραμονή. Επηρεάστηκε πάρα πολύ από αυτούς.

Ερευν. Κυρία ....., η βία κατά των γυναικών έχει μια διαχρονική συνέχεια όπως βλέπουμε, καθώς μας ιστορείτε ένα γεγονός της δεκαετίας του 1970. Οπότε είναι ένα φαινόμενο με διάρκεια. Πού νομίζετε ότι οφείλεται αυτό;

Υπ.2. Θεωρώ ότι κι εμείς οι γυναίκες παίζουμε ένα ρόλο σε αυτό. Ναι, το υποδαυλίζουμε κι εμείς οι γυναίκες αυτό. Ναι, γιατί πίσω από όλους αυτούς τους άντρες που φόρτωσαν με λόγια τον πατέρα μου, για 'μένα τουλάχιστον, θυμάμαι τη θεία μου, σε προσωπικές εμπειρίες που είχα, που πήγαινα με τη μαμά μου, πιο πολύ μιλούσαν οι γυναίκες παρά οι άντρες. Λυπάμαι που θα το πω, αλλά όντως έτσι ήταν. Και ακόμη και τώρα, θεωρώ ότι εμείς οι ίδιες οι γυναίκες δε στηρίζουμε τη γυναίκα. Και στα σημερινά κουτσομπολιά που ακούμε, που κατακρίνουν τις επιλογές κάποιων γυναικών, νομίζω οι γυναίκες ασχολούνται περισσότερο.

Ερευν. Θέλετε να πείτε ότι οι γυναίκες κινούν τα νήματα;

Υπ.2. Ναι... Εκείνη την εποχή τουλάχιστον ,αλλά ακόμη και τώρα.

Ερευν. Και προσπαθώ να σκεφτώ τι προεκτάσεις μπορεί να έχει αυτό για εμάς τις ίδιες.. Μιλώντας για προεκτάσεις, θα ήθελα να μου πείτε ποιες ήταν οι άμεσες προεκτάσεις, οι άμεσες συνέπειες αυτού του εγκλήματος για εσάς και την οικογένειά σας.

Υπ.2. Θεωρώ ότι το κουβαλάμε ακόμα. Όλα τα αδέρφια. Δεν υπάρχει ένας που να μην το κουβαλάει αυτό το πράγμα. Το πρώτο ήταν ο αντίκτυπος που είχε η αδερφή μου, η μεγαλύτερη, που πήρε έναν άντρα άρον άρον για να μη μείνει ανύπαντρη. Το δεύτερο ήταν ότι ο αδερφός μου αναγκάστηκε να επωμιστεί όλα τα βάρη της οικογένειας μετά. Αναγκάστηκε να παντρευτεί μια κοπέλα να μείνουμε στο ίδιο σπίτι και να μεγαλώσει εμάς, τα μικρότερα και να μας αποκαταστήσει. Μετά η οικογένεια σκόρπισε. Ο ένας ο αδερφός μου έφυγε, σπάνια ερχόταν στο χωριό, σε καμιά ανάγκη να βοηθήσει. Ο άλλος αδερφός μου, δυστυχώς δε ζει πλέον, αλλά ήταν και για εκείνον ένα τραγικό συμβάν που τον κλόνισε. Όσο για 'μένα, με πάντρεψαν στα 16 άρον άρον γιατί στο σπίτι ήταν πεθερά, νύφη, συγκρούσεις, οπότε εγώ έπρεπε να φύγω, να είναι ένας παράγοντας για καυγάδες λιγότερος [πικρό γέλιο]. Σκόρπισε η οικογένεια, δεν υπήρξε ποτέ επανένωση. Ο καθένας τράβηξε το δρόμο του, κοίταζε να επιβιώσει με όποιο τρόπο μπορούσε και σαν αδέρφια μπορώ να πω ότι έχουμε χαθεί, ότι έχουμε κάνει άλλα αδέρφια, ξένους ανθρώπους σε ξένους τόπους. Θεωρώ ότι όλη η οικογένεια από εκεί και μετά διαλύθηκε. Ναι, γιατί ο καθένας προσπαθούσε να επιβιώσει μόνος του, δεν υπήρχε ο πατέρας, δεν υπήρχε το στήριγμα. Το στίγμα του γυρισμού, της αγάπης. Ο καθένας κοίταζε τον εαυτό του.

Ερευν. Κλονιστήκατε ως προσωπικότητες;;

Υπ.2. Σίγουρα, άλλαξαν οι ζωές όλων. Οι ζωές όλων μας δεν πήραν την πορεία που θα έπρεπε να είχαν πάρει.. Και η αδερφή μου θα είχε πάρει έναν καλύτερο άντρα κι εγώ σίγουρα δε θα παντρευόμουν απ' τα 16.

Ερευν. Ναι, σας κατανοώ..Όπως μου είπατε, η οικογένειά σας διαλύθηκε κι αυτό ήταν μια συνέπεια που κράτησε , οπότε ήταν μια συνέπεια με προεκτάσεις, μια συνέπεια που κράτησε στο χρόνο. Υπάρχουν κι άλλες έμμεσες συνέπειες που να κρατούν ακόμη στον απόηχο αυτού του φόνου;

Υπ.2. Σίγουρα. Πώς να σας το πω... Θυμάμαι πάντα ότι όλοι μας προσπαθήσαμε να κρύψουμε πως ήμασταν παιδιά αυτού που σκότωσε το ίδιο του το παιδί. Ή πολλές φορές αποφεύγαμε όλο αυτό, δηλαδή να γυρίσουμε πίσω στο χωριό, δεν μας έκανε διάθεση γιατί ξέραμε ότι όλοι αυτοί οι άνθρωποι άλλος πολύ άλλος λίγο συμβάλανε στο κακό που έγινε.

Ερευν. Άρα νιώθατε ένα στίγμα για εσάς και μια πικρία για τους άλλους;

Υπ.2. Ναι, μια πικρία για τους άλλους, σίγουρα. Και σαν παιδιά μεγαλώσαμε, τίνος είσαι εσύ, του τάδε. Α! Αυτού που σκότωσε την κόρη του... Παιδιά, μαλώνουμε σαν παιδιά έξω και σου λεγαν και ποια είσαι εσύ, η κόρη του φονιά.

Ερευν. Η κόρη του φονιά... Περνώντας τα χρόνια, εξομαλύνεται, γίνεται πιο ήπιο;

Υπ.2. Δε νομίζω... Κοιτάζτε, στην καθημερινότητα, ναι, δεν το σκέφτεσαι, ξεχνιέσαι. Αλλά στο βάθος, υπάρχουν πράγματα που έμειναν κενά και από την απουσία της αδερφής μου και από την απουσία του πατέρα μου [βουρκώνει] υπάρχουν κενά... και δε θα καλυφθούν ποτέ. Γιατί όταν σε ένα παιδί λείπει η πατρική στοργή από τα 8 του χρόνια και μετά όταν γύρισε ο πατέρας μου κι εγώ ήμουν 20, δεν υπήρχε πια συνδετικός κρίκος. Τον πατέρα μου τον αγαπούσαμε πάρα πολύ, τον λατρεύαμε και δεν του κρατήσαμε ποτέ κακία γι αυτό που έγινε, το αφήσαμε έτσι... [κλαίει]

Ερευν. Τον συγχωρήσατε;

Υπ.2. Ναι, μπορώ να πω, τον συγχωρήσαμε. Μπορέσαμε να τον κατανοήσουμε και ως τον δικάσει ο Θεός, δεν είμαστε εμείς σε θέση να τον δικάσουμε, όσο κι αν αυτό ακούγεται στον κόσμο κάπως...

Ερευν. Όμως απ' ότι καταλαβαίνω, παρά το ότι τον κατανοήσατε και τον συγχωρήσατε...

Υπ.2. Ο χαμένος χρόνος δε μπορεί να αναπληρωθεί. Όταν χάσεις ένα κομμάτι από τη ζωή σου δεν αναπληρώνεται. Δεν αναπληρώνεται..

Ερευν. Εννοείτε ως χαμένο χρόνο το διάστημα που...

Υπ.2. ...που ήτανε στη φυλακή, που μεγαλώσαμε μόνοι μας, που παλεύαμε για την επιβίωση.

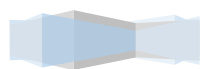
Ερευν. Και φαντάζομαι ότι από εκεί και ύστερα η σχέση προφανώς και δε θα ήταν ποτέ η ίδια...

Υπ.2. Ναι, λόγω κενού, δε μπορούσε να είναι η ίδια.

Ερευν. Δε μπόρεσε ποτέ ξανά να γίνει ίδια;

Υπ.2. Όχι, γιατί καταρχήν φτιάξαμε τις οικογένειές μας, δεν υπήρχε ο χρόνος να δεθείς. Γιατί όταν τον βλέπαμε 1-2 φορές το χρόνο, δε δένεσαι με έναν άνθρωπο, είναι η καθημερινότητα που σε δένει.

Ερευν. Ναι έχετε δίκιο... Κυρία ....., σήμερα, 50 χρόνια μετά, έχετε τρία παιδιά, ανάμεσα σε αυτά μια κόρη και έχετε μια εγγονή, όπως μου είπατε σε προηγούμενη

επικοινωνία μας. Τι λέτε στα κορίτσια σας; Τα συμβουλευέτε κάτι; Θεωρείτε ότι κινδυνεύουν από την έμφυλη βία;

Υπ.2. Ναι, να είναι προσεκτικές. Να κάνουν αυτό που θέλουνε αυτές οι ίδιες μέσα τους κι όχι αυτό που θέλουν οι άλλοι. Να είναι αυτόνομες, ναι η αυτονομία τους δίνει δύναμη.

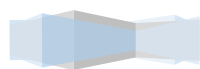
Ερευν. Παρολ' αυτά, ο κίνδυνος της εμφυλης βίας θεωρείτε ότι υπάρχει;

Υπ.2. Ναι, υπάρχει και θέλω να προσέχουν. Πολλοί άντρες σήμερα δε σέβονται τις γυναίκες και πιστεύω ότι επικρατούν και κάποια στερεότυπα όπως τότε, όπως εκείνα που έφεραν τον άδικο θάνατο της αδερφής μου. Ναι, η έμφυλη βία υπάρχει και λέω στην κόρη μου ότι δεν πρέπει ποτέ να ανεχτεί άσχημη, βίαιη συμπεριφορά από κανέναν άνδρα, ποτέ.

Ερευν. Θα θέλατε πριν κλείσουμε τη συζήτηση να προσθέσετε ή να σχολιάσετε κάτι επί του θέματος;

Υπ.2. Όχι, αυτή τη στιγμή δεν... Μπορούμε όμως να ξαναμιλήσουμε αν χρειαστείτε κάτι άλλο. [φαίνεται συναισθηματικά φορτισμένη]

Ερευν. Σας ευχαριστώ θερμά που με κάνατε κληρονόμο των εμπειριών και των βιωμάτων σας. Οι κρίσεις και οι απόψεις σας είναι σημαντικές για την προώθηση της έρευνάς μου.

Τρίτη απομαγνητοφωνημένη συνέντευξη

Ερευν. = Η υποφαινόμενη ερευνήτρια

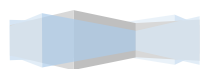
Υπ.3. = Η μητέρα της 21χρονης Ε. που δολοφονήθηκε από συνομηλίκους της

Ερευν. Κυρία ....., αρχικά σας ευχαριστώ πάρα πολύ που δεχτήκατε να μιλήσουμε. Έχετε διαβάσει το πρωτόκολλο της συνέντευξής κι έχετε συναινέσει να συμμετάσχετε στην έρευνά την οποία διεξάγω με θέμα τις γυναικοκτονίες, ένα θέμα που και εσάς σας αφορά άμεσα, αφού η κόρη σας, η Ε. υπήρξε θύμα μιας γυναικοκτονίας. Ας ξεκινήσουμε από το παρόν. Σήμερα 2,5 χρόνια μετά τη δολοφονία της κόρης σας πώς είναι για εσάς η καθημερινότητα, πώς είναι η ζωή σας;

Υπ. 3. Η ζωή μου είναι μαύρη κι άραχλη. Δεν υπάρχει χρώμα στη ζωή, δεν υπάρχει κουράγιο και διάθεση για ζωή. Με το ζόρι σηκώνομαι για να κάνω δυο δουλειές, ένα φαϊ, να προσέξω λίγο τον Π. Έχει αλλάξει εντελώς, ριζικά η ζωή μου. Τίποτε δεν υπάρχει, δεν υπάρχει κουράγιο και διάθεση για ζωή. Εγώ που ήμουν πάρα πολύ δημιουργικό άτομο κι άτομο της χαράς, της προσφοράς, της δουλειάς, των δραστηριοτήτων, ασχολούμουν με διάφορα πράγματα στη ζωή, τώρα δεν ασχολούμαι με τίποτε, αρνούμαι, δε θέλω, ούτε να πάω στη δουλειά, ούτε να ασχοληθώ με παιδιά, γιατί και η δουλειά μας θέλει μεγάλο κουράγιο, μεγάλη ψυχική δύναμη να είσαι χαρούμενη. Όπως είναι έτσι τα μαύρα ρούχα που φοράω, έτσι έχει μαυροντυθεί η ψυχή μου, η καρδιά μου, τα πάντα. Ένα μαύρο πέπλο έχει σχηματιστεί γύρω μου. Δεν υπάρχουν χρώματα στη ζωή, παρά μόνο μια μαυρίλα. Καθόλου αισιοδοξία, καθόλου προσμονή, καθόλου ελπίδα. Εγώ που ήμουν ένα χαρούμενο άτομο. Άτομο της χαράς, της δημιουργίας, του χορού, των τραγουδιών, των ταξιδιών, του καλού φαγητού, του καλού ντυσίματος, να πηγαίνω έξω να μαθαίνω πράγματα, να ασχολούμαι με το σύλλογο τον ποντιακό τη «Ρομανία» που τον έστησα εγώ στην ουσία αυτόν τον σύλλογο κι έδωσα την ψυχή μου και την καρδιά μου.. Τώρα, με το τίποτε... Τίποτε δεν κάνω...

Ερευν. Έχουν έρθει τα πάνω κάτω...

Υπ.3. Δυστυχώς. Δεν υπάρχει τίποτε που... Μου λένε πολλές φορές έχεις τον Π...Έχεις τον Π... Σίγουρα, ο Π. είναι μεγάλο κεφάλαιο στη ζωή μου κι αν δεν τον είχα δεν ξέρω τι θα 'κανα. Ίσως να έκανα και το απονενοημένο διάβημα, να φούνταρα από τα μπαλκόνια, ξέρω 'γω... Ακόμα έχω και τέτοιες τάσεις, αυτοκτονικές. Ίσως ο Π. με κρατάει λίγο στη ζωή και υπάρχει μια ψευδαίσθηση κι ένα κουράγιο. Αλλά εγώ δύο παιδιά γέννησα, δύο υγιέστατα παιδιά, η Ε. ήταν 2 μέτρα κοπελάρα που είχε πολλά όνειρα για τη ζωή κι εγώ δε συμβιβάζομαι με αυτό: έχεις τον Π.. Όχι, εγώ έχω και την Ε. και την είχα την Ε. Η Ε. ήταν ένα υγιές παιδί με όνειρα, με προσδοκίες, ήθελε να τελείωνε τη σχολή της, να κάνει τη διπλωματική της, να πήγαινε στην Αθήνα στον αραβολόγο τον καθηγητή που είχε να έκανε επιπλέον μαθήματα, ακόμη σκεφτότανε και με τον πατέρα της να πήγαινε στην Ιορδανία και ήμασταν ανοιχτοί σε όλα, ό,τι ήθελε κι όπως το ήθελε ...και τα τούρκικά της να καλυτέρευε και στο Προξενείο της Αδριανούπολης να πήγαινε εδώ να μάθαινε την

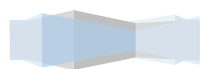
τουρκική γλώσσα γιατί είχαμε γνωριμίες με πολλούς εδώ, είχαμε επαφή λόγω δήμου με πάρα πολύ κόσμο στην Αδριανούπολη να μάθει πιο καλά την τουρκική γλώσσα, είχε όνειρα τα οποία σταματήσανε και την οδηγήσανε στον τάφο δύο απάνθρωπα υποκείμενα της κοινωνίας, απάνθρωπα ... Τέρατα, δεν ήταν αυτά άνθρωποι, τέρατα, δεν ήταν αυτά άνθρωποι, δε λέγονται άνθρωποι και τη βασανίσανε.. Αυτό με τρελαίνει πιο πολύ σαν μάνα αυτού του παιδιού. Τη βασανίσανε επί 3,5 ολόκληρες ώρες. Χρησιμοποίησαν όλες τις μορφές βίας. Πώς εγώ να το αντέξω και να ζω και να ξυπνάω το πρωί... Καταρχάς εγώ δεν κοιμάμαι. Όλη τη νύχτα δεν κοιμάμαι. Είμαι στο μπαλκόνι και στην τραπεζαρία κι από εκεί στην κουζίνα και παίρνω και γράφω, γιατί γράφω κι ένα βιβλίο για την Ε., από την πρώτη στιγμή μου βγήκε και αυτό, στην αρχή το έκανα ως κάτι πολύ θεραπευτικό και λυτρωτικό για εμένα, να γράφω τα συναισθήματά μου και ό,τι σκέφτομαι να το καταγράψω, αλλά μετά όλο αυτό λέω θα το κάνω βιβλίο. Και θα είναι ένα πολυποίκιλο βιβλίο με μεγάλη θεματολογία και πιστεύω θα κάνω και καλό σ αυτή την κοινωνία σε αυτόν τον κόσμο, στους Έλληνες, στις Ελληνίδες, στα παιδιά μας, γιατί τα παιδιά όλα είναι δικά μας παιδιά..

Ερευν. Αφήνετε προσδοκίες για κάτι καλό... Η Ε. λοιπόν ήταν δημιουργικό άτομο απ' ό,τι μου λέτε, και πήρε μάλλον τη δημιουργικότητα της μαμάς της...

Υπ.3. Και του μπαμπά της.. Ο Γ. είναι ένας άνθρωπος πολύ δοτικός, πολύ δημιουργικός, πολύ κοινωνικός, έχει προσφέρει σ αυτόν τον τόπο που λέγεται ..., που λέγεται ... κι ο Γ. δεν ήταν μόνο να είναι αντιδήμαρχος, ήταν για κάτι ακόμη πιο υψηλό. Έχει τέτοιες μεγάλες δυνατότητες, όχι ότι θέλω να παινέσω ή να περιαιτολογήσω για το Γ., εγώ κοντά του δεν είμαι τίποτε. Ο Γ. είναι άτομο που ότι κι αν πιάσει θα το τελειοποιήσει, θα πει την αλήθεια, δε θα τάζει ψεύτικες ελπίδες, είναι ειλικρινέστατος, είναι ψυχούλα και ψυχάρα ταυτόχρονα και το έχει αποδείξει. Ο Γ. ήταν για πολύ πιο πάνω. Βλέπω καμιά φορά ανθρώπους με μηδέν προσόντα γιατί ήταν καιροσκόποι, τυχάρπαστοι, ιδιοτελείς. Ο Γ. δεν έχει ιδιοτέλεια, έχει την ανιδιοτέλεια στον ύψιστο βαθμό, έχει την αξιοπρέπεια στον ύψιστο βαθμό. Εδώ ήρθανε με τη δολοφονία του παιδιού άνθρωποι από διάφορες υπηρεσίες με τις οποίες είχε συνεργαστεί και μου λέγανε επί λέξη: Κ....., ασχοληθήκαμε εδώ με το .... για το Γ., γιατί ο Γ. είναι υπεράνω, ο Γ. είναι οραματιστής, γιατί ο Γ. είναι συνεπέστατος και ό,τι αρχίζει το τελειώνει. Είναι πολύ καλός στον προγραμματισμό, και σε όλα και να χαιρέσαι που έχεις έναν τέτοιο άνθρωπο δίπλα σου μου είπανε. Μην το ξεχάσεις ποτέ. Έτσι μου είπανε..

Ερευν. Αξιέπαινος, χωρίς αμφιβολία.. Πείτε μου ,λοιπόν, η Ε. με ποιο τρόπο ανατράφηκε και ποιο ήταν το επίπεδο σπουδών της;

Υπ.3. Καταρχάς, από τα μικρά της τα χρόνια, από τη Β δημοτικού την έστελνα στα αγγλικά. Στη Γ γυμνασίου είχε πάρει το Lower. Στη Γ γυμνασίου είχε πάρει το πρώτο επίπεδο γερμανικών. Είχε περάσει στη σχολή, κατέβηκε κάτω, ξεκίνησε αραβικά με μια γυναίκα από το Κουβέιτ που ήξερε την αραβική γλώσσα. Πληρώναμε ιδιαίτερα. Επίσης, και τα τούρκικα τα λάτρνευε και είχε πάρα πολύ ωραία προφορά με την τουρκική γλώσσα, ενώ εγώ προσπαθώ να τα διαβάσω αλλά δε μπορώ να αποδώσω, ίσως και λόγω ηλικίας δεν καταγράφει πολύ καλά ο εγκέφαλος. Η Ε. τα πήγαινε πολύ καλά και στα τουρκικά και ήθελε πάρα πολύ να αξιοποιήσει τα τούρκικά της και τα αραβικά, που θα ήταν το διαβατήριο για τη ζωή της. Αυτό της το είχα εμφυσήσει κι εγώ: Ε., θα κάνεις αυτά που κάνουν οι λίγοι, όχι οι πολλοί. Τα τουρκικά τα κάνουν

πολλοί, τα αραβικά τα κάνουν λίγοι. Και όπου χρειαστεί, θα σε στείλουμε, ήμασταν δηλαδή ανοιχτοί.. Όχι φυσικά να πάει μόνη της στην Ιορδανία που είπα προηγουμένως, εννοείται με το μπαμπά της θα πήγαινε. Αυτό είχαμε σαν σκοπό και να κάνει το μεταπτυχιακό που ονειρευότανε, αυτό ήταν το όνειρό της..

Ερευν. Δηλαδή, τελειώνοντας το τμήμα της, το οποίο ήταν;

Υπ.3. Διεθνών σχέσεων.. Αυτό έδινε τη δυνατότητα, αν έχεις μεταπτυχιακό κ.λπ. να δουλέψεις στο προξενείο, στις πρεσβείες, να δώσεις εξετάσεις στο διπλωματικό σώμα, σου άνοιγε παράθυρα στο λιμενικό σώμα, έδινε όλα αυτά τα αβαντάζ για να δώσεις εξετάσεις ...και οπουδήποτε αλλού, εννοείται, πιο πολύ όμως ήθελε στις πρεσβείες, στα προξενεία κι έκανε μεγάλη χαρά όταν τον Αύγουστο του 2018 την είχαν πάρει στο Υπουργείο Εξωτερικών, απέναντι στη Βουλή σ ένα γυάλινο κτίριο εκεί και πήγαμε και μια φορά να τη δούμε και χαιρότανε πάρα πολύ εκεί μέσα που ήτανε...[οι αναμνήσεις την κάνουν να χαμογελάει.]. Όταν πήγε εκεί, έλειπε η πρέσβης και η Ε. περιφερότανε στο διάδρομο και στο γραφείο. Λέει, εγώ ήρθα εδώ κάτι να μάθω, δεν ήρθα να περιφέρομαι, κι όταν η κυρία ήρθε, η πρέσβης που μας τηλεφώνησε κι όλας για τα συλλυπητήρια, λέει: τι καλό παιδί που ήταν! Μου είπε επί λέξη: εγώ ήρθα να μάθω κυρία. Να μου δείξετε κάτι να μάθω. Και πήγαινε με πολύ χαρά κάθε πρωί στο Υπουργείο εξωτερικών κι όταν ερχόταν το μεσημέρι, εκεί στην Πετρούπολη που μέναμε, μου έλεγε: Μαμά, βλέπεις μες στην τσάντα μου; Έχω τα μυστικά του κράτους εδώ μέσα, μας είπαν να μπούμε εκεί κι εκεί., εκτυπώσαμε αυτά και μου εξηγούσε τι είχε μέσα στην τσάντα και μου δείχνε... [γελάει λυπημένα].

Ερευν. Ήταν λοιπόν, ένα παιδί με όνειρα, δίψα για μόρφωση και γνώση και είχε στήριγμα εσάς σε όλες τις επιλογές της..

Υπ.3. Ναι, πάρα πολύ, πάρα πολύ. Περιττό να πω ότι Γ Λυκείου, όλη αυτή η διαδικασία με τις εξετάσεις είχε γίνει πρώτη προτεραιότητα δικιά μου και μέλημα δικό μου. Καθόμουν όλη τη νύχτα και διάβαζα, όλη τη νύχτα στην τραπεζαρία επάνω, για να πάω στο σχολείο και να γυρίσω, δε μαγειρεύα, για πόσους μήνες δε μαγειρεύαμε εδώ στο σπίτι για να μην τρώμε χρόνο, ερχόταν φαγητό απ έξω, απ τα εστιατόρια κι απ τις ταβέρνες. Και διαβάζαμε, διαβάζαμε... Μάθαινα πρώτα εγώ αυτά που θα κάναμε, εγώ τα διάβαζα για να τα μάθω, να τα λέω γιατί είμαι και οπτικοακουστικός τύπος για να μάθω και ήταν πάρα πολύ ψυχοφθόρο όλο αυτό και όταν τελείωσε, τελευταίο μάθημα που έδινε, ήρθε μες στην κρεβατοκάμαρα και μου λέει: Μαμά σ ευχαριστώ πολύ για όλα...

Ερευν. Ήσασταν πολύ μεγάλο στήριγμα! Κυρία ....., σε ποια ηλικία δολοφονήθηκε η κόρη σας;

Υπ.3. 21 [το λέει με ένα κόμπο στο λαιμό, ένα λυγμό να την πνίγει].

Ερευν. 21, μόλις 21.. Η ιστορία της Ε. ήταν μοναδική στην αγριότητα και τη βαρβαρότητα που εμπεριείχε. Πού αποδίδετε εσείς αυτά τα χαρακτηριστικά;

Υπ.3. Τα αποδίδω στο ότι και οι δύο (δολοφόνοι) ζούσαν σε περιβάλλοντα που ενίσχυαν αυτή τη βία. Δηλαδή, τι θέλω να πω. Ο Κ. Μ. με τα λεφτά του ζούσε σ ένα περιβάλλον που μόνο χρήμα δίνανε. Αγάπη δε δίνανε, προσοχή δε δίνανε, ήταν ανεπαρκείς οι γονείς, πιθανότατα και αγράμματοι με την έννοια της μόρφωσης, της ευαισθησίας, του πώς πρέπει να είναι ένας γονιός, το πώς πρέπει να σταματάει μια

επιθετική συμπεριφορά και να αναγνωρίζει την επιθετική συμπεριφορά του παιδιού. Αυτός, ο Κ., ο γιος του επιχειρηματία από τη μικρή του ηλικία έδειξε την επιθετική του συμπεριφορά και οι γονείς το μόνο που έκαναν ήταν να του αλλάζουν σχολείο. Άρα, τι έχουμε; Κάνεις δε γεννιέται δολοφόνος και κακοποιητής με την έννοια αυτή. Είναι οι συνθήκες που ευνοούν, η αδιαφορία ,το περιβάλλον, όλα συμβάλλουν στο να γίνει ένας χαρακτήρας βίαιος, κακοποιητής, σαδιστής, μισογύνης και δολοφόνος στυγνός. Όλες, αυτές οι συνθήκες. Είχε και μια μάνα, άκουσον άκουσον που όταν τους καλούσαν στο σχολείο δεν εμφανιζόταν ποτέ!! Είναι δυνατόν;; Να φανταστώ ότι θα συμβεί κάτι στον Π. ,και δε θα τρέξω στο σχολείο του και δε θα ακούσω τι μου λένε οι καθηγητές και οι δάσκαλοι; Δε θα απευθυνθώ σε ειδικούς; Εγώ πηγαίνω τώρα και κάνω συνεδρίες, και με τον Π. και ο Γ., όλοι μας βοηθιόμαστε, για να πάρουμε κουράγιο να συνεχίσουμε και πώς θα γίνουμε πιο σωστοί γονείς απέναντι στον Π. Γιατί ο Π. βιώνει μέσα στο σπίτι ένα θάνατο και μια μάνα που δεν είναι η Κ. που ήξερε. Περιττό να σου πω ότι κάποιες φορές ο Π. μου λέει: Μαμά, είμαι κι εγώ εδώ, είμαι κι εγώ εδώ... Δηλαδή, σαν να μου έλεγε το παιδί: δεν ασχολείσαι μαζί μου, στρέψε λίγο το βλέμμα σου και σ'εμένα. Ασχολείσαι με τη δολοφονημένη Ε., την αδερφή μου, με το νεκρό παιδί σου κι εγώ τι θα γίνω, ο γονιός σου; Τι θα γίνει το παιδί αυτό; Θέλω να πω ότι οι σειρήνες βοούσαν με τις διάφορες παραβατικές συμπεριφορές τους και ο Λ. χτυπιότανε στις αυλές του σχολείου, δημιουργούσε επεισόδια, μιλούσε σεξιστικά και σιχαμένα στα κορίτσια [γκριμάτσα αποστροφής και θυμού] περιττό να σου πω ότι έλεγε στα κορίτσια: *Πώς θα γίνει να σε πάρω*; Σαν να ήταν ένα σκεύος ηδονής, να το πάρει το κορίτσι.. Τι άποψη είχανε αυτά τα βρωμερά όντα, οι μισογυνήδες..κι αυτό όλο έχει να κάνει με την πατριαρχία της ελληνικής κοινωνίας. Με αυτό, ότι η γυναίκα είναι υποδεέστερη, είναι κατώτερο ον, ποτέ δεν πρέπει να λέει όχι, να υποτάσσεται στο αρσενικό, το δυνατό. Τώρα διάβαζα το βιβλίο της Κοντοχρήστου, πέραν της γυναικείας φύσης. Αν το διαβάσετε θα τρελαθείτε. Τι άποψη είχαν και έχουν άνθρωποι. Είναι (η γυναίκα) για να γεννοβολάει και να της κάνει ό,τι της κάνει ο άντρας, και υγιή παιδιά (να γεννάει) κι εκείνη να υποτάσσεται σε οποιαδήποτε κακοποίηση. Να πονάει και να υποτάσσεται. Να μη φωνάζει, να μην αντιδράει. Αυτά τα τέρατα έτσι είχαν μάθει. Μέσα στο σπίτι -κολαστήριο εκεί στους Π. που εκεί διαδραματίστηκε το δράμα του παιδιού μου, εκεί σ' αυτό το σπίτι, πηγαίνανε κι άλλα κορίτσια για να τα βιάσουν δείχνοντάς τους ταινίες πορνογραφικού περιεχομένου, βρωμιές... Και αυτό που βλέπεις καν το. Έμελλε στο δικό μου παιδί να έχει αυτό το τέλος κι αυτή την κατάληξη... Τη γλυτώσανε οι άλλες που τυχόν ήταν και ντόπιες και αυτό τις έκανε να σωθούνε. Το δικό μου παιδί από την επαρχία και από το Βόρειο κομμάτι του ..., ίσως ήταν κι αυτός ένας λόγος. Πού θα τη βρούνε; Μόνη της ζει, μόνη της είναι για αυτό και χρησιμοποίησαν όλες αυτές τις μορφές βίας. Ζωντανή ήταν όταν την πετάξανε και τους είπε. Οι τελευταίες κουβέντες της ήταν: *Ο μπαμπάς μου θα σας βρει*. Και ρίξανε το σώμα του παιδιού και μάγκωσε στα βράχια, μάγκωσε στα βράχια και τελευταία στιγμή τη χτυπήσανε στο κεφάλι και στο σώμα και το ρίξανε το παιδί μου με τη λογική, αυτά τα καθάρματα, τα ερπετά, τα φίδια να μη βρεθεί ποτέ το σώμα του παιδιού, να το πάρει το κύμα και να το πάει κι εγώ δεν ξέρω πού και να μην τη βρούμε ποτέ (...) Και μου λέει πολλές

φορές ο Γ.: *στην ατυχία μας σταθήκαμε τυχεροί που βρήκαμε το σώμα του νεκρού παιδιού μας και το θάψαμε.* Αυτοί οι γονείς για μένα δεν είναι γονείς. Και του Λ. οι γονείς και του Κ. η μάνα κι ο πατέρας. Καταρχάς όταν έβγαλε σουγιά πρώτη φορά, όταν έβγαλε γκλοπ, όταν τραυμάτισε με τη μηχανή τον αθλητή που ήταν έτοιμος να πάει σε αγώνες, όταν σήκωνε τον ταξιτζή και τον βροντούσε κάτω, όταν πήγαινε στα μαγαζιά μέσα κι χρησιμοποιούσε τη μαγκιά του και το χρήμα του, όταν τον κάνανε προσαγωγές 4-5 φορές στα αστυνομικά τμήματα, η αστυνομία το 'ραψε, τουμπεκί, τίποτε γιατί ο Κ. ήταν ο χορηγός κόμματος που ανέβαζε και κατέβαζε τους βουλευτές. Καταλαβαίνετε τα κολπάκια όλα. Στην Αστυνομία άκρες, στην Περιφέρειες άκρες, να μην πω και πού αλλού άκρες γιατί αυτό άμα το πω θα γίνει σάλος στην ελληνική κοινωνία. Και πού αλλού άκρες είχαν όλοι αυτοί..

Ερευν. Καταλαβαίνω, εννοείτε διαπλοκή...

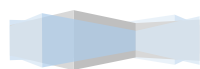
Υπ.3. Και δε βλέπατε τι γινότανε στο δικαστήριο;; Έλλειψη σεβασμού στη μνήμη του παιδιού μου.. Γιατί; Γιατί ήταν του Κ. ο γιος; Του φραγκάτου ο γιος; Που αν ήταν, να τον συμμάζευε αυτός ο ηθικός αυτουργός της δολοφονίας του παιδιού μου και του δικού του του παιδιού, αυτόν τον έχει ζωντανό μέσα στις φυλακές, ανά πάσα στιγμή του τηλεφωνεί και τον ακούει. Το δικό μου παιδί δε θα το ακούσω ποτέ και δε θα γυρίσει ποτέ. Αυτή είναι η διαφορά... Αντί και η μάνα του να πήγαινε να σουλούπωνε τη ρυτιδωμένη μούρη της, ο γιος της βασάνιζε και σκότωνε το παιδί μου στο σπίτι κολαστήριο κι αυτή ήταν στην Αθήνα, πήγε να κάνει bottox στη μούρη της..bottox στα μυαλά της δε μπορούσε να κάνει; Αυτή η μάνα του Κ.; Για να κάνει το κομμάτι της εκεί ανάμεσα στις ντόπιες τις λεφτούδες και τους φραγκάτους. Σε τι δίνανε αξίες! Αλλά σ'αυτη τη ζωή έχω θυμώσει και μ αυτό το Θεό πολλές φορές και λέω ότι αν ήταν να γεννιόντουσαν τέτοια τέρατα που έλεγε και η συχωρεμένη η γιαγιά μου η Πόντια, η πρόσφυγας η γιαγιά μου, αυτός ο άνθρωπος ο καλοσυνάτος έλεγε: *αν είναι να γεννιούνται συρκίμελα α αυτή τη ζωή, παλιόπαιδα, παλιοτόμαρα, άτιμα παιδιά, ο Θεός να μην τα φέρνει στη ζωή..* Κι αυτά ήταν συρκίμελα [θυμωμένη] από κούνια.. Κακός σπόρος, κακά γεννήματα, κακά παιδιά, κακά τέρατα, ανθρωπόμορφα, κτήνη, χωρίς έλος, χωρίς λύπη, χωρίς ενσυναίσθηση, τίποτε μες στις ψυχές τους δεν κατοικεί, τίποτε, τίποτε. .Αν υπάρχει Θεός, σ αυτούς τους γονείς δεν έπρεπε να τα έδινε αυτά τα παιδιά.. Να τους τα έπαιρνε την ώρα που γεννιόντουσαν. Να μη γεννιόντουσαν, τι γεννηθήκανε;; για να σπείρουνε το αίμα και το δάκρυ; Το πένθος έ;; Τη λύπη; Να παραμιλάω μες στο σπίτι και να παραμιλάω μόνη μου με τα πράγματα του παιδιού μου; Να την ψάχνω και να είναι παντού και πουθενά δεν είναι; Εμένα ποιος θα με αποζημιώσει, ποιος θα με πληρώσει σ αυτή τη ζωή για αυτά που ζω; Που θα είναι θάνατος ες αεί...ες αεί. Δε θα κρατήσει ούτε δύο χρόνια, ούτε τρία. Δεν έχει ο πόνος του παιδιού ημερομηνία λήξεως. Όλοι οι θάνατοι έχουν.. Και τη μάνα μου έχασα, και τον πατέρα μου έχασα κι ανιψιό έχασα και ξαδέρφια νέα... Σαν το θάνατο του παιδιού κανένα.. Πονάει και καίει.. Καίει, κάρβουνο αναμμένο. Αν ανοιζώ έτσι τα στήθη μου καίγομαι. Καίγεται η καρδιά μου κι η ψυχή μου νύχτα μέρα..[συγκλονίστηκε]. Κατάλαβες;; Αυτοί, οι ανεπαρκείς, οι άχρηστοι, οι αμόρφωτοι, οι απαίδευτοι, οι ασυναίσθητοι, οι αναισθητοι, αυτοί που λέγονται γονείς

έπρεπε να καταλάβουν ότι σ αυτή τη ζωή όλοι δεν είναι για όλα.. κάποιιοι είναι για να γίνουν γονείς, κάποιιοι δεν είναι. Αλλά αν κάνουν το λάθος και γίνονται, να παίρνουν μέτρα. Να τρέχουν, να ζητάνε βοήθεια από παιδοψυχολόγους, από παιδοψυχίατρους, υπάρχον δομές. Λεφτά είχανε, να βγάζουν τα μασούρια προκλητικά στο σχολείο και να τα δείχνει., Πιο πολλά λεφτά απ' τον καθηγητή είχε πάνω του, τη μαγκιά του να την πουλάει και να τη δείχνει κι ο γονιός αυτός δεν είχε την ευαισθησία να πει: τι κάνει το κωλοπαιδο, το τσογλάνι βγάζει σουγια, βγάζει γκλοπ, δημιουργεί εκείνο, παραμόρφωσε τον τάδε. Τι κάνω εγώ σαν πατέρας, πού θα πάει αυτός; Τίποτε! Και μιλάμε και στα δικαστήρια ήταν προκλητικός, προκλητικός! Κι ο γιος του κι αυτός μαζί [θυμός]. Αυτό, ο μεγάλος, ευυπόληπτος επιχειρηματίας, τον είπαν και ευυπόληπτο. Ο πρώτος δικηγόρος τον αποκάλεσε ευυπόληπτο. Αν είναι έτσι ο ευυπόληπτος, άντε να μην πω τι... Ποιος είναι; Επειδή έχει λεφτά; Επειδή έχουνε χρήμα; Με το χρήμα τι θα κάνουνε; Θα τα εξαγοράσουν όλα; Δεν αγοράζονται δυστυχώς όλα.

Ερευν. Είναι κατανοητή η σκέψη σα και εύλογα τα ερωτηματικά σας. Οπότε, πιστεύετε ότι η ανοχή, η γονεϊκή ανευθυνότητα και γενικότερα τα σεξιστικά πρότυπα της κοινωνίας μας οδηγούν σε τέτοια φριχτά εγκλήματα.

Υπ.3. Καλά, είναι δυνατόν ο πατέρας να βλέπει τσόντες με το παιδί του; Δηλαδή, μου 'ρχεται να τρελαθούν τα μυαλά μου.. Να πάρει, δηλαδή, ο Γ. τον Π. τι θα του δείχνει; Και να καθίσει να βλέπει τσόντες με το παιδί; Δηλαδή, είναι πολύ χυδαίο, πολύ άνανδρο, πολύ άτιμο, πολύ... δεν είσαι γονιός, πώς το λένε.. Αυτά, θα τα μάθουμε μεθαύριο με τις παρέες, που θα λαχταρήσουνε, που θα αισθανθούνε κάτι, που θα νιώσουν συναίσθημα, έρωτα, που λέει κι ο Π., θα ερωτητώ θα αγαπήσω, τα κορίτσια δεν πρέπει να τα κοροϊδεύουμε, τα κορίτσια μεγαλώνουν σε σπίτια και σε οικογένειες, είναι κι αυτά παιδιά, είναι κι αυτά κορίτσια, έχει μια ευαισθησία το παιδί, να μην κοροϊδέσουμε τα παιδιά του κόσμου, τα κορίτσια. Και ξέρετε τι έχει πει ο Π., με αυτά όλα που βιώνει το παιδί; Ότι έξω στην κοινωνία υπάρχει σκουπιδότοπος ψυχών. Έτσι είπε το παιδάκι και δεν είναι καν 15. Σκουπιδότοπος ψυχών. Κι αν είναι λέει να κάνουμε παρέες που δε μας εκφράζουνε, γιατί όλοι οι άνθρωποι δε μας εκφράζουνε, γιατί να κάνουμε; Κατ' ανάγκη; Και έλεγε μια δόση στην ψυχολόγο του σχολείου: *Κυρία, σ ένα κείμενό μας της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας αυτό που βγήκε είναι καλύτερα να επιλέγουμε τους φίλους μας, αν είναι να πάρουμε κάτι από αυτούς τους φίλους, παρά να κάνουμε καταναγκαστικές παρέες. Δεν έχεινόημα. Όταν εγώ δηλαδή δε βρίσκω το φίλο μου που θα ανταλλάζουμε κουβέντα, που θα με νιώσει, που θα τον καταλάβω, που θα με πάει ένα βήμα παρά πέρα, τότε γιατί να κάνω παρέα; Κι εγώ λέει δε μπορώ να κολλήσω με όποιον να ναι. Έτσι είπε. Κι ευτυχώς, απ' αυτόν τον σκουπιδότοπο ψυχών λέει, άκου τι είπε το παιδί, με συντάραξε, μπορούμε να ανασύρουμε λέει φωτεινά διαμάντια και λαμπερά. Είναι αυτοί οι λίγοι, οι λιγοστοί άνθρωποι που μας κάνουνε να αισιοδοξούμε και να βλέπουμε ότι δεν είναι όλα να τα ισοπεδώνουμε, δεν είναι όλους να τους βάζουμε σε ένα καζάνι. Υπάρχουν κι άνθρωποι αξιοπρεπείς, αξιαγάπητοι, με συναισθήματα, με ψυχικό κόσμο*

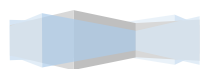
που αξίζει να συνυπάρχουμε και να δίνουμε και να παίρνουμε. Είδες το παιδί 15 χρόνων, τρελάθηκαν τα μυαλά μου όταν το άκουσα..

Ερευν. Ναι, το παιδί υπέδειξε συναισθηματική οξυδέρκεια. Όπως προείπα, κυρία ....., έχει περάσει αρκετό διάστημα από εκείνη τη συγκλονιστική νύχτα, από εκείνη τη συγκλονιστική μέρα που μάθατε το δυσάρεστο. Έχετε πλέον λάβει τις απαντήσεις σας; Γιατί σκότωσαν την κόρη σας;

Υπ.3. Γιατί σκότωσαν... Γιατί η Ε. αντέδρασε.. Αντέδρασε η Ε.. Δεν το δέχτηκε παθητικά να τη βιάσουνε και να την αφήσουνε. Αντέδρασε κι αυτό το όχι της, το πλήρωσε με τη ζωή της. Αυτός ήταν ο λόγος.. Το όχι και γιατί, γιατί τους είπε θα σας πάω στην αστυνομία. Τους απείλησε.. Οπότε, ο Κ. είπε στον άλλον τον Α. κι ο Α. συνηγόρησε και οι δυο οι τσόγλανοι αποφασίσανε το θάνατο του δικού μου του παιδιού εκείνη τη μοιραία νύχτα. Είπε επί λέξη: *Αυτή η ρουφιάννα, θα μας καταστρέψει, θα μας πάει στη φυλακή.* Οπότε, την τραβάμε και τη σέρνουμε γυμνή, μέσα στα αίματα και τις αιμορραγίες και διαλυμένο το κεφάλι της με χίλια δυο, τη βάλανε και πήγανε και την πετάζανε σαν ένα μπάζο με σκουπίδια, σαν ένα σάκο αυτά τα τσογλάνια, αυτοί οι μισογύνηδες, αυτά τα τσογλάνια, αυτοί οι τσόγλανοι, τσογλάνια από κούνια.. Που αν υπάρχει Θεός και μάνα Παναγιά, μόνο αυτό θέλω, αν υπάρχει γιατί αν υπήρχε, δε θα άφηνε να γινόταν αυτή η γυναικοκτονία. Αν υπήρχε, θα γινόταν ένα ατύχημα, ένα ατύχημα θα γινόταν. Τόσα ατυχήματα γίνονται.. Ας σπάγανε τα πόδια της και τη ραχοκοκαλιά της κι ας ζούσε το παιδί μου.. έστω ακόμη και σε αναπηρικό αμαξίδιο να την είχα.. μόνο να ζούσε και να υπήρχε στη ζωή μου..μόνο να υπήρχε, αυτό ήθελα...

Ερευν. Είναι απόλυτα κατανοητή η φόρτιση και η επιθυμία σας. Προηγουμένως αναφερθήκατε στη γονεϊκή ευθύνη, πείτε μου ποιος είναι κατά τη γνώμη σας ο ρόλος της οικογένειας, της κοινωνίας και γενικότερα του πολιτισμικού πλαισίου στη διάπραξη τέτοιων εγκλημάτων; Στη βίαιη δολοφονία γυναικών υποκινούμενη από σεξιστικά κίνητρα;

Υπ. 3. Λυπάμαι πάρα πολύ, παρότι διανύουμε τον 21^ο αιώνα υπάρχει μια μερίδα του πληθυσμού, ευτυχώς όχι πολλοί, που όταν βιάζουν ακόμα κι όταν σκοτώνουν θα σου πούνε ότι τα ήθελε, προκάλεσε, δεν έσκυψε το κεφάλι, σε θεωρεί κτήμα του ο άντρας, οπότε πρέπει να υποτάσσεσαι. Υπάρχουν γυναικοκτονίες που δολοφονούν έτσι τις γυναίκες γιατί θέλουν να δολοφονήσουν. Έχουμε πάρα πολλές περιπτώσεις γυναικοκτονιών και εδώ και παγκόσμια και έχουμε ελάχιστες περιπτώσεις που η γυναίκα θα σκοτώσει τον άντρα. Έχουμε κι αυτές τις περιπτώσεις βέβαια. Ως επί το πλείστον ξεκινούνε από την κυρίαρχη αντίληψη ότι η γυναίκα είναι κτήμα, η γυναίκα είναι κατώτερη, εγώ ο σύζυγος ο κακοποιητής τη χτυπάω κι απεγνωσμένα της ζητάω συγχώρεση και συγγνώμη, μπορώ να την κάνω ό,τι θέλω και βλέπουμε στις μέρες μας πόσοι κακοποιητές σύζυγοι κι εγώ λέω πάντα σου έριξε ξύλο μια φορά και σε μελάνιασε, σήκω φύγε. Δε θα υπάρχει επιστροφή. Δε θα συμμαζευτεί. Να μάθεις να εκτιμάς και να σέβεσαι τον εαυτό σου και να σηκώνεσαι να φεύγεις.. Έχουμε λοιπόν, από τη μια ότι παντρεύομαι και πρέπει εγώ να είμαι πάντα με σκυμμένο το κεφάλι, να

υπακούω στον άντρα το δυνάστη, στον άντρα τον κακοποιητή τον υπεράνω κι ας είμαστε ισότιμοι, ισάξιοι και σε πνευματικό επίπεδο και σε μορφωτικό και να κουβαλάω στο σπίτι μου τα πάντα και να γεννάω να ξενυχτάω και όλα αυτά κι απ' την άλλη έχουμε και μια κοινωνία, ευτυχώς τονίζω ότι είναι μικρό το ποσοστό, που όλα αυτά τα δικαιολογεί. κι έχουμε και τους δημοσιογράφους που κι αυτοί ασκούν θα έλεγα εν μέρει κάτι καλό εν όλω όχι καλό. Όταν είναι πιπεράτες οι περιπτώσεις και πουλάνε την αναμενομένη τηλεθέαση, προβάλλουνε, προβάλλουνε...δείχνουνε στον κόσμο. Όταν δεν είναι κάτι αμέσως το εξαφανίζουμε, το παγώνουμε.. Με την περίπτωση του δικού μου του παιδιού πουλούσε τηλεθέαση. Έδειχναν και έδειχναν και έδειχναν [αγανάκτηση] και ποτέ δεν αναρωτηθήκανε για τη δικιά μου τη ψυχολογία και την ψυχολογία του Γ. Πώς νιώθουμε, αν πονάμε.. Γιατί πουλούσε αυτή η φριχτή γυναικοκτονία του παιδιού μου. Κι ο κόσμος τι κάνει; Ο κόσμος τι κάνει; Κάθεται στις βαθιές, αναπαικτικές πολυθρόνες και βλέπει...και φρίττει κι αγανακτεί για 2 λεπτά της ώρας και μετά χαχανίζουμε και γελάμε και θα μπούμε στα socialmedia και στο facebook και θα κάνουμε τις αναρτήσεις μας και θα βγάλουμε τις φωτογραφίες και θα λέμε τις βλακειούλες μας..Στο μεταξύ όμως κάποια οικογένεια, όπως ήταν η δικιά μου, όπως είναι του Γιακουμακη, όπως είναι του Φύσσα, όπως είναι η Γαλήνη, όπως είναι της Δελή τα κορίτσια που φύγανε..πόσα παιδιά φύγανε έτσι άδικα. Ο Έλληνας, η ελληνική κοινωνία, δε θα πω τι αρεζεται, με επιφύλαξη θα το πω το αρεζεται για τέτοια κακά. Γιατί αυτά τελικά πουλάνε κι αυτά βλέπουνε. Κι ο Έλληνας ξεχνάει πολύ εύκολα, δυστυχώς. Η λήθη έρχεται πολύ εύκολα. Μετά από κάνα χρόνο, 1,5 χρόνο η γυναικοκτονία του δικού μου του παιδιού δε θα υπάρχει, τέλειωσε.. Ο πόνος θα είναι μόνο εδώ μέσα στο σπίτι της Ε..Θα είναι ο πόνος στην ψυχή της Κ. και στην καρδιά και την ψυχή του πάτερα.. Πουθενά αλλού δε θα είναι. Όλοι, θα κοιτάζουνε τα σπίτια και τις οικογένειές τους.Ο δικός μου ο πόνος δε θα μαλακώσει ποτέ. Αυτή είναι η διαφορά. Ο Έλληνας ξεχνάει και δε μιλάει.. Άλλο μείον του Έλληνα. Τι θέλουμε να ανακατευτούμε; Τι θέλουμε να ασχοληθούμε; Τι θέλεις και μιλάς; Εσύ θα βγάλεις το φίδι από την τρύπα; Σταυροκοπιόμαστε κιόλας γιατί αυτό το κακό δε συνέβη στο δικό μας το παιδί. Συνέβη στο διπλανό. Ας είναι ο πόνος άλλου. Κι ας ήξερα και δεν κατήγγειλα.. Όταν χρειάζότανε.. Σωπαίνουνε, κλείνουν το στόμα τους ερμητικά κλειστό το στόμα του καθενός είναι..Μετά, κλαίμε για 2 λεπτά της ώρας. Τόσο κρατάει το κλάμα του καθενός.

Ερευν. Σας καταλαβαίνω.. Οπότε, υπάρχει έτσι μια γενικότερη απάθεια από την ελληνική κοινωνία και ένα παροδικό ενδιαφέρον που όμως δεν είναι ουσιαστικό για να αλλάξουν τα πράγματα κι όλα αυτά σε συνδυασμό με τη γονεϊκή ανευθυνότητα που σχολιάσατε σε προηγούμενη ερώτηση, καλύπτουν αυτό το πλαίσιο της συνέχειας τέτοιων δολοφονιών... Κυρία ....., πριν το μοιραίο και μακάβριο τέλος της Ε., είχε προηγηθεί κάποιο περιστατικό έμφυλης βίας σε βάρος της; Σας είχε ενημερώσει το παιδί σας για κάτι;

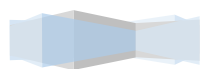
Υπ.3. Όχι! Δεν ήξερα τίποτε, τίποτε, τίποτε..Τίποτε! Τίποτε! Είχε πάει ένα βράδυ, κι αυτό πότε το έμαθα..Ακόμη το παιδί μου δεν το έθαγα και μαθαίνω ότι το βιάσανε. Πριν. Φαντάζεστε τι σοκαριστικό ήταν αυτό; Εγώ δεν ήξερα πού πατούσα και πού

βρισκόμουν. Και μου ήρθε μια κατραπακιά έτσι μέσα στα μυαλά μου, στην ψύχη μου, μια τρέλα και να λέει αυτή η δημοσιογράφος, η ....., θριαμβολογώντας, τι να βλέπατε, πω πω, τι να χαρακτηρίσω, τι να πω..Βρήκαμε το λαβράκι ας πούμε..Δεν είναι μόνο αυτό, τη βίασαν κιόλας..Κι απ' τη μια να το παίζει λυπημένη κι απ' την άλλη να χασκογελάει. Τι ζήσαμε! Τι φρίκη έζησα.. Τι φρίκη έζησα!! Και τι έγινε; Δίθην, τάχα η Ελένη ήπιε. Ήπιε! Που η Ελένη, όσο ερχόταν εδώ, και Χριστούγεννα και Πάσχα και το καλοκαίρι εγώ κάτω ποτέ δεν είδα το παιδί μου πιωμένο. Δεν το είδα. Εδώ έπινε κόκα κόλα. Και μάλιστα τη μάλωνα κι έλεγα, πίνε χυμό. Δεν έπινε..Δεν το είδα μια φορά μεθυσμένο..Να πάει σ' ένα μπαράκι εδώ του ....., να γυρίσει μεθυσμένη. Που εγώ στη ηλικία της και μέθυσσα κι τρίκλισα. Δεν το είδα..Και το παιδί μέθυσσε και το πήγανε 3 από ένα χωριό απ' τη νότια περιοχή .... Η φίλη της την άφησε. Δεν την πήρε μαζί της..Η φίλη η σπουδαία, η σημαντική. Δεν το πήρε το παιδί, και τη βίασανε. Και ποιος μου λέει ότι αυτοί οι βιαστές, από εκείνο το χωριό, ποιος μου λέει ότι δε ρίζανε κάτι στο ποτό του παιδιού. Ποιος μου λέει ότι δε ρίζανε στάχτη στο ποτό του παιδιού. Ποιος μου εξασφαλίζει και μου εγγυάται. Και το παιδί μου την άλλη μέρα όταν ξύπνησε και κατάλαβε τι της συνέβη, φαντάζεστε πώς ένιωσε αυτό το παιδί; Πώς γκρεμιστήκανε όλα τα όνειρα, όλη η ψυχή, όλη η ψυχολογία του παιδιού; Όλο το ροζ των ονείρων γκρεμίστηκε, όλα μέσα της ισοπεδωθήκανε και κάλεσε αυτή τη φίλη, αυτήν αυτήν, την οποία και φιλοξένησε ένα μήνα το καλοκαίρι του 2018 ...τη φιλοξένησε!!

Ερευν. Αυτό είχε γίνει τον πρώτο χρόνο σπουδών της;

Υπ.3. Το δεύτερο, το 2017, Νοέμβριο. Και σ' ένα χρόνο μέσα το παιδί μετά το σκοτώσανε. Αυτή η φίλη, πόσο φίλη ήτανε! [ειρωνεία] Πόσο φίλη ήτανε!. Πού τους ήξερες αυτούς τους 3 και αφήνεις τη μεθυσμένη φίλη σου;; κι ενώ ήξερε ότι δεν έπινε. Να δεις δηλαδή ότι δεν υπάρχουν φιλίες.. Δεν πρέπει να εμπιστεύεσαι κανένα.. Δεν υπάρχει φιλία. Τελείωσε το παραμύθι. Δε υπάρχει.. Σε χρησιμοποιούν μέχρι ένα σημείο αυτές οι περιβόητες φιλίες και σε πετούνε.. Εγώ αυτό βλέπω. Δεν υπάρχει πόνος, δεν υπάρχει ενδιαφέρον. Εδώ, 14 χρονών κοριτσάκι, έγινε πρόσφατα, τη φίλη της τη βίασαν και πήγε τρέχοντας στο σπίτι της και της είπε τι έγινε και το κοριτσάκι δεν άντεξε να κρατά αυτό το φορτίο και το είπε στη μαμά του και η μαμά ειδοποίησε της βιασμένης κοπελίτσας τη μαμά και πήγαν στην αστυνομία, πήγαν στον ιατροδικαστή και έγινε αυτό που έγινε..κι αυτές οι περιβόητες φίλες, δεν ήταν και λίγες, είπα στη μια, γιατί δε μου είπες τίποτα; Με ποιο δικαίωμα κρατούσες το μυστικό του δικού μου του παιδιού; Γιατί; Με ποιο δικαίωμα;; Ναι, λέει, φταίω, φταίμε..Τι να κάνω τώρα; Στην Αθήνα με συνάντησες, με ξανα συνάντησες, στο σπίτι της Πετρούπολης ήρθες, ξανάρθες, γιατί δε με πήρες παραπέρα να μου πεις το και το συνέβη στην Ε.. Η Ε. ζει αυτόν τον Γολγοθά... Εγώ δεν το κατάλαβα, δε μου έδειξε δείγματα το παιδί μου, ήταν μακριά.. Εσείς γιατί δεν ανοίξατε το στόμα σας;; Στη ζωή μας δεν είμαστε μόνο για χαχαχα; Γιατί δε μου είπατε κάτι, να με ειδοποιήσετε; Εσύ ....., ήρθες στο σπίτι της Πετρούπολης, με είδες ,με ξαναείδες.. Γιατί δε μας είπες;; Πόσο φίλες τελικά είναι αυτές;;; υποκρίτριες, ψεύτρες...[γκριμάτσα αποστροφής]

Περίμενε, πάω να φέρω τον καφέ μου και τα τσιγάρα μου γιατί τα έχω πάρει στο κρανίο τώρα..τα έχω πάρει...

[διακοπή για λίγα λεπτά]

Ερευν. Είστε εντάξει;;

Υπ. 3 Ναι...

Ερευν. Οπότε κυρία ..., η Ε. είχε υποστεί κάποιο περιστατικό έμφυλης βίας ένα χρόνο πριν, είχε υποστεί βιασμό, αλλά το παιδί ενδεχομένως από ντροπή, από συστολή δε σας το αποκάλυψε και το μάθατε εκ των υστέρων αυτό.

Υπ.3. Ναι, μετά το θάνατό της. Με τη δολοφονία της το μάθαμε. Κι όχι μόνο.. Σκεφτόταν τι να κάνει και πώς να το κάνει και πήγε στην Αστυνομία. Ήταν εκεί δύο οι οποίοι στην κυριολεξία διώξαν το παιδί σαν να ήταν ένα σκουπίδι κλείνοντας τις πόρτες του αστυνομικού τμήματος. Τίποτα δεν κάνανε στο παιδί μου. Άμα δείτε και τις αναρτήσεις μου στο Facebook τους στολίζω κατάλληλα. Αλλά αυτοί θα με βρουν απέναντι τους ...Αυτοί θα με βρουν απέναντι τους.. Εγώ δε θα το αφήσω έτσι...[θυμός]

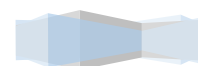
Ερευν. Έχετε δίκιο.. ήταν πολλές οι αστοχίες στο να....

Υπ.3. Τίποτα!! Όλα συνηγορούσαν στο χαμό του παιδιού μου. Αν αυτοί οι αστυνομικοί της φρίκης και της ντροπής, αυτοί οι ανάλγητοι, οι απάνθρωποι, οι αναίσχυντοι, οι αγράμματοι, οι απληροφόρητοι... Εγώ είμαι αδερφή αποστράτου αξιωματικού. Υποστράτηγος είναι ο αδερφός μου. Εγώ αυτό το Σώμα το λάτρευα, το λάτρευα. Και μη τυχόν άκουγα ο μπάτσος, ο μπασκίνας, ο έτσι, ο αλλιώς... τρελαινόμουνα, ορμούσα. Αποβολή μου ρίξαν στο σχολείο γιατί αντιμίλησα σε καθηγητή μες στο τμήμα γιατί έλεγε οι μπάτσοι κ οι μπασκινες και με είχε στο στόχαστρο και με έβαλε 9.. Κι αυτοί, απ' το αστυνομικό τμήμα, απ' το τσιφλίκι τους πετάζανε το δικό μου το παιδί... Αυτοί οι αναίσχυντοι, οι απάνθρωποι, οι απάνθρωποι....

Ερευν. Υπάρχουν δυστυχώς και μεμονωμένες περιπτώσεις...

Υπ.3. Αλλά στο βιβλίο θα γράψω ολόκληρες περιπτώσεις και για την αστυνομία.. Έχω αποσπάσματα από έρευνες όπου πάνε κοπέλες να καταγγείλουν βιασμό πώς τους συμπεριφέρονται... Ξέρετε τι θέλουνε;;; Θέλουνε να βλέπουνε γεννητικά όργανα ξεσκισμένα, να αιμορραγούνε,, όλα να είναι έξω, να σου χώνουν αντικείμενα μέσα, τότε παραδέχονται βιασμούς και τέτοια. Δε βλέπετε τι γίνεται; Έχω ένα βιβλίο που φρίττω που το διαβάζω.. Φρίττω! Έχω διαβάσει όλο και κομμάτια κομμάτια ξανά το διαβάζω για να δω τι γίνεται. και φρίττω πραγματικά.. Κι από την άλλη, βγήκε πρόσφατα σε μια εκπομπή μια αξιωματικός της Ελληνικής Αστυνομίας που είναι και πάνω στο δελτίο τύπου και είπε ότι κάνανε τώρα μια κινητοποίηση να επιμορφώνονται και να γίνονται σεμινάρια, καμία ανοχή, ελάτε κακοποιημένες και βιασμένες γυναίκες και καταγγείλτε... τώρα άνοιξαν την αγκαλιά τους [ειρωνεία] σε

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

όλες.. Αυτά τα υποκριτικά της κοινωνίας... Μέχρι τώρα πού ήταν;; Τώρα συστάθηκε σώμα ειδικό στην Αστυνομίας;; Μόνο φρίκη, μόνο ντροπή νιώθω και πίκρα και θυμό. Πολύ θυμό, πολύ θυμό έχω στην ψυχή μου μέσα για όλη αυτή την υποκρισία...

Ερευν. Είναι κατανοητά και εύλογα τα συναισθήματά σας. Κυρία ..., στη δική σας περίπτωση, στο θάνατο της Ε., ακούστηκε για πρώτη φορά ο όρος γυναικοκτονία. Αρκετοί δημοσιογράφοι χρησιμοποίησαν αυτόν τον όρο για να προσδιορίσουν το έγκλημα. Πόσο αναγκαία θεωρείτε την εξοικείωση μας ως κοινωνία με τη φύση και τη σημασία του όρου γυναικοκτονία;

Υπ.3. Γυναικοκτονία. Λοιπόν, εδώ (την Ελλάδα). Σε άλλα μέρη υπάρχει. Και εδώ υπάρχει μια υποκρισία θα έλεγα από πολύ μεγάλη μερίδα οι οποίοι δεν τη δέχονται, δεν παραδέχονται τη γυναικοκτονία, λέει είναι ανθρωποκτονία. "Όχι, είναι ο δυνάστης άντρας που δε δέχεται το όχι, το όχι! Είναι ο δυνάστης πατέρας, ο πατέρας τέρας που σκοτώνει γιατί το κορίτσι του έκανε σχέση με ποιον, είναι ο δυνάστης σύζυγος που δε δέχεται το όχι της γυναίκας ότι μέχρι εδώ είναι και δε μπορούμε άλλο να συμβιώσουμε και να ζήσουμε, όπως έγινε στην περίπτωση της Κρήτης, όπου ο άλλος σκότωσε και τα γεννήματά του, και τα πέταξε στο ποτάμι. Αυτό, ο όρος γυναικοκτονία θα πρέπει να εδραιωθεί γιατί ξεκινάει από την πατριαρχική κοινωνία από τις πατριαρχικές αυτές τις στερεότυπες αντιλήψεις, ο δυνατός ο άντρας και η αδύναμή και την κάνω ό,τι θέλω, δε δέχομαι το όχι της, τη βιάζω, τη σκοτώνω, ό,τι θέλω την κάνω, δεν έχει αξία η ανθρώπινη ζωή, δεν έχει αξία η ανθρώπινη υπόσταση, δεν έχει αξία η γυναικεία φύση. Αυτό. Και πρέπει να εδραιωθεί. Κι εγώ δε δέχομαι τον όρο παιδεραστής. Τι θα πει παιδεραστής; Δεν τον δέχομαι αυτόν τον όρο.. Τι είναι, εραστής του παιδιού;; Ο γκόμενος του παιδιού;; Γιατί δε λένε, ο παιδοβιαστής; Παιδοβιασμός είναι, παιδοβιαστής κι όχι παιδεραστής.. Και δε δέχονται τη γυναικοκτονία;; Πόσο υποκριτές τελικά είμαστε;; Ψεύτες και υποκριτές... Ψεύτες και υποκριτές ως κοινωνία.

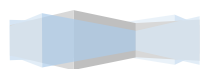
Ερευν. Ναι, ενδεχομένως, η στενότητα των λέξεων να φανερώνει και την πνευματική μας στενότητα ως κοινωνία.. Η υπόθεση της κόρης σας έχει κλείσει με τους δράστες να καταδικάζονται.. Πώς αισθάνεστε και ποιες είναι οι σκέψεις σας για την τιμωρία τους..

Υπ.3. Τίποτε ...η ισόβια κάθειρξη.. Τι σημαίνει ισόβια; Ίσοςβιος, δηλαδή όσο ζεις θα είσαι στη φυλακή. Ε, δεν ισχύει.. Θα εκτίσουν ένα μέρος της ποινής και θα βγούνε σε λίγα χρόνια, θα είναι έξω.. Δεν υπάρχει παραδειγματική τιμωρία. Δεν υπάρχει. Είναι ένα ψέμα μέγα.. και βάλανε κι αυτόν τον όρο πω!!![εννοεί ισόβια]... σας είπα πριν, στην υπόθεση της Κρήτης, η ποινή ήταν 6 χρόνια και κάτι μήνες για κάθε παιδί που σκότωσε ...τόσο άξιζε..

Ερευν. Μιλάτε για...

Υπ.3. Πριν λίγο καιρό, το 2010, 36χρονος σκότωσε ψυχίατρο και τον βγάλανε τώρα Φεβρουάριο του 2021 γιατί αυτός επικαλέστηκε, άλλη αυτή η ιστορία, ο σύννομος βίος ... και βγήκε. Και μόλις βγήκε βίασε τρεις γυναίκες. Ο παιδοβιαστής, 400

Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

χρόνια, δεν τον βγάλαν και μετά τον ξαναβάλανε;; Δεν τα βλέπουμε τα караγκιοζιλικια κάθε φορά με τις ποινές; Δεν εκτίονται οι ποινές έτσι όπως πρέπει να εκτίσουν τις ποινές όλοι αυτοί οι στυγνοί δολοφόνοι ...και πιο πολύ αυτός ο ποινικός κώδικας έχει φτιαχτεί, έχει φτιαχτεί μόνο για τους βιαστές και τους δολοφόνους ... Εδώ ακόμη και στην ακροαματική διαδικασία στην αίθουσα μέσα του δικαστηρίου έχουν αυτοί δικαίωμα να μιλάνε, να μιλάνε, να μιλάνε κι εγώ που ήμουν η μάνα του παιδιού, μια φορά που ήμουνα χάλια με 680 ζάχαρο και με 6 mg ηρεμιστικά χάθηκα, δεν καταλάβαινα που πάταγα και που βρισκόμουνα και τελικά στην τελική δεν είχα διαύγεια μυαλού, δεν ήταν τίποτα ξεκάθαρο μες στο μυαλό μου και δεν ξέρω τι έλεγα... Μπορεί να έλεγα και μπουρδες...και δε μου δόθηκε η δυνατότητα να ξαναμιλήσω!! Ενώ ο Κ. και ο Λ. μίλησαν και ξαναμίλησαν και ξαναμίλησαν... Και οι συνήγοροι υπεράσπισης... Κι εγώ, εγώ, η μάνα, δε μπορούσα να μιλήσω ... Τι μου λέτε τώρα, τι ποινικός κώδικας είναι αυτός; Ένα παραμύθι ωραίο...Αν δεν αλλάξει ο κώδικαςαυτός, το έγκλημα θα δίνει και θα παίρνει κάθε ώρα και στιγμή και κάθε μέρα θα βλέπουμε θα αγανακτούμε 2 λεπτά της ώρας και τίποτε... Ένα όμως σπίτι ελληνικό θα βυθίζεται στον πόνο και τη θλίψη...

Ερευν. Καταλαβαίνω.. Πιστεύετε, λοιπόν, ότι είναι σύνθετο το φαινόμενο και χρειάζονται αλλαγές συστηματικές σε όλα τα σημεία, και στην κοινωνία και στον ποινικό κώδικα και στις διωκτικές αρχές...

Υπ.3.Φυσικά! Φυσικά, ο ποινικός κώδικας εδώ και τώρα αλλαγή θέλει., αλλαγή... Και μη μου μιλάνε για παραμύθια, δεν είναι τιμωρητικό που λένε μερικοί το σύστημα και είναι σωφρονιστικό. Μα αυτά τα δυο τέρατα, οι στυγνοί εγκληματίες, στιγμή δε δείξαν μεταμέλεια..Θα μου πεις, και τι να την κάνω; Να μου πουν εμένα συγγνώμη, και τι;; τι να την κάνω;; Συγγνώμη το Θεό.. Να ζητήσουν από μένα; Απ' τη μάνα;; που έχασα ό,τι είχα, την ίδια μου τη ζωή, κομμάτι του εαυτού μου... Θα μου ζητούσαν συγγνώμη αυτοί οι δολοφόνοι, οι μισογύνηδες, οι στυγνοί εγκληματίες;; αυτά τα τέρατα;; που ούτε ανθρώπινη ψυχή έχουν...Γιατί κι απ' τα κτήνη, θα γλύτωνε το παιδί μου...Θα τρέχε, θα τρέχε, θα ανέβαινε κάπου, θα γλύτωνε. Αυτά τα κτήνη την πιάσανε χέρια πόδια κι ο ένας χτυπούσε, κι ο άλλος χτυπούσε και καταματωμένη την πήγαιναν μέσα στα μπάνια και το αίμα πεταγόταν σαν πίδακας... και γέμισε όλα τα πλακάκια και τους νιπτήρες... Και είχανε τη λογική, αφού ρίξανε ζωντανό το παιδί, να γυρίσουν, να πάρουν χλωρίνες, να σκουπίσουν, να πετάξουν , και μέχρι και το ματωμένο στρώμα του παιδιού μου η μάνα και το περιβάλλον του Κ. το πήραν και το πετάξανε, το κάψανε τι το κάνανε...το ματωμένο στρώμα εκεί που το χτυπούσαν το παιδί μου και με τα σίδερα του διέλυσαν το κεφάλι.

Κι εγώ τι θα αισθανθώ; Ικανοποίηση για την ισόβια κάθειρξη που δεν είναι ισόβια; Και τώρα θα έχουμε εφετείο; Θα έχουμε εφετείο; Θα προσπαθήσουν να πάρουν το μετεφηβικό; Πόση υποκρισία έχουν κι αυτοί οι νόμοι...Κι αυτοί οι νόμοι δεν υπάρχουν έτσι, δεν ήρθε ο καλός Θεούλης και τους έγραψε. Ποιο είναι το κράτος; Ποιο είναι το Κοινοβούλιο; Ποιοι είναι αυτοί που μας κυβερνούνε; Αυτοί όλοι φταίνε. Κι ο τωρινός Πρωθυπουργός, κι ο προηγούμενος κι ο προ-προηγούμενος κι

όλοι. Μια ζωή αυτοί φταίνε. Γιατί οι νόμοι προσυπογράφονται από αυτούς, τους 300 στο Κοινοβούλιο μέσα. Κι αυτοί δεν κάνουν τίποτε. Αλλά είπα. Αν αυτή η φριχτή γυναικοκτονία γινόταν σε κάποιο από αυτών τα παιδιά, τα κολεγίόπαιδα του Ψυχικού και της Γλυφάδας και των λεφτάδων όλων αυτών, τι θα γινότανε; Ακόμη και το καλοκαίρι θα άνοιγε η Βουλή και θα ψηφίζοταν μέσα σε μία νύχτα νόμοι και θα άλλαζαν. Αλλά γιατί να ασχοληθούν με την Ε., το παιδί της Κ. και του Γ.; Εμείς δεν είμαστε λεφτάδες. Αν ήμασταν πολιτικοί, αν ήμασταν λεφτάδες, εντάξει θα μιλούσαν αλλιώς τα πράγματα. Επειδή είμαστε στη μεσαία τάξη, είμαστε δάσκαλοι, είμαστε άτομα των χιλίων ευρώ και με δάνεια μέχρι εκεί πάνω, γι' αυτό έχουν και αυτή τη στάση. Γιατί αν το παιδί μου ήταν το παιδί του εφοπλιστή, του πρέσβη, του πολιτικού, του βιομήχανου θα είχαμε και αλλαγή στον ποινικό κώδικα. Βγαίνουν και μιλάνε για ισόβια κάθειρξη. Εμένα δε μου ικανοποιεί την ψυχή ούτε όρος, γιατί δεν είναι αληθινός, δε θα εκτίσουν ποτέ αυτή την ποινή. Και αυτό που πάρα πολύ με εκνευρίζει, με εκνευρίζει, είναι που έχω κάνει καλέσματα, θα μου πεις, μαζί σου Κ. θα ασχολούνται, να βγει κάποιος υπεύθυνα να μιλήσει. Δεν το έκανε κανείς, κανείς απ' όλους αυτούς. Και ο Τσίπρας ας είναι, και ο Μητσοτάκης ας είναι και ο Βελόπουλος.. κανένας τους. Μόνο η Φώφη η Γεννηματά έκανε μία πρόταση και είπε αυτή η κυρία ότι δεν υπάρχουν light βιασμοί. Να 'ναι καλά που το είπε. Αυτό είπε. Και οι 45 γυναίκες του Ελληνικού Κοινοβουλίου δεν κάνουν τίποτε κι έχω και μεγάλο θυμό μ' αυτές όλες, γιατί οι περισσότερες είναι μάνες κι έχουν και κορίτσια, παιδιά και δεν πήραν θέση σε τίποτε. Αυτή είναι η κοινωνία μας. Κοινωνία ανάλγητη, αναισχυντη, απάνθρωπη, τι να πω. Και πού είναι το κράτος.. Σε μια τέτοια φριχτή γυναικοκτονία, πού είναι το κράτος; Νοιάστηκε ποτέ κανείς για εμάς; Νοιάστηκε; Πού είναι οι φορείς; Πού είναι αυτό το κράτος; Πού είναι; Εγώ είμαι νηπιαγωγός. Αναρωτήθηκε αν εγώ μπορώ να πάω να διδάξω; Πού είναι αυτό το κράτος; Να πει, αυτοί οι δυο γονείς τι πάθανε; Μπορούν να πάνε; Γιατί να μη μου δώσουν εμένα μια άδεια; Αλλού κι αλλού βοηθάνε, εμάς θα βοηθήσουν; Στείλανε ποτέ εδώ έναν ψυχίατρο; Δεν έχουν δομές, δεν έχουν κάτι; Να χτυπήσουν την πόρτα μας να έρθουνε; Μόνο οικειοθελώς ήρθε κάποιος απ' την Αθήνα ψυχίατρος. Εδώ συνέβη το τραγικό με μιας γνωστής μου το κορίτσι. Στη Γερμανία ζούσε, δασκάλα, είχε φύγει σε γερμανικό σχολείο, τέσσερα χρόνια στη Γερμανία κι όταν έγινε το κακό με το παιδί της, από ηλεκτροπληξία έχασε την κόρη, πέσανε μέσα στο σπίτι δομές του κράτους, ψυχίατροι, ψυχολόγοι, λειτουργοί, άνθρωποι, νοσηλευτικό προσωπικό, γιατροί, ήρθανε. Σ' εμάς, ποιος άνοιξε την πόρτα; Και η εκκλησία; Πού είναι η εκκλησία; Αυτό το παραμύθι που λέγεται εκκλησία.. Πού είναι; Εγώ δεν είδα. Εγώ προσωπικά, δεν είδα βοήθεια από κανέναν. [σαρκασμός] Κανέναν! Αυτή είναι η κοινωνία.

Δυστυχώς, λυπάμαι πάρα πολύ, λυπάμαι πάρα πολύ, λυπάμαι πάρα πολύ. Τίποτε δεν υπάρχει. Τίποτε, ούτε μέτρα να σε βοηθήσουνε, ούτε φορείς να σε νοιαστούνε, ούτε κράτος να πει: τι κάνετε εσείς; Δάσκαλοι μπορείτε να είστε στο τμήμα μέσα; Ο Γ. ας πούμε θα πάει στο _ Δημοτικό, εκεί πήγαινε η Ε. έξι χρόνια κι ο Π. Η κάθε αίθουσα είναι μνήμες της Ε.. Πήγε ο άνθρωπος τον Ιούνιο και έκλαιγε, δεν άντεξε. Εγώ αποφεύγω να πηγαίνω στο σχολείο. Σ' αυτό το σχολείο αποφεύγω να πηγαίνω.

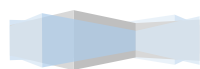
Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα(2015-2020). Η τραγική κατάληξη της έμφυλης βίας στη χώρα.

Περνάω και απ' το Γυμνάσιο και το Λύκειο και τρελαίνονται τα μυαλά μου. Εδώ, λέω, ήταν η Ε.. Εδώ έκανε παρέλαση η Ε., εδώ η Ε.. Και η Ε. δεν υπάρχει. Είναι παντού και πουθενά. Πού είναι αυτό λοιπόν το κράτος δικαίου; Το κράτος που να συμπαρίσταται, να πονάει, να νιώθει. Τίποτε. Εδώ ο Σκέρτσος, παρά τω πρωθυπουργώ είπε τη μεγαλύτερη ασχήμια και δεν πήρε θέση ο Πρωθυπουργός της χώρας. Τι ψάχνετε να βρείτε; Τίποτε δεν υπάρχει. Μία υποκρισία κι ένα ψέμα, τίποτε άλλο. Κι αυτοί που βγαίνουν, βγαίνουν πρώτα για την τσέπη τους, να εξασφαλίσουν τα οκτώ χιλιάρικά και να δώσουν ψίχουλα στο λαό. Τίποτε δεν υπάρχει, δυστυχώς. Τίποτε και λυπάμαι που το λέω. Και λυπάμαι πάρα πολύ. Και νιώθω πολλές φορές τόσο προδομένη και τόσο απογοητευμένη, που λέω καλύτερα να ζούσα αλλού. Τι γεννήθηκα σ' αυτό το κράτος που λέγεται Ελλάδα; Αλλού να ζούσα, ίσως να ήταν καλύτερα τα πράγματα. Σ' αυτή την υποκρισία, δε μπορώ να ζω άλλο.

Ερευν. Σας κατανοώ. Έχετε κάθε δίκιο. Κυρία Κ. θα θέλατε πριν κλείσουμε τη συζήτηση να προσθέσετε ή να σχολιάσετε κάτι για το θέμα;

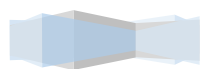
Υπ.3. Εγώ πάλι θα επιμείνω ότι πρέπει όλοι μαζί, όλοι μαζί οι Έλληνες και οι Ελληνίδες, υπάρχει τώρα ένα ψήφισμα, να το ψηφίσουμε για να πάει με χιλιάδες υπογραφές στον Πρωθυπουργό. Από εκεί να πάει στο Υπουργείο Δικαιοσύνης να υπάρξει αυστηροποίηση των ποινών, ένα αυτό. Πολύ σημαντικό το θεωρώ. Εάν δεν υπάρξει αυστηροποίηση των ποινών και βάζουμε τους κλέφτες και τους βγάζουμε, βάζουμε τους βιαστές, τους βγάζουμε, βάζουμε τους παιδοβιαστές, τους βγάζουμε, βάζουμε τους στυγνούς δολοφόνους τους βγάζουμε κι έχουν δικαίωμα να ξαναζήσουν κι έχουν δικαίωμα στη ζωή, όλα αυτά τα ωραία και μεγάλα, μόνο αν η δολοφονία συμβεί στο δικό σου το παιδί, να δούμε πόσο αυτά θα τα λες. Κι εσύ δημοσιογράφε, κι εσύ κοινωνία κι εσύ γυναίκα, μάνα που βγάζεις χολή, χολή και πίκρα. Πολλές γυναίκες βγάζουν χολή και πίκρα, πολλή χολή και πίκρα, πολλή κακία μες στην ψυχή, αλλά ευτυχώς αυτοί είναι λίγοι, αυτό με παρηγορεί. Όταν ξέρουμε κάτι, να το καταγγέλλουμε, όχι να φωνάζουν παιδιά και να ακούμε μόνο, όχι να ζητάει απεγνωσμένα η γυναίκα στο μπαλκόνι βοήθεια και να μην της δίνουμε σημασία, όχι να κακοποιείται και να γεμίζει μώλωπες και εκδορές και γδαρσίματα μια γυναίκα, να τσιρίζει και να μη μπορούμε να πάμε να βοηθήσουμε. Μπορούμε όλοι μαζί οι ένοικοι, να τρέξουμε, να σώσουμε μια γυναίκα, να σώσουμε ένα παιδί που το χτυπάνε βάνουσα, που το σακατεύουνε, το κακοποιούνε. Και μια γυναίκα. Όταν ξέρουμε, δε σιωπούμε γιατί ενισχύουμε το έγκλημα. Η συνενοχή είναι έγκλημα. Έγκλημα μέγα. Και όχι, προς Θεού. Να σταματήσει αυτό το εγώ πρέπει να βγάλω το φίδι από την τρύπα. Πρέπει να συμβεί στο δικό σου σπίτι για να κινηθείς και να κάνεις κάτι; Μπορεί, τίποτε δεν είναι δεδομένο στη ζωή. Ποιος να το 'λέγε ότι εγώ θα ζούσα αυτό που ζω τώρα. Ούτε στα πιο κακά μου όνειρα, στα χειρότερα. Ούτε ο πιο προχωρημένος σεναριογράφος δε θα μπορούσε να βγάλει ένα τέτοιο απαίσιο σενάριο, κι όμως το ζω εγώ όλο αυτό. Ποιος να το 'λεγε; Οπότε, η συνενοχή είναι έγκλημα. Κι εκεί στη ..... εκ των υστέρων είπανε για τον Κ. ότι να, αυτό φαινότανε, ήταν καμένο χαρτί. Και γιατί εσύ ντόπια που το έβλεπες δεν το κατήγγειλες; Γιατί δεν κάνατε κάτι; Εσείς στο σχολείο, εσύ κύριε Διευθυντά μόνο κάνεις συστάσεις σ' έναν ανίκανο κι

άχρηστο που δεν κάνει τίποτε; Γιατί να μην κάνεις κάτι παραπέρα; Και γιατί να υπάρχει ένα Υπουργείο Παιδείας που δε δίνει το δικαίωμα στο προσωπικό πολλές φορές να κινηθεί έτσι όπως πρέπει να κινηθεί; Γιατί υπάρχουν κωλύματα και στο Υπουργείο Παιδείας; Γιατί; Γιατί να μη βοηθηθεί το προσωπικό του σχολείου να προχωρήσει, να κάνει τις καταγγελίες κι εσύ Υπουργείο Παιδείας να πάρεις θέση να βοηθήσεις την κατάσταση. Μόνο όταν γίνεται κάτι, όλοι τότε γινόμαστε πονόψυχοι. Τι να το κάνω; Είναι πολύ αργά για κλάματα, και για το δικό μου το παιδί, πολύ αργά. Πολύ αργά για κλάματα και για λύπη. Και δε θέλω στην τελική τη λύπη κανενός. Τη λύπη την έχω εγώ και μου φτάνει, δε θέλω να με λυπούνται. Εγώ θέλω εδώ και τώρα δραστικά μέτρα. Να φτιάξουν μια κοινωνία καλύτερη και ομορφότερη. Να μπορεί και το κορίτσι και το αγόρι, γιατί και το αγόρι θα το βάλω σχεδόν στα ίσα, με αυτά τα φριχτά πράγματα που ακούμε αυτόν τον καιρό, έτσι, να μη φοβούνται να κυκλοφορήσουν τα παιδιά. Να δημιουργήσουν, δηλαδή, μια κοινωνία ανθρώπινη, με αγόρια που θα αγαπάνε, θα σέβονται το κορίτσι, το γυναικείο κορμί, την αξιοπρέπεια, το ίδιο και αντίθετα. Πρέπει να κάνουμε κάτι σαν κοινωνία. Φτάνει, φτάνει να σωπαίνουμε και να βολευόμαστε στα σαλόνια του σπιτιού μας. Φτάνει, έλεος. Ας πάρει τέλος αυτή η ανοχή και η αδιαφορία.

Ερευν. Έχετε δίκιο. Πρέπει να δράσουμε όλοι για μια κοινωνία σεβασμού. Κυρία .... σας ευχαριστώ πάρα πολύ που μου προσφέρατε αυτή τη σε βάθος συζήτηση και μοιραστήκατε μαζί μου τα βιώματά σας!

Υπ.3. Να είστε καλά!

Τέταρτη απομαγνητοφωνημένη συνέντευξη

Ερευν.= Η υποφαινόμενη ερευνήτρια

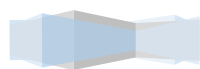
Υπ.4.= Αξιωματικός του Λιμενικού Σώματος που ανέλαβε τη διαλεύκανση της γυναικοκτονίας της 21χρονης Ε.

Ερευν. Κύριε ....., υπήρξατε Υπολιμενάρχης του κεντρικού Λιμεναρχείου ....., είστε νυν Υποδιοικητής της ....., έχετε ενημερωθεί για την έρευνα και το πρωτόκολλο της συνέντευξής μας, έχετε συναινέσει να συμμετάσχετε σε αυτή και σας ευχαριστώ που με καθιστάτε κληρονόμο των εμπειριών και των απόψεών σας που είναι πάρα πολύ σημαντικές για να διαφωτιστεί το θέμα που εξετάζω, δηλαδή το θέμα των γυναικοκτονιών.

Υπ.4. Σας ευχαριστώ κι εγώ πάρα πολύ και για την επικοινωνία που είχαμε. Η επιλογή της συμμετοχής μου σε αυτή τη συνέντευξη είναι ότι θα ήθελα και στον ακαδημαϊκό χώρο μέσω εσάς, του έργου σας και της διατριβής που κάνετε να δοθεί ένα έστω περισσότερο φως ή να γίνουν όσο το δυνατόν περισσότεροι άνθρωποι κοινωνοί αυτού του θέματος το οποίο επιλέξατε να ασχοληθείτε και από τη μεριά μου όσο μπορέσω, να μπορέσω να βοηθήσω και να δώσω κάτι από την εμπειρία μου, αυτή που απέκτησα δυστυχώς μέσα από αυτά τα τραγικά γεγονότα που τώρα εξετάζουμε.

Ερευν. Η μοίρα σας έφερε αντιμέτωπο με ένα από τα πιο στυγερά και βίαια εγκλήματα, αυτό της γυναικοκτονίας που σημειώθηκε πριν από 2,5 περίπου χρόνια στη ....., αυτό της Ε.Τ.. Πώς είστε, πώς είναι η ζωή σας μετά από εκείνη την εμπειρία και κατά πόσο σας επηρέασε το γεγονός, επαγγελματικά ή και προσωπικά;

Υπ.4. Κοιτάζετε, σίγουρα ήταν ένα συγκλονιστικό γεγονός για κάθε άνθρωπο ο οποίος γίνεται κοινωνός αυτού, πόσο μάλλον για εμένα που έγινα κοινωνός από την πρώτη στιγμή αυτού του ειδεχθούς εγκλήματος το οποίο επειδή έλαβε χώρα στην περιοχή αρμοδιότητας τη δικιά μας, επιληφθήκαμε εμείς αυτού. Ήταν κάτι που με συντάραξε. Ήταν κάτι που συντάραξε όλους τους ανθρώπους και ιδιαίτερα την κλειστή κοινωνία τ.. ..... που δεν είχε γίνει ποτέ μάρτυρας μιας τέτοιας εγκληματικής πράξης. Εγκλήματα, ατυχήματα, δυστυχήματα γίνονται σε όλα τα μέρη της Ελλάδας, αλλά ένα τόσο ειδεχθές έγκλημα, τόσο απροκάλυπτο, όπως αποδείχτηκε μετά, δεν είχε ξαναγίνει και συγκλόνησε όλη την τοπική κοινωνία. Εμένα με συγκλόνησε περισσότερο. Γιατί όλοι ακούμε και από την τηλεόραση εγκλήματα που γίνονται σε διάφορα μέρη του κόσμου. Αν με επηρέασε, ναι, με επηρέασε, με επηρέασε πολύ σαν άνθρωπο, αρχικά. Την ιδιότητά μου δεν την επηρέασε γιατί δεν έπρεπε να την επηρεάσει, γιατί τότε θα επηρεαζόταν το έργο που είχαμε αναλάβει. Μέσα δηλαδή από τον πόνο τον ψυχικό που ζούσαμε εκείνες τις μέρες και τη φόρτιση, γιατί όλοι μας βομβαρδίζανε με πληροφορίες, μας βομβαρδίζανε με αιτήματα να μάθουνε πράγματα και περισσότερο από όλους το στενό οικογενειακό περιβάλλον της θανούσας. Εγώ σαν άνθρωπος μετά από αυτό έγινα μπορώ να πω πιο επιφυλακτικός, πιο καχύποπτος γιατί παράλληλα με όλες τις ιδιότητες που έχω είναι και η ιδιότητα του γονέα, γιατί έχω κι εγώ παιδιά και όλους τους ανθρώπους τους

πείραξε, τους αφύπνισε. Τους αφύπνισε η έννοια του κινδύνου, που μπορεί να είναι τόσο κοντά σου κι εσύ να τον αγνοείς.

Ερευν. Σας καταλαβαίνω, ναι. Ήταν λοιπόν σίγουρα συγκλονιστικό όλο αυτό. Όλη η υπόθεση, όλα τα στοιχεία γύρω από αυτή. Τι ήταν το πιο συγκλονιστικό για εσάς και πού το αποδίδετε;

Υπ.4. Κοιτάζτε, εμένα με συγκλόνησε πάρα πολύ ο πόνος των γονέων. Αυτό ήταν που μου προκάλεσε μια επιθυμία διαλεύκανσης της υπόθεσης, αλλά με συγκλόνησε βαθύτατα. Αυτός ο αγιάτρευτος ο πόνος, αυτό το μαρτύριο που περνούσαν, γιατί, όπως σας είπα και πριν, δε μπορώ να απομονώσω την ιδιότητά μου και να πω είμαι ο αντιπλοίαρχος .... και εκτελώ τα καθήκοντά μου, ως μια ανακριτική αρχή. Είμαι παράλληλα και ένας γονέας, έτσι; Προσπάθησα έστω για λίγο να μπω στη θέση αυτών των ανθρώπων, τους οποίους τους ζούσα εκεί πέρα, γιατί εκεί είχαν έρθει και προσπαθούσαν κι αυτοί να δουν τι γίνεται και τι θα γίνει και πραγματικά, αυτό που ένιωσα ήταν απελπισία, δε μπορώ να βρω κάποια άλλη λέξη.

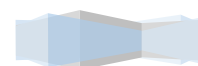
Ερευν. Κατά κάποιο τρόπο, σας στοίχειωνε κιόλας; Δηλαδή, πέραν της ώρας που πηγαίνατε στη δουλειά, σας στοίχειωνε σε εικοσιτετράωρη βάση;

Υπ.4. Κοιτάζτε, τις ημέρες που η υπόθεση λάμβανε χώρα, δεν υπήρχε εργασιακό ωράριο και βέβαια δε γινόταν να σχολάσεις από τη δουλειά σου και να πατήσεις ένα κουμπί και να κάνεις delete και να ξεχαστείς.. Έπρεπε το μυαλό σου συνεχώς να δουλεύει, συνεχώς να επεξεργάζεσαι πληροφορίες, συνεχώς να σκέφτεσαι νέες πιθανότητες, νέες εκδοχές, για να μπορέσεις να το κάνεις. Έτσι έδρασα, τουλάχιστον εγώ.

Ερευν. Ναι, ήταν σίγουρα πολύ βιωματικό. Κύριε .... ήταν ξεκάθαρα ένα σεξιστικό έγκλημα όπως έδειξαν και τα επόμενα στοιχεία, ήταν μια γυναικοκτονία. Νιώθετε ωστόσο, εσείς που ήσασταν άμεσα εμπλεκόμενος, ότι υπήρξε κάποια προσπάθεια φυσικοποίησης της συγκεκριμένης γυναικοκτονίας μέσα από αιτιώδεις σχέσεις τύπου προκάλεσες-δολοφονήθηκες; Μια προσπάθεια να εκλογικεύσουν δηλαδή κάποιοι το γεγονός;

Υπ.4. Εμάς, ως προανακριτική αρχή, το έργο μας περιορίζεται στην προδικασία, δηλαδή στη συγκέντρωση του προανακριτικού υλικού, ούτως ώστε να το παραδώσουμε στην εισαγγελική αρχή και αυτή, μέσα από την κύρια ανάκριση, να διαλευκάνει μετά περαιτέρω σε βάθος σχέσεις, δράσεις, αιτίες, αποτελέσματα κ.λπ. Δεν είμαι σε θέση να γνωρίζω μετά, από εκεί και πέρα στην κύρια ανάκριση τι ειπώθηκε, πέρα από αυτά που έχω ακούσει από τον τύπο και από τα ΜΜΕ, όπως έχουν ακούσει όλοι οι άνθρωποι. Δε γνωρίζω αν έγινε κάτι τέτοιο, δε μπορώ να το πω δια βεβαιότητας, για να σας απαντήσω δηλαδή ολοκληρωμένα.

Ερευν. Μάλιστα. Σαφώς ήταν καίριος ο ρόλος σας και γι' αυτό οδηγήθηκε και άμεσα η υπόθεση στην εξιχνίασή της, λόγω και της σημαντικής συμβολής της δικής σας και της υπηρεσίας σας. Πώς κρίνετε τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκε η υπόθεση από την υπηρεσία σας και γενικότερα θα ήθελα την άποψή σας για το πώς κρίνετε ευρύτερα το ρόλο των αρχών στην αντιμετώπιση ανάλογων εγκλημάτων;

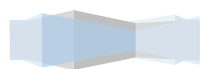
Υπ.4. Κοιτάζετε, άμα τη γνωστοποίηση της περίπτωσης της θανούσης, της Ε. Τ. η υπηρεσία διέθεσε όλα τα μέσα που είχε στη διάθεσή της και έμψυχα και άψυχα. Θα το πω δια βεβαιότητας ότι οι συνάδελφοί μου, όπως και εγώ, έδρασαν με υψηλό αίσθημα ευθύνης και καθήκοντος και διέθεσαν πραγματικά πάρα πολλά ψυχικά αποθέματα, αγνόησαν τις οικογένειές τους, αγνόησαν τα προβλήματά τους εκείνη την περίοδο και συγκεντρώθηκαν στην επίλυση αυτής της συγκεκριμένης υπόθεσης, γιατί όπως σας είπα, ήταν μια υπόθεση πρωτόγνωρη και για εμάς, αλλά ήταν και μια περίπτωση που έτσι όπως ξετυλιγόταν, ήταν για τον καθένα μας κάτι πάρα πολύ σημαντικό που έπρεπε ανθρώπινα να επιλυθεί και να αποδοθεί δικαιοσύνη. Και πιστεύω ότι αυτά που λέω επιβεβαιώνονται από την έκβαση του αποτελέσματος γιατί ήταν μια υπόθεση η οποία, τουλάχιστον για το Λιμενικό Σώμα αλλά και για τις άλλες αστυνομικές αρχές, επιλύθηκε σε μικρό χρονικό διάστημα, δηλαδή κάναμε τα αδύνατα δυνατά. Δε θα προβώ σε κρίσεις έτερων υπηρεσιών, θέλω να πιστεύω και πιστεύω ότι οι υπηρεσίες όλες κάνουν σωστά τη δουλειά τους, αλλά δε θα προβώ σε κρίσεις.

Ερευν. Κρατώ λοιπόν, ότι όλοι το νιώσατε ως δικό σας πρόβλημα και κάνατε τα αδύνατα δυνατά για να το εξιχνιάσετε, κάτι που συνέβη με επιτυχία. Κύριε .... σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της αστυνομίας για την ενδοοικογενειακή βία, για το 2019 είχαμε 4.171 γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας και 8 γυναικοκτονίες. Πού αποδίδετε τα νούμερα εσείς;

Υπ.4. Κοιτάζετε, το ελληνικό ποινικό σύστημα δε διαχωρίζει την ανθρωποκτονία σε φύλο. Την ανθρωποκτονία, ούτε κι εγώ ως διοικητική αρχή δε θα τη διαχωρίσω για να δώσω μια ιδιαίτερη βαρύτητα σε μια ανθρωποκτονία ενός άντρα ή σε μια ανθρωποκτονία μίας γυναίκας. Ο νέος ποινικός κώδικας αναφέρει τους όρους παιδοκτονία κι ανθρωποκτονία στα άρθρα του και το ελληνικό ποινικό σύστημα με ξεχωριστό νόμο, του 2018 νομίζω, ορίζει την ενδοοικογενειακή βία. Αυτά γίνανε στο πλαίσιο της Σύμβασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την πρόληψη και την καταστολή της ενδοοικογενειακής βίας(αναφέρεται στη Σύμβαση Κωνσταντινούπολης). Σίγουρα, είναι ένα ειδεχθές έγκλημα, είναι ένα έγκλημα το οποίο λαμβάνει χώρα στον οικογενειακό ιστό, είναι στην καρδιά της κοινωνίας, είναι ένα έγκλημα που συνταράσσει την κοινωνία γιατί ξεκινά από μέσα από αυτήν και οι συνέπειές του διαχέονται εξωτερικά γιατί το κύτταρο της κοινωνίας είναι η οικογένεια. Τώρα, τα νούμερα που μου είπατε είναι καταδεικτικά ενός φαινομένου το οποίο βρίσκεται σε έξαρση. Η ενδοοικογενειακή βία, επειδή έχει ακριβώς προσδιοριστεί τα τελευταία χρόνια κι έχει οριοθετηθεί, τα νούμερα αποτυπώνουν πραγματικά ότι πολλά από αυτά τα αδικήματα γίνονται μέσα στον οικογενειακό κύκλο. Πιστεύω ότι είναι σύνθετα τα αίτια της ενδοοικογενειακής βίας και σίγουρα, πολλά από αυτά θα τα αποδώσω στο σύγχρονο τρόπο ζωής.

Ερευν. Μάλιστα. Σε κάθε περίπτωση κρίνετε ότι αν και η γυναικοκτονία συμπεριλαμβανόταν στον ποινικό κώδικα, αυτό ενδεχομένως θα απέτρεπε κάποιους δράστες από την τέλεσή της;

Υπ.4. Ε... δε μπορώ να σας απαντήσω σε αυτό [προβληματίστηκε]. Αν θα οριζόταν δηλαδή ξεχωριστά η γυναικοκτονία να ήτανε αποτρεπτικό στο να γίνει.

Ερευν. Ναι, αυτό ρωτάω.

Υπ.4. Δε μπορώ να σας απαντήσω δια βεβαιότητας, νομίζω όμως ότι δεν θα έπρεπε να διαχωριστεί η ανθρωποκτονία. Η σχέση του θύματος φέρει έναν επιθετικό προσδιορισμό δηλαδή παιδοκτόνος, συζυγοκτόνος, αδελφοκτόνος, αλλά είναι μία ανθρωποκτονία έτσι; Αυτό...

Ερευν. Ωραία.. Με ενδιαφέρει η άποψή σας από την ιδιότητα που έχετε. Τι γίνεται τελικά, γιατί σκοτώνουμε με ευκολία έναν άνθρωπο απλώς και μόνο επειδή ανήκει στο γυναικείο φύλο, όπως συνέβη στην περίπτωση της Ε.Τ.. Ποια είναι η γνώμη σας;

Υπ.4. Θα συνεχίσω την προηγούμενή μου απάντηση, δε θα διαχωρίσω την ανθρωποκτονία με βάση το φύλο, τολμώ να πω, θα πιστέψω δηλαδή ότι ίσως η γυναίκα είναι πιο εύκολος στόχος υπό την έννοια ότι δε μπορεί να προβάλλει τόση φυσική αντίσταση απέναντι στη ρώμη ενός άντρα. Δηλαδή, η αντρική επιβολή μέσω της φυσικής βίας καθιστά μια γυναίκα αδύναμη να τον αντιμετωπίσει, να τον αντικρούσει. Ίσως αυτό την κάνει και λίγο ευκολότερο στόχο επιλογής, αλλά και πάλι σας λέω δεν είμαι ειδικός για να μπορέσω να το πω με βεβαιότητα. Λέω αυτό που εικάζω και που βλέπω.

Ερευν. Σαφώς. Όσον αφορά την υφιστάμενη νομοθεσία για τη διαχείριση τέτοιου είδους εγκλημάτων, εγκλημάτων έμφυλης βίας και γυναικοκτονιών πώς την κρίνετε;

Υπ.4. Κοιτάζετε, κρίνω ότι η νομοθεσία υπάρχει πλην όμως, πρέπει να εφαρμόζεται και να τηρείται. Είναι δύο απαρέγκλιτοι όροι γιατί όταν δεν εφαρμόζεται η νομοθεσία και δεν τηρείται από αυτούς που πρέπει να την τηρούν, τότε όλοι ανάγουμε τα προβλήματα σε προβλήματα νομοθεσίας. Πιστεύω ότι νομοθεσία υπάρχει, συμβάσεις υπάρχουν, περιγράφουν σαφώς εγκλήματα, περιγράφουν σαφώς ποινές, περιγράφουν σαφώς περιορισμούς, ελευθερίες, υποχρεώσεις, δικαιώματα. Πρέπει να τηρούνται. Πρέπει να τηρούνται από τους τηρητές τους, δηλαδή από τις αστυνομικές αρχές, να εφαρμόζονται και πρέπει να τηρούνται και από τους υπόχρεους που είναι προς την τήρησή τους

Ερευν. Εννοείτε από τους πολίτες, και από τον καθένα μας...

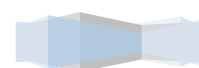
Υπ.4. Σωστά...

Ερευν. Άρα έχει να κάνει γενικότερα και με μία νοοτροπία ανομίας που μας χαρακτηρίζει γενικότερα ως λαό; Είμαστε επιρρεπείς στην παραβατικότητα, στην ανομία κάπως;

Υπ.4. Δε θα το έλεγα για τους Έλληνες, όχι. Απλώς η παραβατικότητα έχει άλλη μορφή ανά ιδιοσυγκρασία λαού. Δηλαδή, άλλα είναι τα εγκλήματα που υπάρχουν σε άλλες χώρες της Αφρικής, συχνότερα εννοώ, άλλα είναι στη Βόρεια Ευρώπη, άλλα είναι στη λεκάνη της Μεσογείου, στην Ασία ίσως άλλα. Εντάξει, η παραβατικότητα είναι μέσα στην ανθρώπινη φύση, υπήρχε από παλιά και θα υπάρχει.

Ερευν. Ναι, σίγουρα, σχετίζεται και με τις πολιτιστικές συμβάσεις.

Υπ.4. Εξάλλου, η προστασία της ανθρώπινης ζωής, νομοθεσία και νόμοι για την ανθρώπινη ζωή υπήρχαν από τους ομηρικούς κι από τους κλασικούς χρόνους στην

αρχαία Ελλάδα και είχαν βγει από πολύ μεγάλους και σοβαρούς νομοθέτες, όμως δεν κατάφεραν να αλλάξουνε και κάτι .. Είμαστε απόγονοί τους [μειδίαμα].

Ερευν. Έχετε δίκιο.. Εξαρτάται λοιπόν αρκετά η αποσόβηση τέτοιων φαινομένων από τη νοοτροπία μας, από τον τρόπο σκέψης. Πώς νομίζετε ότι μπορεί να αλλάξει ο τρόπος σκέψης και προσέγγισης τέτοιων εγκλημάτων και γενικότερα της έμφυλης βίας;

Υπ.4. Εννοείτε να αλλάξει από ποιους; Από τις διωκτικές αρχές;

Ερευν. Γενικότερα, γενικότερα, από τον κάθε πολίτη, από τον κάθε εν δυνάμει δράστη, από την κάθε διωκτική αρχή που θα κληθεί να τα αντιμετωπίσει. Θα ήθελα την άποψή σας για έναν γενικότερο τρόπο σκέψης και προσέγγισης αυτών στην ελληνική κοινωνία.

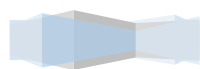
Υπ.4. Κοιτάζτε, δε νομίζω ότι πρέπει κάθε διωκτική αρχή να αλλάξει τον τρόπο σκέψης της. Δεν πρέπει να υπάρχει καταρχήν τρόπος σκέψης και τρόπος διαφοροποίησης. Πρέπει να υπάρχει η τήρηση του νόμου. Εγώ εκ της θέσης μου δεν είμαι ούτε σε θέση να κρίνω το νόμο, να πω α, αυτός ο νόμος μου αρέσει τον εφαρμόζω ή αυτός δε μου αρέσει έχω μια αντίθετη άποψη. Έχω κληθεί, έχω δώσει έναν όρκο στην ελληνική κοινωνία, στην ελληνική πολιτεία και πρέπει να εφαρμόζω αυτό το νόμο. Αν όλοι εφαρμόζουν το νόμο, και εγώ εφαρμόζω το νόμο, τον τηρώ κατά γράμμα και ο πολίτης που είναι υποχρεωμένος να τον τηρήσει, τον τηρεί, πιστεύω ότι σίγουρα θα είμαστε σε έναν καλύτερο δρόμο. Βέβαια, αποκλίνουσες συμπεριφορές υπάρχουν σε όλες τις εκφάνσεις του κοινωνικού συνόλου. Οπότε, δε νομίζω ότι πρέπει να αλλάξει η νοοτροπία, πρέπει να τηρείται ο νόμος. Εγώ αυτό πιστεύω.

Ερευν. Άρα, στέκομαι σε αυτό. Το βασικό κατ' εσάς είναι γνώση των νόμων και πιστή εφαρμογή αυτών από τον κάθε πολίτη.

Υπ.4. Ακριβώς, ναι, γνώση της νομοθεσίας και πιστή εφαρμογή αυτής με αντικειμενικότητα και σοβαρότητα. Αυτό.

Ερευν. Ναι, και σίγουρα αμερόληπτα. Κύριε .... πιστεύετε ότι η γυναικοκτονία, ως ιδιαίτερο φαινόμενο χρειάζεται να αναδειχθεί, χρειάζεται οι εμπλεκόμενες διωκτικές αρχές να ενημερωθούν περαιτέρω για το ζήτημα αυτό ή θεωρείτε ότι έχουν πλήρη γνώση του ζητήματος, για την εποχή αυτή που μιλάμε;

Υπ.4. Κοιτάζτε, σε συνέχεια πάλι της προηγούμενης μου απάντησης πιστεύω ότι ένας τηρητής του νόμου ο οποίος γνωρίζει τη νομοθεσία που καλείται να υπηρετήσει, μπορεί σαφώς να διαχωρίσει μια πράξη ενδοοικογενειακής βίας που θα του καταγγελθεί, από μια πράξη η οποία δεν εντάσσεται στον νόμο 4531 του 2018 περί ενδοοικογενειακής βίας, οπότε η γνώση είναι δύναμη, όπως από την άλλη μεριά του νομίσματος η γνώση αυτής της νομοθεσίας είναι δύναμη για τον καταγγέλλοντα, για την κάθε γυναίκα, για τον κάθε άντρα ο οποίος βιώνει, γιατί εδώ δε θα πρέπει να πούμε μόνο ότι η ενδοοικογενειακή βία δεν είναι «προνόμιο» ή αποτέλεσμα που πάντα για έχει αποδέκτη μια γυναίκα. Ενδοοικογενειακή βία μπορεί να βιώσει και ένας άντρας. Για βιασμό μπορεί να κατηγορηθεί κι ένας άντρας προς άντρα, δηλαδή δε διαχωρίζεται ο βιασμός. Ο βιασμός ... κατηγορείται κάποιος για βιασμό, το τι έπραξε

ως προς το φύλο δεν το εξετάζει ο νόμος, μετά πάει σε ειδικές διαδικασίες αναφορά ανηλίκους, ενηλίκους κ.λπ. Οπότε, πιστεύω ότι η γνώση μας δίνει ένα όπλο και στον κάθε καταγγέλλοντα υπό την έννοια να το οριοθετήσει και να το προσδιορίσει, αλλά και στον τηρητή του νόμου, να βγάλει από τη φαρέτρα του τα όπλα που του δίνει η ελληνική νομοθεσία και ο ελληνικός ποινικός κώδικας και να τα εφαρμόσει.

Ερευν. Σε αυτό το πλαίσιο, ενδεχομένως κάποια επιμόρφωση για περαιτέρω ενημέρωση των αρχών κρίνετε ότι θα ήταν σκόπιμη ή είναι αρκετά καλοί γνώστες του θέματος οι άνθρωποι των διωκτικών αρχών;

Υπ.4. Δε μπορώ να μιλήσω εξ ονόματος όλων, κατά πόσο είναι γνώστες της νομοθεσίας κ.λπ. θεωρώ και θέλω να πιστεύω ότι αυτοί που καλούνται να την εφαρμόσουν είναι. Τώρα αν μου λέτε για θέματα επιμόρφωσης κ.λπ. η επιμόρφωση ποτέ δεν έβλαψε κανέναν, ούτως ή άλλως η δια βίου μάθηση είναι κάτι το οποίο προάγεται από το ελληνικό κράτος και τα τελευταία χρόνια υποστηρίζεται πολύ από τους θεσμούς και είναι κάτι καλό, είναι κάτι το οποίο και εγώ προσωπικά το επιθυμώ και το επικροτώ.

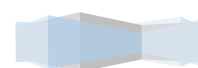
Ερευν. Ωραία ... και σαφώς οι αλλαγές των καιρών, ενδεχομένως οι νέες μορφές εγκλήματος που εμφανίζονται, καθιστούν και την ανάγκη να δημιουργηθούν νέα προγράμματα επιμόρφωσης για τις δεδομένες συνθήκες. Τι λέτε;

Υπ.4. Για όλα, για όλες τις εκφάνσεις που ζούμε η επιμόρφωση είναι το κλειδί. Δεν πρέπει να μένουμε στάσιμοι.

Ερευν. Σωστά και αυτός είναι σίγουρα ο τρόπος της εξέλιξής μας ως κοινωνία.. Κύριε ..., θα θέλατε πριν κλείσουμε να σχολιάσετε ή να προσθέσετε κάτι πάνω στο θέμα;

Υπ.4. Ναι, εγώ θα ήθελα να σας συγχαρώ αρχικά για την επιλογή του θέματός σας, το οποίο όντως είναι κάτι επίκαιρο στο διηνεκές πιστεύω, όχι μόνο τώρα λόγω κάποιων ειδικών εγκλημάτων που έλαβαν χώρα. Είναι κάτι το οποίο είναι επίκαιρο, είναι κάτι το οποίο πρέπει να αναδειχθεί. Κοιτάζτε, η ζωή επιφυλάσσει σε κάποιους μια πολύ σκληρή μοίρα. Στην οικογένεια Τ. επιφύλαξε τη σκληρότερη. Τη σκληρότερη που μπορεί να υπάρξει για κάθε άνθρωπο και για κάθε γονέα. Να βιώσει αυτά και να τα βιώνει καθημερινά, να τα αναπαράγει και να μην μπορεί ποτέ να τα ξεχάσει. Δυστυχώς, μέσα από αυτά τα τραγικά γεγονότα εκείνης της χρονιάς με αυτούς τους ανθρώπους ήρθαμε κοντά. Ήρθαμε κοντά γιατί μας έδωσε η μοίρα με αυτόν τον τρόπο, δυστυχώς... Εγώ θέλω να εκφράσω το βαθύτατο σεβασμό μου απέναντι τους, απέναντι στο σθένος που έχουν επιδείξει, γιατί τους έχω γνωρίσει προσωπικά όλους και πραγματικά είναι άνθρωποι που... δεν ξέρω τι θα κάνανε άλλοι στη θέση τους και πώς θα μπορούσαν να σταθούν στα πόδια τους. Εκείνοι προσπαθούν να το κάνουν, είναι πάρα πολύ μεγάλο το ψυχικό κόστος. Δεθήκαμε με έναν δεσμό έχουν την αμέριστη εκτίμηση και συμπαραστάσή μου και μακάρι ποτέ να μην είχαν γίνει αυτά τα πράγματα και να μην είχαμε γνωριστεί ποτέ στη ζωή μας. Να συνεχίζανε οι ζωές μας όπως ήταν πριν από αυτά. Αυτό μόνο έχω να πω.

Ερευν. Αυτό που μου λέτε είναι πολύ σημαντικό και δείχνει και την ανθρωπιστική διάσταση της ιδιότητάς σας. Νομίζω το ανθρωπιστικό στοιχείο είναι βασικό σε κάθε

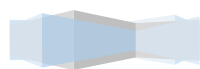

επαγγελματική ιδιότητα προκειμένου να προσεγγίσουμε ένα θέμα αποτελεσματικά και να μείνει κάτι, να μάθουν μέσα από αυτό και οι υπόλοιποι.

Υπ.4 Ήταν και το πρώτο πράγμα που σας είπα ότι μέσα από αυτό δε μπορείς να απεμπολήσεις την ανθρώπινή σου ιδιότητα. Προσπαθείς να μη σε κάνει να σκεφτείς υποκειμενικά, αλλά δε μπορείς όμως να απεμπολήσεις, δε μπορείς να μη νιώσεις τον πόνο τον ανθρώπινο, δε μπορείς να μη γίνεις κοινωνός εικόνων, λέξεων, συναισθημάτων, όμως αυτά δεν πρέπει να σε αφήσουν να μην είσαι αντικειμενικός και να σε κάνουν να μη μπορείς να πράξεις το καθήκον σου. Είναι μια ιδιαίτερη συνθήκη στη ζωή κάθε ανθρώπου. Δεν ξέρω αν είμαι τυχερός ή άτυχος που ήμουν σε αυτή τη θέση και κλήθηκα να κάνω αυτό. Το μόνο που μπορώ να πω είναι ότι νιώθω ένα ψήγμα χαράς γιατί κατάφερα να κάνω το καθήκον μου, μόνο αυτό.

Ερευν. Και το κάνατε πολύ καλά όπως φάνηκε. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ, πολύτιμη η συνεισφορά σας!

Υπ.4. Κι εγώ σας ευχαριστώ και χάρηκα πολύ που σας γνώρισα! Είμαι στη διάθεσή σας και θα τα ξαναπούμε.

Πέμπτη απομαγνητοφωνημένη συνέντευξη

Ερευν. = Η υποφαινόμενη ερευνήτρια

Υπ.5. = Υπαξιωματικός τη Ελληνικής Αστυνομίας που ανέλαβε τη διαλεύκανση της γυναικοκτονίας της 28χρονης Μ.

Ερευν. Κύριε .... καλημέρα σας! Σας ευχαριστώ πάρα πολύ που δεχτήκατε να συμμετάσχετε στην έρευνά μου και να προωθήσετε το θέμα που ερευνώ και είναι αυτό των γυναικοκτονιών. Έχετε ενημερωθεί για το πρωτόκολλο της συνέντευξης και έχετε συναινέσει να συμμετάσχετε σε αυτή και να προάγετε την έρευνά μου.

Υπ.5. Να είστε καλά!

Ερευν. Από την προηγούμενη επικοινωνία μας γνωρίζω ότι μεταξύ άλλων έχετε επιληφθεί μιας γυναικοκτονίας που έλαβε χώρα τα τελευταία χρόνια στην ελληνική περιφέρεια. Θα μπορούσατε να μου προσδιορίσετε το προφίλ του θύματος και του δράστη, καθώς και τη μεταξύ τους σχέση;

Υπ.5. Ναι, είχαν φιλικές σχέσεις και είχαν και ερωτικό δεσμό μεταξύ τους. Ήταν δύο παιδιά τα οποία ήταν εθισμένα με τα ναρκωτικά, οπότε αυτό αποτέλεσε βασικά και την αιτία τελικά της ανθρωποκτονίας ή γυναικοκτονίας. Προσπαθούσαν, απ' ό,τι λέγανε τουλάχιστον ή μάθαμε εκ των υστέρων τέλος πάντων κατά τη διάρκεια της έρευνας την οποία κάναμε, ότι προσπαθούσαν να δούνε πώς θα μπορούσαν να συνεχίσουν και να κόψουν από τον εθισμό με τα ναρκωτικά. Σε μία από τη συνάντησή τους είχαν ένα διαπληκτισμό και, όπως είπε ο θύτης, το θύμα έβγαλε ένα μαχαίρι για να τον καρφώσει και πάνω στο διαπληκτισμό κάρφωσε τελικά αυτός εκείνη. Έτσι επιγραμματικά.

Ερευν. Κατάλαβα. Κρατάω, λοιπόν, ότι υπήρχε ερωτικός δεσμός μεταξύ τους, ότι ήταν και οι δύο χρήστες ουσιών. Η ηλικία τους;

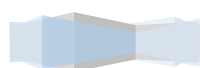
Υπ.5. Ο δράστης ήταν περίπου 33-35 χρόνων και το θύμα γύρω στα 28.

Ερευν. Και κατά τη γνώμη σας η αιτία του εγκλήματος ήταν ο εθισμός στις ουσίες;

Υπ.5. Ναι, δεν ξέρω αν ήταν η αιτία ο εθισμός, απλά θεωρώ ότι αν δεν είχανε, γιατί αυτοί συναντήθηκαν, πήγανε σε ένα μέρος όπου έκαναν μεταξύ άλλων και χρήση κάποιων ουσιών και μετά από αυτό ακολούθησε ένας διαπληκτισμός και επήλθε ο θάνατος του θύματος, της κοπέλας τέλος πάντων. Οπότε, θέλω να πω ότι δε μπορώ να είμαι σίγουρος ότι εάν δεν είχε προηγηθεί η χρήση, δε θα γινόταν. Ενδεχομένως, αν δεν είχε προηγηθεί η χρήση ίσως να μην είχαμε το διαπληκτισμό, αλλά σίγουρα θεωρώ ότι έπαιξε κάποιο ρόλο ο εθισμός τους και η χρήση των ουσιών.

Ερευν. Ναι.. Κύριε ..... το θύμα είχε προηγουμένως απευθυνθεί στην υπηρεσία σας; Είχε προϋπάρξει κάποιο περιστατικό έμφυλης βίας σε βάρος της ίσως;

Υπ.5. Όχι, όχι, τίποτε απολύτως και μάλιστα, επειδή για την ανακάλυψη του δράστη πέρασαν περίπου 5 μήνες, δηλαδή δεν ξέραμε σε πρώτο χρόνο ποιος έκανε το έγκλημα, αρχικά μας δηλώθηκε ως εξαφάνιση και από την έρευνα που ακολούθησε

καταλήξαμε ότι έχουμε ανθρωποκτονία και ποιος την έκανε τελικά. Οπότε τους 2 πρώτους μήνες ψάχναμε ένα εξαφανισμένο άτομο με την υποψία ότι έχει πεθάνει ή έχει σκοτωθεί. Δεν το ξέραμε. Στο διάστημα της έρευνας την οποία κάναμε, επειδή προβήκαμε σε άρση απορρήτου, λογαριασμών της κοπέλας κ.λπ. για να τη βρούμε, στην όλη επικοινωνία που είχε με το δράστη υπήρχαν μόνο μηνύματα αγάπης, δεν είχαμε εχθρικά μηνύματα ή μίσους ή απειλών κ. λπ. Δεν είδαμε κάτι τέτοιο, πέρα από κάποια μικροκαυγάκια τα οποία σε καμία περίπτωση δε μπορούν να θεωρηθούν ενδεικτικά βίας.

Ερευν. Ναι, καταλαβαίνω. Υπηρετείτε σε Αστυνομικό Τμήμα;

Υπ.5. Είμαι στην Υποδιεύθυνση Ασφάλειας .....

Ερευν. Γενικά στην υπηρεσία σας καταγγέλλονται περιστατικά έμφυλης βίας;

Υπ.5. Στην υπηρεσία τη δικιά μας όχι γιατί οι Υπηρεσίες Ασφαλείας γενικά δεν ασχολούνται με το κομμάτι των σωματικών βλαβών ή των απειλών ή των ενδοοικογενειακών επεισοδίων. Ασχολούμαστε με λίγο πιο «βαριά» αδικήματα, οπότε μια κατάσταση θα πρέπει να περάσει κάποια όρια για να έρθει σε εμάς και πολλές φορές δεν ξέρουμε και το προηγούμενο ιστορικό γιατί δεν έχουν γίνει καταγγελίες σε εμάς, έχουν γίνει σε κάποιο Αστυνομικό Τμήμα.

Ερευν. Οπότε, δεν έγκειται στη δική σας αρμοδιότητα και να φανταστώ ότι δεν είστε σε θέση να γνωρίζετε τι συμβαίνει σε ένα Αστυνομικό Τμήμα;

Υπ.5. Όχι, δεν έχω καμία σχέση καθώς υπηρετώ 20 χρόνια σε Υπηρεσίες Ασφαλείας.

Ερευν. Κύριε ..... με ενδιαφέρει η άποψή σας: Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της αστυνομίας για την ενδοοικογενειακή βία, για το 2019 είχαμε 4.171 γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας και 8 γυναικοκτονίες, δηλαδή δολοφονίες γυναικών με σεξιστικά κίνητρα. Πού αποδίδετε τα νούμερα;

Υπ.5. Εντάξει, την προσωπική μου άποψη μόνο μπορώ να καταθέσω γιατί, όπως σας είπα και πριν, δε μπορώ να έχω εικόνα μέσω της υπηρεσίας για αυτά. Επίσης δε μπορώ να γνωρίζω αν το τέσσερις χιλιάδες είναι μεγάλος ή μικρός αριθμός αναλογικά με τον πληθυσμό, δεν έχω εικόνα καθόλου. Σε κάθε περίπτωση θεωρώ ότι είναι μικρότερος αριθμός σε σχέση με παλαιότερα, γιατί πιστεύω ότι ο κόσμος είναι περισσότερο ενημερωμένος, περισσότερο ευαισθητοποιημένος, η κοινωνία μας γενικότερα έχει αλλάξει πάνω σε αυτό το κομμάτι. Και το γεγονός ότι φαντάζει μεγάλος ο αριθμός ίσως, οφείλεται στο ότι τελικά, ο κόσμος πλέον καταφεύγει σε αστυνομικά τμήματα ή σε αρμόδιες υπηρεσίες για να καταγγείλει τέτοια συμβάντα, κάτι το οποίο παλιότερα δεν το έκανε. Το έκρυβε, ζούσε με αυτό, ίσως και υπό το φόβο κάποιου κοινωνικού ρατσισμού και περιθωριοποίησης.

Ερευν.. Είναι και θέμα νομοθεσίας ίσως; Τι πιστεύετε;

Υπ.5. Σαφώς. Σαφώς είναι και η νομοθεσία. Η νομοθεσία είναι ένα εργαλείο στα χέρια των πολιτών, οπότε όσο υπάρχουν νόμοι οι οποίοι είναι εύκολα κατανοητοί από τον κόσμο και υπάρχει και ενημέρωση του κόσμου, πιστεύω ότι βοηθάει την όλη κατάσταση. Το βασικό, γενικά, νομίζω ότι είναι η ενημέρωση.

Ερευν. Μάλιστα. Κατ' εσάς, λοιπόν, τα νούμερα, είναι μάλλον πιο συγκρατημένα απ' ό,τι παλιότερα και έχετε σταθεί στο γεγονός ότι καταγγέλλονται πλέον τέτοια περιστατικά.

Υπ.5. Όχι πιο συγκρατημένα, είναι περισσότερα απ' ό,τι παλιότερα, φαντάζομαι, δεν ξέρω. Απλώς θεωρώ ότι πιο εύκολα πλέον κάποιος θα καταγγείλει ένα τέτοιο σε βάρος του συμβάν σε σχέση με το τι συνέβαινε πριν από δέκα, είκοσι, τριάντα χρόνια.

Ερευν. Γενικότερα, πώς νομίζετε ότι μπορούν να περιοριστούν τα περιστατικά έμφυλης βίας;

Υπ.5. Όπως σας είπα και προηγουμένως, το πρώτο είναι η ενημέρωση. Η συνεχής ενημέρωση και εκπαίδευση του κόσμου και της κοινωνίας μέσα από διάφορες δράσεις, διάφορους θεσμούς, να ενημερωθεί ο κόσμος, ο πολίτης, πώς μπορεί να αντιδράσει αφού συμβεί κάτι, αλλά και πριν από αυτό ποια είναι τα σημάδια τα οποία μόλις τα δει, θα πρέπει να αντιληφθεί ότι η κατάσταση αρχίζει σιγά σιγά να ξεφεύγει και ενδεχομένως να οδηγηθεί σε μια δύσκολη κατάσταση. Οπότε, να δουλέψουμε περισσότερο στο κομμάτι της πρόληψης

Ερευν. Πιστεύετε ότι η γυναικοκτονία ως ιδιαίτερο φαινόμενο χρειάζεται να αναδειχθεί, χρειάζεται οι αρμόδιες αρχές που διαχειρίζονται τέτοιου είδους εγκλήματα να ενημερωθούν περαιτέρω για το ζήτημα αυτό ή θεωρείτε ότι έχουν πλήρη γνώση του ζητήματος;

Υπ.5. Όχι, θεωρώ ότι δεν υπάρχει γνώση του ζητήματος. Προσωπικά, να σας πω την αλήθεια, δεν είχα ακούσει και τον όρο «γυναικοκτονία» μέχρι πολύ πρόσφατα. Πιστεύω ότι είναι κάτι που τώρα σιγά σιγά αρχίζει και αναδεικνύεται και σε παγκόσμιο επίπεδο, όχι μόνο στην Ελλάδα, σαν όρος δηλαδή και να αρχίσει να διακρίνεται σιγά σιγά από τις ανθρωποκτονίες τις άλλες. Θεωρώ ότι έχει αξία να δούμε και σε τι βαθμό όντως μπορεί να διαχωριστεί η γυναικοκτονία από τις υπόλοιπες ανθρωποκτονίες, αφού δηλαδή τα κίνητρα είναι καθαρά σεξιστικά, για να μπορέσουμε να μειώσουμε τέτοιου είδους ανθρωποκτονίες.

Ερευν. Πώς θα κρίνατε την αντιμετώπιση περιστατικών έμφυλης βίας και την ακραία εκδήλωση αυτών, τη γυναικοκτονία από τις διωκτικές αρχές;

Υπ.5. Από τις διωκτικές αρχές είπατε;

Ερευν. Ναι.

Υπ.5. Οι διωκτικές αρχές, τουλάχιστον αν κρίνω από τη δική μου εμπειρία, στις υπηρεσίες που εγώ έχω υπηρετήσει, δεν τα ξεχωρίζουμε. Θέλω να πω ότι σε όλες τις περιπτώσεις ανεξαρτήτου αδικήματος ασχολούμαστε με την ίδια ένταση και την ίδια ζέση να το πω, για τη διαλεύκανση των υποθέσεων. Κάποιες φορές είμαστε τυχεροί, μας βοηθάνε τα στοιχεία που έχουμε στη διάθεσή μας και οι υποθέσεις λύνονται γρήγορα. Κάποιες άλλες φορές είμαστε λιγότερο τυχεροί και αυτό μας δυσκολεύει και χρειαζόμαστε περισσότερο χρόνο. Κάποιες φορές βρίσκουμε και εμπόδια ενδεχομένως νομικά. Πάντως σε κάθε περίπτωση θεωρώ ότι ειδικότερα σε τέτοιου είδους αδικήματα οι υπηρεσίες, οι διωκτικές αρχές δίνουν πάρα πολύ μεγάλη βάση και κάθε φορά που έχουμε ένα τέτοιο γεγονός, ένα τέτοιο συμβάν, αυτόματα γίνεται πρώτη προτεραιότητα για εμάς η διαλεύκανση τέτοιων υποθέσεων.

Ερευν. Πολύτιμες οι απόψεις σας και γενικότερα η συνεισφορά σας μέσα από την εμπειρία και την κρίση σας. Θα θέλατε πριν κλείσουμε τη συζήτησή μας να σχολιάσετε ή να προσθέσετε κάτι επί του θέματος;

Υπ.5. Όχι, θεωρώ ότι έχουμε καλύψει τουλάχιστον αυτά που εγώ είχα στο μυαλό μου αναφορικά με το θέμα.

Ερευν. Σας ευχαριστώ!

Υπ.5. Να είστε καλά!

